

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista
(HE-luonnos 1.3.2017)**

Yhteenveto TE-toimistojen lausunnoista

1. Vastaajatahon virallinen nimi

Keski-Suomen TE-toimisto

Pohjois-Karjalan TE-toimisto

Satakunnan TE-toimisto

Varsinais-Suomen TE-toimisto

Lapin TE-toimisto

Pohjois-Savon TE-toimisto

Pirkanmaan TE-toimisto

Kainuun TE-toimisto

Hämeen TE-toimisto

Pohjanmaan TE-toimisto

Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto

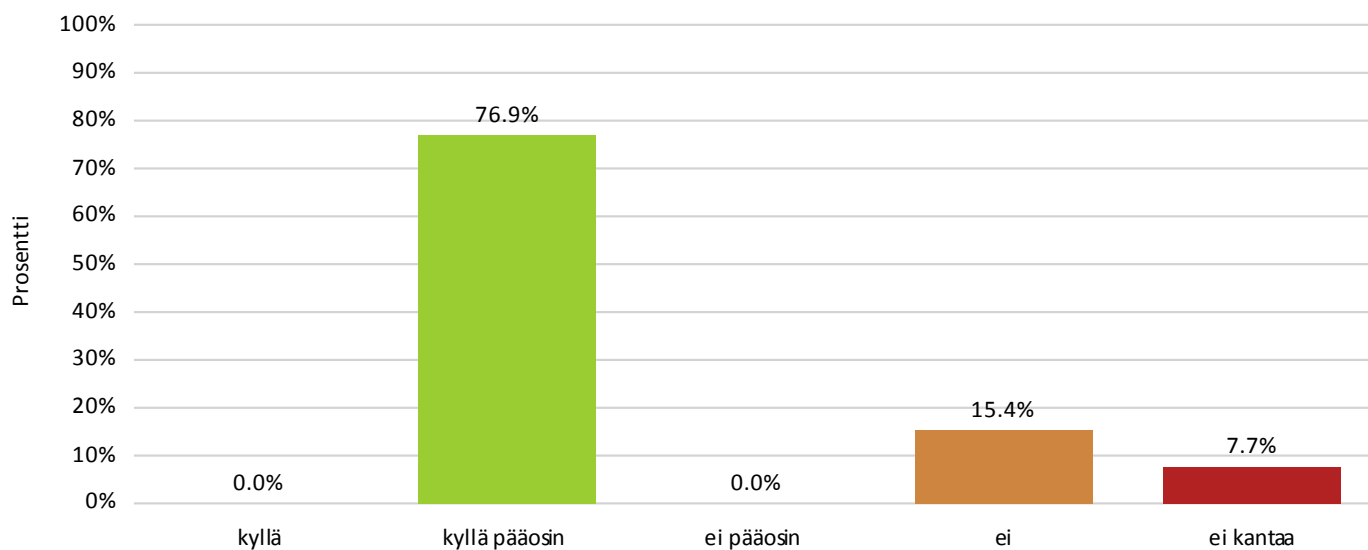

Uudenmaan TE-toimisto

---

5. Ovatko esityksen tavoitteet oikein asetettuja?

Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset (HE, luku 3)

Nimi	Prosentti
kyllä	0,0%
kyllä pääosin	76,9%
ei pääosin	0,0%
ei	15,4%
ei kantaa	7,7%
N	13

6. Mahdollinen sanallinen perustelu

Palveluiden tuottajamalli näyttää pirstaloituvan ja olevan täysin organisoimatonta ja visiointivaiheessa, joten suunniteltu aikataulu näyttyy liian lyhyenä, jotta joustava, asiakkaiden etuuksia viivyttämätön ja asiakkaita toimijataholta toiselle palloittelematon palvelu toimisi välittömästi kitkattomasti. Te-palveluita ei jatkossakaan voida mielestäni erottaa työttömyysturvatietoisuudesta ollakseen vaikuttavia ilman radikaalia perustelu uudistusta.

Sääntelyn keventäminen, markkinaehtoisuus (järjestäjä/tuottajamalli), aluekehittämis- ja kasvupalvelujen integrointi sekä asiakkaan valinnanvapaus lisäävät liiketoimintamahdollisuuksia, vähentävät byrokratiaa sekä parantavat alueellisten päättäjien ja asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksia. Tavoitteen toteutuminen edellyttää luonnollisesti sitä, että alueilla tehdään tätä kehitystä edistäviä päätöksiä lainsäädännön mahdollistamissa puitteissa.

Pääosin esityksen tavoitteet on asetettu oikein ja perustellusti etenkin nykyisten ja tulevaisuuden työmarkkinoiden toimivuuden kannalta ja ajatellen suurinta osaa työnhakijoita ja yrityksiä. Asetettujen tavoitteiden saavuttamista saattavat rajoittaa kuitenkin maakuntien hyvinkin erilaiset ja rahoitusmahdollisuudet.

Kasvupalveluja koskevat tavoitteet ovat yleisellä tasolla pääasiassa oikeita työmarkkinoiden toimivuuden kannalta ja ajatellen suurinta osaa työnhakijoita ja yrityksiä. Tavoitteet aluekehitysjärjestelmän, aluekehitys- ja kasvupalvelujen rahoituksen sekä palvelujen uudistaminen ja yksinkertaistaminen tukemaan paremmin työllisyyttä, elinvoimaisuutta ja aluetalouden kasvua ovat kannatettavia periaatteita tulevia maakuntia perustettaessa.

Positiivista esityksessä on se, että kaikki maakunnat toimisivat kansallisen rakennerahasto-ohjelman välittöminä toimieliminä, mikä tukee hyvin maakunnan vastuuta ja mahdollisuuksia vaikuttaa oman alueensa kehitykseen. Pyrkimys selkeämpään järjestelmään, joka vastaisi nykyistä paremmin ihmisten ja yritysten palvelutarpeisiin ja alueiden mahdollisuus räätälöidä palvelujen sisältö vastaamaan alueen tarpeita, ovat tärkeitä, mutta lakiehdotuksen perusteella näiden tavoitteiden toteutuminen on epävarmaa. Varsin nopealla aikataululla (siirtymäajat 2+3 vuotta) tavoiteltu siirtyminen nykyisten työvoima ja yrityspalvelujen tuottamisesta monituottajamalliin, jossa järjestäjän (maakunta) ja tuottajan tehtävät on selkeästi erotettu, ei todennäköisesti ainakaan uudistuksen alkuvaiheessa yksinkertaista kasvupalvelujen asiakkaiden palveluprosesseja.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan kasvupalvelut perustuvat kilpailulliseen monituottajamalliin ja markkinaehtoiseen toimintaan, jossa maakunta on palvelujen viimesijainen tuottaja, kun taas muiden ministeriöiden tehtäväaloilla säilyy nykyisenkaltaisen palvelujen tuotantotapa. Tämä ei ole hyvä lähtökohta uuden maakunnan johtamiselle, henkilöstöpolitiikalle ja hyvälle hallinnolle eikä myöskään asiakaslähtöiselle palvelutuotannolle.

Lakiehdotus on syntynyt yhdistämällä pääosin nykyinen laki alueiden kehittämisestä ja ELY-keskuksia koskeva lainsäädäntö. Tavoitteet aluekehitysjärjestelmän, aluekehitys- ja kasvupalvelujen uudistamiseksi tukemaan paremmin alueiden elinvoimaisuutta ja aluetalouden kasvua ovat keskeisiä tulevien maakuntien tehtävien kannalta.

Esityksen pääasiallisesta sisällössä esitetty tavoitteet sekä esityksen tavoitteissa ja keskeisessä sisällössä esitetty kasvupalvelua koskevat tavoitteet ovat pääasiassa oikeita etenkin nykyisten ja tulevaisuuden työmarkkinoiden toimivuuden kannalta ja ajatellen suurinta osaa työnhakijoita ja yrityksiä. Alueiden kehittämisen kokonaisuuden näkökulmasta saattaisi olla tarkoituksenmukaista yhdistää lakiin myös muiden hallinnonalojen aluekehitykseen vaikuttavien toimen säätely tällä tasolla.

Valinnanvapaus, monikanavainen palvelujen tuottaminen sekä tiukka järjestäjä-tuottajamalliin edellyttäminen ovat uudenlaisia ja osin myös ennakoluultomia lähestymistapoja aiemmin pääosin julkisen sektorin perinteisin tavoin tuottamiin palveluihin. Toisaalta tämä lähestymistapa asettaa koko järjestelmän uusien haasteiden eteen ja ainakin siirtymävaiheessa saattaa vaikuttaa asiakkaille tarjottavien/järjestettävien palvelujen laatuun, saatavuuteen ja sitä kautta myös yhdenvertaisuuteen.

Yhteiskunnalliset, politiikka- ja strategiset tavoitteet sekä palvelujen kehittämiselle asetetut tavoitteet ovat oikein asetettuja; tarve on ilmeinen myös palvelujärjestelmän uudistamiselle ja palveluja koskevan sääntelyn purkamiselle.

Se, että kasvupalvelut asetetaan aluekehitystyön keskeiseksi välineeksi jättää ulkopuolelleen monia muita aluekehittämistyön kannalta keskeisiä välineitä, ja tekee esityksen siltä osin varsin hallinnonalakohtaiseksi. Tulevien maakuntien kannalta on tärkeää, että aluekehittäminen muodostuu kokonaisuudeksi, johon kaikki hallinnonalat vaikuttavat toimillaan. Alueiden kehittämistä koskeva lainsäädäntö ja kasvupalveluiden lainsäädäntö tulisi siten erottaa omiksi laikseen.

Lakiehdotus on syntynyt yhdistämällä nykyinen laki alueiden kehittämisestä ja ELY-keskuksia koskeva lainsäädäntö. Tavoitteet aluekehitysjärjestelmän, aluekehitys- ja kasvupalvelujen uudistamiseksi tukemaan paremmin alueiden elinvoimaisuutta ja aluetalouden kasvua ovat keskeisiä tulevien maakuntien tehtävien kannalta.

Esityksen pääasiallisesta sisällössä esitetty tavoitteet sekä esityksen tavoitteissa ja keskeisessä sisällössä esitetty kasvupalvelua koskevat tavoitteet ovat pääasiassa oikeita etenkin nykyisten ja tulevaisuuden työmarkkinoiden toimivuuden kannalta ja ajatellen suurinta osaa työnhakijoita ja yrityksiä.

Alueiden kehittämisen ja siihen osana kuuluvan kasvupolitiikan yhdistäminen samalla kun muiden hallinnon alojen aluekehitykseen vaikuttavat toimet ovat tämän lain ulkopuolella korostaa kasvupalvelujen roolia jopa liikaa. Tulevien maakuntien kannalta on tärkeää, että aluekehittäminen muodostuu kokonaisuudeksi, johon kaikki hallinnonalat vaikuttavat toimillaan.

Suomi on viime vuosina lukuissa kansainvälisissä vertailuissa rankattu kärkeen terveydenhuollon palveluiden tehokkuuden ja mm. viranomaistoiminnan toimivuuden näkökulmasta. On vaikeaa fiksata maailman parasta. Jos tähän kuitenkin on ryhdytty, on syytä turvata ne hyvän lopputuloksen elementit, jotka tämän kärkitilan ovat tuottaneet. Samalla on syytä ottaa vakavasti ne esimerkit muualta, joissa vaihtoehtoisista malleista on kokemusta. Heikompien benchmarkkaus voi olla innovatiivistakin, mutta yleensä odotusarvoltaan aika matalaa.

Keskeiset taustalähtökohdat vastaustemme taustalla ovat 1) verovaroin tuotettu palvelu on yhteiskunnan yhteistä omaisuutta, yhteisesti tuotettavaksi päätettyä, ja täten poikkeuksellisen vastuullisuuden vaatimuksiin puettua. 2) Asiaksnäkökulman tulee olla uudistuksessa keskeinen, ts. kaiken uudistuksen tulee hyvin perustellusti tähdätä asiakkaan saaman palvelun säilymiseen tai parantumiseen. 3) Rahoitukseen kohdistuvat säästöpainet tulee tarkasti huomioida ja punnita eri toteutusvaihtoehtoja tästä näkökulmasta kohta 1 huomioiden. Valinnanvapauden säästöjä tuovaan vaikutukseen suhtaudutaan esityksessä kovin toiveikkaasti ja sitä pidetään itseisarvoisena, eikä valmisteluaikaisia asiantuntijakommentteja tai käytännön esimerkkien kokemuksia ole huomioitu tuottamalla vaihtoehtoisia malleja. 4) Asiakkaiden tasa-arvoisuuden toteutumisen kannalta tulee huolehtia valtakunnallisesti määritellyn palvelutason minimistä. Tätä ei tule jättää valtakunnallisen palvelulupauksen varaan. Ylipäätään asiaksnäkökulma, palveluiden saavutettavuuden ja säästöjen ohella keskeinen uudistuksen tavoite, on jäänyt esityksessä liian vähälle huomiolle.

Aluekehityksen kattama kirjo on huomattavasti laveampi kuin nyt säädetyn lain sisältö. Nyt esitetyssä mallissa aluekehitykseen kiinteästi liittyvät yhdyskunta- ja aluerakennanäkökulmat, maaseudun kehittäminen, monipuolisen kulttuuri- ja sosiaalisen pääoman hyödyntäminen sekä ympäristönäkökulma jäävät kasvupalvelunäkökulman varjoon. Käsillä oleva esitys tulisi nimetä Laiksi kasvupalveluista ja lisäksi tulee laatia toinen kehyslaki, Laki alueiden kehittämisestä, joka kuvaa aluekehittämisen kokonaisuuden, instrumentit ja toimivalta- ja vastuusuhteet. Tällä tuotaisiin esille myös valtakunnallisten kehysten, mm. alueiden kehittämis päätös sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT), merkitys aluetoimintaa ohjaavina sekä lisäksi erilaisten rahoitusinstrumenttien keskinäinen synergia ja useiden hallinnonalojen ja –tasojen yhteisvastuu aluekehityksestä. Myös alueiden kehittämisen kannalta esityksen asiaksnäkökulma on kovin ohut. Ihminen ei ole vain työllisyydenhoidon palveluita tai yrittäjä, vaan samanaikaisesti liikennepalveluiden käyttäjä, joka asuu tietyssä ympäristössä ja tarvitsee paljon muitakin palveluita, joiden saavutettavuutta jäsentää mm. maankäytön suunnittelu. Alueiden kehittäminen kokonaisuutena merkitsee tätä laajaa asukas- ja asiaksnäkökulmaa. Ennakointi olisi huomioitava erityisesti aluekehityksen puitelain tasolla. Tällaisenaan aluekehitys- ja kasvupalvelulaki redusoi alueiden kehittämisen kasvupalveluiksi.

Esityksen pääasiallisesta sisällössä esitetyt tavoitteet sekä esityksen tavoitteissa ja keskeisessä sisällössä esitetyt kasvupalvelua koskevat tavoitteet ovat pääasiassa oikeita etenkin nykyisten ja tulevaisuuden työmarkkinoiden toimivuuden kannalta ja ajatellen suurinta osaa työnhakijoita ja yrityksiä.

Alueiden kehittämisen ja siihen osana kuuluvan kasvupolitiikan yhdistäminen samalla, kun muiden hallinnon alojen aluekehitykseen vaikuttavat toimet ovat tämän lain ulkopuolella korostaa kasvupalvelujen roolia jopa liikaa. Tulevien maakuntien kannalta on tärkeää, että aluekehittäminen muodostuu kokonaisuudeksi, johon kaikki hallinnonalat vaikuttavat toimillaan.

Esityksen pääasiallisesta sisällössä esitetyt tavoitteet sekä esityksen tavoitteissa ja keskeisessä sisällössä esitetyt kasvupalvelua koskevat tavoitteet ovat pääasiassa oikeita etenkin nykyisten ja tulevaisuuden työmarkkinoiden toimivuuden kannalta ja ajatellen suurinta osaa työnhakijoita ja yrityksiä.

Lakiehdotus on syntynyt yhdistämällä nykyinen laki alueiden kehittämisestä ja ELY-keskuksia koskeva lainsäädäntö. Tavoitteet aluekehitysjärjestelmän, aluekehitys- ja kasvupalvelujen uudistamiseksi tukemaan paremmin alueiden elinvoimaisuutta ja aluetalouden kasvua ovat keskeisiä tulevien maakuntien tehtävien kannalta.

Esityksen pääasiallisesta sisällössä esitetyt tavoitteet sekä esityksen tavoitteissa ja keskeisessä sisällössä esitetyt kasvupalvelua koskevat tavoitteet ovat pääasiassa oikeita etenkin nykyisten ja tulevaisuuden työmarkkinoiden toimivuuden kannalta ja ajatellen suurinta osaa työnhakijoita ja yrityksiä. Maakunnalla suuri valvonta tehtävä palveluntuottajista, riittääkö tulevan maakunnan resurssit tämän hoitamiseen?

Alueiden kehittämisen ja siihen osana kuuluvan kasvupolitiikan yhdistäminen samalla kun muiden hallinnon alojen aluekehitykseen vaikuttavat toimet ovat tämän lain ulkopuolella korostaa kasvupalvelujen roolia. Tulevien maakuntien kannalta on tärkeää, että aluekehittäminen muodostuu kokonaisuudeksi, johon kaikki hallinnonalat vaikuttavat toimillaan.

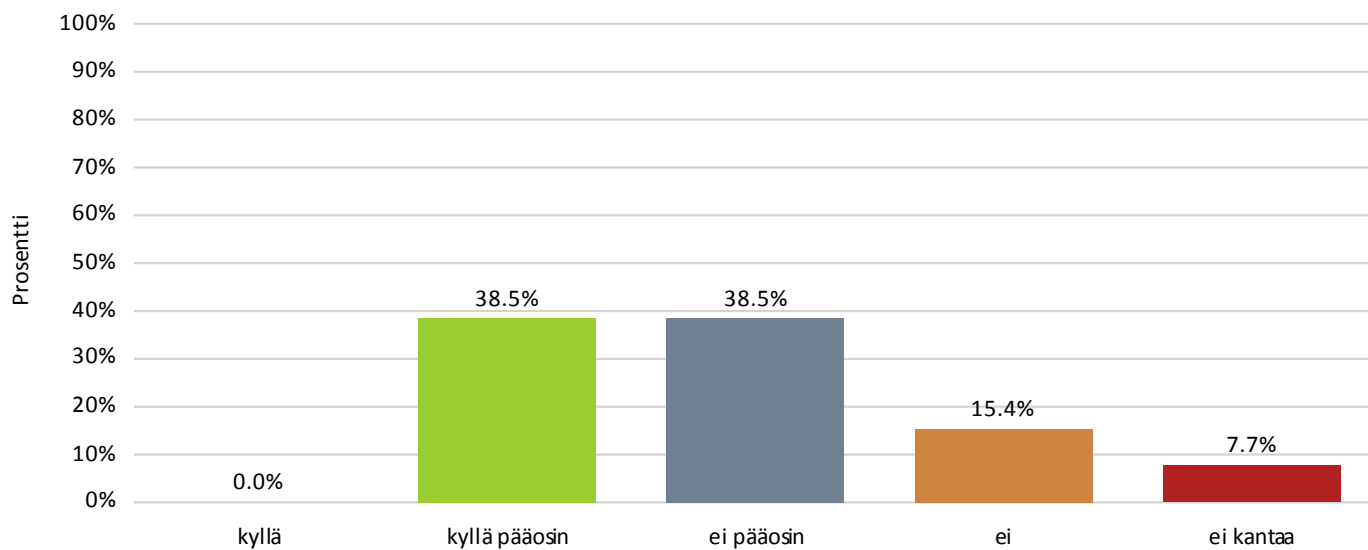
Lakiesityksen keskeinen tavoite on työmarkkinoiden parempi toimivuus: kohtaanto-ongelmien vähentyminen, yritysten kasvun ja toimintaedellytysten tukeminen sekä työnhakijoiden nopeampi työllistyminen.

Muutos edellyttää palveluiden uudelleen muotoilua ja järjestämistä, asiakkaiden valinnanvapauden ja yksilön vastuun lisäämistä.

Lain tavoitteiden onnistumisen edellytyksenä on, että mm. tietosuojalakiin saadaan tarvittavia muutoksia ja ICT-ratkaisut ovat toimivat.

Huolena on myös, huomioiko laki riittävästi alueellisen ja ammatillisen liikkuvuuden edistämisen tarpeet. Turvataanko alueiden välinen yhteistyö siten, että koko maan työmarkkinoiden toimivuus voidaan taata jatkossakin (mm. isot rekrytoinnit)?

7. Tukevatko keskeiset ehdotukset esityksen tavoitteita?

Nimi	Prosentti
kyllä	0,0%
kyllä pääosin	38,5%
ei pääosin	38,5%
ei	15,4%
ei kantaa	7,7%
N	13

8. Mahdollinen sanallinen perustelu

Työnhakijoiden palveluprosessi ja hakijarekisteri sekä tiedonsiirto Kelaan on täysin organisoimatta esitetyssä mallissa, eikä uudesta hakijarekisterimallia ole esitelty, joten asiakkaiden katkoton etuuksien saanti näyttäisi olevan suuressa vaarassa, eikä tämä hajautettu palvelumalli näyttäisi siten tuottavan tavoiteltua joustavuutta.

Aluekehitykseen liittyvät keskeiset esitykset tukevat esityksen tavoitteita. Kehitysvastuu on pääasiassa selvä, mutta vaatii kuitenkin käytännössä jonkin verran maakuntien ja kuntien työnjaon läpikäymistä alueilla. Normiston keventäminen sopii hyvin maakunnalliseen itsehallintoon.

Markkinoiden avaamisella ja kilpailullisuudella ei toteuteta parhaalla mahdollisella tavalla asiakkaiden valinnanmahdollisuuksien lisäämistä, parempaa asiakaspalvelua, kustannusten säästöä, uusia palveluinnovaatioita ja tehokkaampia toimintatapoja mikäli kasvupalveluissa kategorisesti rajataan pois julkisen tuotannon mahdollisuus muuten kuin markkinapuutetilanteessa. Joillakin alueilla toimijoiden määrä voi olla etenkin siirtymävaiheen alussa vajavainen ja elävä, millä voi asiakasnäkökulmasta olla haitallisia vaikutuksia. Ehdotuksella myös poistetaan mahdollisuus julkisen ja yksityisen tuotannon väliseen kilpailuun.

Maakuntien erilaisista lähtökohdista ja mahdollisuuksista johtuen on vakavasti pohdittava riittääkö käytännössä juuri minkään maakunnan, ainakaan pienempien, rahoitus esitettyjen palvelujen hankintaan ja tulevatko tehtävät tältä osin käytännössä hoidettua. Sote-resurssit nielevät varsinkin Itä- ja Pohjois-Suomessa suurimman osan rahoituksesta ja kasvupalvelujen hankintaan ei välttämättä jää juurikaan taloudellisia mahdollisuuksia lakiesityksen mukaisesti ja tästä syystä alueiden asukkaiden yhdenvertaisuus vaarantuu.

Lakiluonnoksessa on monessa kohdin selostettu tavoitetoja esimerkiksi termein tehokkuus, tuottavuus, asiakaslähtöisyys, innovatiivisuus jne. Epäselväksi jäävät perustelut siitä, miten laajamittainen yksityistäminen ja palvelujen siirtäminen markkinoille tuottaisivat tällaisia tuloksia - asiantuntijatkaan eivät ole tästä kaikilta osin vakuuttuneita; lakiluonnoksen perusteluteksteissä tuodaan esiin eri maiden ristiriitaisia tuloksia yksityistämisen vaikutuksista. Markkinoiden toiminnan käynnistymisvaihe eli laadukkaiden ja tuloksellisten palvelukokonaisuuksien luominen, yhtiöittämisvelvoitteet, järjestämisvastuut, siirtyvän henkilöstön asema, tietosuoja, tietojärjestelmien toimivuus, työttömien työnhakijoiden yhdenvertainen kohtelu sekä siirtymäaikaisten epäselvyydet aiheuttavat todennäköisesti pitkäksi ajaksi eriasteisia vaikeuksia asioihin, joita tavoitellaan. Riskejä ei ole riittävästi huomioitu ja arvioitu, eikä keskiössä olevan markkinapuutteen käsitettä ole avattu riittävästi.

Esityksen mukaisesti maakunta vastaisi siitä, että asiakas saa riittävästi neuvontaa ja ohjausta sekä, että hänen palveluntarpeensa arvioidaan ja hän tulee ohjatuksi tarkoituksenmukaisesti palveluihin. Lisäksi tieto palveluntuottajista tulisi olla helposti saatavilla. Miten monituottajamallissa ratkaistaan tietosuoja-, tietojärjestelmä- ja kilpailutuskysymysten ohella se, että enemmän tukea ja ohjausta tarvitsevat asiakkaat saavat kokonaisvaltaisen tai ainakin riittävän palvelutarveavion sekä riittävästi tukea ja ohjausta palveluihin hakeutumisessa ja sopivan palvelutuottajan löytämiseen.

Maakunnalliseen itsehallintoon sopii hyvin se, että laki ei määrää tarkasti aluekehittämisen ja kasvupalvelujen sisällöstä.

Aluekehittämiseen liittyvät keskeiset ehdotukset tukevat esityksen tavoitteita. Ehdotukset pitävät sisällään eri viranomaisten toimivaltamäärittelyjä kuitenkin ottamatta kantaa siihen, miten kasvupalvelut ja kuntien elinvoimatehtävät limittyvät saumattomaksi ja asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi. Ehdotusten mukaan valtion, maakunnan ja kunnan kumppanuus jää paikallisesti ja maakunnallisesti sovittavaksi. Sääntelyn keskiössä ei ole asiakas, vaan pikemminkin hallintoviranomaisten välinen työnjako. Asiakasnäkökulma tulisi nostaa lain valmistelussa esille voimakkaammin.

Aluepolitiikan yleisenä tavoitteena oleva alueiden kehittämisen ja kasvupolitiikan kiinteä kytkeytyminen toteutuu lakiehdotuksessa.

Aluekehittämisen kokonaisuuden kannalta saattaisi olla perusteltua myös muiden keskeisesti vaikuttavien hallinnonalojen sitominen tässä säänneltävään aluepolitiikkaan. Maakuntaohjelma ja alueiden kehittämisen keskustelut tulee kytkeä paremmin koskemaan koko maakuntahallintoa.

Maakunnan itsehallintoon kuuluvan toiminnan osalta positiivista on aluekehitystä ja kasvupalveluja koskevan normiston keventäminen ja maakuntien erilaisuuden huomioiminen.

Kasvupalveluun liittyvät keskeiset ehdotukset muodostavat loogisen kokonaisuuden. Ehdotus, jonka mukaan palvelut tuotetaan jatkossa yhä enemmän markkinoilla, on oikeansuuntainen, mutta haastava.

HE:ssä painotetaan kilpailullisen markkinaehtoisien mallien paremmuutta ja tehokkuutta, mutta malliin liittyvien riskien ja ongelmien analysointi on jäänyt osittain vajaaksi ja aidosti kilpailullisesti toimivan ympäristön muodostuminen on kysymysmerkki. Asetettujen tavoitteiden saavuttamista saattavat rajoittaa maakuntien hyvinkin erilaiset taustat ja rahoitusmahdollisuudet. Vahva markkinaehtoisuus voi olla riski palveluiden tasavaroisuuden ja tasapuolisuuden saatuuden kannalta, jos markkinat eivät kiinnostu haasteellisista, pienistä tai harvinaisimmista asiakasryhmistä ja heidän tarpeistaan. Lisäksi pienten yritysten markkinoille pääsy on epävarmaa, vaikka sitä on pyritty esityksessä varmistamaan. Olisiko sekin riski (vrt. esim. vanhusten kotipalvelut), että jos palveluntuottajia kilpailutettaisiin ja hinta olisi määräävin tekijä, jäisivät nämä haasteellisimmat asiakasryhmät kovin ohuelle palveluille ilman selkeitä tulostavoitteita? Tai jos selkeitä tulostavoitteita olisi, saattaisi hintalapuista tulla melkoisia. Kustannustehokasta?

Tavoitteita saavuttamista edistää se, että palvelut on mahdollista suunnitella ja toteuttaa ottaen huomioon asiakkaiden ja alueiden erilaiset lähtökohdat. Tällöin on mahdollista, että asiakkaat saavat nykyistä vaikuttavampaa ja tuloksellisempaa palvelua. Uudistus saattaa mahdollistaa uusien palveluinnovaatioiden syntyminen nykyistä paremmin.

Ehdotuksessa rajataan kategorisesti pois julkisen tuotannon mahdollisuus muuten kuin markkinapuu-tilanteessa sekä mahdollisuus julkisen ja yksityisen tuotannon väliseen kilpailuun. Joillakin alueilla toimijoiden määrä voi olla etenkin siirtymävaiheen alussa vajavainen ja nopeasti muuttuva, millä voi olla asiakasnäkökulmasta haitallisia vaikutuksia ja mikä voi merkittävästi vaikeuttaa toiminnan organisoinnista. Näin toteutettuna markkinoiden avaaminen ei edistä parhaalla mahdollisella tavalla asiakkaiden valinnanmahdollisuuksien lisäämistä, parempaa asiakaspalvelua, kustannusten säästöä, uusia palveluinnovaatioita ja tehokkaimpia toimintatapoja.

Markkinalähtöisyys määritellään eri tavalla eri hallinnonaloilla, mistä johtuen esitetyn kasvupalvelun tuottamismalli ja muiden hallinnonalojen tuottamismallit eroavat merkittävästi toisistaan. Tämä on asiakkaan kannalta sekavaa ja johtaa myös siihen, että maakunnan toiminnan johtaminen ja organisointi on tehottomampaa.

Markkinaehtoinen ...

Kasvupalveluihin liittyvät keskeiset ehdotukset muodostavat loogisen kokonaisuuden tavoitteiden saavuttamiseksi. Palvelujen tuottaminen markkinaehtoisesti on sinänsä oikeasuuntainen tavoite. Kun palvelujen säätelyä puretaan, palvelut on mahdollista suunnitella ja toteuttaa huomioon asiakkaiden ja alueiden erilaiset lähtökohdat. Palveluinnovaatioiden syntyymiseen uusi malli antaa paremmat edellytykset.

Kilpailullinen markkinaehtoinen malli on kuitenkin erityisen haasteellinen harvaan asutuilla alueilla, joissa on vaikea saada kokoon riittävän suuria asiakas- ja palvelumääriä, markkinat ovat harvempien palvelutuottajien varassa ja julkisella palvelujen tuotannolla (valtio ja kunnat) on jo perinteisestikin vahva rooli - uusien markkinoiden rakentuminen vie aikaa. Asiakkaan valinnanvapauden mahdollistamista voi olla vaikeaa käytännössä toteuttaa pienistä asiakasmääristä ja -tarpeista johtuen kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti. Vahva markkinaehtoisuus saattaa olla riski palveluiden yhdenvertaisen ja tasapuolisen saatavuuden kannalta. Pienten yritysten markkinoille pääsy saattaa olla epävarmaa, vaikka sitä on pyritty esityksessä varmistamaan.

Huomioiden alueiden erilaiset lähtökohtatilanteet siirtymävaiheiden tulisi olla riittävän pitkiä, mahdollistaen vaiheittaisen siirtymisen. Vaihtoehtojen harkinta markkinoille siirrettävistä palvelukokonaisuuksista ja järjestämistehtävän hallittu toteuttaminen tulisi siten mahdollistaa. Asetetut siirtymäajat eivät saa uhata asiakkaitten tarvitsemien palvelujen saatavuutta missään vaiheessa.

Voi myös kysyä, onko palvelutuotannon kilpailullisuuden täysimääräinen hyödyntäminen näin ehdottomana välttämätöntä kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteiden toteutumiselle ja onko malliin liittyvät riskit ja ongelmat riittävästi tunnistettu? Onko tietyt vaiheet asiakkaiden prosesseja syytä säilyttää omana tuotantona tai toteuttaa niitä joustavammin yhteistyössä kumppaneiden ja verkostojen kanssa kuin lähtee täysin markkinaehtoisesta palvelujen tuottamismallista? Esim. heikommassa asemassa työmarkkinoilla olevien osalta maakunnan oma palvelutuotanto voi olla hyvinkin perusteltu palvelutarpeen arvioinnin ja asiakasprosessin "orkestroinnin" näkökulmasta, eikä vain markkinapuutetilanteissa. Sopimukselliset mallit työllisyyden hoitoon liittyvistä vastuunjaosta ja palvelujen tuottamisesta voisivat toteutua kuntayhteistyön kautta.

HE:n perusteluissa toivoisi paremmin avatuksi sitä, mitä kuntien elinvoimatehtävillä esityksessä tarkoitetaan ja mitkä ovat niiden yhteydet kasvupalveluihin. Kuntien elinvoimatehtäviin kuuluvat mm. nykyiset kuntien työllisyydenhoitotoimenpiteet (työllisyysyksiköt, työpajat ja työllisyyttä edistävät säätiöt), etsivä nuorisotyö ja ohjaamatoiminta. Yhdyspintoja kuntien elinvoimatehtävistä TE-toimistoon ja ELY:yn on nykyiseltään runsaasti erilaisten verkostojen kautta liittyen nuoriin, kotoutujiin, seudullisiin yrityspalveluihin ja elinikäiseen ohjaukseen. Mikä on nykyisen kaltaisen verkostotyön rooli jatkossa maakunnissa? On varmaankin tarpeellista, että yksityiset palvelutuottajat kytketään tähän vahvemmin mukaan, mutta maakunnan vastuulla on palveluiden yhteensovitus, jota tapahtuu verkostotyön kautta. Esitetty kasvupalvelun tuottamismalli ja muiden hallinnonalojen tuottamismallit eroavat merkittävästi toisistaan. Tämä on asiakkaan kannalta sekavaa ja johtaa myös siihen, että maakunnan toiminnan johtaminen ja organisointi tulee olemaan tehottomampaa kuin vaihtoehdossa, missä perustuotantotapa olisi samankaltainen kaikilla hallinnonaloilla.

Maakunnallisen itsehallintoon sopii hyvin se, että laki ei määrittele tarkasti aluekehittämisen ja kasvupalvelujen sisällöstä.

Aluekehittämiseen liittyvät keskeiset ehdotukset

Ehdotukset tukevat esityksen tavoitteita. Ehdotukset pitävät sisällään eri viranomaisten toimivaltamäärittelyjä kuitenkin ottamatta kantaa siihen, miten kasvupalvelut ja kuntien elinvoimatehtävät limittyvät saumattomaksi ja asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi. Ehdotusten mukaan valtion, maakunnan ja kunnan kumppanuus jää paikallisesti ja maakunnallisesti sovittavaksi. Sääntelyn keskiössä ei kuitenkaan ole asiakas, vaan pikemminkin hallintoviranomaisten välinen työnjako.

Aluepolitiikan yleisenä tavoitteena oleva alueiden kehittämisen ja kasvupolitiikan kiinteä kytkeytyminen korostuu voimakkaasti lainsäädännössä. Aluekehittämiseen keskeisesti vaikuttavien muiden sektoriministeriöiden sitominen laajaan aluepolitiikkaan ei sen sijaan ole toteutumassa nykyistä lainsäädäntöä paremmin. Tämä heikentää jossakin määrin tavoitteiden toteutumista. Maakuntaohjelma ja alueiden kehittämisen keskustelut tulee kytkeä paremmin koskemaan koko maakunnan toimialaa.

Kasvupalveluun liittyvät keskeiset ehdotukset

Ehdotus siitä, että palvelut tuotetaan jatkossa yhä enemmän markkinoilla, on periaatteessa oikeansuuntainen.

HE:ssä painotetaan kilpailullisen markkinaehtoisien mallin paremmuutta ja tehokkuutta, mutta malliin liittyvien riskien ja ongelmien analysointi on kuitenkin jäänyt osittain vajaaksi ja aidosti kilpailullisesti toimivan ympäristön muodostuminen on kysymysmerkki. Asetettujen tavoitteiden saavuttamista saattavat rajoittaa maakuntien hyvinkin erilaiset taustat ja rahoitusmahdollisuudet. Vahva markkinaehtoisuus voi olla riski palveluiden tasa-arvoisen ja tasapuolisen saatavuuden kannalta, jos markkinat eivät kiinnostu haasteellisista, pienistä tai harvinaisimmista asiakasryhmistä ja heidän tarpeistaan. Lisäksi pienten yritysten markkinoille pääsy on epävarmaa, vaikka sitä on pyritty esityksessä varmistamaan. Tavoitteita saavuttamista edistää se, että palvelut on mahdollista suunnitella ja toteuttaa ottaen huomioon asiakkaiden ja alueiden erilaiset lähtökohdat. Tällöin on mahdollista, että asiakkaat saavat nykyistä vaikuttavampaa ja tuloksellisempaa palvelua. Uudistus mahdollistaa uusien palveluinnovaatioiden syntyminen nykyistä paremmin.

Ehdotuksessa rajataan kategorisesti pois julkisen tuotannon mahdollisuus muuten kuin markkinapuutetilanteessa sekä mahdollisuus julkisen ja yksityisen tuotannon väliseen kilpailuun. Joillakin alueilla toimijoiden määrä voi olla etenkin siirtymävaiheen alussa vajavainen ja nopeasti muuttuva, millä voi olla asiakasnäkökulmasta haitallisia vaikutuksia ja mikä voi merkittävästi vaikeuttaa toiminnan organisoimista. Näin toteutettuna markkinoiden avaaminen ei edistä parhaalla mahdollisella tavalla asiakkaiden valinnanmahdollisuuksien lisäämistä, parempaa asiakaspalvelua, kustannusten säästöä, uusia palveluinnovaatioita ja tehokkaimpia toimintatapoja.

Markkinalähtöisyys määritellään eri tavalla eri maakunnan eri tehtävälajoilla, mistä johtuen esitetyn kasvupalvelun tuottamismalli ja muiden maakunnan tehtävälajien tuottamismallit eroavat merkittävästi toisistaan. Tämä on asiakkaan kannalta sekavaa ja johtaa myös siihen, että maakunnan toiminnan johtaminen ja organisointi on tehottomampaa.

Markkinaehtoinen monituottajamallin toimivuus edellyttää järjestäjältä hankinta- ja sopimusosaamista ja riskien hallintaa, kattavaa laadun valvontaa ja tulosten seuraamista sekä siihen liittyen toimivia sähköisiä työkaluja. Osuva asiakkaiden ohjaus ja neuvonta palveluihin on kriittinen tekijä, mikä edellyttää riittävää resursointia ja osaamista. Epäselväksi jää, missä määrin uusi toimintatapa lisää resurssointitarvetta nykyiseen toimintamalliin verrattuna.

Ehdotukset pitävät sisällään eri viranomaisten toimivaltamäärittelyjä ottamatta kuitenkin kantaa siihen, miten kasvupalvelut ja kuntien elinvoimatehtävät limittyvät saumattomaksi ja asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi. Ehdotusten mukaan valtion, maakunnan ja kunnan kumppanuus jää paikallisesti ja maakunnallisesti sovittavaksi. Sääntelyn keskiössä ei ole asiakas, vaan pikemminkin hallintoviranomaisten välinen työnjako. Liian monta keskeistä termiä jää määrittämättä, samaten minimipalvelutaso sekä viranomaistehtävien kenttä perusteluineen.

Maakunnallisen itsehallintoon sopii hyvin se, että laki ei määrittää tarkasti aluekehittämisen ja kasvupalvelujen sisällöstä. Ehdotusten mukaan valtion, maakunnan ja kunnan kumppanuus jää paikallisesti ja maakunnallisesti sovittavaksi. Sääntelyn keskiössä ei ole asiakas, vaan pikemminkin hallintoviranomaisten välinen työnjako.

Ehdotus, jonka mukaan palvelut tuotetaan jatkossa yhä enemmän markkinoilla, on oikeasuuntainen.

Hallituksen esityksessä painotetaan kilpailullisen markkinaehtoisen mallin paremmuutta ja tehokkuutta, mutta malliin liittyvien riskien ja ongelmien analysointi on jäänyt osittain vajaaksi ja aidosti kilpailullisesti toimivan ympäristön muodostuminen on kyseenalainen. Asetettujen tavoitteiden saavuttamista saattavat rajoittaa maakuntien hyvinkin erilaiset taustat ja rahoitus-mahdollisuudet. Vahva markkinaehtoisuus voi olla riski palveluiden tasa-arvoisen ja tasapuolisen saatavuuden kannalta, jos markkinat eivät kiinnostu haasteellisista, pienistä tai harvinaisimmista asiakasryhmistä ja heidän tarpeistaan. Lisäksi pienten yritysten markkinoille pääsy on epävarmaa, vaikka sitä on pyritty esityksessä varmistamaan.

Tavoitteiden saavuttamista edistää se, että palvelut on mahdollista suunnitella ja toteuttaa ottaen huomioon asiakkaiden ja alueiden erilaiset lähtökohdat. Tällöin on mahdollista, että asiakkaat saavat nykyistä vaikuttavampaa ja tuloksellisempaa palvelua. Uudistus mahdollistaa uusien palveluinnovaatioiden syntyminen nykyistä paremmin.

Ehdotuksessa rajataan kategorisesti pois julkisen tuotannon mahdollisuus muuten kuin markkinapuutetilanteessa sekä mahdollisuus julkisen ja yksityisen tuotannon väliseen kilpailuun. Joillakin alueilla toimijoiden määrä voi olla etenkin siirtymävaiheen alussa vajavainen ja nopeasti muuttuva, millä voi olla asiakasnäkökulmasta haitallisia vaikutuksia ja mikä voi merkittävästi vaikeuttaa toiminnan organisoimista. Näin toteutettuna markkinoiden avaaminen ei edistä parhaalla mahdollisella tavalla asiakkaiden valinnanmahdollisuuksien lisäämistä, parempaa asiakaspalvelua, kustannusten säästöä, uusia palveluinnovaatioita ja tehokkaimpia toimintatapoja.

Markkinalähtöisyys määritellään eri tavalla eri hallinnonaloilla, mistä johtuen esitetyn kasvu-palvelun tuottamismalli ja muiden hallinnonalojen tuottamismallit eroavat merkittävästi toisistaan. Tämä on asiakkaan kannalta sekavaa ja johtaa myös siihen, että maakunnan toiminnan johtaminen ja organisointi on tehottomampaa.

Markkinaehtoinen monituottajamallin toimivuus edellyttää järjestäjältä hankinta- ja sopimus-osaamista ja riskien hallintaa, kattavaa laadun valvontaa ja tulosten seuraamista sekä siihen liittyen toimivia sähköisiä työkaluja. Osuva asiakkaiden ohjaus ja neuvonta palveluihin on kriittinen tekijä, mikä edellyttää riittävää resurssointia ja osaamista. Epäselväksi jää, missä määrin uusi toimintatapa lisää resurssointitarvetta nykyiseen toimintamalliin verrattuna.

Esityksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta tärkeä asia – digitalisoiminen vaatii yhdenmukaisuutta (yhdenmukaisia prosesseja, yhdenmukaisia palveluja). Esityksessä tulisi tarkemmin arvioida digitalisoinnin edellytyksiä ja toimintamallin vaikutuksia siihen. Digipalvelujen tai palveluntuottajien varaan jätettynä on vaara, että asiakkaiden ja eri alueiden eriarvoisuus kasvaa. Tällöin perustuslain mukainen yhdenvertaisuus ei toteudu.

Lakiehdotuksen tavoitteiden ja keskeisten ehdotusten sivulla 60 mainitaan, että järjestäjän keskeisiin tehtäviin kuuluisi muun muassa valvoa ostajana palvelun laatua. Palvelujen ketjuuntuminen asettaa omat haasteensa maakunnan palvelujen laadun valvomiselle: palvelujen ketjuuntuessa siten, että sopimuksen laatinut palveluntuottaja hankkii osan palvelukokonaisuuteen kuuluvista palveluista toisilta palveluntuottajilta alihankintana, voidaan perustellusti kysyä, miten maakunta voi tulevaisuudessa palvelu...

Aluekehittämiseen liittyvät keskeiset ehdotukset tukevat esityksen tavoitteita. Ehdotukset pitävät sisällään eri viranomaisten toimivaltamäärittelyjä kuitenkin ottamatta kantaa siihen, miten kasvupalvelut ja kuntien elinvoimatehtävät limittyvät saumattomaksi ja asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi. Ehdotusten mukaan valtion, maakunnan ja kunnan kumppanuus jää paikallisesti ja maakunnallisesti sovittavaksi. Sääntelyn keskiössä ei ole asiakas, vaan pikemminkin hallintoviranomaisten välinen työnjako.

Kasvupalveluun liittyvät keskeiset ehdotukset muodostavat loogisen kokonaisuuden. Ehdotus, jonka mukaan palvelut tuotetaan jatkossa yhä enemmän markkinoilla, on oikeansuuntainen. Lakiin tulisi kuitenkin saada riittävän pitkä siirtymäaika markkinoiden syntyä varten. Maakunnalla tulisi olla kasvupalveluissa mahdollisuus tuottaa palveluita omien yhtiöittensä kautta kaikissa tilanteissa eikä vain markkinapuutostilanteessa; maakunnan sisällä ei tule luoda erilaisia palveluntuottamisedellytyksiä sote- ja maku-tehtäviin. Markkinapuutostilanteen käsitettä ei ole määritelty, eikä menettelyä, jolla se todetaan.

HE:ssä painotetaan kilpailullisen markkinaehtoisien mallin paremmuutta ja tehokkuutta, mutta malliin liittyvien riskien ja ongelmien analysointi on jäänyt osittain vajaaksi ja aidosti kilpailullisesti toimivan ympäristön muodostuminen on kysymysmerkki. Vahva markkinaehtoisuus voi olla riski palveluiden tasa-arvoisen ja tasapuolisen saatavuuden kannalta, jos markkinat eivät kiinnostu haasteellisista, vaikeammin työllistyvistä asiakasryhmistä ja heidän palvelutarpeistaan. Lisäksi pienten yritysten markkinoille pääsy on epävarmaa, vaikka sitä on pyritty esityksessä varmistamaan.

Ehdotuksessa rajataan kategorisesti pois julkisen tuotannon mahdollisuus muuten kuin markkinapuutostilanteessa sekä mahdollisuus julkisen ja yksityisen tuotannon väliseen kilpailuun. Joillakin alueilla toimijoiden määrä voi olla etenkin siirtymävaiheen alussa vajavainen ja nopeasti muuttuva, millä voi olla asiakasnäkökulmasta haitallisia vaikutuksia ja mikä voi merkittävästi vaikeuttaa toiminnan organisoimista. Näin toteutettuna markkinoiden avaaminen ei edistä parhaalla mahdollisella tavalla asiakkaiden valinnanmahdollisuuksien lisäämistä, parempaa asiakaspalvelua, kustannusten säästöä, uusia palveluinnovaatioita ja tehokkaimpia toimintatapoja.

Digitalisaation kehitys tuo haasteen niiden asiakasryhmien osalta, jotka eivät ole riittävän omatoimisia ja motivoituneita, sillä uhkana on, että palveluprosessi ei etene. Tarvitaan henkilökohtaista palvelutarpeen arviointia vuorovaikutuksessa henkilöasiakkaan kanssa. Tärkeää on varmistaa, että palveluntuottajilta saatava tieto henkilöasiakkaan prosessin etenemisestä on merkityksellistä ja eteenpäin vievää. Yhtenäiset järjestelmät tarvitaan myös maakuntien väliseen tiedonkulkuun työmarkkinoiden ylimaakunnallisuuden ja henkilöasiakkaan tilanteen niin vaatiessa. Palveluntarjonnassa tulee turvata palveluvalikoiman selkeys ja yhtenevyys asiakkaalle huolimatta siitä, minkä maakunnan alueelta asiakas palveluita etsii.

Siirtymävaiheessa tulisi kyetä hyödyntämään nykyisiä tietovarantoja ja järjestelmiä.

Maakunnallisen itsehallintoon sopii hyvin se, että laki ei määrittää tarkasti aluekehittämisen ja kasvupalvelujen sisällöstä. Aluekehittämiseen liittyvät keskeiset ehdotukset tukevat esityksen tavoitteita. Ehdotukset pitävät sisällään eri viranomaisten toimivaltamäärittelyjä kuitenkin ottamatta kantaa siihen, miten kasvupalvelut ja kuntien elinvoimatehtävät limittyvät saumattomaksi ja asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi. Ehdotusten mukaan valtion, maakunnan ja kunnan kumppanuus jää paikallisesti ja maakunnallisesti sovittavaksi. Sääntelyn keskiössä ei ole asiakas, vaan pikemminkin hallintoviranomaisten välinen työnjako.

Aluepolitiikan yleisenä tavoitteena oleva alueiden kehittämisen ja kasvupolitiikan kiinteä kytkeytyminen korostuu voimakkaasti lainsäädännössä. Aluekehittämiseen keskeisesti vaikuttavien muiden sektoriministeriöiden sitominen laajaan aluepolitiikkaan ei sen sijaan ole toteutumassa nykyistä lainsäädäntöä paremmin. Tämä heikentää jossakin määrin tavoitteiden toteutumista. Maakuntaohjelma ja alueiden kehittämisen keskustelut tulee kytkeä paremmin koskemaan koko maakunnan toimialaa. Kasvupalveluun liittyvät keskeiset ehdotukset muodostavat loogisen kokonaisuuden. Ehdotus, jonka mukaan palvelut tuotetaan jatkossa yhä enemmän markkinoilla on oikeansuuntainen.

HE:ssä korostetaan kilpailullisen markkinaehtoisen mallin paremmuutta ja tehokkuutta. Malliin liittyvien riskien ja ongelmien analysointi on jäänyt vajaaksi ja arviointi kilpailullisesti toimivasta palvelutuotannon sisäajankäytöistä on heikkoa. Ehdotus muotoiltu varsin löysäksi. Asetettujen tavoitteiden saavuttamista saattavat rajoittaa maakuntien hyvinkin erilaiset taustat ja rahoitusmahdollisuudet. Vahva markkinaehtoisuus voi olla riski palveluiden valtakunnallisesti yhdenvertaisen ja tasapuolisen saatavuuden kannalta, jos markkinat eivät kiinnostu haasteellisista, pienistä asiakasryhmistä ja heidän tarpeistaan. Lisäksi pienten yritysten markkinoille pääsy on epävarmaa, vaikka sitä on pyritty esityksessä varmistamaan. Tavoitteita saavuttamista edistää se, että palvelut on mahdollista suunnitella ja toteuttaa ottaen huomioon asiakkaiden ja alueiden erilaiset lähtökohdat. Tällöin asiakkaat voivat saada vaikuttavampaa ja tuloksellisempaa palvelua. Väljempi säätely mahdollistaa uusien palveluinnovaatioiden syntymistä. Asiakkaiden palvelutarpeen arviointi, palveluiden suunnittelu ja hankinta edellyttävät riittäviä henkilöresursseja maakunnille.

Pitää pystyä varmistamaan asiakkaiden valinnan mahdollisuuksien lisääminen, hyvä asiakaspalvelu, kustannusten säästö, uudet palveluinnovaatiot ja tehokkaat toimintatavat.

Markkinaehtoinen monituottajamallin toimivuus edellyttää järjestäjältä hankinta- ja sopimusosaamista ja riskien hallintaa, kattavaa laadun valvontaa ja tulosten seuraamista sekä siihen liittyen toimivia sähköisiä työkaluja. Osuva asiakkaiden ohjaus ja neuvonta palveluihin on kriittinen tekijä, mikä edellyttää riittävää resursointia ja osaamista. Esityksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta tärkeä asia – digitalisoiminen vaatii yhdenmukaisuutta (yhdenmukaisia prosesseja, yhdenmukaisia palveluja). Esityksessä tulisi tarkemmin arvioida digitalisoinnin edellytyksiä ja toimintamallin vaikutuksia siihen. Digipalvelujen tai palveluntuottajien varaan jätettynä on vaara, että asiakkaiden eriarvoisuus kasvaa.

Lakiesitys mahdollistaa maakunnille pääsääntöisesti riittävästi itsenäistä toimivaltaa.

Aluekehittämiseen vaikuttaa muitakin hallinnonaloja, joiden kokonaisuutta/merkitystä ei ole lakiesityksessä riittävästi huomioitu.

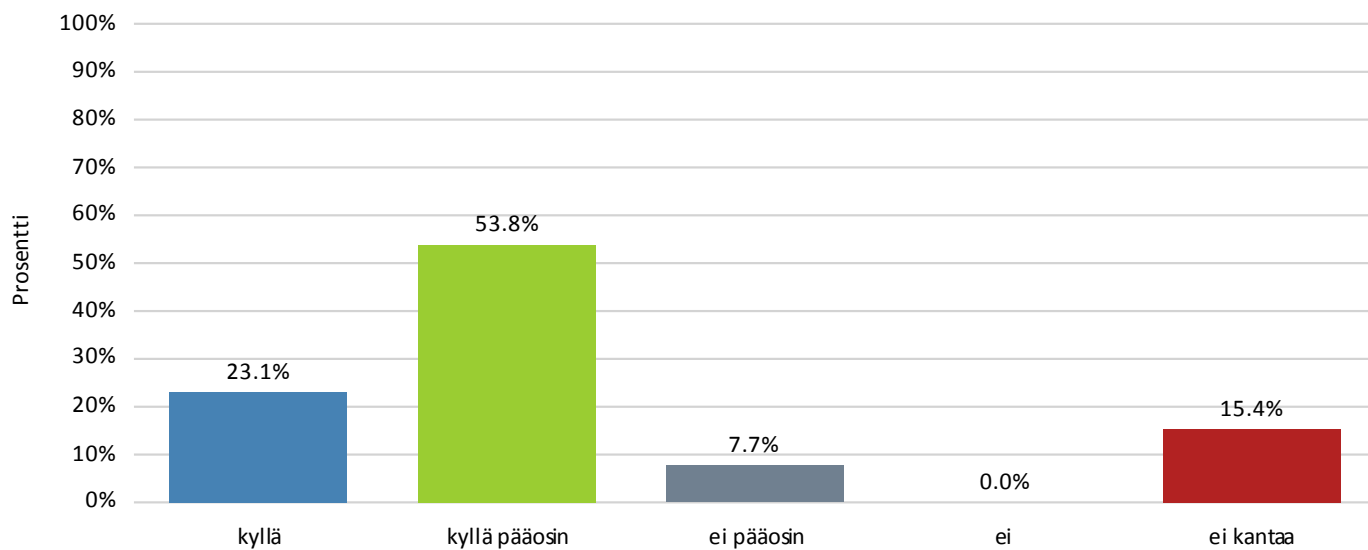
ELY-keskusten yrityspalvelujen ja TE-palveluiden yhdistäminen kasvupalveluiksi on järkevää, mutta lakiesitys rajataa liikaa maakunnan oman tuotannon mahdollisuuksia tuottaa joiltakin osin palveluja itse muutoinkin kuin markkinapuutetilanteessa.

Mikäli markkinapuutetilanteet vaihtelevat, tulee maakunnilla olemaan iso haaste käynnistää palveluja tarvittaessa itse, jos kaikki osaaminen on organisaatiosta jo menetetty. Maakunnille pitäisi jättää palvelujen tuottamiseen enemmän harkintavaltaa itsehallinnon periaatteiden mukaisesti.

Pohdintaa aiheuttaa myös se, voidaanko laajalla monituottajamallilla toteuttaa aidosti asiakkaiden ja yritysten palvelujen yhdenvertaista saatavuutta. Entä näyttäytyykö monituottajamalli asiakkaille ja yrityksille sujuvuutena asioinnissa tai yhden luukun palveluna ja onko pienet yritykset liian haavoittuvaisia tuottamaan palveluja eli keskittykö palvelutuotanto suuremmille yrityksille/ketjuille.

---

9. Voita isiinko esityksen tavoitteet saavuttaa muilla keinoin?

Nimi	Prosentti
kyllä	23,1%
kyllä pääosin	53,8%
ei pääosin	7,7%
ei	0,0%
ei kantaa	15,4%
N	13

10. Mahdollinen sanallinen perustelu

Työttömyysturvaa ei siirrettäisi maksajille ennen kuin maakuntauudistusorganisaatio on muilta osin vakiinnuttanut toimintansa ja siirto huolellisella suunnittelulla saadaan häiriöttömästi toteutettua.

Aluekehittämis- ja kasvupalvelujen organisoinnille on useita vaihtoehtoja. Nykymalliakaan ei voida pitää tehottomana, mutta valmistellun mallin vahvuutena on tehtävien yhdistäminen samaan organisaatioon, mikä lisää tehtävien välisen synergian mahdollisuuksia. Mallin heikkoutena on koko maakuntauudistukseen liittyvä 18 maakunnan malli, joka mm. hajottaa entisestään niukkoja resursseja ja voi johtaa osaoptimointiin Suomen kansallisen kilpailukyvyyn kustannuksella. Palvelujen jakaminen valtakunnallisiin ja maakunnallisiin kasvupalveluihin sekä kuntien elinvoimatehtäviin voi johtaa päällekkäisyyksiin. Palveluverkoston hahmottaminen voi olla myös asiakkaalle vaikeaa kaikkine julkisine, yksityisine ja kolmannen sektorin palveluntuottajineen.

Esitys perustuu siihen, että maakunnan järjestämisen ja tuottamisen erottaminen tapahtuu markkinalähtöisesti eli maakunta voi olla muissa kuin viranomaistehtävissä palvelun tuottajana vain markkinapuutetilanteessa. Tähtäin siihen, että markkinat tuottavat yhä suuremman osan palveluista on monelta osin hyvä, mutta tämän tulee tapahtua kokonaisuuden kannalta hallitusti ja synkronoidusti maakunnan muun kuin kasvupalvelua koskevan tuotannon kanssa. Esityksessä vastuu asiakkaista on vaarassa hävitä jos siirtymäaika on liian tiukka. Uudistus tulisi toteuttaa asteittain palvelu kerrallaan.

Laissa tulisi säätää toisaalta kasvupalvelujen ja sote-palvelujen suhde toisiinsa selkeästi sekä toisaalta valinnanvapauden toteuttaminen näiden puitteissa.

Lakiehdotuksessa viitataan vaihtoehtoiseen malliin tai toiseen ratkaisumalliin, jossa nykyistä järjestelmää uudistettaisiin markkinalähtöisemmäksi kuitenkin niin, että julkinen tuotanto olisi ensisijainen. Tätä mallia ei ole juurikaan lakiesityksessä analysoitu tarkemmin, vaan sivutettu ratkaisumallin käyttöönotto toteamalla, että ”arvion mukaan vaihtoehdolla ei saavutettaisi vaikutuksia kansantalouden tasolla. Maakuntien itsehallinnollisuuden tavoitteet vaihtoehto toteuttaisi”. Tämän arvion perustelua ei avata lakiesityksessä. Puhdasoppinen järjestäjän ja tuottajan erottaminen eroaa järjestelmätasolla merkittävästi ja periaatteellisesti SOTE-uudistuksen valinnanvapausmallin kanssa, jossa on mahdollista toteuttaa yksityisten palvelujen rinnalla julkisia palveluja.

Julkisten palvelujen toiminnan ja yksityisten palvelujen vertailu käytettävissä olevilla tehokkuusmittareilla on metodologisesti vaikeaa kuten viittaukset kansainvälisiin tutkimuksiinkin osoittavat. Yksityisen sektorin yritysten tavoitteet ovat voiton tuottaminen ja markkina-arvon lisääminen, joille on olemassa selkeät ja yksiselitteiset mittarit. Julkisilla palveluilla tavoitellaan pitkällä aikavälillä kansalaisille ja yhteiskunnalle tärkeiden tavoitteiden toteutumista ja mahdollisuuksien luomista työllistymiseen esimerkiksi pitkään työttömänä olleille tai muussa vaikeammassa työmarkkina-asemassa oleville.

Jos esitetystä markkinalähtöinen malli toteutetaan, sen toimeenpanoon suunnitteluun (valmisteluun, kokeiluihin, arviointeihin) ja siirtymäaikoihin tulee varmistaa riittävästi aikaa ja resursseja.

Esitys perustuu siihen, että maakunnan järjestämisen ja tuottamisen erottaminen tapahtuu markkinalähtöisesti eli maakunta voi olla muissa kuin viranomaistehtävissä palvelun tuottajana vain markkinapuutetilanteessa. Tähtäin siihen, että markkinat tuottavat yhä suuremman osan palveluista on kannatettava. Tämän tulisi kuitenkin tapahtua kokonaisuuden kannalta hallitummin ja synkronoidusti maakunnan muun kuin kasvupalvelua koskevan tuotantotoiminnan kanssa.

Viranomaistehtävissä merkittävän julkisen vallan käyttöä on tulkittu tarpeettoman väljästi.

On todettava, että vaihtoehtoisia malleja palvelujen järjestämiseen/tuottamiseen ei edes ole aidosti ja laaja-alaisesti pohdittu, vaan valmistelua on ohjannut tiukasti perustavoite tästä edellä mainitusta järjestäjä-tuottajamallista ja laaja-alaisesta markkinalähtöisyydestä. Vaihtoehtoisten mallien tarkempi analysointi on jäänyt tekemättä.

Lain tavoitteiden toteutuminen riippuukin pitkälti toimivan järjestäjä-tuottajamallin syntymisestä, aidosta ja laadukkaasta markkinoilla tarjottavasta palvelusta ja selkeistä kriteereistä palvelun tuottamisessa. Kyse on monilta osin varsin merkityksellisestä uudistuksesta, jonka huolelliseen valmisteluun olisi tullut antaa selkeästi enemmän aikaa kuin nyt on ollut mahdollista. Aikataulullisesti väljempi toteutusmalli mahdollistaisi erilaisten vaihtoehtojen harkinnan ja toteuttamisen hallitummin. Markkinoiden kehittyminen vie HE:nkin mukaan aikaa. Vastuu asiakkaista on vaarassa hävitä, jos siirtymäaika on liian tiukka. Markkinalähtöisyyttä olisi mahdollista kehittää vahvistamalla palvelujen hankintaa hankintalainsäädännön mukaista menettelyä noudattaen purkamatta nopeasti nykyistä rakennetta. Tässä vaihtoehdossa uudistus voitaisiin toteuttaa asteittain.

Maakunnan tarpeisiin paremmin vastaava olisi malli, joka säätelyn purun ja markkinoiden hyödyntämisen lisäksi sallisi maakunnan oman tuotannon myös muissa kuin markkinapuutetilanteissa tarvittavilta osin ja perustuisi vahvaan yhteistyöhön ja sopimuksellisuuteen kuntien elinvoimatehtävien kanssa.

Esitys perustuu siihen, että maakunnan järjestämisen ja tuottamisen erottaminen tapahtuu markkinalähtöisesti eli maakunta voi olla muissa kuin viranomaistehtävissä palvelun tuottajana vain markkinapuutetilanteessa. Tähtäin siitä, että markkinat tuottavat yhä suuremman osan palveluista, on monelta osin hyvä. Tämän tulisi kuitenkin tapahtua kokonaisuuden kannalta hallitummin ja synkronoidusti maakunnan muun kuin kasvupalvelua koskevan tuotantotoiminnan kanssa. Viranomaistehtävissä merkittävän julkisen vallan käyttöä on tulkittu tarpeettoman väljästi. Esityksessä ei ole tarkasteltu esitetystä mallista aikataulullisesti väljempää toteutusmallia, mikä mahdollistaisi erilaisten vaihtoehtojen harkinnan ja toteuttamisen hallitummin. Markkinoiden kehittyminen vie HE:nkin mukaan aikaa. Vastuu asiakkaista on vaarassa hävitä, jos siirtymäaika on liian tiukka. Markkinalähtöisyyttä olisi mahdollista kehittää vahvistamalla palveluiden hankintaa hankintalainsäädännön mukaista menettelyä noudattaen purkamatta nopeasti nykyistä rakennetta. Tässä vaihtoehdossa uudistus voitaisiin toteuttaa asteittain.

Uudistuksen alkuperäiset tavoitteet eivät tällä esityksellä täyty. Vahva markkinaehtoisuus voi olla riski palveluiden tasa-arvoisen ja tasapuolisen saatavuuden kannalta. Uudistus ei saa olla työllistämiskeino tai yritystukea. Uudistuksen esitysten tulee olla perusteltavissa asiakkaan lähtökohdista. Nyt monet käytännön toimintaan suuresti vaikuttavat ratkaisut tulevat ratkaistuksi mahdollisesti vasta tulevassa lainsäädäntötyössä ja täten vaikeuttavat myös käsillä olevan lakiluonnoksen kommentointia. Riski ristiriitaisiin säädöksiin kasvaa kiireen ja asioiden pilkkomisen myötä. Viranomaistehtävissä merkittävän julkisen vallan käyttöä on jätetty esityksessä yleisen toteamuksen asteelle. Markkinalähtöisyyttä olisi mahdollista kehittää vahvistamalla palveluiden hankintaa hankintalainsäädännön mukaista menettelyä noudattaen purkamatta nopeasti nykyistä rakennetta. Tässä vaihtoehdossa uudistus voitaisiin toteuttaa asteittain.

Uusien kasvupalvelujen toteutumisen ehtona on se, että toimivat palvelujen sähköiset alustat saadaan käyttöön ja digitalisaatio etenee. Tämän vuoksi lopullisessa hallituksen esityksessä tulee arvioida nyt esitettyä tarkemmin digitalisaation edellytykset sekä siihen liittyvät uhat ja riskit muun muassa taloudellisten vaikutusten ja aikataulutuksen osalta. Asiakkaiden palvelun on toimittava joka tapauksessa. Monikanavainen monituottajamalli tuo valtavia haasteita myös tietojärjestelmien kehittämiselle sekä tietosisältöjen ja niiden rajapintojen määrittelyn, tietosuojan ja käytettävyyden osalta. Myös asiakaspalvelun laatu ja esimerkiksi vaikeasti työllistyvien asiakkaiden edellytykset käyttää digitaalisia palveluita on varmistettava tai turvattava asiointimahdollisuudet muutoin. Sähköisten palvelujen ja itseohjautuvuuden lisääntyessä on vaarana, että asiakas ohjautuu valintansa perusteella väärään palveluun mikäli ohjausta ja neuvontaa ei ole riittävästi saatavilla.

Digitalisaatio tulee muuttamaan merkittävästi asiakasohjausta henkilökohtaisesta neuvonnasta tietojärjestelmissä tehtäviin ohjauksiin, kartoituksiin ja palveluehdotuksiin. On asiakaslähtöistä luoda yhteiset järjestelmät. Toimivat yhteiset digitaaliset järjestelmät ja palvelut palvelevat paremmin asiakkaiden liikkuvuutta ja yritysten palvelutarpeita eri alueilla Suomessa. Tässä yhteydessä on tunnistettava myös eurooppalaisen liikkuvuuden mahdollisuudet ja sen edistäminen. Haasteina asiakkaan ohjauksessa eri toimijoiden järjestämiin palveluihin sekä sujuvassa asiakaspalvelussa, asiakaskontaktoinnissa ja tiedonvaihtamisessa on ollut kunkin toimijan omat suljetut asiakkuudenhallintajärjestelmät.

Erityisesti viranomaispäätöksiin ja byrokraatiaan sekä asiakasneuvontaan liittyvien toimintojen digitalisointia ja siitä odotettuja säästöjä ei lakiesityksen perusteluissa huomioida riittävästi. Digitalisaatioon liittyvä kehitystyö saattaa jäädä viranomaistoimintojen ja päätösten markkinoille viemisen jalkoihin, jos toiminnot pilkotaan lukuisten palveluntuottajien yksittäisiksi tehtäviksi.

Esityksen tavoitteet olisi ollut mahdollista toteuttaa siten, että TE-palvelut olisi voitu jättää uudistuksen ulkopuolelle. Tässä mallissa TE-palvelut toteutettaisiin Kelan mallin mukaisesti, jolloin TE-palvelujen tuottajana olisi yksi valtakunnallinen tuottaja. Tämä malli turvaisi nyt esitettyä mallia paremmin asiakkaiden yhdenvertaisuuden.

Esitys perustuu siihen, että maakunnan järjestämisen ja tuottamisen erottaminen tapahtuu markkinalähtöisesti eli maakunta voi olla muissa kuin viranomaistehtävissä palvelun tuottajana vain markkinapuutetilanteessa. Tähtäin siihen, että markkinat tuottavat yhä suuremman osan palveluista on monelta osin hyvä. Tämän tulisi kuitenkin tapahtua kokonaisuuden kannalta hallitummin ja synkronoidusti maakunnan muun kuin kasvupalvelua koskevan tuotantotoiminnan kanssa. Viranomaistehtävissä merkittävän julkisen vallan käyttöä on tulkittu tarpeettoman väljästi, jolloin myös yksityiselle taholle myönnettäisiin tietyin edellytyksin esimerkiksi mahdollisuus myöntää 10.000 euron rajaan asti tukia. (Mitä edellä olevalla lauseella tarkoitetaan. Maakunnan järjestämistoimintojen suunnittelemiseksi tarvitaan viranomaistehtäviin kuuluvien tehtävien selkeä, lakisääteinen määrittely.

Esityksessä ei ole tarkasteltu esitetystä mallista aikataulullisesti väljempää toteutusmallia, mikä mahdollistaisi erilaisten vaihtoehtojen harkinnan ja toteuttamisen hallitummin. Markkinoiden kehittyminen vie hallituksen esityksenkin mukaan aikaa. Vastuu asiakkaista on vaarassa hävitä, jos siirtymäaika on liian tiukka. Markkinalähtöisyyttä olisi mahdollista kehittää vahvistamalla palveluiden hankintaa hankintalainsäädännön mukaista menettelyä noudattaen purkamatta nopeasti nykyistä rakennetta. Tässä vaihtoehdossa uudistus voitaisiin toteuttaa asteittain.

Muutoksen tulisi tapahtua kokonaisuuden kannalta hallitummin. Viranomaistehtävissä merkittävän julkisen vallan käyttöä on tulkittu liian ahtaasti. Palvelutarpeen määrittäminen ja kokonaisuuden koordinaatio on määritettävä viranomaistehtäväksi.

Rajoitetumpi kilpailullinen malli ja asteittainen siirtyminen monituottajamalliin toteuttaisi asiakaslähtöisesti paremmin maakuntauudistukselle asetetut tavoitteet. Vastuu asiakkaista on vaarassa hävitä, jos siirtymäaika on liian tiukka

Siirtymäaika on todella kriittinen tekijä: asiakkaiden palveluiden tulee toimia sujuvasti maakuntien käynnistyessä 2019 sekä alkuvuosina. Toimivan monituottajaverkoston kasvattaminen vie aikaa kuten kansainvälisissä esimerkeissä on nähty.

Palvelujen osittaisen julkisen tuotannon ja markkinaehtoisien järjestämisen kompinaatiota ei ole selvitetty vaihtoehtoisena toimintatapana. Nyt TE-palvelut halutaan siirtää kokonaisuudessa vain yksityisille toimijatahoille.

Nykyisten julkisten palvelujen hallinnollinen järkipäristäminen ja vaiheittain markkinoille vienti lisäisi tuottavuutta ja siirto tapahtuisi hallitummin.

Kustannustehokkuutta yksityinen><julkinen ei ole selvitetty eikä ole tällä hetkellä myöskään riittävää näyttöä yksityisen sektorin tuottamien palvelujen paremmasta vaikuttavuudesta esim. vaikeammin työllistyvien asiakasryhmien osalta.

Nykyisen TE-toimiston hallitun henkilöstöpolitiikan kannalta selkeä vaiheittainen eteneminen pitäisi huomioida paremmin, joka takaisi asiakaspalveluprosessien saumattoman jatkuvuuden.

Minkälainen on valtakunnallisten palvelujen rooli uudistuksessa (esim. puhelinpalvelut), kuinka tehokkaasti ne pystytään hoitamaan, jos alueet toimivat hyvin eri tavalla?

Miten valtakunnallisia tavoitteita ylipäättään voidaan asettaa, jos ja kun alueet toimivat eri tavalla itsehallinnon periaatteiden mukaisesti?

Onko rajapinta-asiakkuudet huomioitu riittävästi? Palvelevatko kasvupalvelut niitä työttömiä jotka eivät tosiasiallisesti hae työtä? On löydettävä omat palveluväylät mm. etuusasiakkaille tai osalle rakennetyöttömiä.

Kasvupalveluihin pitäisi jäädä todelliset työnvälitysasiakkaat, joilla on edellytykset työllistyä. Puolet työttömistä asiakkaista on rakennetyöttömiä, joiden palveluja pitää erityisesti pohtia markkinaehtoisesti toimivien palvelujen rinnalla. Kuka hoitaa heidät, riittävätkö resurssit palvelujen hankintaan? Hyvä palveluohjaus takaa sen, että työmarkkinat toimivat ja esim. pullonkaula-aloille saadaan osallistujia ja siten osaavaa työvoimaa. Palveluohjaus ja neuvontatyö ovat avainasemassa myös uudistuksessa! Miten turvataan niiden neutraliteetti ellei sitä hoideta julkisena palveluna?

---

11. Muut vapaamuotoiset huomiot HE:n lukuun 3

.....

Valinnanvapauden toteutuminen edellyttää nykyistä huomattavasti enemmän aktiivisuutta, omatoimisuutta ja motivaatiota esimerkiksi palvelusetelin käyttämistilanteissa. Kaikki asiakkaat eivät esimerkiksi terveydentilansa vuoksi kykene hakeutumaan oma-aloitteisesti erilaisten palvelujen piiriin. Tässä tilanteessa korostuvat sote-palvelut ja niiden rooli. Huolena on myös se, löytyykö alueilta riittävästi palveluntuottajia valinnanvapauden toteuttamiseen, sillä kansallisten kasvupalvelujen tarjonta saattaa kohdistua alueellisesti hyvinkin voimakkaasti sinne, missä kysyntä on jo valmiiksi merkittävää. Toisaalta esityksessä kuitenkin todetaan, että markkinat eivät toimi yhtä hyvin kaikkialla Suomessa ja valittu toimintatapa voi johtaa siihen, että jollakin alueella parhaat mahdolliset ohjaajat saadaan käyttöön, mutta toisille alueilla ei. Tämän vuoksi oletettuja tavoitteita ei välttämättä saavutettaisi.

Rahoitus ja sen rakenne on selkeytettävä tai pienet maakunnat eivät selviä muutoksesta.

TE-toimistojen tehokkuuden jarruttajia nykyisissä työvoimapalveluissa ovat paitsi henkilöresurssien vähäisyys, niin myös monet yksityiskohtaiset säädökset (myös EU-säädökset) ja niiden perusteella annetut soveltamis- ja toimintaohjeet, joilla pyritään ensisijaisesti oikeudenmukaisuuteen asiakkaiden yhdenvertaisessa kohtelussa, mutta joissa myös on monissa kohdin ikään kuin piilotettuna määrärahojen säästötavoitteita (määräajat, kohderyhmät, prosessien monimutkaisuus, tukien ja etuuksien vaikeaselkoisuus). Näitä säädöksiä ja ohjeita seurataan erittäin tarkasti esim. tarkastustoiminnalla – mutta myös asiakaskanteluina, -valituksina ja muutoksenhakuina - ja tämän vuoksi TE-toimistoissa ja ELY-keskuksissa menee liian paljon aikaa palveluprosessien hallintaan ja osittain hallinnollisen byrokratian pyörittämiseen. Jos pystyttäisiin vapauttamaan enemmän työaikaa asiakasneuvontaan ja ohjaukseen, kuten kasvupalvelujen osalta varmasti on tavoitteenakin niin nykyisten työvoima- ja yrityspalvelujen vaikuttavuus olisi varmasti parempi. Nykyisen mallin rakentaminen markkinalähtöisemmäksi kasvupalvelujen peruslähtökohdilla olisi kokonaisvaltaisempi ja ainakin alkuvaiheessa varmempi ja arviomme mukaan toimivampi ratkaisu kuin kokonaan markkinalähtöinen ratkaisu.

Muita vapaamuotoisia huomioita: Pitkälle viedyssä monituottajamallissa valinnanmahdollisuudet voivat olla monen asiakkaan kohdalla näennäisiä; asiakas ei välttämättä tunne palveluja eikä niiden sisältöjä eikä tuottajia. Voi olla, että asiakas valitsee mahdollisesti sen palveluntuottajan, jossa kaveri on saanut ystävällistä palvelua? Mitkä ovat kriteerit, joiden perusteella asiakas valitaan tai asiakas valitsee ja miten tätä seurataan? Millaista maksupolitiikkaa harjoitetaan, kun nykyisellään HR-palvelut tuottavat työnvälitystä ilman julkista rahoitusta? Mistä kaikesta julkinen talous maksaa ja mistä ei? Riskinä on, että yritysten ansaintalogiikka siirtyy nykyistä enemmän julkisen rahoituksen varaan? Riskinä on myös palvelutuotannon hintojen nousu ja todellisuudessa tuottavuuden laskeminen, kun palveluntuottajien pitää perehtyä kasvupalveluja sääteleviin ”sisältölakeihin” kuten laki rekrytointi- ja osaamispalveluista, laki kotoutumisen edistämisestä, laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta ja hoitaa aiemmin julkisen vallan alaisia tehtäviä esimerkkeinä asiakkaan toimeentuloon liittyvä ilmoitusvelvollisuus, palveluja koskevat sopimukset, kirjaukset asiakastietojärjestelmään. Kasvupalveluja tuottavien toimijoiden kilpailullinen asema toisiinsa nähden voi heikentää tai haitata toimijoiden välistä saumatonta yhteistyötä.

Kokonaiskuvan hahmottaminen kasvupalvelulaista ja sen vaikutuksista on haastavaa tilanteessa, jossa ei ole tarkempaa tietoa kasvupalvelulain myötä muuttuvien substanssilakien säännösten sisällöstä ja lakiviittauksista. Edellä mainittu vaikeuttaa lausunnon kokoamista siten, että kaikki asiaan vaikuttavat seikat tulisivat riittävällä tarkkuudella huomioiduiksi.

Valinnanvapauden toteutuminen edellyttää asiakkaalta nykyistä huomattavasti enemmän aktiivisuutta, omatoimisuutta ja motivaatiota esimerkiksi palvelusetelin käyttämisilanteissa. Näkökulma muuttuu: henkilöasiakas on subjekti eikä objekti. Vaaditaanko etenkin nuorten ja pidempään työttömänä olleiden kohdalla edelleen ohjauksellista panosta, että he johonkin valintaan ovat halukkaita? Kaikki asiakkaat eivät esimerkiksi terveydentilansa vuoksi kykene hakeutumaan oma-aloitteisesti erilaisten palvelujen piiriin. Tässä tilanteessa korostuvat muiden toimijoiden palvelut, kuten sote-palvelut. Toisaalta huolena on se, löytyykö kaikilta alueilta riittävästi palveluntuottajia valinnanvapauden toteuttamiseen.

Esityksen mukaan yritykset saavat jatkossa tarvitsemansa palvelut yhdestä paikasta. Tämä ei toteudu esitetyssä mallissa. Ottaen huomioon valinnanvapauden ja markkinaehtoisuuden, jatkossa yrityspalvelua ja yksilön palvelua saa yhä useammasta paikasta, koska palvelujen tuottaminen hajaantuu. Ja esimerkiksi yrityspalveluun liittyy myös "asiakasnäkökulmaa": on "puhtaata" yrityspalvelut ja on yrityspalvelut, joissa on mukana niin työnantaja-kuin henkilöasiakas, vaikkapa vuorotteluvapaa ja palkkatuki. Onko työnantaja yhteydessä näissä asioissa neuvoa tarvitessaan johonkin muuhun ao. palveluja tuottavaan tahoon kuin yrityspalveluihin? Ns. kansalliset kasvupalvelut ja niiden tuottaminen eriytyy todennäköisesti voimakkaasti maakunnan järjestämisvastuulla olevista kasvupalveluista. Esimerkiksi kansainvälistymiseen saattaa syntyä "kahden kerroksen" palveluja. Eri alueilla toimiville yrityksille tarjotaan laadullisesti hyvin erilaisia palveluja erisuuruksilla subventioilla. Kansallisten kasvupalvelujen tarjonta saattaa kohdistua alueellisesti hyvinkin voimakkaasti sinne, missä kysyntä on jo valmiiksi merkittävää. Esityksen mukaan maakunnat määrittelevät kukin erikseen palveluiden sisällön, laadun ja maksullisen yrityspalvelun hintakriteerit. Lisäksi alueiden kustannus- ja rahoitusrakenteiden erot saattavat johtaa eriarvoistumiseen eri osissa maata.

Esityksen mukaan jokainen alue saa käyttöönsä parhaat osaajat liiketoiminnan kehittämiseen, työllistymiseen ja kansainvälistymiseen. Malli perustuu siihen, että markkinaehtoinen toiminta tuottaa parhaan mahdollisen tuloksen (taloudellisen, tehokkaan ja nykytoimintaympäristöön parhaiten soveltuvan). Toisaalla esityksessä kuitenkin todetaan, että markkinat eivät toimi yhtä hyvin kaikkialla Suomessa. Valittu toimintatapa voi johtaa siihen, että jossakin alueella parhaat mahdolliset osaajat saadaan käyttöön, mutta toisilla alueilla ei. Tämän vuoksi oletettuja tavoitteita ei voitaisi välttämättä saavuttaa. Miten hinta ja laatu korreloivat toisiinsa?

Kasvupalveluja tuottavien toimijoiden kilpailullinen asema toisiinsa nähden voi heikentää tai haitata toimijoiden välistä saumatonta yhteistyötä. Tästä on kokemuksia nykyisen toimintamallin puitteissa esim. siten, että toimija pitää omaa menetelmäänsä liikesalaisuuden piiriin kuuluvan asiana, minkä vuoksi tiedon jakaminen toisen yrityksen kanssa on problemaattista.

Lakiesityksessä maakunnan palvelujen järjestämiselle on asetettu sellaisia odotuksia ja kriteereitä, joita ei esityksen mukaan nykyisissä valtion aluehallinnossa (ELY-keskukset, TE-toimistot) ole kaikilta osin pystytty täyttämään. Hallituksen esityksessä kritiikki nykyjärjestelmää ja palvelujen järjestämis- ja tuottamistapaa kohtaan on tiukkaa. Onkin syytä kysyä, ovatko asetetut kriteerit ja uudistukselle asetetut odotusar..

...

Kasvupalveluja tuottavien toimijoiden kilpailullinen asema toisiinsa nähden voi heikentää ja haitata toimijoiden välistä saumatonta yhteistyötä ja muodostua esteeksi asiakkaan palveluprosessin saumattomalle etenemiselle.

Palvelujen tuottaminen näyttää HE:n mukaan hajautuvat yhä useammalle toimijalle. Kansalliset kasvupalvelut ja niiden tuottaminen voi myös eriytyä maakunnan järjestämisvastuulla olevista kasvupalveluista. Esityksen mukaan maakunnat määrittelevät kukin erikseen palveluiden, sisällön, laadun ja maksullisen yrityspalvelun hintakriteerit. Lisäksi alueiden kustannus- ja rahoitusrakenteiden erot saattavat johtaa eriarvoistumiseen eri osissa maata. Pitkällä tähtäimellä tämä voi johtaa entistään voimistuviin kehityseroihin Suomen sisällä.

Kokonaiskuvan hahmottaminen kasvupalvelulaista ja sen vaikutuksista on haastavaa tilanteessa, jossa ei ole tarkempaa tietoa kasvupalvelulain myötä muuttuvien substanssilakien säännösten sisällöstä ja lakiviittauksista. Edellä mainittu vaikeuttaa lausunnon kokoamista siten, että kaikki asiaan vaikuttavat seikat tulisivat riittävällä tarkkuudella huomioiduiksi.

Valinnanvapauden toteutuminen edellyttää asiakkaalta nykyistä huomattavasti enemmän aktiivisuutta, omatoimisuutta ja motivaatiota esimerkiksi palvelusetelin käyttämisilanteissa. Kaikki asiakkaat eivät esimerkiksi terveydentilansa vuoksi kykene hakeutumaan oma-aloitteisesti erilaisten palvelujen piiriin. Tässä tilanteessa korostuvat muiden toimijoiden, kuten sote-palvelut. Toisaalta huolena on se, löytyykö kaikilta alueilta riittävästi palveluntuottajia valinnanvapauden toteuttamiseen.

Esityksen mukaan yritykset saavat jatkossa tarvitsemansa palvelut yhdestä paikasta. Tämä ei toteudu esitetyssä mallissa. Ottaen huomioon valinnanvapauden ja markkinaehtoisuuden, jatkossa yrityspalvelua saa yhä useammasta paikasta, koska palvelujen tuottaminen hajaantuu. Ns. kansalliset kasvupalvelut ja niiden tuottaminen eriytyy todennäköisesti voimakkaasti maakunnan järjestämisvastuulla olevista kasvupalveluista. Esimerkiksi kansainvälistymiseen saattaa syntyä "kahden kerroksen" palveluita. Eri alueilla toimiville yrityksille tarjotaan laadullisesti hyvin erilaisia palveluja erisuuruisilla subventioilla. Kansallisten kasvupalvelujen tarjonta saattaa kohdistua alueellisesti hyvinkin voimakkaasti sinne, missä kysyntä on jo valmiiksi merkittävää. Esityksen mukaan maakunnat määrittelevät kukin erikseen palveluiden sisällön, laadun ja maksullisen yrityspalvelun hintakriteerit. Lisäksi alueiden kustannus- ja rahoitusrakenteiden erot saattavat johtaa eriarvoistumiseen eri osissa maata. Pitkällä tähtäimellä tämä johtanee entistään voimistuviin kehityseroihin Suomen sisällä.

Esityksen mukaan jokainen alue saa käyttöönsä parhaat osaajat liiketoiminnan kehittämiseen, työllistymiseen ja kansainvälistymiseen. Malli perustuu siihen, että markkinaehtoinen toiminta tuottaa parhaan mahdollisen tuloksen (taloudellisen, tehokkaan ja nykytoimintaympäristöön parhaiten soveltuvan). Toisaalla esityksessä kuitenkin todetaan, että markkinat eivät toimi yhtä hyvin kaikkialla Suomessa. Valittu toimintatapa voi johtaa siihen, että jossakin alueella parhaat mahdolliset osaajat saadaan käyttöön, mutta toisilla alueilla ei. Tämän vuoksi oletettuja tavoitteita ei voitaisi välttämättä saavuttaa.

Kasvupalveluja tuottavien toimijoiden kilpailullinen asema toisiinsa nähden voi heikentää tai haitata toimijoiden välistä saumatonta yhteistyötä. Tästä on kokemuksia nykyisen toimintamallin puitteissa esim. siten, että toimija XX Oy pitää omaa menetelmäänsä liikesalaisuuden piiriin kuuluvan asiana, minkä vuoksi tiedon jakaminen toisen yrityksen kanssa on problemaattista.

Kokonaiskuvan hahmottaminen kasvupalvelulaista ja sen vaikutuksista on haastavaa tilanteessa, jossa ei ole tarkempaa tietoa kasvupalvelulain myötä muuttuvien substanssilakien säännösten sisällöstä ja lakiviittauksista. Edellä mainittu vaikeuttaa lausunnon kokoamista siten, että kaikki asiaan vaikuttavat seikat tulisivat riittävällä tarkkuudella huomioiduiksi. Lukuisten keskeisten termien määrittäminen kasvupalvelulaissa on välttämätöntä, koska vasta määrittelyn kautta kokonaisuus hahmottuu, samaten mahdolliset ajattelun kapeikot. Asiakkuus vahvempaan lähtökohtana toisi lisäarvoa käytännön toteutuksen kirjaamiseen.

Valinnanvapauden toteutuminen edellyttää asiakkaalta nykyistä huomattavasti enemmän aktiivisuutta, omatoimisuutta ja motivaatiota. Kaikki asiakkaat eivät esimerkiksi terveydentilansa vuoksi kykene hakeutumaan oma-aloitteisesti erilaisten palvelujen piiriin. Tässä tilanteessa korostuvat mm. sote-palvelut. Palvelutarpeen määrittäminen ja kokonaisvastuun kanto asiakkaan tilanteenmukaisesta palvelusta on järjestäjän vastuulla ja tulisi määritellä verovarojen käytön näkökulmasta viranomaistoiminnaksi.

Esityksen sanamuotojen mukaan yritykset saavat jatkossa tarvitsemansa palvelut yhdestä paikasta. Tämä ei toteudu esitetyssä mallissa. Esityksen mukaan maakunnat määrittelevät kukin erikseen palveluiden sisällön, laadun ja maksullisen yrityspalvelun hintakriteerit. Lisäksi alueiden kustannus- ja rahoitusrakenteiden erot saattavat johtaa eriarvoistumiseen eri osissa maata. Pitkällä tähtäimellä tämä johtanee entistään voimistuviin kehityseroihin Suomen sisällä. Aiemmin lausuntokierroksella olleen rahoituslain ns. bail out- pykälä (8 §) jätti niin ikään taloudellisissa vaikeuksissa olevan maakunnan osalta seuraamukset ja vastuut tarkemmin määrittämättä. Tämä merkitsee pelisääntöjen jäävän auki uudistuksen erittäin keskeisten tavoitteiden osalta, ei vähiten säästötavoitteen, ja samalla pudottaa tosiasiallisesti pohjan myös maakuntien itsehallinnolta.

Kokonaiskuvan hahmottaminen kasvupalvelulaista ja sen vaikutuksista on haastavaa tilanteessa, jossa ei ole tarkempaa tietoa kasvupalvelulain myötä muuttuvien substanssilakien säännösten sisällöstä ja lakiviittauksista. Edellä mainittu vaikeuttaa lausunnon kokoamista siten, että kaikki asiaan vaikuttavat seikat tulisivat riittävällä tarkkuudella huomioiduiksi.

Valinnanvapauden toteutuminen edellyttää asiakkaalta nykyistä huomattavasti enemmän aktiivisuutta, omatoimisuutta ja motivaatiota esimerkiksi palvelusetelin käyttämistilanteissa. Kaikki asiakkaat eivät esimerkiksi terveydentilansa vuoksi tai omatoimisuuden puuttuessa kykene hakeutumaan oma-aloitteisesti erilaisten palvelujen piiriin. Tässä tilanteessa korostuvat muiden toimijoiden, kuten sosiaali- ja terveystalouden rooli. Toisaalta huolena on se, löytyykö kaikilta alueilta riittävästi palveluntuottajia valinnanvapauden toteuttamiseen.

Esityksen mukaan yritykset saavat jatkossa tarvitsemansa palvelut yhdestä paikasta. Tämä ei toteudu esitetystä mallissa. Ottaen huomioon valinnanvapauden ja markkinaehtoisuuden, jatkossa yrityspalvelua saa yhä useammasta paikasta, koska palvelujen tuottaminen hajaantuu. Niin sanotut kansalliset kasvupalvelut ja niiden tuottaminen eriytyy todennäköisesti voimakkaasti maakunnan järjestämisvastuulla olevista kasvupalveluista. Esimerkiksi kansainvälistymiseen saattaa syntyä "kahden kerroksen" palveluita. Eri alueilla toimiville yrityksille tarjotaan laadullisesti hyvin erilaisia palveluja erisuuruisilla subventioilla. Kansallisten kasvupalvelujen tarjonta saattaa kohdistua alueellisesti hyvinkin voimakkaasti sinne, missä kysyntä on jo valmiiksi merkittävää. Esityksen mukaan maakunnat määrittelevät kukin erikseen palveluiden sisällön, laadun ja maksullisen yrityspalvelun hintakriteerit. Lisäksi alueiden kustannus- ja rahoitusrakenteiden erot saattavat johtaa eriarvoistumiseen eri osissa maata. Pitkällä tähtäimellä tämä johtanee entistään voimistuviin kehityseroihin Suomen sisällä. Uudenmaan erillisratkaisu voi myös olla omiaan lisäämään alueellista eriarvoisuutta (ks. kommentit Uudenmaan erillisratkaisua koskevasta kohdasta 60).

Esityksen mukaan jokainen alue saa käyttöönsä parhaat osaajat liiketoiminnan kehittämiseen, työllistymiseen ja kansainvälistymiseen. Malli perustuu siihen, että markkinaehtoinen toiminta tuottaa parhaan mahdollisen tuloksen (taloudellisen, tehokkaan ja nykytoimintaympäristöön parhaiten soveltuvan). Toisaalla esityksessä kuitenkin todetaan, että markkinat eivät toimi yhtä hyvin kaikkialla Suomessa. Valittu toimintatapa voi johtaa siihen, että jossakin alueella parhaat mahdolliset osaajat saadaan käyttöön, mutta toisilla alueilla ei. Tämän vuoksi oletettuja tavoitteita ei voitaisi välttämättä saavuttaa.

Kasvupalveluja tuottavien toimijoiden kilpailullinen asema toisiinsa nähden voi heikentää tai haitata toimijoiden välistä saumatonta yhteistyötä. Tästä on kokemuksia nykyisen toimintamallin puitteissa esimerkiksi siten, että toimija XX Oy pitää omaa menetelmäänsä liikesalaisuuden piiriin kuuluvan asiana, minkä vuoksi tiedon jakaminen toisen yrityksen kanssa on problemaattista.

Kokonaiskuvan hahmottaminen kasvupalvelulaista ja sen vaikutuksista on haastavaa tilanteessa, jossa ei ole tarkempaa tietoa kasvupalvelulain myötä muuttuvien substanssilakien säännösten sisällöstä ja lakiviittauksista. Edellä mainittu vaikeuttaa lausunnon kokoamista siten, että kaikki asiaan vaikuttavat seikat tulisivat riittävällä tarkkuudella huomioiduiksi.

Valinnanvapauden toteutuminen edellyttää asiakkaalta nykyistä huomattavasti enemmän aktiivisuutta, omatoimisuutta ja motivaatiota esimerkiksi palvelusetelin käyttämistilanteissa. Kaikki asiakkaat eivät motivaationsa puutteen vuoksi hakeudu oma-aloitteisesti tarvitsemansa palvelun piiriin.

Esitetystä mallissa palvelusta uhkaa tulla liian hajanainen asiakkaan näkökulmasta. Palveluiden kokonaisuuden koordinaativastuun merkitys kasvaa.

Esityksessä kuitenkin todetaan, että markkinat eivät toimi yhtä hyvin kaikkialla Suomessa. Valittu toimintatapa voi johtaa siihen, että jossakin alueella parhaat mahdolliset osaajat saadaan käyttöön, mutta toisilla alueilla ei.

Kasvupalveluja tuottavien toimijoiden kilpailullinen asema toisiinsa nähden voi heikentää tai haitata toimijoiden välistä saumatonta yhteistyötä

Kokonaiskuvan hahmottaminen kasvupalvelulaista ja sen vaikutuksista on haastavaa tilanteessa, jossa ei ole tarkempaa tietoa kasvupalvelulain myötä muuttuvien substanssilakien säännösten sisällöstä ja lakiviittauksista.

Valinnanvapauden toteutuminen edellyttää asiakkaalta nykyistä huomattavasti enemmän aktiivisuutta, omatoimisuutta ja motivaatiota esimerkiksi palvelusetelin käyttämisilanteissa. Kaikki asiakkaat eivät esimerkiksi terveydentilansa vuoksi kykene hakeutumaan oma-aloitteisesti erilaisten palvelujen piiriin. Tässä tilanteessa korostuvat muiden toimijoiden, kuten sote-palvelut. Toisaalta huolena on se, löytyykö kaikilta alueilta riittävästi palveluntuottajia valinnanvapauden toteuttamiseen.

Esityksen mukaan yritykset saavat jatkossa tarvitsemansa palveluohjauksen yhdestä paikasta. Malli mahdollistaa entistä laajemman palvelutuottajaverkoston käyttämisen.

tarkemmin arvioida digitalisoinnin edellytyksiä ja toimintamallin vaikutuksia siihen. Digipalvelujen tai palveluntuottajien varaan jätettynä on vaara, että asiakkaiden eriarvoisuus kasvaa.

9.) Voitaisiko esityksen tavoitteet toteuttaa muulla keinoin?

- Kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

10.) Mahdollinen sanallinen perustelu:

Siirtymäaika on todella kriittinen tekijä: asiakkaiden palveluiden tulee toimia sujuvasti maakuntien käynnistyessä 2019 sekä alkuvuosina. Toimivan monituottaja-verkoston kasvattaminen vie aikaa kuten kansainvälisissä esimerkeissä on nähty.

11.) Muut vapaamuotoiset huomiot HE:n lukuun 3:

Kokonaiskuvan hahmottaminen kasvupalvelulaista ja sen vaikutuksista on haastavaa tilanteessa, jossa ei ole tarkempaa tietoa kasvupalvelulain myötä muuttuvien substanssilakien säännösten sisällöstä ja lakiviittauksista.

Valinnanvapauden toteutuminen edellyttää asiakkaalta nykyistä huomattavasti enemmän aktiivisuutta, omatoimisuutta ja motivaatiota esimerkiksi palvelusetelin käyttämisilanteissa. Kaikki asiakkaat eivät esimerkiksi terveydentilansa vuoksi kykene hakeutumaan oma-aloitteisesti erilaisten palvelujen piiriin. Tässä tilanteessa korostuvat muiden toimijoiden, kuten sote-palvelut. Toisaalta huolena on se, löytyykö kaikilta alueilta riittävästi palveluntuottajia valinnanvapauden toteuttamiseen.

Esityksen mukaan yritykset saavat jatkossa tarvitsemansa palveluohjauksen yhdestä paikasta. Malli mahdollistaa entistä laajemman palvelutuottajaverkoston käyttämisen. Riski on että ns. kansalliset kasvupalvelut ja niiden tuottaminen eriytyy maakunnan järjestämisvastuulla olevista kasvupalveluista. Esityksen mukaan maakunnat määrittelevät kukin erikseen palveluiden sisällön, laadun ja maksullisen yrityspalvelun hintakriteerit. Alueiden kustannus- ja rahoitusrakenteiden erot saattavat johtaa eriarvoistumiseen eri osissa maata. Pitkällä tähtäimellä tämä ei edistä kehityserojen tasaamista Suomen sisällä.

Kasvupalveluja tuottavien toimijoiden kilpailullinen asema toisiinsa nähden voi heikentää tai haitata toimijoiden välistä saumatonta yhteistyötä. Tästä on kokemuksia nykyisen toimintamallin puitteissa esim. siten, että toimija XX Oy pitää omaa menetelmäänsä liikesalaisuuden piiriin kuuluvan asiana, minkä vuoksi tiedon jakaminen toisen yrityksen kanssa on problemaattista.

Onko ”yhden luukun” periaate mahdollista edes toteuttaa käytännössä, kun palvelutuottajien määrä lisääntyy? Yrityspalveluihin on tulossa monia eri tahojen vastuutoimijoita, kuka ohjaa puolueettomasti ja miten palvelut löydetään?

Lisärahoitusta palvelujen hankintaan on ajateltu syntyvän mm. nykyistä pienemmistä henkilöstökuluista. Käytännössä TE-toimistot pyörittävä massiivista asiakasmäärää ja yrityspalveluita sekä laajaa palveluvalikoimaa huomattavan pienellä henkilöstöllä. Riittävätkö käytettävissä olevat resurssit riittävän laajan palveluvalikoiman hankintaan asiakkaiden tarpeisiin? Laskelmat tulevista kustannuksista ovat tähän mennessä olleet kovin suppeat ja kustannusvertailuja ei ole ollut saatavilla. Monituottajamallilla tuotetut palvelut eivät huomioi riittävästi uusia laajoja hankintatarpeita ja niiden kustannuksia.

Tuottamisen ja järjestämisen erottaminen tulee lisäämään huomattavasti järjestämiseen liittyvien resurssien tarvetta, koska osa nykyisiin hankintoihin (jotka ovat nyt huomattavasti suppeampia kuin tulevaisuudessa) liittyvistä toimista tuotetaan myös TE-toimiston kautta (palvelujen hankintaesitykset, asiakasohjaus, toteutuksen ja laadun seurantaan osallistuminen, vaikuttavuus arviointia, kuulemismenettelyä ym.).

Palvelujen minimitaso pitäisi määritellä valtakunnallisesti, että asiakkaat tietäisivät, mitä vähintään palveluilta voivat odottaa.

Kokonaiskuvan saaminen kasvupalveluista on vaikeaa, koska palvelujen sisältölainsäädäntö puuttuu. Palveluiden reunaehdot kuitenkin määrittävät sisältölainsäädännön kautta.

Keskeistä on, kenellä on kokonaisvastuu asiakasprosessista (sekä yritykset että työnhakijat), palvelutarvekartoituksesta, ohjauksesta ja neuvontapalveluista, myös niiden osalta, jotka tarvitsevat muita kuin kasvupalveluita. Vastuu nykyisin on TE-toimistossa. Vastuun siirtäminen em. seikoista asiakkaalle perustuen tämän valinnan vapauteen, ei ole asiakaslähtöistä silloin kun asiakas tarvitsee apua ja tukea ml. monialaista viranomaispalvelua, ylipäättään voidakseen tehdä valintoja palveluistaan. Myös maahanmuuttajien palvelujen järjestäminen harvaan asutulla maaseudulla tulee olemaan haaste.

Avoimeksi jää myös mikä taho jatkossa huolehtii kokonaisvaltaisesti työmarkkinoiden toimivuudesta ja alueiden välisestä yhteistyöstä.

Monituottajamalli ja valinnanvapauden lisääminen on kannatettavaa ja tämä voi johtaa palvelun laadun parantumiseen ja mahdollisiin kustannussäästöihin.

Tärkeää on kuitenkin myös huomioida, että vain osalla asiakkaista on valmiutta ja halua valita itse oma palvelutuottajansa tilanteissa, joissa heidän elämänsä on työttömyyden myötä tietyllä tapaa kriisiytynyt. Kun vaihtoehtoja on tarjolla suuri määrä, niin asiakkaiden on vaikea hahmottaa, mikä hänelle on soveltuvin palvelu ilman vahvaa ohjausta viranomaiselta. Työnvälitys on todettu vaativan erityisosaamista, toimialatuntemusta ja syvälle menevää palvelua tulisikin kiinnittää huomiota siihen, että taataan riittävän laaja ja monipuolinen osaaminen.

Jatkossa tulee olemaan useita palveluiden tuottajia ja haasteeksi voikin nousta, miten asiakas ohjataan oikean palveluntuottajan taholle. Tällä hetkellä ohjaus on yksityisille palvelutuottajille on vaatinut erittäin paljon TE-toimiston viranomaistyötä. Asiakkaiden muuttuneet palvelutarpeet tulisi huomioida ja ohjata asiakasta niin, että ei synny jatkuvaa siirtymistä palveluiden tuottajien välillä. Erityisesti tulisi kiinnittää huomiota nuorten ja maahanmuuttajien palveluiden räätälöintiin, jotta eri heidän tilanteet ja työmarkkinoilla tapahtuvat muutokset huomioidaan riittävän varhaisessa vaiheessa ja niihin pystyttäisiin reagoimaan nopeasti.

Yksityisten markkinoiden tarjonnasta parhaiten olisi hyödynnettävissä tarkoin kohdistettujen asiakkaiden palvelu. Yksityisten palvelun tuottajien vahvuudeksi on arvioitu kyky vastata tiettyjen asiakasryhmien tai ammattiryhmien työllistymisen haasteisiin ja vahvemmin on suoriutunut 3-9 kuukautta työttömänä olleiden työllistämiseen. Toisaalta on nähty tarvetta lisätä asiakkaille räätälöityjä ja paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin paremmin sopivia palveluita. Tämä tulisi huomioida.

HE:ssä tulisi täsmentää sitä, että kun asiakkaalla on oikeus valita palveluntarjoaja, onko hänellä oikeus valita muiden kuin oman maakunnan/kuntayhtymän valitsema palveluntarjoaja?

Järjestämis- ja tuottamisvastuun erottelu ei välttämättä muuta resursoinnin nykytilaa esim. TE-toimiston asiakaspalvelun osalta, koska hyvin harva palvelu tuotetaan nykyiselläänkään TE-toimiston omana tuotantona (näitä ovat lähinnä työntekijien rekrytointipalvelut, ammatinvalinnanohjaus). Suurin osa nykyisestä TE-henkilöstöresurssista kuluu asiakkaiden palvelutarpeiden arviointiin ja tästä syntyviin palveluohjauksiin, joten tältä osin kustannussäästöä saattaa jäädä syntymättä.

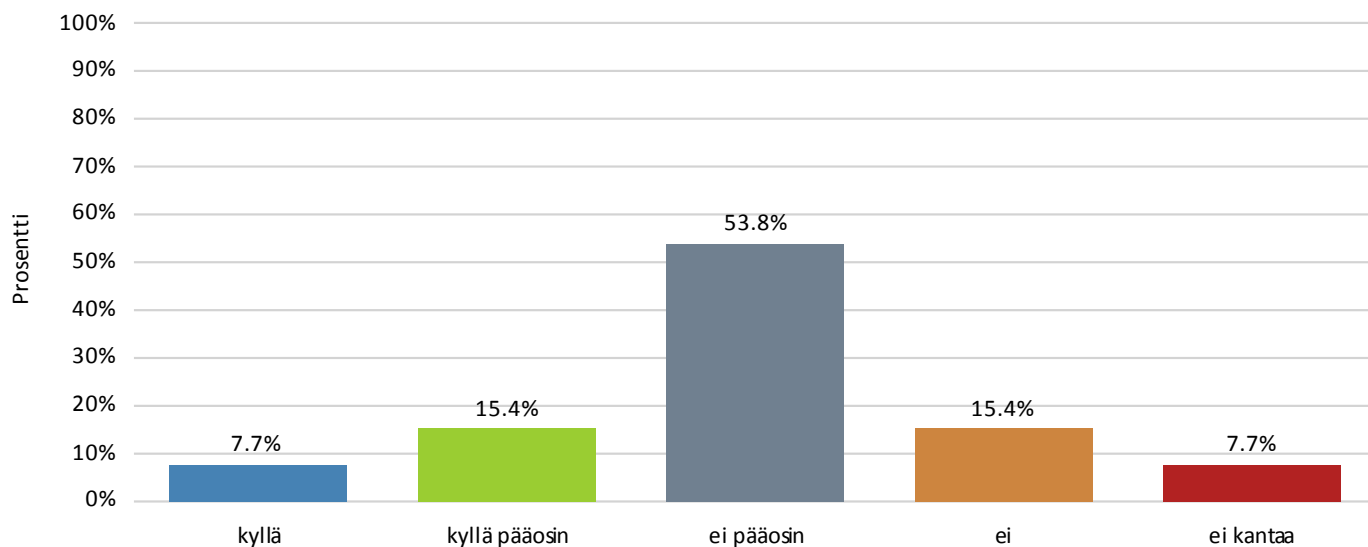
HE:ssä ei perustella, mistä markkinoilta hankittavan palvelun kustannussäästöt tulevat verrattuna nykytilaan, jossa esim. työttömien työnhakijoiden palvelutarpeiden arvioinnit tehdään varsin kustannustehokkaasti virkatyönä (Uudellamaalla asiakaspalveluvirkailijan työntantajakustannus on n. 3000 € / 100 palvelutarpeen arviointia / kk). Uudistuksen myötä tulee varautua yleiseen kustannustason nousuun.

HE:n mukaan maakunnan oma tuotanto rajataan vain markkinapuutetilanteisiin. Markkinapuutteen toteaminen tulisi määritellä tarkemmin.

Mahdollisesti voi käydä niin, että markkinapuutteeseen vedoten vain pieni osa palveluista järjestetään ulkopuolisen tuottajan toimesta, koska HE ei määrittele rajoja (palveluntuottajien näkökulmasta houkuttelevalle) kilpailutukselle eikä kohtuuhintaisuudelle. Nykyisellään pohjana on julkinen työvoima- ja yrityspalvelulaki, jossa on määritelty ne palvelujen puitteet, joiden perusteella palvelut ovat yhdenmukaisia asiakkaille ja myös palveluntuottajille. Tähän on linkitetty työttömyysetuudet ja työttömyysturva soveltamisohjeineen. Esim. Työhönvalmentaja palvelussa on määritelty yksilökohtaiset kestot ja palvelun rajat. Kilpailutuksen kautta on avattu ja tehty päätökset asiakkaiden palvelutarpeiden pohjalta erilaisten työhönvalmentaja palvelutuottajien hankkimiseksi...

12. Ovatko esityksen vaikutukset tunnistettu riittävällä tasolla?

Esityksen vaikutukset (HE, luku 4)

Nimi	Prosentti
kyllä	7,7%
kyllä pääosin	15,4%
ei pääosin	53,8%
ei	15,4%
ei kantaa	7,7%
N	13

13. Mahdollinen sanallinen perustelu

Työttömyysturvaa esitetään siirrettäväksi maksajille koska se koetaan vaikeaksi. Jokapäiväisessä työnvälityksessä ja palveluiden tarjoamisessa ja suunnitelman teoissa kuitenkin olennaista on mitä etuutta asiakas milloinkin saa ja miten se muuttuu, joka tieto tulee olla työnvälitystehtävää suorittavillakin. Ellei niin ole asiakasta pallorellaan maksajille eikä toiminta tuota tavoiteltua joustavuutta ja vaikuttavuutta.

Kasvupalvelujen siirtäminen markkinoille pitää sisällään sekä riskejä että mahdollisuuksia. Liiketoimintamahdollisuudet, kilpailu lisääntyvät ja palvelujen laatu kehittyy, mikäli markkinoille siirtyminen pystytään tekemään hallitusti siten, että eri kokoisilla yrityksillä on mahdollisuudet tuottaa palveluja ja maakunta ja asiakkaat pystyvät vaikuttamaan palvelujen sisältöön. Kasvupalvelujen rahoituksen sisältyminen yleiskatteelliseen rahoitukseen edellyttää sitä, että maakunnissa ymmärretään kasvun tärkeys alueen elinvoiman ja myös hyvinvointipalvelujen rahoituksen näkökulmasta. Substanssilainsäädännössä tulee huolehtia siitä, että asiakkaalle on tarjolla hänen tarvitsemiaan palveluja ja, että erilaiset asiakasryhmät tulevat huomioiduksi kasvupalvelujen järjestämisessä. Osa asiakkaista tarvitsee prosessinomaisia palveluja, joiden ostaminen markkinoilta tulee kalliiksi. Nykyisten keskitettyjen tehtävien hajauttaminen asettaa haasteen sekä resurssien että osaamisen näkökulmasta. Arvio 75 prosentin henkilöstösiirtymästä markkinoille on suuri suhteessa maakunnan järjestämistehtävien ja julkisen vallan tehtävien laajuuteen. Suurin osa palveluista ostetaan ja nykyisin ja TE-toimistoissa tehtävä työ on asiakastarpeen arviointia ja asiakkaan palveluohjausta ostopalveluihin. Näiden tehtävien tulisi sisältyä maakunnan järjestämistehtäviin, sillä niiden ulkoistaminen hajottaa palvelujen järjestämistä ja kokonaishallintaa.

Esitys korostaa uusille markkinoille suunnattuja resursseja ja niiden tuomia mahdollisuuksia. Koska kasvupalvelut ovat pääosin harkinnanvaraisia ja niitä järjestetään maakunnissa, joiden toiminnan rahoitus kokonaisuudessaan on vielä osin epäselvää ja joka tapauksessa vahvasti riippuvaista myös sote-kustannusten kehityksestä, niin esitys saattaa antaa liian vahvasti myönteisen kuvan kasvupalvelujen markkinoille siirtymisen tuotantotoiminnan markkinapotentiaalista. Maakunnan omistamia yhtiöitä kuvaava osuus esityksessä on todella lyhyt ja asia jää avoimeksi. Esityksessä arvioidaan lähinnä mitä kustannuksia yhtiöiden perustaminen tarkoittaa, mutta ei sitä, miten yhtiömuotoisen toiminnan kustannukset eroavat nykyisen viranomaistoiminnan kustannuksista.

Tuottamiseen siirtyvän henkilöstön määrä on arvioitu esityksessä varsin korkeaksi. Järjestämisen ja viranomaistehtävien vaatima resurssi on syytä katsoa ensin huolellisesti. Henkilöstön osaamisesta huolehtiminen muuttuu haastavammaksi maakuntamallissa. Lisäksi vastuuta siirtyy entistä enemmän palveluntuottajille, joiden osaamisesta huolehtiminen vaatii myös resurssia (vrt. tuottajan velvollisuudet -pykälä).

Kokonaisuudessaan vaikutuksia henkilöstön asemaan ei ole tunnistettu riittävästi tai ainakaan niitä ei ole tuotu selkeästi esille. Henkilöstön osalta myös siirtymäaikataulu ja sen vaikutukset eivät esityksessä ilmene riittävässä määrin. Myös ns. rajapinta-asiakkaiden osalta kasvupalvelujen ja sote-palvelujen kohdentaminen ja tarjonta jäävät epämääräiseksi.

Markkinoita lisäävät vaikutukset on yliarvioitu. Uusille markkinoille on arvioitu siirtyvän määrärahoja 400 milj. euron verran, mutta näin ei tietojemme mukaan ole asia. Nykyiselläänkin markkinoilta hankitaan työvoima yrityspalveluja n. 250 miljoonalla eurolla, jotka sisältyvät hallituksen esityksen arvioon. Lakiehdotuksen arviot 85 %:n henkilöstövaikutuksista verrattuna nykyisiin julkisiin palveluihin tuntuvat ylimitoitetuilta. Tiedossa ei ole mihin tämä arvio voi edes perustua esitettyjen viranomais- ja järjestämistehtävien laajuuden ja uusien kasvupalvelun osalta. Kasvupalvelujen sisältöjä ja palveluprosesseja ollaan tässä vaiheessa vasta alustavasti määrittelemässä.

Ehdotuksessa ei huomioida sitä, että nykyisten TE-toimistojen ja ELY-keskusten toiminnan sopeutuksen ja toiminnan kehittämisen kautta on saavutettu asiakasmäärät huomioiden kustannustehokas toimintamalli, jonka siirtäminen markkinoille ei automaattisesti merkitse toiminnan parempaa tehokkuutta ehdotettuun hallintomalliin verrattuna. Kilpailullinen monituottajamalli ja sen edellyttämä viranomais- ja järjestäjätoiminnan resursointi sekä kasvava sopimisen ja valvonnan tarve saattavat muodostua tehottomaksi ja kalliiksi järjestelmäksi

Esityksellä on merkittäviä taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia sekä vaikutuksia viranomaisten toimintaan, jotka on pääosin käsitelty HE:ssä. Vaikutusten arviointi kuitenkin painottuu tunnistettavissa oleviin hyötyihin ja mahdollisuuksiin laiminlyöden asianmukaisten haittojen ja uhkien objektiivisen analysoinnin. Kasvupalvelu-uudistukseen sisältyvän muutoksen riskien arviointia on kokonaisuutena arvioiden pidettävä puutteellisena ja yksipuolisena etenkin, kun se toteutetaan samanaikaisesti maakuntauudistuksen sekä joillakin alueilla todennäköisesti myös alueellisten työvoima- ja yrityspalvelukokeiluiden kanssa.

Lainsäädännön toteuttamisen taloudelliset vaikutukset ja olemassa olevien markkinoiden laajuus on arvioitu varsin optimistisesti, jopa paikoin epärealistisesti. Vertailutiedot julkisen palvelutuotannon ja yksityisen palvelutuotannon välillä perustuvat pääosin kansainvälisiin referensseihin, joiden tulokset ovat keskenäänkin ristiriitaisia. Vaikutuksia eri asiakasryhmien palvelujen saatavuuteen on avattu melko niukasti. Koska laki ei säätele sitä, miten maakunnat rahoittaisivat kasvupalvelujen tuotannon, on siltäkin osalta haasteellista arvioida eri tuotantomallien vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta. Erityisesti kasvupalvelujen tiukkaan markkinalähtöisyyteen ja tiukkaan järjestäjä-tuottajamalliin liittyvien mahdollisten riskien arviointi on varsin vähäisellä huomiolla.

Markkinoilla olevien tai sinne vielä syntyvien yksityisten palvelutuottajamarkkinoiden volyymi vaihtelee varsin paljon. On todennäköistä, että pitkällä tähtäimellä syntyy uusia palvelutuotannon markkinoita ja tuottajien määrä kasvaa. Jää kuitenkin nähtäväksi kohdistuuko tarjonta ja palvelujen laaja-alaisuus tasaisesti koko Suomeen. Kriteerejä markkinapuutetilanteen määrittelemiseksi ei ole käytännössä lainkaan avattu ja muutamat mainitut kriteerit ovat lähinnä esimerkinomaisia.

Lain perusteluosassa luotetaan hyvin vahvasti digitaalisten palvelujen laajamittaiseen käyttöön ensisijaisena palvelukanavana (ja vasta toissijaisena kanavana henkilökohtaiseen kontaktiin perustuva palvelu). Lakiesityksessä vain osittain tunnistetaan ne asiakasryhmät, jotka eivät ole ainakaan välittömästi näiden sähköisten palvelujen potentiaalisia käyttäjiä. Esityksessä ei ole riittävän kattavasti arvioitu sellaisten asiakkaiden tarpeita, joilla digitaalisten palvelujen käyttäminen ei ole ongelmaton tai itsestään selvää (mm. vaikeasti työllistyvät, pitkäaikaistyöttömät, vajaakuntoiset jne.). Näille asiakasryhmille tarjottavien kasvupalvelujen osalta asiakkaiden eriarvoisuus saattaa lisääntyä ja tarvittavien palvelujen saaminen vaikeutua. Näiden asiakkaiden osalta palvelujen tuottamisen lähtökohtana tulisi olla tiivis yhteistyö niin peruskuntien kuin sosiaali- ja terveysalan toimijoiden kanssa eikä tätä kokonaisketjua ainakaan lainsäädännöllä tulisi vaikeuttaa.

Maakunnan omistamien yhtiöiden osalta esityksessä arvioidaan lähinnä yhtiöiden perustamiskustannuksia mutta ei sitä, miten yhtiömuotoisen toiminnan kustannukset eroavat nykyisen viranomaistoiminnan kustannuksista pidemmällä aikavälillä muuten. Koska maakunnan palveluiden järjestämisen ja tuottamisen erottaminen perustuu jo maakuntalakiin, on oikea lähtökohta tarkastella tältä osin myös kunnallisten kehittämissyhtiöiden toimintaa markkinoilla niiden mahdollisesti tuottaessa kasvupalveluita. Toisaalta esityksessä todetaan, että lakiehdotus rajaa ulos kuntien hankintalain mukaisten sidosyksiköiden mahdollisuuden toimia kasvupalveluiden tuottajana.

Henkilöstöä koskevat vaikutukset nojaavat paikoitellen oletuksiin. Maakunnalle säädettäväksi esitetty velvollisuus tarkastella markkinoiden tilannetta on jatkuva ja yhdessä oman tuotannon rajoitusta koskevien esitysten kanssa se merkitsee maakunnan kasvupalvelutuotantohenkilöstön osalta pysyvää epävarmuutta työnant...

Esityksessä on käsitelty taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia sekä viranomaisten toimintaan liittyviä vaikutuksia laajasti. Vaikutusten arviointi painottuu kuitenkin tunnistettavissa oleviin hyötyihin ja mahdollisuuksiin. Malliin liittyvien riskien ja ongelmien analysointi on vähäistä, osin myös puutteellista. Kasvupalvelu-uudistukseen sisältyvän systeemisen muutoksen arviointia on kokonaisuutena arvioiden pidettävä puutteellisena myös siksi, että uusi palvelujen tuotantomalli tulee maakunnille tilanteessa ja ajassa, jossa ne ovat uusia, vasta organisoitumassa ja hakemassa toimintatapojaan ja jossa myös sote-palvelujen tuotantomallit uudistuvat. Tällä voi olla vaikutusta myös tarvittavaan siirtymäaikaan. Vaikutusten arviointi ja riskien tunnistaminen jää puutteelliseksi myös seuraavilta osin :

- alueelliset erot huomioiden vahvan markkinaehtoisuuden riskien arviointi suhteessa palveluiden yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen saatavuuteen
- markkinaehtoisen monituottajamallin resurssointitarve nykyiseen toimintamalliin verrattuna
- digitalisoinnin edellytysten, kustannusten ja toimintamallin vaikutusten tarkastelu ja riskien ja uhkien tarkastelu mm. taloudellisten vaikutusten ja aikataulutusten osalta; myös vaikutuksia asiakaspalvelun laatuun on arvioitava.
- kasvupalvelun tuottamismallin erot muiden hallinnonalojen tuottamismalleihin ja tästä aiheutuvat vaikutukset toiminnan johtamiseen, palvelujen järjestämiseen ja palveluintegraatioon
- palvelukokonaisuuksien järjestämisen ja tuottamisen vaikutukset ja riskit; nyt on arvioitu lähinnä yksittäisten palvelujen tuottamista

Arvio siitä, että 75- 85 % viranomaistehtävistä siirtyisi markkinoille, on todennäköisesti ylimitoitettu. Ei voida etukäteen täysin arvioida, missä määrin resursseja järjestämistoiminta tulee tarvitsemaan. On huomioitava, että järjestämistehtävät kattavat sekä ELY:n että TE-toimiston tehtäviä jo nykyisellään ja tehtävät lisääntyvät uudistuksen kautta.

Esityksen vaikutukset henkilöstön asemaan ei ole tuotu kaikilta osin selkeästi esille. Henkilöstöä koskevat vaikutukset nojaavat paikoitellen oletuksiin. Myös siirtymäaikataulun vaikutusta henkilöstöön ei analysoida esityksessä riittävästi.

Esityksessä todetaan, että kasvupalveluiden tuottaminen markkinoilla voi tehostaa toimintaa niillä alueilla, joihin muodostuu toimivat markkinat. Esityksessä kuitenkin todetaan myös, että liikkeellelähtötilanne kasvupalveluiden käynnistyessä on eri maakunnissa hyvin erilainen, eivätkä palveluntuottajien markkinat pitkälläkään aikavälillä ole samanlaiset eivätkä kehity samalla tavoin koko Suomessa. Niillä alueilla, joilla kilpailua ei ole esimerkiksi pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen takia, toimintamallin tehokkuushyödyt voivat siten jäädä pysyvästi pieneksi. Voiko verraten kompleksinen ja pirstaloitunut monituottajamalli, viranomais- ja järjestäjätoiminnan resurssointi, lisääntynyt sopiminen ja valvonta sekä valtakunnalliset toiminnot yhdessä kunnallisen elinvoimatoiminnan kanssa muodostua paikoitellen jopa tehottomaksi ja kalliiksi julkisen toiminnan kokonaisuudesta katsottuna?

Asiakkaita koskevien vaikutusten arviointi on puutteellista. Mahdolliset heikosti toimivat palvelumarkkinat voivat osassa maata myös rajoittaa asiakkaan valinnanvapautta, koska asiakas ei voi valita julkista tuotantoa. Ongelmallista on myös vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien asiakkaiden kyvykyys valita palveluntuottaja ja itseohjautua uudenaikaisessa kasvupalveluprosessissa etenkin tilanteessa, jossa palveluntuottaja jostakin syystä vaihtuu.

Maakuntien itsehallinnollisuus johtaa palveluiden erilaistumiseen eri osissa maata. Rahoituksen riittävyys kasvupalveluihin on myös kriittinen tekijä uudistuksen

---

Esityksellä on merkittäviä taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia sekä vaikutuksia viranomaisten toimintaan, jotka on pääosin käsitelty laajasti ja monipuolisesti. Vaikutusten arviointi kuitenkin painottuu tunnistettavissa oleviin hyötyihin ja mahdollisuuksiin osin laiminlyöden asianmukaisten haittojen ja uhkien objektiivisen analysoinnin. Kasvupalvelu-uudistukseen sisältyvän systeemisen muutoksen riskien arviointia on kokonaisuutena arvioiden pidettävä puutteellisenä ja yksipuolisena etenkin, kun se toteutetaan samanaikaisesti maakuntaudistuksen sekä joillakin alueilla todennäköisesti myös alueellisten työvoima- ja yrityspalvelukokeiluiden kanssa.

Taloudelliset vaikutukset

Esityksen mukaan viranomaisten nykyisin tuottamat tehtävät voisivat vähentyä 75 - 85 % ja markkinoille arvioidaan siirtyvän palkkakuluista noin 160 milj. €. Lisäksi nykyisin osan tällä hetkellä ostopalveluna mm. oppilaitoksilta hankittavista palveluista arvioidaan tulevan uusille markkinoille. Em. arviointiin sisältyy lukuisia epävarmuustekijöitä. Esitettyjä markkinoille vietäviä, yrityksiin liittyviä kasvupalveluja ei tälläkään hetkellä tuoteta ELY-keskuksissa, vaan ELY-keskukset pääasiassa rahoittavat tuotantoa hoitavia projekteja. Kun myöskään palvelutarpeen kartoittamista ei enää tuoteta systemaattisena toimintona ELY-keskuksissa, on nostettava esille kysymys siitä, onko ELY-keskusten tehtäviä ja niiden siirtymisiä maakuntaan aidosti analysoitu. Esitettyjen prosenttiosuuksien jakoperusteet viranomais/järjestämistehtävien sekä tuotantotehtävien välillä jäävät avoimiksi ja epäselviksi. Jos arviot perustuvat oletuksiin ja/tai puutteellisiin tietoihin ja kun harkinnanvaraisten kasvupalveluiden ostovolyyymi maakunnissa on riippuvaista lakisääteisten sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannuskehityksestä ja maakuntien yleisistä rahoitusedellytyksistä, esityksen sisältämä arvio kasvupalveluiden markkinapotentiaalista on ylimitoitettu.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Maakunnan omistamien yhtiöiden osalta esityksessä arvioidaan lähinnä yhtiöiden perustamiskustannuksia mutta ei sitä, miten yhtiömuotoisen toiminnan kustannukset eroavat nykyisen viranomaistoiminnan kustannuksista pidemmällä aikavälillä muuten. Koska maakunnan palveluiden järjestämisen ja tuottamisen erottaminen perustuu jo maakuntalakiin, on oikea lähtökohta tarkastella tältä osin myös kunnallisten kehittämissyhtiöiden toimintaa markkinoilla niiden mahdollisesti tuottaessa kasvupalveluita. Toisaalta esityksessä todetaan, että lakiehdotus rajaa ulos kuntien hankintalain mukaisten sidosyksiköiden mahdollisuuden toimia kasvupalveluiden tuottajana.

Henkilöstöä koskevat vaikutukset nojaavat paikoitellen oletuksiin. Maakunnalle säädettäväksi esitetty velvollisuus tarkastella markkinoiden tilannetta on jatkuva ja yhdessä oman tuotannon rajoitusta koskevien esitysten kanssa se merkitsee maakunnan kasvupalvelutuotantohenkilöstön osalta pysyvää epävarmuutta työnantajasta. Em. seikat voivat pahimmillaan johtaa siihen, että maakunta-työnantajan henkilöstöpolitiikka on epävakaa, maakunnassa on käynnissä toistuvat yt-neuvottelut eikä maakunta näin ollen saa palvelukseensa tarvittavaa osaamista. Tuottamiseen siirtyvän henkilöstön määrä on arvioitu korkeaksi. Koska kuitenkin järjestämistehtävä määrittää markkinoilta saatavan palvelun laadun ja hinnan, järjestämisen ja viranomaistehtävien vaatima resurssi on syytä arvioida ensisijaisesti. Hallituksen esitysluonnoksen puute on se, että kokonaisuudessaan vaikutuksia henkilöstön asemaan ei ole tunnistettu riittävän konkreettisesti tai ainakaan niitä ei ole esityksessä tuotu selkeästi esille. Myös siirtymäaikataulun vaikutusta henkilöstöön ei analysoida esityksessä riittävässä määrin. Uusien kasvupalvelujen toteutumisen ehtona on se, että toimivat palvelujen sähköiset alustat saadaan käyttö

...

Esityksellä on merkittäviä vaikutuksia asiakkaiden saamaan palveluun. Tämän lisäksi esityksellä on taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia sekä vaikutuksia viranomaisten toimintaan - näitä on esityksessä tunnistettukin. Vaikutusten arviointi kuitenkin painottuu tunnistettavissa oleviin hyötyihin ja mahdollisuuksiin osin laiminlyöden asianmukaisten haittojen ja uhkien objektiivisen analysoinnin. Kasvupalvelu-uudistukseen sisältyvän systeemisen muutoksen riskien arviointia on kokonaisuutena arvioiden pidettävä puutteellisena ja yksipuolisena etenkin, kun se toteutetaan samanaikaisesti maakuntauudistuksen sekä joillakin alueilla todennäköisesti myös alueellisten työvoima- ja yrityspalvelukokeiluiden kanssa.

Esityksen mukaan viranomaisten nykyisin tuottamat tehtävät voisivat vähentyä 75 - 85 % ja markkinoille arvioidaan siirtyvän palkkakuluista noin 160 milj. €. Lisäksi nykyisin osan tällä hetkellä ostopalveluna mm. oppilaitoksilta hankittavista palveluista arvioidaan tulevan uusille markkinoille. Em. arviointiin sisältyy lukuisia epävarmuustekijöitä. Esitettyjä markkinoille vietäviä, yrityksiin liittyviä kasvupalveluja ei tälläkään hetkellä tuoteta ELY-keskuksissa, vaan ELY-keskukset pääasiassa rahoittavat tuotantoa hoitavia projekteja. Kun myöskään palvelutarpeen kartoittamista ei enää tuoteta systemaattisena toimintona ELY-keskuksissa, on nostettava esille kysymys siitä, onko ELY-keskusten tehtäviä ja niiden siirtymisiä maakuntaan aidosti analysoitu. Esitettyjen prosenttiosuuksien jakoperusteet viranomais/järjestämistehtävien sekä tuotantotehtävien välillä jäävät avoimiksi ja epäselviksi. Jos arviot perustuvat oletuksiin ja/tai puutteellisiin tietoihin ja kun harkinnanvaraisten kasvupalveluiden ostovolyyymi maakunnissa on riippuvaista lakisääteisten sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannuskehityksestä ja maakuntien yleisistä rahoitusedellytyksistä, esityksen sisältämä arvio kasvupalveluiden markkinapotentiaalista on ylimitoitettu. Verovaroilla rahoitettavien tehtävien siirtäminen markkinoille tai valinnanvapauden piiriin ei tuota automaattisesti säästöjä – tämän perustavanlaatuisen kysymyksen analysoinnille ja siitä tehtäville päätelmille ei esityksessä ole ollut tilaa.

Maakunnan omistamien yhtiöiden osalta esityksessä arvioidaan lähinnä yhtiöiden perustamiskustannuksia mutta ei sitä, miten yhtiömuotoisen toiminnan kustannukset eroavat nykyisen viranomaistoiminnan kustannuksista pidemmällä aikavälillä muuten. Koska maakunnan palveluiden järjestämisen ja tuottamisen erottaminen perustuu jo maakuntalakiin, on oikea lähtökohta tarkastella tältä osin myös kunnallisten kehittämis-yhtiöiden toimintaa markkinoilla niiden mahdollisesti tuottaessa kasvupalveluita. Toisaalta esityksessä todetaan, että lakiehdotus rajaa ulos kuntien hankintalain mukaisten sidosyksiköiden mahdollisuuden toimia kasvupalveluiden tuottajana.

Henkilöstöä koskevat vaikutukset nojaavat paikoitellen oletuksiin. Maakunnalle säädettäväksi esitetty velvollisuus tarkastella markkinoiden tilannetta on jatkuva ja yhdessä oman tuotannon rajoitusta koskevien esitysten kanssa se merkitsee maakunnan kasvupalvelutuotantohenkilöstön osalta pysyvää epävarmuutta työnantajasta. Em. seikat voivat pahimmillaan johtaa siihen, että maakunta-työnantajan henkilöstöpolitiikka on epävakaa, maakunnassa on käynnissä toistuvat yt-neuvottelut eikä maakunta näin ollen saa palvelukseensa tarvittavaa osaamista. Maakunnan järjestämisvastuun toteuttamisen kannalta on välttämätöntä vakauttaa toimintaa määrittämällä järjestämisvastuu ja toisaalta viranomaistoiminta ja näiden kautta markkinoilta haettavien palveluiden kenttä, jonka tuottajajoukko joustaa ajassa kulloinkin tuottajille määritettävien kriteerien mukaan. Järjestelmään vakautta ja ennustettavuutta tavoittelevaa viranomaistoimintaa koskevat vaikutukset ovat täten

---

Esityksellä on merkittäviä taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia sekä vaikutuksia viranomaisten toimintaan, jotka on pääosin käsitelty laajasti ja monipuolisesti. Vaikutusten arviointi kuitenkin painottuu tunnistettavissa oleviin hyötyihin ja mahdollisuuksiin osin laiminlyöden asianmukaisten haittojen ja uhkien objektiivisen analysoinnin. Kasvupalvelu-uudistukseen sisältyvän systeemisen muutoksen riskien arviointia on kokonaisuutena arvioiden pidettävä puutteellisena ja yksipuolisena etenkin, kun se toteutetaan samanaikaisesti maakuntaudistuksen sekä joillakin alueilla todennäköisesti myös alueellisten työvoima- ja yrityspalvelukokeilujen kanssa.

Taloudelliset vaikutukset

Esityksen mukaan viranomaisten nykyisin tuottamat tehtävät voisivat vähentyä 75 - 85 % ja markkinoille arvioidaan siirtyvän palkkakuluista noin 160 milj. €. Lisäksi nykyisin osan tällä hetkellä ostopalveluna muun muassa oppilaitoksilta hankittavista palveluista arvioidaan tulevan uusille markkinoille.

Esitettyjen prosenttiosuuksien jakoperusteet viranomais/järjestämistehtävien sekä tuotantotehtävien välillä jäävät avoimiksi ja epäselviksi. Jos arviot perustuvat oletuksiin ja/tai puutteellisiin tietoihin ja kun harkinnanvaraisten kasvupalveluiden ostovolyyymi maakunnissa on riippuvaista lakisäästeisten sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannuskehityksestä ja maakuntien yleisistä rahoitusedellytyksistä, esityksen sisältämä arvio kasvupalveluiden markkinapotentiaalista on ylimitoitettu.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Maakunnan omistamien yhtiöiden osalta esityksessä arvioidaan lähinnä yhtiöiden perustamiskustannuksia mutta ei sitä, miten yhtiömuotoisen toiminnan kustannukset eroavat nykyisen viranomaistoiminnan kustannuksista pidemmällä aikavälillä muutoin. Koska maakunnan palveluiden järjestämisen ja tuottamisen erottaminen perustuu jo maakuntalakiin, on oikea lähtökohta tarkastella tältä osin myös kunnallisten kehittämissyhtiöiden toimintaa markkinoilla niiden mahdollisesti tuottaessa kasvupalveluita. Toisaalta esityksessä todetaan, että lakiehdotus rajaa pois kuntien hankintalain mukaisten sidosyksikköjen mahdollisuuden toimia kasvupalveluiden tuottajana.

Henkilöstöä koskevat vaikutukset nojaavat paikoitellen oletuksiin. Maakunnalle säädettäväksi esitetty velvollisuus tarkastella markkinoiden tilannetta on jatkuva ja yhdessä oman tuotannon rajoitusta koskevien esitysten kanssa se merkitsee maakunnan kasvupalvelutuotantohenkilöstön osalta pysyvää epävarmuutta työnantajasta. Edellä mainitut seikat voivat pahimmillaan johtaa siihen, että maakunta-työnantajan henkilöstöpolitiikka on epävakaa, maakunnassa on käynnissä toistuvat yt-neuvottelut eikä maakunta näin ollen saa palvelukseensa tarvittavaa osaamista.

Tuottamiseen siirtyvän henkilöstön määrä on arvioitu korkeaksi. Koska kuitenkin järjestämistehtävä määrittää markkinoilta saatavan palvelun laadun ja hinnan, järjestämisen ja viran-omaistehtävien vaatima resurssi on syytä arvioida ensisijaisesti. Hallituksen esitysluonnoksen puute on se, että kokonaisuudessaan vaikutuksia henkilöstön asemaan ei ole tunnistettu riittävän konkreettisesti tai ainakaan niitä ei ole esityksessä tuotu selkeästi esille. Myös siirtymäaikataulun vaikutusta henkilöstöön ei analysoida esityksessä riittävässä määrin. Ks. henkilöstön asemasta myös lausunnon kohta 57.

Uusien kasvupalvelujen toteutumisen ehtona on se, että toimivat palvelujen sähköiset alustat saadaan käyttöön ja digitalisaatio etenee. Tämän vuoksi lopullisessa hallituksen esityksessä tulee arvioida nyt esitettyä tarkemmin digitalisaation edellytykset sekä siihen liittyvät uhat ja riskit muun muassa taloudellisten vaikutusten ja aikataulutuksen osalta. Monikanavainen monituottajamalli tuo haasteita myös tietojärjestelmien kehittämiselle sekä tietosisältöjen ja niiden rajapintojen määrittelyn, t

---

Esityksellä on merkittäviä taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia sekä vaikutuksia viranomaisten toimintaan, jotka on pääosin käsitelty laajasti ja monipuolisesti. Vaikutusten arviointi kuitenkin painottuu tunnistettavissa oleviin hyötyihin ja mahdollisuuksiin osin laiminlyöden asianmukaisten haittojen ja uhkien objektiivisen analysoinnin.

Asiakasvaikutukset

Hallituksen esitysluonnoksen asiakkaita koskevien vaikutusten arviointi on puutteellista. Mahdolliset heikosti toimivat palvelumarkkinat voivat osassa maata myös rajoittaa asiakkaan valinnanvapautta, koska asiakas ei voi valita julkista tuotantoa. Ongelmallista on myös vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien asiakkaiden kyvykyys ja motivaatio valita palveluntuotta ja, itseohjautua uudenaikaisessa kasvupalveluprosessissa etenkin tilanteessa, jossa tuottaja markkinoiden elämisestä johtuen vaihtuisi.

Vaikutusten arvioinnissa ei ole tunnistettu asiakaspalvelun jatkuvuudelle koituvia uhkia, jotka voivat syntyä esim. palveluntuottajan konkurssista, määräaikaista palvelusopimuksista ja toistuvista kilpailutuksista. Asiakaspalvelunjatkuvuuden turvaamiseksi kasvupalvelutehtävissä tulisi olla mahdollista ylläpitää maakunnan omaa yhtiötä jatkuvasti ja pysyvästi eikä vain markkinapuutostilanteissa. Asiakkaan näkökulmasta monituottajamallin kokonaisuus on hajanainen ja vaikeaselkoinen, erityisesti vaikeasti työllistyvien ja maahanmuuttajien kohdalla.

Taloudelliset vaikutukset

Esityksen mukaan viranomaisten nykyisin tuottamat tehtävät voisivat vähentyä 75 - 85 % ja markkinoille arvioidaan siirtyvän palkkakuluista noin 160 milj. €. Viranomaistehtävät tulee määritellä laajemmaksi, jolloin myös resurssien osuus tulisi olla merkittävästi suurempi.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksessä tulisi olla selkeästi määritelty vastuu vaikeasti työllistettävien palveluista. Mallissa tulisi turvata te-hallinnon tuottamat henkilöasiakkaiden palvelut sekä monialainen yhteistyö. Esityksessä ei oteta lainkaan kantaa niiden asiakkaiden palveluihin, jotka eivät ole kykeneviä nykyisen tilanteensa vuoksi palaamaan työmarkkinoille. Arviomme mukaan nykyisistä te-palveluiden henkilöasiakkaista on tällaisia noin 15 - 20%.

Henkilöstöä koskevat vaikutukset nojaavat paikoitellen oletuksiin. Maakunnalle säädettäväksi esitetty velvollisuus tarkastella markkinoiden tilannetta on jatkuva ja yhdessä oman tuotannon rajoitusta koskevien esitysten kanssa se merkitsee maakunnan kasvupalvelutuotantohenkilöstön osalta pysyvää epävarmuutta työnantajasta. Em. seikat voivat pahimmillaan johtaa siihen, että maakunta-työnantajan henkilöstöpolitiikka on epävakaa, maakunnassa ovat käynnissä toistuvat yt-neuvottelut eikä maakunta näin ollen saa palvelukseensa tarvittavaa osaamista. Maakuntatyönantajalla voi olla vaikeuksia saada osaavaa työvoimaa tällaisiin työoloihin. Suurin osa henkilöstöstä joutuu hakemaan töitä yksityisten palveluntuottajien palveluksessa. Määräaikaisiin sopimuksiin ja toistuviin kilpailutuksiin perustuva järjestelmä voi luoda myös yrityksiin varsin epävakaita oloja.

Tuottamiseen siirtyvän henkilöstön määrä on arvioitu korkeaksi. Koska kuitenkin järjestämistehtävä määrittää markkinoilta saatavan palvelun laadun ja hinnan, järjestämisen ja viranomaistehtävien vaatima resurssi on syytä arvioida ensisijaisesti. Hallituksen esitysluonnoksen puute on se, että kokonaisuudessaan vaikutuksia henkilöstön asemaan ei ole tunnistettu riittävän konkreettisesti tai ainakaan niitä ei ole esityksessä tuotu selkeästi esille. Myös siirtymä-aikataulun vaikutusta henkilöstöön ei analysoida esityksessä riittävässä määrin.

Uusien kasvupalvelujen toteutumisen ehtona on se, että toimivat palvelujen sähköiset alustat saadaan käyttöön ja digitalisaatio etenee.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Uudistuksessa on uhkana, että maakuntien palvelutuotanto erkaantuu.

Esityksellä on merkittäviä taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia sekä vaikutuksia viranomaisten toimintaan, jotka on pääosin käsitelty laajasti ja monipuolisesti. Vaikutusten arviointi kuitenkin painottuu tunnistettavissa oleviin hyötyihin ja mahdollisuuksiin osin laiminlyöden haittojen ja uhkien objektiivisen analysoinnin. Kasvupalvelu-uudistukseen sisältyvän systeemisen muutoksen riskien arviointia on puutteellinen.

Taloudelliset vaikutukset

Esityksen mukaan viranomaisten nykyisin tuottamat tehtävät voisivat vähentyä 75 - 85 % ja markkinoille arvioidaan siirtyvän palkkakuluista noin 160 milj. €. Lisäksi nykyisin osan tällä hetkellä ostopalveluna mm. oppilaitoksilta hankittavista palveluista arvioidaan tulevan uusille markkinoille. Em. arviointiin sisältyy lukuisia epävarmuustekijöitä. Esitettyjä markkinoille vietäviä, yrityksiin liittyviä kasvupalveluja ei tälläkään hetkellä tuoteta ELY-keskuksissa, vaan ELY-keskukset pääasiassa rahoittavat tuotantoa hoitavia projekteja. Esitettyjen prosenttiosuuksien jakoperusteet viranomais/järjestämistehtävien sekä tuotantotehtävien välillä jäävät hatariksi. Jos arviot perustuvat oletuksiin ja/tai puutteellisiin tietoihin ja kun harkinnanvaraisten kasvupalveluiden ostovolyyymi maakunnissa on riippuvaista lakisääteisten sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannuskehityksestä ja maakuntien yleisistä rahoitusedellytyksistä, esityksen sisältämä arvio kasvupalveluiden markkinapotentiaalista voi olla ylimitoitettu.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Maakunnan omistamien yhtiöiden osalta esityksessä arvioidaan lähinnä yhtiöiden perustamiskustannuksia mutta ei sitä, miten yhtiömuotoisen toiminnan kustannukset eroavat nykyisen viranomaistoiminnan kustannuksista pidemmällä aikavälillä muuten.

Henkilöstöä koskevat vaikutukset nojaavat paikoitellen oletuksiin. Maakunnalle säädettäväksi esitetty velvollisuus tarkastella markkinoiden tilannetta on jatkuva ja yhdessä oman tuotannon rajoitusta koskevien esitysten kanssa se merkitsee maakunnan kasvupalvelutuotantohenkilöstön osalta pysyvää epävarmuutta työnantajasta. Em. seikat voivat pahimmillaan johtaa siihen, että maakunta-työnantajan henkilöstöpolitiikka on epävakaa, maakunnassa on käynnissä toistuvat yt-neuvottelut eikä maakunta näin ollen saa palvelukseensa tarvittavaa osaamista.

Uusien kasvupalvelujen toteutumisen ehtona on se, että toimivat palvelujen sähköiset alustat saadaan käyttöön ja digitalisaatio etenee. Tämän vuoksi lopullisessa hallituksen esityksessä tulee arvioida nyt esitettyä tarkemmin digitalisaation edellytykset sekä siihen liittyvät uhat ja riskit muun muassa taloudellisten vaikutusten ja aikataulutuksen osalta. Monikanavainen monituottajamalli tuo haasteita tietojärjestelmien kehittämiselle sekä tietosisältöjen ja niiden rajapintojen määrittelyn, tietosuojan ja käytettävyyden osalta. Eri asiakasryhmien tuki digitaalisten palveluiden käyttöön on varmistettava.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksessä todetaan, että kasvupalveluiden tuottaminen markkinoilla voi tehostaa toimintaa niillä alueilla, joihin muodostuu toimivat markkinat. Niillä alueilla, joilla kilpailua ei ole esimerkiksi pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen takia, toimintamallin tehokkuushyödyt voivat siten jäädä pysyvästi pieneksi. Sitä, voiko verraten kompleksinen ja pirstaloitunut monituottajamalli, viranomais- ja järjestäjätoiminnan resurssointi, lisääntynyt sopiminen ja valvonta sekä valtakunnalliset toiminnot yhdessä kunnallisen elinvoimatoiminnan kanssa muodostaa paikoitellen jopa tehottomaksi ja kalliiksi julkisen toiminnan kokonaisuudesta katsottuna. Esityksessä ei huomioida sitä, että TE-toimistojen ja ELY-keskusten toiminnan sopeutusten ja keskittämisten seurauksena on saavutettu asiakasmäärät huomioiden kustannustehokas toimintamalli, jonka siirtäminen markkinoille ei automaattisesti merkitse to

Kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää sääntelyn purkamista, digitaalisten palvelujen kehitysloikkaa ja asiakkuuksien hallinnan parantumista. Digitaalisten palvelujen kehittäminen on välttämättömyys ns. massa-asiakkuuksien tehokkaalle hoidolle. Asiakkuuksien hallinnan parantaminen edellyttää taas palveluohjauksen tehostamista ja koordinoitua. Palveluohjauksen ”kotipesän” jättäminen maakunnan omaksi tehtäväksi tulisi vielä pohtia uudelleen (yhdenvertaisuus mm).

Lakiehdotuksen perus oletamus on, että yksityiset markkinat tuottavat palvelut tehokkaammin kuin julkinen sektori. Perustelut ovat jääneet kuitenkin aika vähäisiksi. Kasvupalvelujen kysyntä henkilöasiakkaiden osalta on edelleen hyvin laajaa. Tähän mennessä (pienessä mittakaavassa) toteutettujen kokeiluhankkeiden tulosten ja kansainvälisten kokemusten mukaan palvelujen totaalinen siirto markkinoille ei ole tuottanut toivottua vaikuttavuutta ja kustannussäästöjä.

Työttömyysturva/ mahdolliset sanktiot ovat vahvasti liittyneet palveluketjujen eri vaiheisiin, miten jatkossa, kuka huolehtii yhdenvertaisesti vai tarvitaanko ylipäättään seuranta toimeentulo asioissa?

Miten uusi järjestämisen ja tuottamisen erottaminen kykenee vastaamaan palvelujen äkillisestäkin muuttuvaan kysyntään? Jos palvelujen tuottaminen markkinoilla osoittautuu kustannustehottomaksi, onko maakunnalla mahdollisuus tuottaa palveluita omana toimintana.

Riskianalyysiä ei ole pohdittu riittävästi.

14. Muut vapaamuotoiset huomiot HE:n lukuun 4

Kustannusvertailuesimerkki: Keski-Suomen TE-toimisto teki vuonna 2016 yli 66 000 asiakaspalvelutapahtumaa, yli 8700 yrityskontaktia ja yli 130 000 työvoimapolitiittista lausuntoa sekä operoi runsaan 26 000 avoimen työpaikan kanssa noin kuuden miljoonan euron toimintamäärärahalla. Pirkanmaan ELY osti tulosperusteisen ostopalvelun muodossa 7000 asiakkaalle kartoituksen ja 1400 asiakkaalle työllistymisen viiden miljoonan euron määrärahalta. On siis täysin selvää, että TE-toimistojen nykymuotoisia tehtäviä ei pystytä viemään markkinoille maakuntamallissa. Palvelut tulee siis uudistaa radikaalisti, niiden osalta tulee tehdä nykyistä paljon voimakkaampaa asiakasvalintaa ja julkisen kilpailutuksen sijaan kannattaa todennäköisesti käyttää palvelusetelimallia, jotta kasvupalvelurahat riittävät niihin palveluihin, joihin asiakkailla on tarve.

Uudistuksen alkuvaiheessa palvelujen järjestäminen hankintoihin ja seurantoihin pitää olla riittävästi resursoitu. Tuottamisen resursseja etenkin palvelutarpeiden arviointiin ja palveluihin ohjaamiseen on käytettävissä TE-toimiston henkilöstöä siirtymäaikana. Asiakkuudenhallinta- ja digitaalisten palvelujärjestelmien (so. tietojärjestelmien) toimivuus pitää olla kunnossa heti siirtymävaiheessa. Jos ja kun digitaaliset kasvupalvelut ovat toimivammat kuin nykyisin, niin asiakkaiden palveluohjauksen järjestäminen ja resursointi tullee myös olemaan haaste. Digitaalisuus tarkoittaa edelleen ja myös lähivuosina monien asiakkaiden kohdalla, että asiakasta kädestä pitäen ohjataan verkon käyttöön).

Palvelusetelien käyttö henkilöasiakaspalvelussa on vielä epäselvä; millä kriteereillä henkilö voi seteliään käyttää? Mitä seteli voi pitää sisällään (palvelukokonaisuus?). Lakiesityksessä ei esitetä myöskään perusteita sille, että laajassa työttömien kohderyhmässä yksityisellä palvelutuotannolla päästään parempaan nettovaikuttavuuteen vähäisenkin työttömyyden lyhentymisen myötä. Heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien palveluiden osalta käytetään nykyiselläänkin laajasti monituottajamallia ja asiantuntijoilta kuluu runsaasti aikaa palveluiden valvontaan ja yhteensovittamiseen.

Vaikutukset alueiden tuotantoon ja työllisyyteen nähdään lausunnossa myönteisinä, koska maakunta voi suunnitella ja rahoittaa palvelut omista lähtökohdistaan. Lausunnossa on vain yleisesti selvitetty, miten maakunnan asukkaiden palvelujen yhdenvertaisuudesta huolehditaan maakuntien välillä ja miten palveluprosessien jatkumoista huolehditaan, kun samalla pitäisi tukea työvoiman alueellista liikkuvuutta.

Lakiluonnoksessa todetaan, että suurempia tehokkuushyötyjä voidaan odottaa sellaisten julkisten palvelujen kilpailuttamisesta, joiden laatua on helppo mitata. Vaikeammin työllistettävien palvelujen vaikuttavuuden arviointiin ei ole löydetty luotettavia mittareita, koska kyse on usein huomattavan pitkistä palvelupoluista. Maakunnan ei tulisi tulla tälle ryhmälle (joka on hyvin heterogeeninen) kilpailuttaa palveluja vaan palvelukokonaisuuksia. Toisena vaihtoehtona on, että palveluohjaus säilyy maakunnalla, mikä helpottaisi sote- ja kasvupalvelujen yhteensovittamista. Erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevat on ryhmä, joka ei useinkaan pysty itse valitsemaan tarkoituksenmukaisia palveluja. Asiakas (ja myös palveluntuottaja) usein haluaa välittömän ”palkinnon” laajemman kokonaisvaikuttavuuden sijasta; asiakkaalla voi olla halu palkalliseen työhön mutta ei mahdollisuutta arvioida, millaisen palvelukokonaisuuden avulla tämä tavoite voisi täyttyä. Tarkoituksenmukaisten palvelujen valinta on usein erityistä asiantuntemusta vaativaa työtä.

TE-toimistojen ja ELY-keskusten maakuntaan tai perustettaviin yhtiöihin siirtyvän henkilöstön määrä ja rakenne ovat vielä avoinna olevia asioita. Henkilöstösiirtymien arvioita ei ole voitu kovin tarkkaan lakiesityksessä arvioida, koska järjestäjä-monituottajamallin muotoutuminen tulee viemään aikaan. Henkilöstöjärjestelyjä koskevat vaikutukset ja suuntaviivat pitäisi vahvistaa uudistuksen toteuttamisen vaiheessa.

Vaikutuksia kolmanteen sektoriin ei ole arvioitu, eikä myöskään ole huomioitu kuntien ja kolmannen sektorin työpaikkojen ja osallistavien palveluiden suhdetta kasvupalveluihin. Sekä työkokeilu että kuntouttava työtoiminta ovat laissa rekrytointi- ja osaamispalveluista, mutta ne tuotetaan nykyisin erittäin edullisesti virkatyönä yhteistyössä työnantajien, kolmannen sektorin ja kuntien kanssa. Uhkaako näistä toiminnoista tulla uusi kuluera maakunnille?

Kun otetaan huomioon valtakunnallisten kasvupalvelujen mahdollinen eriytyminen maakunnan monien eri palveluntuottajien toimesta tarjottavista kasvupalveluista, haaveet ns. yhden luukun periaatteesta sekä yritys- että henkilöasiakaspalveluista voidaan käytännössä haudata.

Ns. yhden luukun periaate yrityspalveluissa ei näytä jatkossakaan tulevan mahdolliseksi.

Luvussa on paljon detaljitason epätarkkuuksia varsinkin ELY-keskusten resurssien käytöstä nykytilanteessa. Rakennerahastojen toiminta ei käytännössä muutu loppuohjelmakauden osalta, vaikka niiden avulla tuotetaan paljon kasvupalvelujen laajaan määritelmään kuuluvia palveluja, esimerkiksi yrityksille suoraan myönnettävät avustukset sekä yleisten kehittämissuhteiden kautta välitettävät subventiot. Jälkimmäisissä on hyvin todennäköisesti vielä eri välittäjäorganisaatiot kuin kasvupalveluissa. Kasvupalvelujen yrityksille suunnatuista palveluista starttiraha, rekrytointi- ja osaamispalvelut ja kehittämissuhteet voivat olla käytännössä siirrettävissä markkinoille nopealla aikataululla. Valtaosa yritysten kehittämissuhteesta sekä maaseutuyritysten rahoituspäätökset jäävät maakuntaorganisaation järjestämisvastuussa olevalle toiminnolle. Näin ko. palvelut eriytyvät toisistaan sekä organisaationaalisesti että todennäköisesti myös asiakkaita koskevan tiedon osalta hyvin pitkälle tulevaisuuteen. Rakennerahastojen tulevalla ohjelmakaudella asiaan voi tulla muutosta, maaseutuohjelman suhteen tuskin silloinkaan. Kun vielä otetaan huomioon valtakunnallisten kasvupalvelujen nähtävissä oleva voimakas eriytyminen maakunnan kasvupalveluista, haaveet tavoitellusta ns. yhden luukun periaatteesta yrityspalveluissa eivät käytännössä tule toteutumaan.

Luvussa on paljon detaljitason epätarkkuuksia varsinkin ELY-keskusten resurssien käytöstä nykytilanteessa.

Kun otetaan huomioon valtakunnallisten kasvupalvelujen nähtävissä oleva voimakas eriytyminen maakunnan kasvupalveluista, haaveet pitkään tavoitellusta niin sanotusta yhden luukun periaatteesta yrityspalveluissa voidaan käytännössä haudata.

Vaikeasti työllistettävien palvelut tulisi jakaa niihin asiakkaisiin, jotka ovat autettavissa sosiaalipalveluin ja niihin asiakkaisiin, jotka etenevät kasvupalveluiden avulla. Vastuu tulee määritellä selkeästi ja lisäksi asiakkaan eteneminen sosiaalipalveluista kasvupalveluihin tulee tapahtua hallitusti ja yhdessä sopien kasvupalvelun ja sote-palveluiden kesken.

On täsmennettävä nuorten ja vaikeimmin työllistyvien, monialaista tukea tarvitsevien asiakkaiden palveluiden järjestäminen, mikä on liittymäpinta maakunnan järjestämiin Sote-palveluihin ja toisaalta kuntien elinvoimapalveluihin (syrjäytymisen ehkäisy ja muu paikallinen tuki). Eli nyk. lainsäädännön mukainen monialainen TYP, unohtamatta Kelan roolia jatkossakin.

Valtaosa yritysten kehittämisavustuksista ja maaseutuohjelman mukaiset yritysten rahoituspäätökset jäävät maakunnan järjestämisvastuussa olevalle toiminnolle. Suuressa osassa tulevia maakuntia maaseutuohjelma tarjoaa kaikkein merkittävimmät rahoitusmahdollisuudet elinkeinojen kehittämiseen. On vaarana, että yritysten rahoituspalvelut eriytyvät toisistaan sekä organisatorisesti että todennäköisesti myös asiakkaita koskevan neuvonnan ja ohjeistuksen osalta. Maakunnan järjestämistoiminto näyttäytyy yritysasiakkaille erilaisena kuin kasvupalvelujen perusajatus järjestämisen ja tuottamisen erottamisesta. Kun vielä otetaan huomioon valtakunnallisten kasvupalvelujen nähtävissä oleva voimakas eriytyminen maakunnan kasvupalveluista, on todennäköistä, että julkiset elinkeinopalvelut ml. kuntien elinvoimapalvelut näyttäytyvät yrityksille entistä sekavampana kokonaisuutena. Yhden luukun periaatetta on vaikea toteuttaa!

Valtakunnalliset kasvupalvelut tuotetaan keskitetysti ja ohjattuna, MMM:n hallinnonalan yrityspalvelut maakunnantasolla viranomaistoimintana, maakunnalliset kasvupalvelut yksityissektorin tuottamana ja valinnanvapaus huomioiden sekä kuntasektorin elinkeinopalvelut. Miten yritysasiakkaat kykenevät arvioimaan ja vertailemaan palvelun tuottajien tarjontaa/osaamista suhteessa omiin tarpeisiinsa ja miten puolueeton neuvonta voidaan järjestää.

Lakiehdotuksessa ei ole arvioitu siirtymävaiheen vaikutusta henkilöstöön ja sen asemaan riittävästi eikä huomioitu miten turvataan palveluketjut, ettei niihin tule katkosta.

HE:ssä mainitaan, että työnvälityksen (HE s. 74) palveluiden yksityistämisestä ei ole käytettävissä luotettavia vaikuttavuusarviointia kansainvälisesti tai kansallisesti. Sama todentamisongelma huomioidaan yritysten osalta (HE s. 71). Pitkäaikaistyöttömien palvelumarkkinoista HE:ssä s. 90 todetaan että markkinoita ei ole Suomessa olemassa. Oletus kasvupalvelun kasvavasta vaikuttavuudesta on siksi väillä selkeitä perusteluita varsinkin, kun esityksessä sanotaan suoraan, että "Suomen julkinen hallinto on myös tehokas ja onkin arvioitu maailman parhaaksi" (HE s. 90).

Henkilöstö- ja talousvaikutusten arviointi on laissa jätetty liian yleiselle tasolle: vaikutuksia todetaan olevan, mutta hyvään lainsäädäntökulttuuriin kuuluu arvioida vaikutukset realistisesti ja rehellisesti ja kirjata ne näkyville lakiesitykseen. Ainakin hankintahenkilöstö määrä tulee lisääntymään. HE:n mukaan maakunnan järjestämisvastuulla on asiakkaan oikeuksista ja velvollisuuksista tiedottaminen, neuvonta ja ohjaus asiakkaalle tarkoituksenmukaisesti palveluihin sekä palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelman laatiminen. Asiakastietojärjestelmän soveltaminen tietosuojan säännöksiin on haasteellista. Palvelutarpeen arviointi ja suunnitelma muodostavat pohjan työllistymisprosessille, jonka vaiheiden toteuttaminen edellyttää tietojen siirtymistä eri vaiheissa toteuttajalta toiselle ellei mikään taho saa päävastuuta prosessin kannattelusta. Pitkissä usean palveluntuottajan toteuttamissa asiakasprosesseissa on erityisesti tarvetta jonkinlaiselle integraattoritaholle.

Lakiehdotuksessa ei HE:n mukaan voi kuvata tyhjentyvästi markkinaehtoisesti tuotettavia palveluja, koska palvelujen sisällön määrittäminen on maakunnan vastuulla ja ne osaltaan syntyvät markkinoiden avautumisen ja palvelutarjonnan kehittymisen myötä. Palvelujen turvaamisen näkökulmasta on tärkeää, että palvelut määritellään edes tavoitetasolla laissa. Kaikille asiakasryhmille pitää turvata palvelujen tarjonta, siksi ei ole suotavaa, että markkinat kehittyisivät asiakasryhmiä valikoiviksi. Palvelujen saatavuus on turvattava myös alueellisesti, ettei käy kuten eri kokoisten oppilaitosten ainevalikoiman suhteen. Sisällöllinen liikkumavara on tarpeen uusien tuloksellisten palvelujen kehittämiseksi.

HE:ssä todetaan, että kasvupalvelut ja aluekehittäminen olisivat eräiltä osin toisilleen rinnakkaisia. Kokonaisuutena alueiden kehittäminen on kuitenkin selvästi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan kasvupalvelua laajempi politiikkatoiminto, joka kuuluu useille eri ministeriöille.

Kasvupalvelujen järjestämisen ja palvelurakenteen valvonta ja valvontaan liittyvä ohjaus olisi työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla.

Kasvupalvelujen lainmukaisuuden valvonnasta vastaisi Aluehallintovirasto. Ohjausmalli vaikuttaa monimutkaiselta ja sisältää riskejä ohjattavan toiminnan tehokkuuden kannalta.

HE:n taloudelliset laskelmat herättävät kysymyksiä. Kasvupalvelu-uudistuksella luodaan arviolta 400 miljoonan euron kasvupalvelumarkkinat, kun huomioidaan nykyiset ostopalvelut (290 milj.€) ja markkinoille siirtyvä nykyinen viranomaistoiminta (160 milj.€). Miten iso osuus työllisyydenhoidosta ja asiakaspalvelusta on saatu 290 miljoonalla eurolla verrattuna 160 miljoonan euron omaan tuotantoon? Riittääkö 160 miljoonan euron lisäys tuottamaan nyt omana työnä hoidetut palvelut? Kuinka suuri määrärahan lisäys tarvitaan nykyisen oman toiminnan tuottamiseen markkinoilla?

15. Vapaamuotoiset huomiot

Liian pikainen aikataulu innovatiivisin unelmin, joka ei ole reaalielämään näin pikaisella aikataululla sovitettavissa.

Sote:n valinnanvapauslaki valmistellaan eriaikaisesti verrattuna kasvupalvelujen valinnanvapauteen ja tästä syystä kokonaishahmottaminen on vaikeaa. Olisiko nämä valinnanvapautta koskevat säännökset syytä valmistella samanaikaisesti, jotta ne muodostaisivat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden? Tätä näkökulmaa puoltaa se seikka, että esim. TYP:n asiakkaat ovat monialaista palvelua tarvitsevia asiakkaita, jolloin kasvupalvelujen lisäksi asiakkaan palveluprosessissa on mukana myös esim. sote-palvelut.

Kasvupalveluiden tavoitemittareita ei ole esitetty. Mitä jos esim. palveluntuottajalta jää säännönmukaisesti palveluiden tavoitteet täyttymättä? Kilpailutus ja sen lainsäädäntö? Saumattomien palveluketjujen ja tarkoituksenmukaisten palvelukokonaisuuksien tarjoaminen asiakkaille ei välttämättä toteudu järjestelmässä, jossa palveluja tuotetaan yritysmuotoisesti ja yritysten tarkoitus on tuottaa voittoa. Onko maakunnalla riittäviä mahdollisuuksia valvoa palvelujen tuottajien toimintaa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyvä valinnanvapauslaki valmistellaan eriaikaisesti ja erillisesti verrattuna kasvupalvelulain valinnanvapauteen. Valinnanvapautta koskevat säännökset olisi syytä synkronoida, jotta ne muodostaisivat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Rajapinta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kasvupalvelujen välillä tulisi yleisemminkin huomioida paremmin valmistelutyössä. Osa kasvupalvelun asiakkaista on monialaista palvelua tarvitsevia, jolloin kasvupalvelujen lisäksi asiakas tarvitsee myös sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja

HE:tä on valmisteltu avoimuusperiaatteella ja eri tahoja on osallistettu valmistelutyöhön laajasti, mitä on pidettävä hyvänä lähtökohtana vaikkakin lopputulos on enemmän hallinto- kuin asiakaslähtöinen. Valmisteluaikataulu on ollut erittäin tiukka, mikä jossakin määrin selittää puutteellista arviointia. Kokonaishahmottamisen kannalta on vaikeaa, että ns. substanssilakien valmistelu tapahtuu eri aikataulussa ja niistä on käytettävissä vasta alustavia luonnoksia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyvä valinnanvapauslaki valmistellaan eriaikaisesti ja erillisesti verrattuna kasvupalvelulain valinnanvapauteen. Valinnanvapautta koskevat säännökset on syytä synkronoida, jotta ne muodostaisivat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Rajapinta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kasvupalvelun välillä tulisi yleisemminkin huomioida paremmin valmistelutyössä. Tätä näkökohtaa puoltaa se seikka, että esim. osa kasvupalvelun asiakkaista on monialaista palvelua tarvitsevia, jolloin kasvupalvelujen lisäksi asiakkaan palveluprosessissa on tiiviisti mukana sosiaali- ja terveydenhuolto.

HE:tä on valmisteltu avoimuusperiaatteella ja eri tahoja on osallistettu valmistelutyöhön laajasti, mitä on pidettävä hyvänä. Valmisteluaikataulu on ollut erittäin tiukka, mikä selittää puutteellista arviointia. Kokonaishahmottamisen kannalta on vaikeaa, että ns. substanssilakien valmistelu tapahtuu eri aikataulussa ja niistä on käytettävissä vasta alustavia luonnoksia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyvä valinnanvapauslaki valmistellaan eriaikaisesti ja erillisesti verrattuna kasvupalvelulain valinnanvapauteen. Valinnanvapautta koskevat säännökset on syytä synkronoida, jotta ne muodostaisivat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden.

HE:tä on valmisteltu avoimuusperiaatteella ja eri tahoja on osallistettu valmistelutyöhön laajasti, mitä on pidettävä hyvänä lähtökohtana vaikkakin lopputulos on enemmän hallinto- kuin asiakaslähtöinen. Valmisteluaikataulu on ollut erittäin tiukka, mikä jossakin määrin selittää puutteellista arviointia. Kokonaishahmottamisen kannalta on vaikeaa, että ns. substanssilakien valmistelu tapahtuu eri aikataulussa ja niistä on käytettävissä vasta alustavia luonnoksia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyvä valinnanvapauslaki valmistellaan eriaikaisesti ja erillisesti verrattuna kasvupalvelulain valinnanvapauteen. Valinnanvapautta koskevat säännökset on syytä synkronoida, jotta ne muodostaisivat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Rajapinta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kasvupalvelun välillä tulisi yleisemminkin huomioida paremmin valmistelutyössä. Tätä näkökohtaa puoltaa se seikka, että esim. osa kasvupalvelun asiakkaista on monialaista palvelua tarvitsevia, jolloin kasvupalvelujen lisäksi asiakkaan palveluprosessissa on tiiviisti mukana sosiaali- ja terveydenhuolto.

Kun otetaan huomioon valtakunnallisten kasvupalvelujen nähtävissä oleva voimakas eriytyminen maakunnan kasvupalveluista, haaveet pitkään tavoitellusta ns. yhden luukun periaatteesta yrityspalveluissa voidaan käytännössä unohtaa. Uudistuksen tulisi myös yksinkertaistaa järjestelmää ja tehdä siitä asiakkaiden kannalta helpommin hahmotettava.

Hallituksen esitystä on valmisteltu avoimuusperiaatteella ja eri tahoja on osallistettu valmistelutyöhön laajasti, mitä on pidettävä hyvänä lähtökohtana vaikkakin lopputulos on enemmän hallinto- kuin asiakaslähtöinen. Valmisteluaikataulu on ollut erittäin tiukka, mikä jossakin määrin selittää puutteellista arviointia. Kokonaishahmottamisen kannalta on haastavaa, että niin sanottujen substanssilakien valmistelu tapahtuu eri aikataulussa ja niistä on käytettävissä vasta alustavia luonnoksia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyvä valinnanvapauslaki valmistellaan eriaikaisesti ja erillisesti verrattuna kasvupalvelulain valinnanvapauteen. Valinnanvapautta koskevat säännökset on syytä synkronoida, jotta ne muodostaisivat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Rajapinta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kasvupalvelun välillä tulisi yleisemminkin huomioida paremmin valmistelutyössä. Tätä näkökohtaa puoltaa se seikka, että esimerkiksi osa kasvupalvelun asiakkaista on monialaista palvelua tarvitsevia, jolloin kasvupalvelujen lisäksi asiakkaan palveluprosessissa on tiiviisti mukana sosiaali- ja terveydenhuolto.

Kokonaishahmottamisen kannalta on vaikeaa, että ns. substanssilakien valmistelu tapahtuu eri aikataulussa ja niistä on käytettävissä vasta alustavia luonnoksia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyvä valinnanvapauslaki valmistellaan eriaikaisesti ja erillisesti verrattuna kasvupalvelulain valinnanvapauteen. Valinnanvapautta koskevat säännökset on syytä synkronoida, jotta ne muodostaisivat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Rajapinta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kasvupalvelun välillä tulisi yleisemminkin huomioida paremmin valmistelutyössä. Tätä näkökohtaa puoltaa se seikka, että esim. osa kasvupalvelun asiakkaista on monialaista palvelua tarvitsevia, jolloin kasvupalvelujen lisäksi asiakkaan palveluprosessissa on tiiviisti mukana sosiaali- ja terveydenhuolto.

Lakiluonnoksessa esitettyjen toimien arviointi jää pakostakin vajavaiseksi, koska kasvupalvelujen järjestämiseen kiinteästi liittyvät sisältölait ovat vasta luonnosvaiheessa, ja osittain hyvinkin keskeneräisiä. Näyttäisi siltä, että siirtymäajasta ei säädettäisi lainkaan, jolloin kasvupalvelujen järjestämisen aikataulu, sisältölait mukaan ottaen, on tiukka.

Kasvupalvelujen ja sosiaali- ja terveydenhuollonpalvelujen synergia jää lakiehdotuksessa yleiselle tasolle. Luonnos ei huomioi riittävästi ison asiakasryhmän erityistarpeita. Näiden palvelujen yhteistyötä tulisi lakiehdotuksessa säädellä tarkemmin, jotta myönteiset vaikutukset saataisiin varmistettua. Kasvupalvelujen pitkäaikaisista asiakkaista suurin osa tarvitsee ennen kaikkea sosiaali- ja terveystalvveluja sekä toimeentuloa koskevia ratkaisuja.

---

16. Vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 1

.....

On vaarana, että maakuntiin ei muodostu kokonaisvaltaista aluekehittämisen ja kasvupalvelun prosessia, koska tehtävä hajoavat valtakunnallisiin ja maakunnallisiin kasvupalveluihin sekä kuntien elinvoimatehtäviin, jotka voivat olla hyvinkin moninaisia kuntien määrä ja itsenäisyys huomioon ottaen.

Esityksen tavoitteet ja määritelmät on tuotu säädösesityksessä esille, mutta esim. kasvupalvelujen valinnanvapauden määritelmän ja sote-palvelujen valinnanvapauden määritelmän toisistaan poikkeavuus aiheuttavat sekavuutta erityisesti henkilöasiakkaille. Lakiin tulee selkeästi kirjata se, mitä asiakkuuden hallinta on ja kenelle siitä on kokonaisvastuu. Tämä koskee sekä yritys- että henkilöasiakkaita. Rahoituksen kohdentamattomuus on kestävä ratkaisu. Esitetyllä mallilla monessa maakunnassa käytettävät rahat eivät sote-menojen vaatiman rahoituksen jälkeen enää riitä kasvupalvelujen hankintaan.

Kasvupalvelut on todennäköisesti pitkään yleiskäsitteenä vaikeasti mielletävissä etenkin monien työnhakijoiden mielestä. Asiakassuunnitelma jää lakiesityksessä myöskin sangen epämääräiseksi käsitteeksi. Maakunnan kasvupalvelujen minimitaso tulisi määritellä.

Määritelmät ovat keskeinen osa uutta lainsäädäntöä. Lakiluonnoksessa esitetyt määritelmät osin hieman tulkinnanvaraisia ja vain osittain asiaa selventäviä, niihin tulee tehdä vielä tarkennuksia.

Aluekehittämisen määrittelyssä ei viitata lainkaan 1 §:n tavoitteisiin. Sen sijaan kasvupalvelu-määrittelyssä viitataan siihen. Jotta aluekehittämisen ja kasvupalvelun hierarkkinen asema tulisi selväksi, kummassakin määritelmässä olisi selkeästi tuotava esille, mitä osaa tavoitteista sillä toteutetaan.

Erityisesti henkilöasiakkaan kannalta on sekavaa jos kasvupalvelun ja sosiaali- ja terveystalveluiden valinnanvapauden määrittely poikkeaa toisistaan.

Asiakkuuden hallinta muodostaa esitetyn toimintamallin solmukohdan. Tämän vuoksi lakiin tulee selkeästi kirjata se, mitä asiakkuuden hallinta on ja kenellä on kokonaisvastuu siitä. Tämä koskee niin yritys- kuin henkilöasiakasta.

3 luvun 13 §:n 2 momentissa mainitaan, että kasvupalvelut olisi järjestettävä ja tuotettava sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisina kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Kyseinen tarvekartoituksen käsite on määriteltävä laissa selkeästi.

23 §:n mukaan palveluntuottaja veloitetaan tallentamaan asiakastiedot järjestelmiin. Määritelläänkö talletettavat asiakastiedot tarkemmin asetuksella? Jos näin ei ole tarkoitus, selvyyden vuoksi ja jotta eri toimijoilla olisi asiasta sama käsitys, tulisi laissa määritellä, mitä tällaisilla asiakastiedoilla tarkoitetaan.

Markkinapuute tulisi määritellä lainsäädännössä. Perusteluissa olisi syytä tuoda esille se, millä menettelyllä markkinapuute selvitetään.

Uuden tyyppisessä toiminnassa määritelmät ovat keskeinen osa uutta lainsäädäntöä. Lakiluonnoksessa esitetyt määritelmät ovat osittain asiaa selventäviä, mutta osaksi niihin tulee tehdä vielä tarkennuksia.

Uuden tyyppisessä toiminnassa määritelmät ovat keskeinen osa uutta lainsäädäntöä. Lakiluonnoksessa esitetyt määritelmät ovat osittain asiaa selventäviä, mutta osaksi niihin tulee tehdä vielä tarkennuksia.

Aluekehittämisen määrittelyssä ei viitata lainkaan 1 §:n tavoitteisiin. Sen sijaan kasvupalvelu-määrittelyssä viitataan siihen. Jotta aluekehittämisen ja kasvupalvelun hierarkkinen asema tulisi selväksi, kummassakin määritelmässä olisi selkeästi tuotava esille, mitä osaa tavoitteista sillä toteutetaan.

Asiakkuuden hallinta muodostaa esitetyn toimintamallin solmukohdan. Tämän vuoksi lakiin tulee selkeästi kirjata se, mitä asiakkuuden hallinta on ja kenellä on kokonaisvastuu siitä. Tämä koskee niin yritys- kuin henkilöasiakasta. Erityisesti henkilöasiakkaan kannalta on sekavaa jos kasvupalvelun ja sosiaali- ja terveystalveluiden valinnanvapauden määrittely poikkeaa toisistaan.

3 luvun 13 §:n 2 momentissa mainitaan, että kasvupalvelut olisi järjestettävä ja tuotettava sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisina kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Kyseinen tarvekartoituksen käsite on määriteltävä laissa selkeästi.

23 §:n mukaan palveluntuottaja veloitetaan tallentamaan asiakastiedot järjestelmiin. Selvyyden ja kokonaisvaltaisen palveluketjun varmistamiseksi tulisi määritellä, mitä tällaisilla asiakastiedoilla tarkoitetaan.

Markkinapuute tulisi määritellä lainsäädännössä. Perusteluissa olisi syytä tuoda esille se, millä menettelyllä markkinapuute selvitetään

Uudentyyppisessä toiminnassa määritelmät ovat keskeinen osa uutta lainsäädäntöä. Lakiluonnoksessa esitettyihin määritelmiin tulee tehdä vielä tarkennuksia. Erityisesti henkilöasiakkaan kannalta on sekavaa jos kasvupalvelun ja sosiaali- ja terveystalveluiden valinnanvapauden määrittely poikkeaa toisistaan.

Aluekehittämisen määrittelyssä ei viitata lainkaan 1 §:n tavoitteisiin. Sen sijaan kasvupalvelu-määrittelyssä viitataan siihen. Jotta aluekehittämisen ja kasvupalvelun hierarkkinen asema tulisi selväksi, kummassakin määritelmässä olisi selkeästi tuotava esille, mitä osaa tavoitteista sillä toteutetaan. Tai, kuten toisaalla tässä lausunnossa esitetään, rakennetaan tästä puhtaasti kasvupalveluita koskeva laki ja luodaan laki alueiden kehittämisestä erikseen. Tämä vaihtoehto mahdollistaisi myös muiden ohjaavien tahojen osallistamisen.

Asiakkuuden hallinta muodostaa esitetyn toimintamallin solmukohdan. Tämän vuoksi lakiin tulee selkeästi kirjata se, mitä asiakkuuden hallinta on ja kenellä on kokonaisvastuu siitä. Tämä koskee niin yritys- kuin henkilöasiakasta. Tällä on myös vaikutusta maakunnan toimintojen resursointiin.

Uudentyypisessä toiminnassa määritelmät ovat keskeinen osa uutta lainsäädäntöä. Laki-luonnoksessa esitetyt määritelmät ovat osittain asiaa selventäviä, mutta osaksi niihin tulee tehdä vielä tarkennuksia.

Aluekehittämisen määrittelyssä ei viitata lainkaan 1 §:n tavoitteisiin. Sen sijaan kasvupalvelu-määrittelyssä viitataan siihen. Jotta aluekehittämisen ja kasvupalvelun hierarkkinen asema tulisi selväksi, kummassakin määritelmässä olisi selkeästi tuotava esille, mitä osaa tavoitteista sillä toteutetaan.

Erityisesti henkilöasiakkaan kannalta on sekavaa, jos kasvupalvelun ja sosiaali- ja terveyspalveluiden valinnanvapauden määrittely poikkeaa toisistaan.

Asiakkuuden hallinta muodostaa esitetyn toimintamallin solmukohdan. Tämän vuoksi lakiin tulee selkeästi kirjata se, mitä asiakkuuden hallinta on ja kenellä on kokonaisvastuu siitä. Tämä koskee niin yritys- kuin henkilöasiakasta. Vastuu asiakkuudesta tulee säätää maakunnan tehtäväksi. Muutoin vaarana on se, että uudistuksella tavoiteltuja kustannussäästöjä ei saavuteta palvelujen sirpaloituessa markkinoilla eri palveluntuottajien tuotettaviksi ilman, että kenelläkään toimijalla on selkeä kokonaiskuva asiakkuudesta ja asiakkaan palvelutarpeesta.

3 luvun 13 §:n 2 momentissa mainitaan, että kasvupalvelut olisi järjestettävä ja tuotettava sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisina kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Kyseinen tarvekartoituksen käsite on määriteltävä laissa selkeästi.

23 §:n mukaan palveluntuottaja veloitetaan tallentamaan asiakastiedot järjestelmiin. Selvyyden ja kokonaisvaltaisen palveluketjun varmistamiseksi tulisi määritellä, mitä tällaisilla asiakas-tiedoilla tarkoitetaan.

Markkinapuute tulisi määritellä lainsäädännössä. Perusteluissa olisi syytä tuoda esille se, millä menettelyllä markkinapuute selvitetään.

Erityisesti henkilöasiakkaan kannalta on sekavaa jos kasvupalvelun ja sosiaali- ja terveyspalveluiden valinnanvapauden määrittely poikkeaa toisistaan.

Asiakkuuden hallinta muodostaa esitetyn toimintamallin solmukohdan. Tämän vuoksi lakiin tulee selkeästi kirjata koordinaatiovastuu maakunnan viranomaistehtäväksi. Tämä koskee niin yritys- kuin henkilöasiakasta.

3 luvun 13 §:n 2 momentissa mainitaan, että kasvupalvelut olisi järjestettävä ja tuotettava sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisina kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Kyseinen tarvekartoituksen käsite on määriteltävä laissa selkeästi.

23 §:n mukaan palveluntuottaja veloitetaan tallentamaan asiakastiedot järjestelmiin. Selvyyden ja kokonaisvaltaisen palveluketjun varmistamiseksi tulisi määritellä, mitä tällaisilla asiakastiedolla tarkoitetaan.

Markkinapuute tulisi määritellä lainsäädännössä. Perusteluissa olisi syytä tuoda esille se, millä menettelyllä markkinapuute selvitetään.

Asiakkuuden hallinta muodostaa esitetyn toimintamallin solmukohdan. Tämän vuoksi lakiin tulee selkeästi kirjata se, mitä asiakkuuden hallinta on ja kenellä on kokonaisvastuu siitä. Tämä koskee niin yritys- kuin henkilöasiakasta.

Asiakkaan palvelutarve -käsite tulisi määritellä. Käsitteellä on keskeinen merkitys palvelujen järjestämiseen.

Asiakkuuden hallinta muodostuu uudistuksen kriittiseksi pisteeksi. Se tulisi määritellä niin yritys- kuin henkilöasiakkaiden osalta.

Yhdenmukaisen toimintatavan vuoksi markkinapuute tulee määritellä.

5 § Nykyisin kasvupalveluiden maksuttomuudesta henkilöasiakkaille ja yrityksille on olemassa ainakin seuraavat poikkeukset:

elinkeinonharjoittajien oleskelupa (samoin kuin työlupa) on henkilöasiakkaalle maksullinen. HE:ssä tulisi täsmentää, ovatko ko. luvat jatkossakin maksullisia.

5 § Toisessa momentissa todetaan että valtakunnallisista kasvupalveluista voidaan periä maksuja. Tulisi täsmentää: onko kyseessä vain yritykselle tarjottavat palvelut?

17. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 1

.....

Laissa tulee selvästi määrittää kasvupalveluihin kohdennettavan rahoituksen suuruus ja turvattava niiden riittävyys. Riittävyysongelmaa ilmenee helposti alueilla, joissa asukkaiden huoltosuhde on valtakunnan keskitasoa heikompi. Pohjois-Karjala on erityisesti tällainen maakunta.

Ehdotamme lakiluonnoksen 1. luvun 2 § (Määritelmät kohtaa muutettavaksi seuraavaan muotoon: Tässä laissa tarkoitetaan 2) kasvupalveluilla valtion ja maakunnan yrityspalveluita ja julkisia työvoima ja yrityspalveluita, joiden asiakkaisiin lukeutuvat myös kotoutettavat maahanmuuttajat.

Lain 1. luvun 2 §:n määritelmiä tulisi täydentää myös seuraavilta kohdin:

- Aluekehittäminen: määritelmässä tulee viitata niihin 1 §:ssä esitettyihin tavoitteisiin mitä niistä tällä tavoitellaan
- Kasvupalvelu: määritelmässä tulee viitata niihin 1 §:ssä esitettyihin tavoitteisiin mitä niistä tällä tavoitellaan
- Valinnanvapaus: määritelmällä tulee olla yhteys sosiaali- ja terveysalan määritelmään
- Asiakkuuden hallinta tulee määritellä (mitä asiakkuuden hallinnalla tarkoitetaan ja erityisesti se, kenellä on siitä vastuu)
- Tarvekartoitus tulee määritellä
- Asiakastieto tulee määritellä
- Markkinapuute tulee määritellä

Laajemminkin tarkasteluna monet laissa olevat määritelmät tulee tarkistaa ja tarkentaa. Lain 2 §:n määritelmiä tulee täydentää:

- Aluekehittäminen: määritelmässä tulee viitata niihin 1 §:ssä esitettyihin tavoitteisiin mitä niistä tällä tavoitellaan
  - Kasvupalvelu: määritelmässä tulee viitata niihin 1 §:ssä esitettyihin tavoitteisiin mitä niistä tällä tavoitellaan
  - Valinnanvapaus: määritelmällä tulee olla yhteys sosiaali- ja terveysalan määritelmään
  - Asiakkuuden hallinta tulee määritellä (mitä asiakkuuden hallinnalla tarkoitetaan ja erityisesti se, kenellä on siitä vastuu)
  - Tarvekartoitus tulee määritellä
  - Asiakastieto tulee määritellä
  - Markkinapuute tulee määritellä
  - Laissa on määritelty palvelun maakunnallinen tuottaja, mutta ei valtakunnallista tuottajaa. Lain 21 §:ssä tuodaan kuitenkin esille valtakunnalliset kasvupalvelujen tuottajat. Sen vuoksi olisi selkeämpää määritellä 2 §:ssä yleisesti tuottaja yksityiseksi tai julkisoikeudelliseksi yhteisöksi, joka tuottaa 2-kohdassa tarkoitettuja kasvupalveluita.
  - Kun 5 §:ssä todetaan, että yritykselle yritystoimintaa aloitettaessa tarjottavat palvelut ovat maksuttomia, olisi tarpeen määritellä se, mitä tarkoitetaan yritystoiminnan aloittamisella ja mitä siihen luetaan kuuluvaksi.
  - Työttömän määritelmä on pääosin sama kuin voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 3 §:n määritelmä. Lakiehdotuksen määritelmästä puuttuu yhdenjaksoisesti -sana kuvaamaan tapaa, jolla omassa työssään on yli kaksi viikkoa työskennellyt. Jotta ajan laskeminen helpottuisi, olisi tuo sana sinne toivottavaa lisätä.
- Kyse on ns. laajasta työttömyydestä, jolloin työttömiksi lasketaan esm. myös palveluissa ja toimenpiteissä olevat sekä sairaslomalla olevat. Mutta olisiko hyvä miettiä määritelmää myös "suppealle" työttömyydelle, johon kuuluvat "vain" "oikeasti" työttömät ja lomautetut. Käytäntö on osoittanut, että sellaistaikin tarvittaisiin.

Lain 2 §:n määritelmiä tulee täydentää:

- Kasvupalvelu: määritelmässä tulee viitata niihin 1 §:ssä esitettyihin tavoitteisiin mitä niistä tällä tavoitellaan
- Valinnanvapaus: määritelmällä tulee olla yhtymäkohdat sosiaali- ja terveysalan määritelmään
- Asiakkuuden hallinta tulee määritellä (mitä asiakkuuden hallinnalla tarkoitetaan ja erityisesti se, kenellä on siitä vastuu)
- Tarvekartoitus tulee määritellä
- Asiakastieto tulee määritellä
- Markkinapuute tulee määritellä
- Laissa on määritelty palvelun maakunnallinen tuottaja mutta ei valtakunnallista tuottajaa. Lain 21 §:ssä tuodaan kuitenkin esille valtakunnalliset kasvupalvelujen tuottajat. Sen vuoksi olisi selkeämpää määritellä 2 §:ssä yleisesti tuottaja yksityiseksi tai julkisoikeudelliseksi yhteisöksi, joka tuottaa 2-kohdassa tarkoitettuja kasvupalveluita.
- Kun 5 §:ssä todetaan, että yritykselle yritystoimintaa aloitettaessa tarjottavat palvelut ovat maksuttomia, olisi tarpeen määritellä se, mitä tarkoitetaan yritystoiminnan aloittamisella ja mitä siihen luetaan kuuluvaksi.

Lain 2 §:n määritelmiä tulee täydentää:

- Aluekehittäminen: määritelmässä tulee viitata niihin 1 §:ssä esitettyihin tavoitteisiin mitä niistä tällä tavoitellaan
- Kasvupalvelu: määritelmässä tulee viitata niihin 1 §:ssä esitettyihin tavoitteisiin mitä niistä tällä tavoitellaan
- Valinnanvapaus: määritelmällä tulee olla yhteys sosiaali- ja terveysalan määritelmään
- Asiakkuuden hallinta tulee määritellä (mitä asiakkuuden hallinnalla tarkoitetaan ja erityisesti se, kenellä on siitä vastuu)
- Tarvekartoitus tulee määritellä
- Asiakastieto tulee määritellä
- Markkinapuute tulee määritellä
- Laissa on määritelty palvelun maakunnallinen tuottaja mutta ei valtakunnallista tuottajaa. Lain 21 §:ssä tuodaan kuitenkin esille valtakunnalliset kasvupalvelujen tuottajat. Sen vuoksi olisi selkeämpää määritellä 2 §:ssä yleisesti tuottaja yksityiseksi tai julkisoikeudelliseksi yhteisöksi, joka tuottaa 2-kohdassa tarkoitettuja kasvupalveluita.
- Kun 5 §:ssä todetaan, että yritykselle yritystoimintaa aloitettaessa tarjottavat palvelut ovat maksuttomia, olisi tarpeen määritellä se, mitä tarkoitetaan yritystoiminnan aloittamisella ja mitä siihen luetaan kuuluvaksi.

Lain 2 §:n määritelmiä tulee täydentää ja alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden välinen suhde täsmentää ja alueiden kehittämisen määritelmää laajentaa tai vaihtoehtoisesti rakentaa tästä kasvupalvelulaki ja säättää alueiden kehittämisen järjestelmästä ja instrumenteista toisaalla.

Määritettäviä avainkäsitteitä ovat ainakin kasvupalvelu, valinnanvapaus, asiakkuuden hallinta, tarvekartoitus, palvelunohjaus, asiakastieto, markkinapuute, minimipalvelutaso.

Laissa on määritelty palvelun maakunnallinen tuottaja mutta ei valtakunnallista tuottajaa. Lain 21 §:ssä tuodaan kuitenkin esille valtakunnalliset kasvupalvelujen tuottajat. Sen vuoksi olisi selkeämpää määritellä 2 §:ssä yleisesti tuottaja yksityiseksi tai julkisoikeudelliseksi yhteisöksi, joka tuottaa 2-kohdassa tarkoitettuja kasvupalveluita. Kasvupalveluiden rahoituksessa (4 §) tulee huomioida toimintaan liittyvät lukuisat tukipalvelutoiminnot, mm. tulkkaus. Kun 5 §:ssä todetaan, että yritykselle yritystoimintaa aloitettaessa tarjottavat palvelut ovat maksuttomia, olisi tarpeen määritellä se, mitä tarkoitetaan yritystoiminnan aloittamisella ja mitä siihen luetaan kuuluvaksi. Henkilöasiakkaille palvelut tulee olla maksuttomia, mutta yritysasiakkaita ei tulisi jakaa eri ryhmiin yrityksen iän perusteella. Maksuttomat palvelut voivat käytännössä rajata maakunnan yrityksille suunnatut palvelut nuorilta yrityksiltä pois. Maakunnan yrityksille suunnatuissa palveluissa voi olla omavastuuosuuksia ja näiden palvelujen rajaaminen voi aiheuttaa merkittävää palvelupuutetta erityisesti startup –yrityksille.

Luonnoksen 31 ja 32 §:t voisi sisältönsä puolesta siirtää lukuun 2.

Lain 2 §:n määritelmiä tulee täydentää:

- Aluekehittäminen: määritelmässä tulee viitata niihin 1 §:n 2 momentin kohtien tavoitteisiin, jotta käy selkeästi ilmi, mitä niistä tavoitellaan
- Kasvupalvelu: määritelmässä tulee viitata niihin 1 §:n 2 momentin kohtien tavoitteisiin, jotta käy selkeästi ilmi, mitä niistä tavoitellaan
- Valinnanvapaus: määritelmällä tulee olla yhteys sosiaali- ja terveysalan määritelmään
- Asiakkuuden hallinta tulee määritellä (mitä asiakkuuden hallinnalla tarkoitetaan ja erityisesti se, kenellä on siitä vastuu)
- Tarvekartoitus tulee määritellä
- Asiakastieto tulee määritellä
- Markkinapuute tulee määritellä
- Minimipalvelut tulee määritellä
- Laissa on määritelty palvelun maakunnallinen tuottaja, mutta ei valtakunnallista tuottajaa. Lain 21 §:ssä tuodaan kuitenkin esille valtakunnalliset kasvupalvelujen tuottajat. Sen vuoksi olisi selkeämpää määritellä 2 §:ssä yleisesti tuottaja yksityiseksi tai julkisoikeudelliseksi yhteisöksi, joka tuottaa 2-kohdassa tarkoitettuja kasvupalveluita.
- Kun 5 §:ssä todetaan, että yritykselle yritystoimintaa aloitettaessa tarjottavat palvelut ovat maksuttomia, olisi tarpeen määritellä se, mitä tarkoitetaan yritystoiminnan aloittamisella ja mitä siihen luetaan kuuluvaksi.

Lain 2 §:n määritelmiä tulee täydentää:

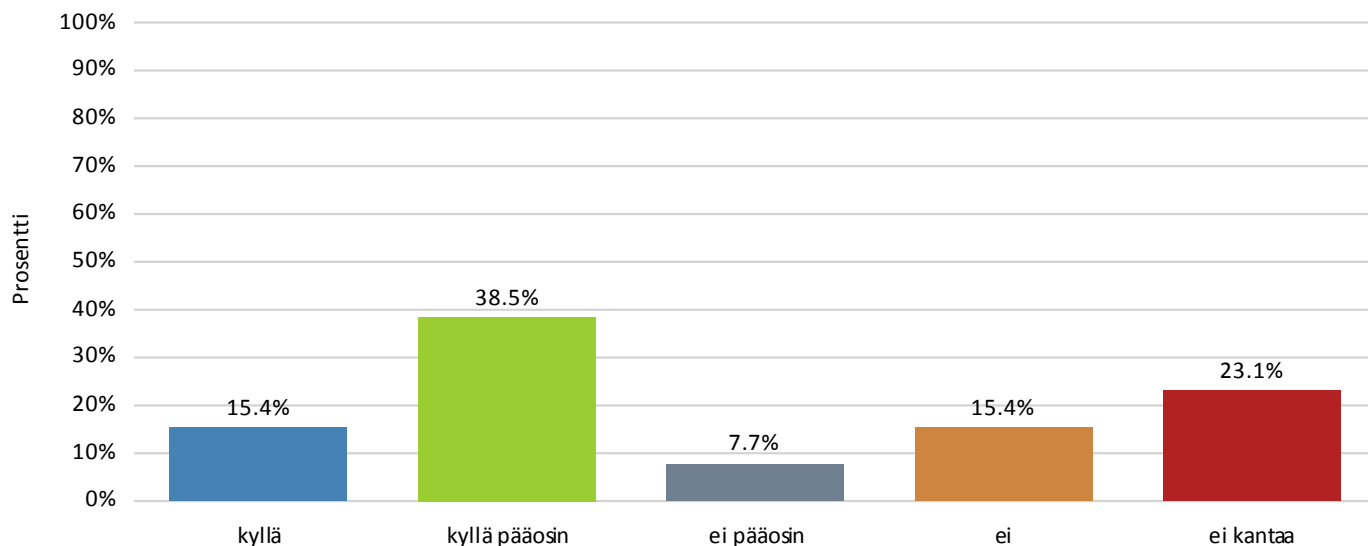
- Aluekehittäminen: määritelmässä tulee viitata niihin 1 §:ssä esitettyihin tavoitteisiin mitä niistä tällä tavoitellaan
- Kasvupalvelu: määritelmässä tulee viitata niihin 1 §:ssä esitettyihin tavoitteisiin mitä niistä tällä tavoitellaan
- Valinnanvapaus: määritelmällä tulee olla yhteys sosiaali- ja terveysalan määritelmään
- Asiakkuuden hallinta tulee määritellä (mitä asiakkuuden hallinnalla tarkoitetaan ja erityisesti se, kenellä on siitä vastuu)
- Tarvekartoitus tulee määritellä
- Asiakastieto tulee määritellä
- Markkinapuute tulee määritellä
- Laissa on määritelty palvelun maakunnallinen tuottaja mutta ei valtakunnallista tuottajaa. Lain 21 §:ssä tuodaan kuitenkin esille valtakunnalliset kasvupalvelujen tuottajat. Sen vuoksi olisi selkeämpää määritellä 2 §:ssä yleisesti tuottaja yksityiseksi tai julkis-oikeudelliseksi yhteisöksi, joka tuottaa 2-kohdassa tarkoitettuja kasvupalveluita.
- Kun 5 §:ssä todetaan, että yritykselle yritystoimintaa aloitettaessa tarjottavat palvelut ovat maksuttomia, olisi tarpeen määritellä se, mitä tarkoitetaan yritystoiminnan aloittamisella ja mitä siihen luetaan kuuluvaksi.

Lain 2 §:n määritelmiä tulee täydentää:

- Valinnanvapaus: määrittely ei voi olla erilainen kuin sotessa
- Asiakkuuden hallinta tulee määritellä (mitä asiakkuuden hallinnalla tarkoitetaan ja erityisesti se, kenellä on siitä vastuu)

18. Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi aluekehittämisen vastuista (7 §)?

Luku 2 Alueiden kehittäminen (6-12 §)

Nimi	Prosentti
kyllä	15,4%
kyllä pääosin	38,5%
ei pääosin	7,7%
ei	15,4%
ei kantaa	23,1%
N	13

19. Mahdollinen sanallinen perustelu

Lainsäädännössä ei näyttäisi tapahtuneen juurikaan uudistumista tältä osin.

Vastuut on esityksessä avattu. Mutta mitä ilmeisimmin niistä vastaaminen käytännössä pakottaa pienet maakunnat resurssien riittämättömyyden vuoksi maakuntien väliseen yhteistyöhön, joka ei välttämättä ole luonteista. Kuntien sekä kuntien ja maakunnan välinen yhteistyö kehittämis-, ja muussa vastaavassa toiminnassa on tuotu selkeästi esille.

Lakiesityksessä kotouttaminen liitetään vahvasti aluekehittämiseen ja kasvupalvelujen järjestämiseen. Tässä yhteydessä on kuitenkin huomioitava maahanmuuttajien heterogeenisuus ja kotouttamistoimien laaja-alaisuus. Kotouttamistoimet linkittyvät vahvasti niin sote-palveluihin kuin esim. kuntien vastuulla oleviin opetus- ja koulutuspalveluihin ja muihin peruspalveluihin. Maakunnan vastuulla oleva palveluiden yhteensovitus on keskeistä ja yhteistyö kuntien kanssa välttämätöntä.

HE:ssä kuvataan hyvin alueiden kehittämisen vastuut.

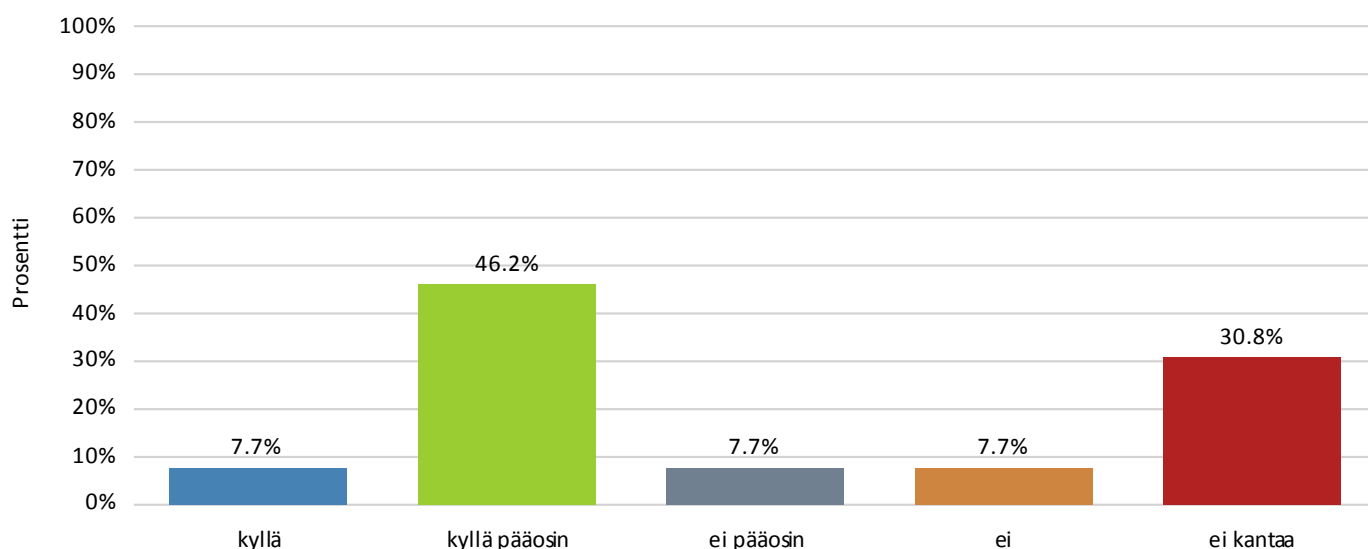
Ks. kohta 6. Aluekehitys on monitoimijainen, monitasoinen, synerginen järjestelmä, johon kasvupalvelulaki tarjoaa vain yhden näkökulman ja työvälineistön. Esimerkiksi koulutusjärjestelmän rooli alueellisessa kehittämisessä jää nyt täysin huomiotta, samaten liikenteen tai maankäytön. Alueellista kehittämistä koskeva laki tulisi säätää erikseen monialaisena ja kaikki toiminnan tasot sekä keskeisimmät instrumentit kattavana.

HE:ssä kuvataan hyvin alueiden kehittämisen vastuut.

Alueiden kehittämisen osalta esitys pohjautuu pitkälti nykyiseen kehittämisjärjestelmään, jota maakuntaohjelma ohjaa ja aluekehittämisen vastuut on sinällään määritelty selkeästi.

Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevassa lakikokonaisuudessa kotouttaminen liitetään kiinteäksi osaksi aluekehittämistä, mihin se kuuluukin. Kotoutumista edistäviä palveluja järjestetään osana maakunnan järjestämisvastuulla olevia kasvupalveluja, sosiaali- ja terveyspalveluja, kunnallisia peruspalveluja ja koulutusjärjestelmää (OKM) sekä muina kotoutumista edistävinä palveluina. Näiden palvelujen yhteensovittamisen vastuu on maakunnalla. Kotoutumiseen ja työllistymiseen liittyvien palvelujen kehittämisessä tarvitaan maakunnan ja kunnan hyvää yhteistyötä. Huomioon otettava myös nuorten työttömyys ja pitkittyvä työttömyys.

20. Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi aluekehittämisen järjestelmästä, rakennerahastojen hallinnoinnista ja aluekehittämiseen liittyvästä yhteistyöstä (8, 9, 10, 11 ja 32 §)?

Nimi	Prosentti
kyllä	7,7%
kyllä pääosin	46,2%
ei pääosin	7,7%
ei	7,7%
ei kantaa	30,8%
N	13

21. Mahdollinen sanallinen perustelu

.....

Esityksessä todetaan, että maakunnat voivat halutessaan tehdä yhteistyötä erinäisissä asioissa, mutta yhteistyö on esityksessä esitetty tältä osin epämääräisesti ja moni asia jää epäselväksi eikä yhteistyö tältä pohjalta toimi käytännössä.

32 § Uutena prosessina esitetään valtion ja maakunnan välistä keskustelua maakunnan tilannekuvasta. Menettely on parhaimmillaan aitoa vuoropuhelua maakunnan tilanteesta ja siihen vaikuttavista kokonaisuuksista, mutta onnistuakseen vaatii myös muiden hallinnonalojen vahvaa sitoutumista neuvotteluun (keskusteluun).

Lainsäädäntö kuvaa pääosin selkeästi järjestelmän, hallinnon ja yhteistyön. Pykälässä 32 kuvattu keskustelu alueiden kehittämisestä on suppea ja yleisluontoinen. Yhtymäkohtaa maakuntalain mukaisiin keskusteluihin ei ole todettu. Alueiden kannalta keskeistä on eri ministeriöiden tavoitteiden ja tehtävien yhteensovitus, joka on tällä hetkellä puutteellista.

Lainsäädäntö kuvaa riittävän selkeästi järjestelmän, hallinnon ja yhteistyön

Vanhat rakenteet kulkevat mukana ilman harkintaa järjestelmän kokonaisuudistamisen mahdollisuudesta, mm. maakunnan yhteistyöryhmä, joka voitaisiin korvata muulla poliittista ohjausta sisältävällä strategisella toimielimellä, jolla myös muita tehtäviä – maakunnan yhteistyöryhmän tehtävä jää pieneksi. Onko itsehallinnollisiin maakuntiin siirryttäessä tarkoituksenmukaista säätää kovin tarkasti maakunnassa eri tehtäviä hoitavista toimielimistä? Pikemminkin voitaisiin edellyttää, että tämä tehtävä hoidetaan esim. riittävää poliittista ohjausta edustavalla organisoinnilla. Aluekehityslaki tulisi säätää erikseen.

Lainsäädäntö kuvaa riittävän selkeästi järjestelmän, hallinnon ja yhteistyön.

Maakuntaohjelman sitovuus ei ilmene esityksestä.

22. Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 2

Luonnoksen 31 § (neuvottelukunta) ja 32 § (kehittämisen keskustelut) voisi sisältönsä puolesta siirtää lukuun 2.

Luonnoksen 31 ja 32 §:t voisi sisältönsä puolesta siirtää lukuun 2.

Alueellisesta kehittämisestä rahoitusmekanismeineen tulee säätää erikseen. Tässä myös rahoituksen integraatioajatus jää hyvin vajaaksi.

Luonnoksen 31 ja 32 §:t voisi sisältönsä puolesta siirtää lukuun 2.

23. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 2

.....

-

9 § tulee muuttaa muotoon ”...strategista yhteensovittamista varten riittävää poliittista ohjausta toteuttava, maakunnan organisaatioon soveltuva koordinaatioelin.” Ei ole tarkoituksenmukaista säätää vanhan järjestelmän yksittäisen toimielimen nimen tasolla vaan edellyttää, että tehtävää varten maakunnassa ylipäätään on soveltuva toimielin, joka täyttää rakennerahastohallinnon tms. periaatteelliset vaatimukset.

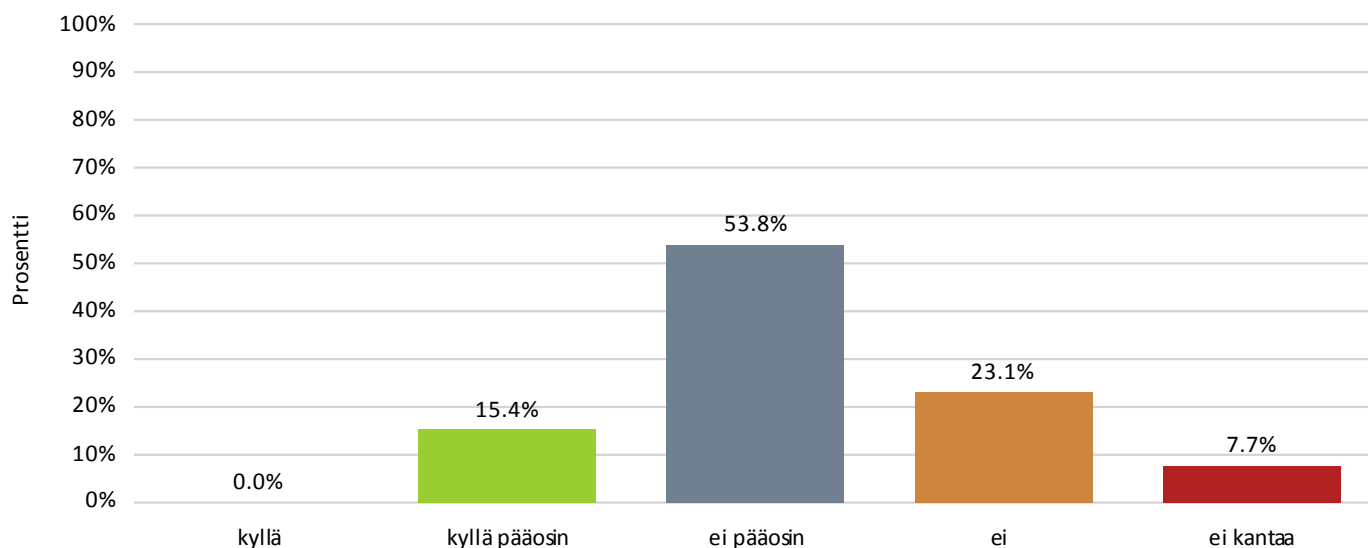
12 § Aluejaot: Sama lopputulos saadaan aikaan toteamalla, että valtioneuvoston on mahdollista esim. äkillisen rakennemuutoksen tilanteessa allokoida alueelle lisäresursseja esim. kriisialueiden koulutustarpeisiin työpaikoilla.

Aluekehittämistä koskeva sääntely voisi muodostaa kokonaan oman lakinsa.

-

24. Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi maakunnan vastuusta ja järjestämistehtävistä?

Luku 3 Kasvupalvelut ja niiden järjestäminen (13-20 §)

Nimi	Prosentti
kyllä	0,0%
kyllä pääosin	15,4%
ei pääosin	53,8%
ei	23,1%
ei kantaa	7,7%
N	13

25. Mahdollinen sanallinen perustelu

Joko niin tai näin tekstiä.....ei selkeää organisoitumismallia.....

Järjestämistehtävä on verrattain selvästi määritelty. Asiakastarpeen arvioinnin ja asiakkaan palveluohjauksen osalta (ml. palvelujen tarkoituksenmukaisuusharkinta) jää epäselväksi se sisältyvätkö ne maakunnan järjestämisvastuuseen vai ovatko ne ostettavia palveluja. Maa hajoo 18 erilaiseen kasvupalvelujen kokonaisuuteen. Asiakkaille ei ole tarjolla valtakunnallisesti yhdenmukaisia palveluja ja jokainen maakunta voi resurssien sekä harkintansa puitteissa tehdä haluamiaan ratkaisuja kasvupalvelujen järjestämiseen liittyen.

Avainkysymykseksi muodostuu se, kenellä on todellisuudessa vastuu asiakkaan palvelujen koordinoinnista ja palveluohjauksesta. Koska esityksen mukaan maakunta voisi tehdä tätä toimintaa omana toimintana vain markkinapuutetilanteessa, jää palveluohjauksen toteutus useiden eri palvelutuottajien vastuulle. On vaikeaa hahmottaa miten asiakkaiden palveluohjaus voisi toteutua tehokkaasti ja koordinoitusti tällaisessa mallissa.

Palveluohjaus edellyttää hyvää maakuntien, kuntien ja valtion palvelujen tuntemusta ja yhteensovittamista. Kustannustehokkaiden ja tuloksellisten kasvupalvelujen toteutus edellyttäisi maakuntien viranomasitehtävien laajentamista kasvupalvelujen palveluohjaukseen ja maakunnan toimimista asiakkaiden ensi vaiheen palvelupisteenä. Millaisen asiakastiedon varassa maakunta voi tehdä järjestämistehtäväänsä jos maakunnalta puuttuu kosketus asiakasrajapintaan? Maakunnan järjestämisvastuuseen (19§) kuuluu erityinen vaatimus palvelujen yhteensovittamisesta asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti. Maakunnilla on harkintavaltaa palvelukokonaisuuksien määrittelyssä. Kun palvelut jatkossa tuotetaan monen palveluntuottajan toimesta, siirtyy tarve tunnistaa yhteen sovitettuja palveluja palveluntuottajan velvollisuudeksi. Miten yritysten ansaintalogiikka tukee palveluntuottajan intressiä ohjata asiakas tarvittaessa toisen palveluntuottajan palveluihin? Vaarana on kustannusten siirto järjestelmän toisille toimijoille ohjaamalla huonosti tuottavia asiakkaita toisen palveluntuottajan vastuulle. Lakiluonnoksen kaksi keskeistä palvelujen ohjaamiseen ja ohjaukseen liittyvää kohtaa eli palveluohjaus (17§) ja palvelujen yhteensovittaminen (19§) eivät ehdotetussa kilpailullisessa monituottajamallissa ilman maakunnan omaa koordinoivaa palveluohjausta toteudu asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Markkinapainotteisesti toimivat palveluntuottajat eivät mitä ilmeisimmin tule toteuttamaan asiakassegmentointia riittävässä määrin eivätkä asiakkaiden tarpeista lähtien. Ko. tavalla toimivat palveluntuottajat eivät myöskään toimi yhteiskuntavastuullisesti.

Jos maakunnan viranomasitehtäviä (18) laajennettaisiin koskemaan henkilöasiakkaiden palvelutarpeiden arviointia, palvelusuunnitelman laatimista, asiakkaan oikeuksista ja velvollisuuksista tiedottamista sekä palveluohjausta, niin palvelujen tuottamisen perusperiaatetta markkinoilla tapahtuvaksi ei tarvitsisi muuttaa. Tällä olisi yhtymäkohta myös maakunnan sote-palvelujen järjestämiseen liittyvään lainsäädäntöön, jossa maakunnan liikelaitos tekee asiakkaan palvelutarvearvioinnin ja palvelusuunnitelman. Maakunnan kasvupalveluissa järjestämistoiminnolla olisi tällöin mahdollisuus yhteen sovittaa sote-palveluja ja kuntien palveluja asiakaslähtöisiksi palveluketjuiksi sekä ohjata asiakas heti palvelutarpeensa mukaiseen palveluun.

Kasvupalvelujen osalta on todennäköistä syntyä tilanteita, joissa osaan maata ei synny markkinoiden kautta palvelutuotantoa tai tuottajien lukumäärässä tapahtuu äkillisiä muutoksia. Näissä tilanteissa palvelujen saatavuuden turvaamiseksi maakunnan tulee olla valmis käynnistämään oma kasvupalvelutuotantonsa. Maakunnan oman toiminnan mahdollisuus vain markkinapuutetilanteessa heikentää maakunnan järjestämisvastuun kantamisedellytyksiä ja nostaa esiin kysymyksen siitä, onko riittävästi huolehdittu siitä, että maakunnalla olisi edellytyksiä vastata kasvupalvelujen järjestämistehtävästään.

Kunnan, maakunnan ja valtion välinen työnjako ja vastuut on esityksessä sanottu epäselvästi.

Palveluohjaus ja palvelujen yhteensovittaminen

Lakiehdotuksen mukaan maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu velvollisuus huolehtia asiakkaan oikeuksista, velvollisuuksista ja etuuksista tiedottamisesta. Maakunnan tulee huolehtia myös kasvupalveluja koskevasta palveluohjauksesta ja tietopalvelusta sekä järjestää työnhakijoiden ja yritysten palvelutarpeiden kartoituksen sekä niiden mukaisen neuvonnan ja ohjauspalvelut.

Koska esityksen mukaan maakunta voi toimia tuottajana vain markkinapuuttilanteessa eikä palveluohjaus ole määritelty maakunnan viranomaistehtäväksi, jää palveluohjauksen toteutus käytännössä useiden eri yksityisten palveluntuottajien vastuulle. Mallissa jää epäselväksi se, miten asiakkaiden palveluohjaus voi toteutua tehokkaasti ja koordinoitusti, ja kenellä on kokonaisvastuu asiakkuuksien hoidosta. Riskejä tilanteisiin, joissa asiakas haluaa vaihtaa palveluntuottajaa tai palveluntuottajan toiminnassa huomataan epäkohtia, ei tarkastella riittävästi.

Maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu myös erityinen vaatimus palvelujen yhteensovittamisesta asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti. Mikäli palvelut tuotetaan monen yksityisen palveluntuottajan toimesta, siirtyy tarve tunnistaa yhteen sovitettuja palveluita yksityisen palveluntuottajan velvollisuudeksi. Yritysten ansaintalogiikka ja yksittäisen palveluntuottajan liiketoiminnallinen intressi saattavat kuitenkin johtaa siihen, että huonosti tuottavia asiakkaita ohjataan toisen palveluntuottajan palveluihin, jolloin vaarana on kustannusten siirto järjestelmän toisille toimijoille ja osaoptimointi.

Todennäköisesti palveluohjaus (17 §) ja palvelujen yhteensovittaminen (19 §) eivät ehdotetussa kilpailullisessa monituottajamallissa toteudu asiakkaiden tarpeiden mukaisesti ilman maakunnan omaa koordinoivaa palveluohjausta.

Jos maakunnan viranomaistehtäviä (18 §) laajennettaisiin koskemaan henkilöasiakkaiden palvelutarpeiden arviointia, palvelusuunnitelman laatimista, asiakkaan oikeuksista ja velvollisuuksista tiedottamista sekä palveluohjausta, palvelujen tuottamisen peruseriaatetta markkinapohjaisesta tuotannosta ei tarvitsisi muuttaa. Esitys on perusteltavissa myös maakunnan asiakaslähtöisen toiminnan kokonaisuudella ja palveluintegraatiolla, sillä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa lainsäädäntövalmistelu lähtee periaatteesta, jossa maakunnan liikelaitos tekee asiakkaan palvelutarvearvioinnin ja palvelusuunnitelman. Mikäli kasvupalvelulakiin valittaisiin sama toimintamalli, maakunnalla olisi mahdollisuus aidosti yhteen sovittaa sosiaali- ja terveyspalveluita sekä kasvupalveluita asiakaslähtöisiksi palveluketjuiksi sekä ohjata asiakas heti palvelutarpeidensa mukaiseen palveluun.

Maakunnan järjestämisvastuun kantamisedellytykset ja työnjako kasvupalveluissa

Esityksessä on arvioitu, että osassa maata kasvupalvelumarkkina jää alikehittyneeksi tai siinä tapahtuu äkillisiä muutoksia. Em. tilanteessa palvelujen saatavuuden turvaamiseksi maakunnan tulee olla valmis käynnistämään oma kasvupalvelutuotantonsa nopealla aikataululla. Vastaavasti maakunnan on oltava pysyvässä valmiudessa oman kasvupalvelutuotantonsa lakkauttamiseen, mikäli markkinaehtoista toimintaa syntyykin.

Maakunnalla on vastuu kasvupalvelujen yhteensovittamisesta suhteessa valtakunnallisiin kasvupalveluihin sekä kunnan elinvoimatehtäviin, mutta ei todellisia välineitä tämän vastuun kantamiseen. Vaikka kasvupalvelulaissa on säännöksiä kunnan, maakunnan ja valtion välisestä työnjaosta, toimijoiden roolit ja vastuut jäävät lakiluonnoksen perusteella epäselviksi.

Palveluohjaus ja palvelujen yhteensovittaminen:

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu velvollisuus huolehtia asiakkaan oikeuksista, velvollisuuksista ja etuuksista tiedottamisesta. Maakunnan tulee huolehtia myös kasvupalveluja koskevasta palveluohjauksesta ja tietopalvelusta sekä järjestää työnhakijoiden ja yritysten palvelutarpeiden kartoituksen sekä niiden mukaisen neuvonnan ja ohjauspalvelut.

Koska esityksen mukaan maakunta voi toimia tuottajana vain markkinapuutetilanteessa eikä palveluohjaus ole määritelty maakunnan viranomaistehtäväksi, jää palveluohjauksen toteutus käytännössä useiden eri yksityisten palveluntuottajien vastuulle. Mallissa jää epäselväksi se, miten asiakkaiden palveluohjaus voi toteutua tehokkaasti ja koordinoitusti, ja kenellä on kokonaisvastuu asiakkuuksien hoidosta.

Maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu myös erityinen vaatimus palvelujen yhteensovittamisesta asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti.

Mikäli palvelut tuotetaan monen yksityisen palveluntuottajan toimesta, siirtyy tarve tunnistaa yhteen sovitettuja palveluita yksityisen palveluntuottajan velvollisuudeksi. Kuinka realistista on, että yksityiset palveluntuottajat, jotka voivat mahdollisesti toimia myös yli maakuntarajojen, ovat valmiita yhteen sovittamaan palveluitaan eri kuntien tuottamien palveluiden kanssa? Yritysten ansaintalogiikka ja yksittäisen palveluntuottajan liiketoiminnallinen intressi saattavat kuitenkin johtaa siihen, että huonosti tuottavia asiakkaita ohjataan toisen palveluntuottajan palveluihin, jolloin vaarana on kustannusten siirto järjestelmän toisille toimijoille ja osaoptimointi.

Onkin katsottava, että palveluohjaus (17 §) ja palvelujen yhteensovittaminen (19 §) eivät ehdotetussa kilpailullisessa monituottajamallissa toteudu asiakkaiden tarpeiden mukaisesti ilman maakunnan omaa koordinoivaa palveluohjausta.

Jos maakunnan viranomaistehtäviä (18 §) laajennettaisiin koskemaan henkilöasiakkaiden palvelutarpeiden arviointia, palvelusuunnitelman laatimista, asiakkaan oikeuksista ja velvollisuuksista tiedottamista sekä palveluohjausta, palvelujen tuottamisen peruseriaatetta markkinapohjaisesta tuotannosta ei tarvitsisi muuttaa. Esitys on perusteltavissa myös maakunnan asiakaslähtöisen toiminnan kokonaisuudella ja palveluintegraatiolla, sillä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa lainsäädäntövalmistelu lähtee periaatteesta, jossa maakunnan liikelaitos tekee asiakkaan palvelutarvearvioinnin ja palvelusuunnitelman. Mikäli kasvupalvelulakiin valittaisiin sama toimintamalli, maakunnalla olisi mahdollisuus aidosti yhteen sovittaa sosiaali- ja terveyspalveluita sekä kasvupalveluita asiakaslähtöisiksi palveluketjuiksi sekä ohjata asiakas heti palvelutarpeidensa mukaiseen palveluun.

Maakunnan järjestämisvastuun kantamisedellytykset ja työnjako kasvupalveluissa:

Esityksessä on arvioitu todennäköiseksi, että osassa maata kasvupalvelumarkkina jää alikehittyneeksi tai siinä tapahtuu äkillisiä muutoksia. Em. tilanteessa palvelujen saatavuuden turvaamiseksi maakunnan tulee olla valmis käynnistämään oma kasvupalvelutuotantonsa varsin nopealla aikataululla. Vastaavasti maakunnan on oltava pysyvässä valmiudessa oman kasvupalvelutuotantonsa lakkauttamiseen, mikäli markkinaehtoista toimintaa syntyykin.

Maakunnalla on vastuu kasvupalveluiden yhteensovittamisesta suhteessa valtakunnallisiin kasvupalveluihin sekä kunnan elinvoimatehtäviin, mutta ei todellisia välineitä tämän vastuun kantamiseen. Mitä työkaluja on esim. se varmistamiseen, että yksityiset palveluntuottajat toimivat keskenään yhteistyössä (16 §)?

Vaikka kasvupalvelulaissa on säännöksiä kunnan, maakunnan ja valtion välisestä työnjaosta, toimijoiden roolit ja vastuut jäävät lakiluonnoksen perusteella käytännössä erittäin epäselväksi. Päällekkäisen toiminnan mahdollisuus on todellinen ja kumppanuuden sijasta uhkakuvana on ahdas t

HE:n mukaan maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu velvollisuus huolehtia asiakkaan oikeuksista, velvollisuuksista ja etuuksista tiedottamisesta. Maakunnan tulee huolehtia myös kasvupalveluja koskevasta palveluohjauksesta ja tietopalvelusta sekä järjestää työnhakijoiden ja yritysten palvelutarpeiden kartoituksen sekä niiden mukaisen neuvonnan ja ohjauspalvelut.

Koska esityksen mukaan maakunta voi toimia tuottajana vain markkinapuuttilanteessa eikä palveluohjaus ole määritelty maakunnan viranomaistehtäväksi, jää palveluohjauksen toteutus käytännössä useiden eri yksityisten palveluntuottajien vastuulle. Mallissa jää epäselväksi se, miten asiakkaiden palveluohjaus voi toteutua tehokkaasti ja koordinoitusti, ja kenellä on kokonaisvastuu asiakkuuksien hoidosta. Maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu myös erityinen vaatimus palvelujen yhteensovittamisesta asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti. Mikäli palvelut tuotetaan monen yksityisen palveluntuottajan toimesta, siirtyy tarve tunnistaa yhteen sovitettuja palveluita yksityisen palveluntuottajan velvollisuudeksi. Yritysten ansaintalogiikka ja yksittäisen palveluntuottajan liiketoiminnallinen intressi saattavat kuitenkin johtaa osaoptimointiin.

Jos maakunnan viranomaistehtäviä (18 §) laajennettaisiin koskemaan henkilöasiakkaiden palvelutarpeiden arviointia, palvelusuunnitelman laatimista, asiakkaan oikeuksista ja velvollisuuksista tiedottamista sekä palveluohjausta, palvelujen tuottamisen peruseriaatetta markkinapohjaisesta tuotannosta ei tarvitsisi muuttaa. Esitys on perusteltavissa myös maakunnan asiakaslähtöisen toiminnan kokonaisuudella ja palveluintegraatiolla.

Esityksessä on arvioitu todennäköiseksi, että osassa maata kasvupalvelumarkkina jää alikehittyneeksi tai siinä tapahtuu äkillisiä muutoksia. Em. tilanteessa palvelujen saatavuuden turvaamiseksi maakunnan tulee olla valmis käynnistämään oma kasvupalvelutuotantonsa varsin nopealla aikataululla. Vastaavasti maakunnan on oltava pysyvässä valmiudessa oman kasvupalvelutuotantonsa lakkauttamiseen, mikäli markkinaehtoista toimintaa syntyykin.

Maakunnalla on vastuu kasvupalveluiden yhteensovittamisesta suhteessa valtakunnallisiin kasvupalveluihin sekä kunnan elinvoimatehtäviin, mutta ei todellisia välineitä tämän vastuun kantamiseen. Vaikka kasvupalvelulaissa on säännöksiä kunnan, maakunnan ja valtion välisestä työnjaosta, toimijoiden roolit ja vastuut jäävät lakiluonnoksen perusteella käytännössä epäselväksi. On perusteltua, että jo kasvupalvelulaista käy ilmi, miten aidosti sovitetaan yhteen valtakunnallinen, maakunnallinen ja erilaisten kuntien palvelut siten, että palveluketju on asiakkaan näkökulmasta saumaton. ELY-keskukset ja TE-toimistot tekevät työtään tiiviissä verkostoyhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa ja ovat monilta osin myös verkostovastaavan roolissa. Lakiesitys ei ota lainkaan kantaa verkostomaiseen toimintatapaan, esim. kuntien monialaiset palvelut, elinikäinen ohjaus ja työllistämistätiöiden kanssa tehtävä yhteistyö.

Asetelma nostaa esiin myös kysymyksen siitä, onko lainsäätäjä huolehtinut riittävällä tavalla siitä, että maakunnalla olisi todellisia taloudellisia edellytyksiä vastata kasvupalveluiden järjestämistehtävästä.

Palveluohjaus ja palvelujen yhteensovittaminen

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu velvollisuus huolehtia asiakkaan oikeuksista, velvollisuuksista ja etuuksista tiedottamisesta. Maakunnan tulee huolehtia myös kasvupalveluja koskevasta palveluohjauksesta ja tietopalvelusta sekä järjestää työnhakijoiden ja yritysten palvelutarpeiden kartoituksen sekä niiden mukaisen neuvonnan ja ohjauspalvelut.

Koska esityksen mukaan maakunta voi toimia tuottajana vain markkinapuutetilanteessa eikä palveluohjaus ole määritelty maakunnan viranomaistehtäväksi, jää palveluohjauksen toteutus käytännössä useiden eri yksityisten palveluntuottajien vastuulle. Mallissa jää epäselväksi se, miten asiakkaiden palveluohjaus voi toteutua tehokkaasti ja koordinoitusti, ja kenellä on kokonaisvastuu asiakkuuksien hoidosta.

Maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu myös erityinen vaatimus palvelujen yhteensovittamisesta asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti. Mikäli palvelut tuotetaan monen yksityisen palveluntuottajan toimesta, siirtyy tarve tunnistaa yhteen sovitettuja palveluita yksityisen palveluntuottajan velvollisuudeksi. Yritysten ansaintalogiikka ja yksittäisen palveluntuottajan liiketoiminnallinen intressi saattavat kuitenkin johtaa siihen, että huonosti tuottavia asiakkaita ohjataan toisen palveluntuottajan palveluihin, jolloin vaarana on kustannusten siirto järjestelmän toisille toimijoille ja osaoptimointi.

Onkin katsottava, että palveluohjaus (17 §) ja palvelujen yhteensovittaminen (19 §) eivät ehdotetussa kilpailullisessa monituottajamallissa toteudu asiakkaiden tarpeiden mukaisesti ilman maakunnan omaa koordinoivaa palveluohjausta.

Jos maakunnan viranomaistehtäviä (18 §) laajennettaisiin koskemaan henkilöasiakkaiden palvelutarpeiden arviointia, palvelusuunnitelman laatimista, asiakkaan oikeuksista ja velvollisuuksista tiedottamista sekä palveluohjausta, palvelujen tuottamisen peruseriaatetta markkinapohjaisesta tuotannosta ei tarvitsisi muuttaa. Esitys on perusteltavissa myös maakunnan asiakaslähtöisen toiminnan kokonaisuudella ja palveluintegraatiolla, sillä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa lainsäädäntövalmistelu lähtee periaatteesta, jossa maakunnan liikelaitos tekee asiakkaan palvelutarvearvioinnin ja palvelusuunnitelman. Mikäli kasvupalvelulakiin valittaisiin sama toimintamalli, maakunnalla olisi mahdollisuus aidosti yhteen sovittaa sosiaali- ja terveystalvveluita sekä kasvupalveluita asiakaslähtöisiksi palveluketjuiksi sekä ohjata asiakas heti palvelutarpeidensa mukaiseen palveluun.

Maakunnan järjestämisvastuun kantamisedellytykset ja työnjako kasvupalveluissa

Esityksessä on arvioitu todennäköiseksi, että osassa maata kasvupalvelumarkkina jää alikehittyneeksi tai siinä tapahtuu äkillisiä muutoksia. Em. tilanteessa palvelujen saatavuuden turvaamiseksi maakunnan tulee olla valmis käynnistämään oma kasvupalvelutuotantonsa varsin nopealla aikataululla. Vastaavasti maakunnan on oltava pysyvässä valmiudessa oman kasvupalvelutuotantonsa lakkauttamiseen, mikäli markkinaehtoista toimintaa syntyykin.

Maakunnalla on vastuu kasvupalveluiden yhteensovittamisesta suhteessa valtakunnallisiin kasvupalveluihin sekä kunnan elinvoimatehtäviin, mutta ei todellisia välineitä tämän vastuun kantamiseen. Vaikka kasvupalvelulaissa on säännöksiä kunnan, maakunnan ja valtion välisestä työnjaosta, toimijoiden roolit ja vastuut jäävät lakiluonnoksen perusteella käytännössä varsin epäselväksi. Päällekkäisen toiminnan mahdollisuus on todellinen ja kumppanuuden sijasta uhkakuvana on ahdas työnjako, joka ei ole asiakkaan näkökulmasta toimiva ratkaisu. On perusteltua, että jo kasvupalvelulaista käy ilmi, miten aidosti sovitetaan yhteen valtakunnallinen, maakunnallinen ja erilaisten kuntien palvelut siten, että palveluketju on asiakkaan näkökulmasta saumaton.

Asetelma nostaa esiin myös kysymyksen siitä, onko lainsäädäntä

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu velvollisuus huolehtia asiakkaan oikeuksista, velvollisuuksista ja etuuksista tiedottamisesta. Maakunnan tulee järjestämistoiminnossaan huolehtia myös kasvupalveluja koskevasta palveluohjauksesta ja tietopalvelusta sekä järjestää työnhakijoiden ja yritysten palvelutarpeiden kartoituksen sekä niiden mukaisen neuvonnan ja ohjauspalvelut.

Koska esityksen mukaan maakunta voi toimia tuottajana vain markkinapuutetilanteessa eikä palveluohjaus ole määritelty maakunnan viranomaistehtäväksi, jää palveluohjauksen toteutus käytännössä useiden eri yksityisten palveluntuottajien vastuulle. Mallissa jää epäselväksi se, miten asiakkaiden palveluohjaus voi toteutua tehokkaasti ja koordinoitusti, ja kenellä on kokonaisvastuu asiakkuuksien hoidosta. Mikäli palvelut tuotetaan monen yksityisen palveluntuottajan toimesta, siirtyy tarve tunnistaa yhteen sovitettuja palveluita yksityisen palveluntuottajan velvollisuudeksi. Yritysten ansaintalogiikka ja yksittäisen palveluntuottajan liiketoiminnallinen intressi saattavat kuitenkin johtaa siihen, että huonosti tuottavia asiakkaita ohjataan toisen palveluntuottajan palveluihin, jolloin vaarana on kustannusten siirto järjestelmän toisille toimijoille ja osaoptimointi.

Onkin katsottava, että palveluohjaus (17 §) ja palvelujen yhteensovittaminen (19 §) eivät ehdotetussa kilpailullisessa monituottajamallissa toteudu asiakkaiden tarpeiden mukaisesti ilman maakunnan omaa koordinoivaa palveluohjausta.

Koska esityksen mukaan maakunta voi toimia tuottajana vain markkinapuutetilanteessa eikä palveluohjaus ole määritelty maakunnan viranomaistehtäväksi, jää palveluohjauksen toteutus käytännössä useiden eri yksityisten palveluntuottajien vastuulle. Mallissa jää epäselväksi se, miten asiakkaiden palveluohjaus voi toteutua tehokkaasti ja koordinoitusti, ja kenellä on koko-naisvastuu asiakkuuksien hoidosta.

Maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu myös erityinen vaatimus palvelujen yhteensovittamisesta asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti. Mikäli palvelut tuotetaan monen yksityisen palveluntuottajan toimesta, siirtyy tarve tunnistaa yhteen sovitettuja palveluita yksityisen palveluntuottajan velvollisuudeksi. Yritysten ansaintalogiikka ja yksittäisen palveluntuottajan liike-toiminnallinen intressi saattavat kuitenkin johtaa siihen, että huonosti tuottavia asiakkaita ohjataan toisen palveluntuottajan palveluihin, jolloin vaarana on kustannusten siirto järjestelmän toisille toimijoille ja osaoptimointi. Edellä kuvattu tilanne johtaa siihen, että palveluohjaus (17 §) ja palvelujen yhteensovittaminen (19 §) eivät ehdotetussa kilpailullisessa monituottajamallissa toteudu asiakkaiden tarpeiden mukaisesti ilman maakunnan omaa koordinoivaa palveluohjausta.

Jos maakunnan viranomaistehtäviä (18 §) laajennettaisiin koskemaan henkilöasiakkaiden palvelutarpeiden arviointia, palvelusuunnitelman laatimista, asiakkaan oikeuksista ja velvollisuuksista tiedottamista sekä palveluohjausta, lakiluonnoksessa esitettyä palvelujen tuottamisen peruseriaatetta markkinapohjaisesta tuotannosta ei tarvitsisi muuttaa. Esitys on perusteltavissa myös maakunnan asiakaslähtöisen toiminnan kokonaisuudella ja palveluintegraatiolla, sillä sosiaali- ja terveyshuollon uudistuksessa lainsäädäntövalmistelu lähtee periaatteesta, jossa maakunnan liikelaitos tekee asiakkaan palvelutarvearviointin ja palvelusuunnitelman. Mikäli kasvupalvelulakiin valittaisiin vastaava toimintamalli, maakunnalla olisi mahdollisuus sovittaa aidosti yhteen sosiaali- ja terveyspalveluita sekä kasvupalveluita asiakaslähtöisiksi palveluketjuiksi sekä ohjata asiakas heti palvelutarpeidensa mukaiseen palveluun. Kuvattu malli toteuttaisi myös hallituksen esityksen keskeistä tavoitetta kustannussäästöistä, kun asiakas pystyttäisiin heti tehokkaasti ohjaamaan hänen palvelutarvettaan vastaavaan palveluun.

Maakunnan järjestämisvastuun kantamisedellytykset ja työnjako kasvupalveluissa

Esityksessä on arvioitu todennäköiseksi, että osassa maata kasvupalvelumarkkina jää alikehittyneeksi tai siinä tapahtuu äkillisiä muutoksia. Edellä mainitussa tilanteessa palvelujen saatavuuden turvaamiseksi maakunnan tulee olla valmis käynnistämään oma kasvupalvelutuotantonsa varsin nopealla aikataululla. Vastaavasti maakunnan on oltava pysyvässä valmiudessa oman kasvupalvelutuotantonsa lakkauttamiseen, mikäli markkinaehtoista toimintaa syntyykin.

Maakunnalla on vastuu kasvupalveluiden yhteensovittamisesta suhteessa valtakunnallisiin kasvupalveluihin sekä kunnan elinvoimatehtäviin, mutta ei todellisia välineitä tämän vastuun kantamiseen. Vaikka kasvupalvelulaissa on säännöksiä kunnan, maakunnan ja valtion välisestä työnjaosta, toimijoiden roolit ja vastuut jäävät lakiluonnoksen perusteella käytännössä varsin epäselväksi. Päällekkäisen toiminnan mahdollisuus on todellinen ja kumppanuuden sijasta uhkakuvana on ahdas työnjako, joka ei ole asiakkaan näkökulmasta toimiva ratkaisu. On perusteltua, että jo kasvupalvelulaista käy ilmi, miten aidosti sovitetään yhteen valtakunnallinen, maakunnallinen ja erilaisten kuntien palvelut siten, että palveluketju on asiakkaan näkökulmasta saumaton.

Asetelma nostaa esiin myös kysymyksen siitä, onko lainsäätäjä huolehtinut riittävällä tavalla siitä, että maakunnalla olisi todellisia edellytyksiä vastata kasvupalveluiden järjestämistehtävästä. ...

Palveluohjaus ja palvelujen yhteensovittaminen

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu velvollisuus huolehtia asiakkaan oikeuksista, velvollisuuksista ja etuuksista tiedottamisesta. Maakunnan tulee vastata myös kasvupalveluja koskevasta palveluohjauksesta ja tietopalvelusta sekä järjestää työnhakijoiden ja yritysten palvelutarpeiden kartoituksen sekä niiden mukaisen neuvonnan ja ohjauspalvelut.

Koska esityksen mukaan maakunta voi toimia tuottajana vain markkinapuutetilanteessa eikä palveluohjaus ole määritelty maakunnan viranomaistehtäväksi, jää palveluohjauksen toteutus käytännössä useiden eri yksityisten palveluntuottajien vastuulle. Jotta asiakkaiden palveluohjaus voi toteutua tehokkaasti ja koordinoitusti, asiakkuuksien kokonaisvastuu tulee olla maakunnalla.

Maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu myös erityinen vaatimus palvelujen yhteensovittamisesta asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti. Mikäli palvelut tuotetaan monen yksityisen palveluntuottajan toimesta, siirtyy tarve tunnistaa yhteen sovitettuja palveluita yksityisen palveluntuottajan velvollisuudeksi. Yritysten ansaintalogiikka ja yksittäisen palveluntuottajan liiketoiminnallinen intressi saattavat kuitenkin johtaa siihen, että huonosti tuottavia asiakkaita ohjataan toisen palveluntuottajan palveluihin, jolloin vaarana on kustannusten siirto järjestelmän toisille toimijoille ja osaoptimointi.

Maakunnan järjestämisvastuun kantamisedellytykset ja työnjako kasvupalveluissa

Maakunnalla on vastuu kasvupalveluiden yhteensovittamisesta suhteessa valtakunnallisiin kasvupalveluihin sekä kunnan elinvoimatehtäviin, mutta ei todellisia välineitä tämän vastuun kantamiseen. Vaikka kasvupalvelulaissa on säännöksiä kunnan, maakunnan ja valtion välisestä työnjaosta, toimijoiden roolit ja vastuut jäävät lakiluonnoksen perusteella käytännössä varsin epäselväksi. Päällekkäisen toiminnan mahdollisuus on todellinen ja kumppanuuden sijasta uhkakuvana on ahdas työnjako, joka ei ole asiakkaan näkökulmasta toimiva ratkaisu.

On perusteltua, että jo kasvupalvelulaista käy ilmi, miten aidosti sovitetään yhteen valtakunnallinen, maakunnallinen ja erilaisten kuntien palvelut siten, että palveluketju on asiakkaan näkökulmasta saumaton.

Asetelma nostaa esiin myös kysymyksen siitä, onko lainsäätäjä huolehtinut riittävällä tavalla siitä, että maakunnalla olisi todellisia edellytyksiä vastata kasvupalveluiden järjestämistehtävästä.

3 luku pykälä 14 momentti 3 mainitaan että asiakas ei saisi käyttää toisen maakunnan palveluita/tuottajaa kuin ainoastaan silloin kun muuttaisi palveluntuottajan/hankkijan. maakuntaan. Vapaan liikkuvuuden periaatteiden mukaisesti pitää sallia valinnanvapaus yli maakunta rajojen. Lisäksi on sallittava henkilöiden/yritysten muuttaa kolmanteenkin maakuntaan sen jälkeen kun on käyttänyt toisen maakunnan palvelua. Kasvupalvelulaissa on säädettävä asiakkaan oikeus vaihtaa palveluntuottajaa kuten sote-palveluissakin. Tämä pitää järjestää maakunnan viranomaistehtävänä.

Maahanmuuttaja koskeva momentti on hyvin kirjattu.

Maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu myös erityinen vaatimus palvelujen yhteensovittamisesta asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti. Mikäli palvelut tuotetaan monen yksityisen palveluntuottajan toimesta, siirtyy tarve tunnistaa yhteen sovitettuja palveluita yksityisen palveluntuottajan velvollisuudeksi. Yritysten ansaintalogiikka ja yksittäisen palveluntuottajan liiketoiminnallinen intressi saattavat kuitenkin johtaa siihen, että huonosti tuottavia asiakkaita ohjataan toisen palveluntuottajan palveluihin, jolloin vaarana on kustannusten siirto järjestelmän toisille toimijoille ja osaoptimointi. Onkin katsottava, että palveluohjaus (17 §) ja palvelujen yhteensovittaminen (19 §) eivät ehdotetussa kilpailullisessa monituottajamallissa toteudu asiakkaiden tarpeiden mukaisesti ilman maakunnan omaa koordinoivaa palveluohjausta.

Uhkakuvana on ahdas työnjako, joka ei ole asiakkaan näkökulmasta toimiva ratkaisu. On perusteltua, että jo kasvupalvelulaista käy ilmi, miten aidosti sovitetään yhteen valtakunnallinen, maakunnallinen ja erilaiset kuntien palvelut siten, että palveluketju on asiakkaan näkökulmasta saumaton.

Lopullisessa hallituksen esityksessä tulisi selkeyttää maakunnan yhteensovittamistehtävän sisältöä ja keinovalikoimaa sekä suhdetta kuntiin ja valtioon.

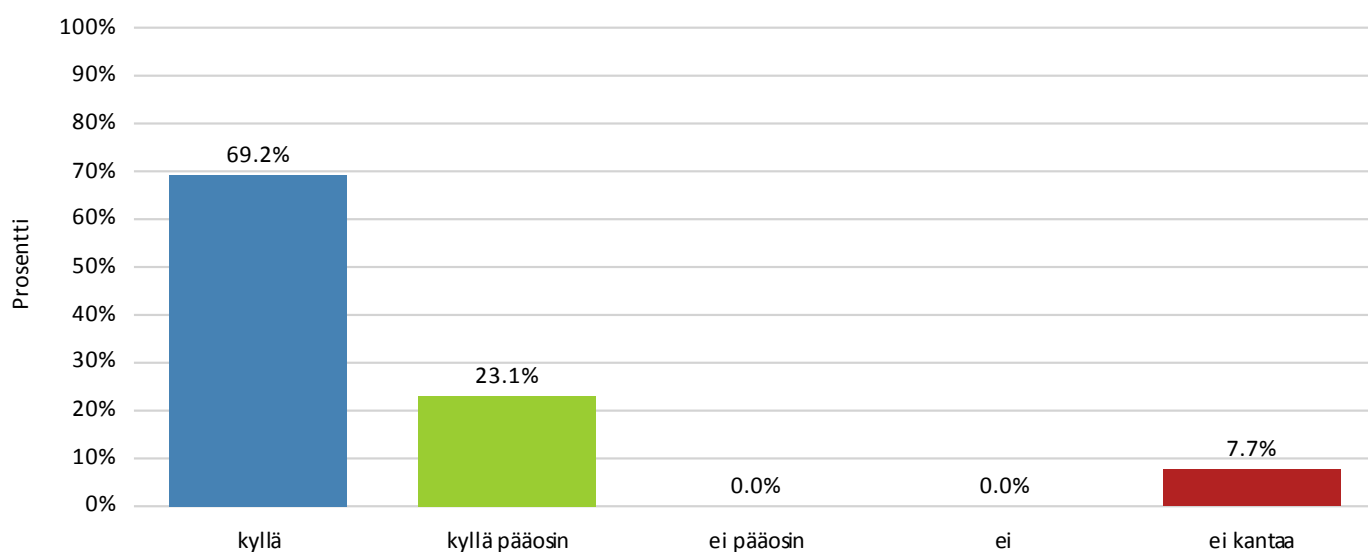
Palvelutarpeen arviointi ja palveluun ohjaus (palveluohjaus) olisi syytä olla maakunnan tehtävinä, julkishallinnollisena palveluna. Tällöin asiakkuuden kokonaisvastuu, arviointi ja ohjauksen jatkuvuus säilyisi yhdellä taholla. Palveluohjauksen ja arvioinnin tehokas toteuttaminen monituottajamallilla on iso haaste, joka edellyttää hyvää maakuntien, kuntien ja valtion palvelujen tuntemusta ja yhteensovitusta. Maakunta voisi jatkossakin toimia kasvupalvelujen palveluohjauksen keskitettynä pisteenä ja hoitaa sitä viranomaisroolissa. Tällöin myös palvelujen järjestämiselle ja yhteensovittamiselle säilyisi tarvittavaa asiakasrajapintaa.

Yritysassiakkaiden monimuotoisuus on huomioitu luonnoksessa, mutta henkilöasiakkaiden kirjo on kuvattu hieman kevyesti, mikä haastaa palvelujen suunnittelun. Kaikkia nykyisiä asiakasryhmiä ei ole huomioitu lakiluonnoksessa, joten avoimeksi jää kuka järjestää heidän palvelunsa. Kenen vastuulle jäävät työttömät jotka eivät hae tai pysty siirtymään työmarkkinoilla eri syistä johtuen, kuten esim. ns. etuusasiakkaat? Jäävätkö he edelleen kasvupalveluiden piiriin?

Maakunnalla on vastuu kasvupalvelujen yhteensovittamisesta valtakunnallisiin kasvupalveluihin ja kunnan elinkeinopalveluihin (elinvoimatehtäviin). Lakiehdotuksessa tulisi tarkemmin määritellä, miten yhteensovitus kyetään käytännössä tekemään. On todennäköistä, että päällekkäistä toimintaa tulee jatkossakin olemaan.

Lain tiukka sanamuoto - "kaikki markkinoille" - estää joustavan muutoksen. Joustavampi ja hallitumpi vaiheittainen muutos mahdollistaisi sen, että toiminta ei lamaannu siirtymävaiheessa tai vaiheessa, jolloin palveluntuottajia ei ole asiakkaiden käytettävissä riittävästi - erilaiset palvelutarpeet huomioiden. Lakiluonnoksessa ei myöskään ole huomioitu tilannetta, jolloin markkinoiden tuottamat palvelut ovatkin kustannuksiltaan sellaiset, että maakunta ei pysty niitä järjestämään. Tällä hetkellä ei ole todennettua tietoa siitä, että yksityisten tuottamat palvelut olisivat merkittävästi edullisempia saati tehokkaampia kaikille kasvupalveluiden asiakkaille tuotettuna. Miten käy asiakkaiden yhdenvertaisuuden alueellisesti ja valtakunnallisesti?

26. Tulisiko lailla säätää, mitkä palvelut maakunnan tulee minimissään järjestää?

Nimi	Prosentti
kyllä	69,2%
kyllä pääosin	23,1%
ei pääosin	0,0%
ei	0,0%
ei kantaa	7,7%
N	13

27. Mahdollinen sanallinen perustelu

eräs toiminnan ohjauksellinen keino

Tulisi määrittää, mitkä palvelut yrityksillä ja kansalaisilla pitää olla tarjolla ja mitkä näistä palveluista ovat sellaisia, joita hoidetaan julkisen toimijan toimesta eli pitäisi pohtia sitä, missä määrin yksityinen toimija voi olla julkisen tuen myöntäjänä ja operoida yksityiskohtaisella asiakastiedolla ja millaisia vaikutuksia tällaisilla ratkaisuilla on. Tulisi ottaa huomioon myös se, että tehtävien liian laaja hajauttaminen tekee palveluverkoston hahmottamisesta vaikeaa.

Nyt esityksessä rahoitus ja henkilöstöresurssit jäävät auki. Palvelutason minimimäärittelyllä turvattaisiin ainakin jossakin määrin maakunnittain kansalaisten yhdenvertaisuutta palvelujen saannissa.

Minimitason palvelut olisi syytä määritellä lakitasolla kansalaisten ja yritysten yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Tämä myös lisäisi henkilö- ja yritysasiakkaita tietoisuutta siitä, mitä palveluja heidän on oikeus odottaa maakunnan järjestävän ja mitkä ovat harkinnanvaraisia palveluja. Harkintansa ja taloudellisten resurssiensa perusteella maakuntien on mahdollista järjestää tarpeita vastaavia minimivaatimukset ylittäviä palveluja, mikä joustavoittaa palvelutarjontaa.

Maakunnan järjestämisvastuulla olevien palvelujen minimi olisi syytä määritellä lakitasolla kansalaisten ja yritysten yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Tämä myös lisäisi henkilö- ja yritysasiakkaita tietoisuutta siitä, mitä palveluja heidän on oikeus odottaa maakunnan järjestävän ja mitkä ovat harkinnanvaraisia palveluja. Harkintansa ja taloudellisten resurssiensa perusteella maakuntien on mahdollista järjestää tarpeita vastaavia minimivaatimukset ylittäviä palveluja, mikä joustavoittaa palvelutarjontaa.

Maakunnan järjestämisvastuulla olevien palveluiden minimi olisi syytä määritellä lakitasolla kansalaisten ja yritysten yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Tämä myös lisäisi henkilö- ja yritysasiakkaita tietoisuutta siitä, mitä palveluita heidän on oikeus odottaa maakunnan järjestävän. Harkintansa ja taloudellisten resurssiensa perusteella maakuntien on mahdollista järjestää tarpeita vastaavia minimivaatimukset ylittäviä palveluita, mikä joustavoittaa palvelutarjontaa.

Maakunnan järjestämisvastuulla olevien palveluiden minimi olisi syytä määritellä lakitasolla kansalaisten ja yritysten yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Tämä myös lisäisi henkilö- ja yritysasiakkaita tietoisuutta siitä, mitä palveluita heidän on oikeus odottaa maakunnan järjestävän ja mitkä ovat harkinnanvaraisia palveluita. Harkintansa ja taloudellisten resurssiensa perusteella maakuntien on mahdollista järjestää tarpeita vastaavia minimivaatimukset ylittäviä palveluita, mikä joustavoittaa palvelutarjontaa.

Maakunnan järjestämisvastuulla olevien palveluiden minimi olisi syytä määritellä lakitasolla kansalaisten ja yritysten yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Tämä myös lisäisi henkilö- ja yritysasiakkaita tietoisuutta siitä, mitä palveluita heidän on oikeus odottaa maakunnan järjestävän ja mitkä ovat harkinnanvaraisia palveluita. Toisaalta tämä tulee myös voida resursoida riittävällä tasolla.

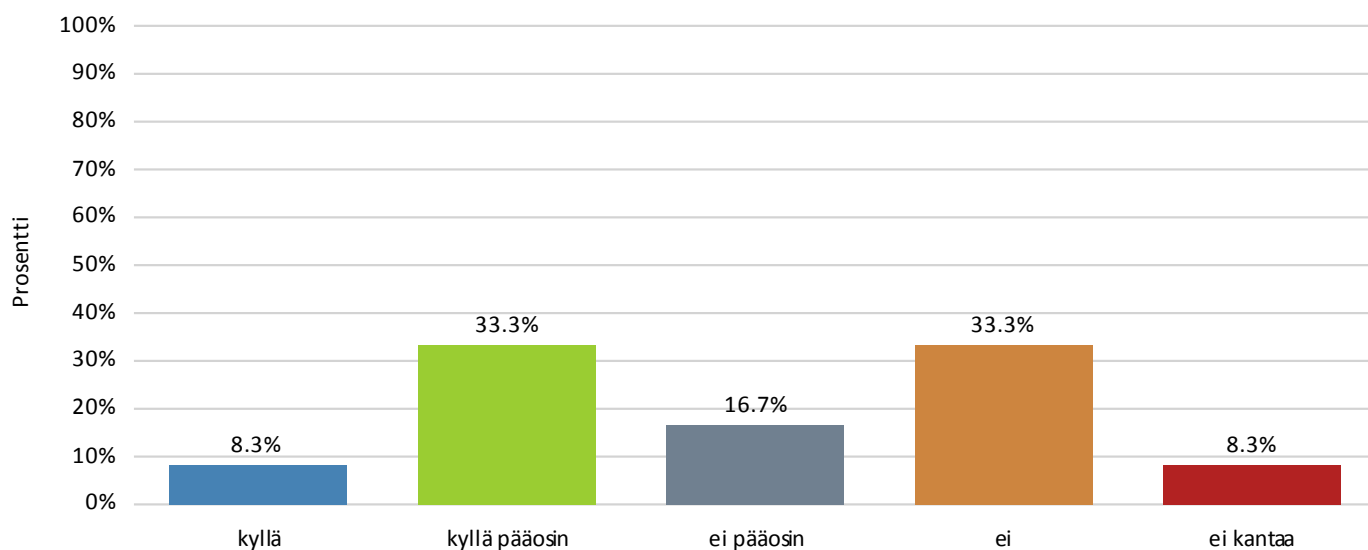
Maakunnan järjestämisvastuulla olevat minimipalvelut olisi syytä määritellä lakitasolla kansalaisten ja yritysten yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Tämä myös lisäisi henkilö- ja yritysasiakkaita tietoisuutta siitä, mitä palveluita heidän on oikeus odottaa maakunnan järjestävän ja mitkä ovat harkinnanvaraisia palveluita. Harkintansa ja taloudellisten resurssiensa perusteella maakuntien on mahdollista järjestää tarpeita vastaavia minimivaatimukset ylittäviä palveluita, mikä joustavoittaa palvelutarjontaa.

Maakunnan järjestämisvastuulla olevien palveluiden minimi olisi syytä määritellä lakitasolla kansalaisten ja yritysten yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Tämä myös lisäisi henkilö- ja yritysasiakkaita tietoisuutta siitä, mitä palveluita heidän on oikeus odottaa maakunnan järjestävän ja mitkä ovat harkinnanvaraisia palveluita. Harkintansa ja taloudellisten resurssiensa perusteella maakuntien on mahdollista järjestää tarpeita vastaavia minimivaatimukset ylittäviä palveluita, mikä joustavoittaa palvelutarjontaa.

Maakunnan järjestämisvastuulla olevien palveluiden minimi on syytä määritellä lakitasolla kansalaisten ja yritysten yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Tämä lisäisi henkilö- ja yritysasiakkaita tietoisuutta siitä, mitä palveluita heidän on oikeus odottaa maakunnan järjestävän ja mitkä ovat harkinnanvaraisia palveluita. Harkintansa ja taloudellisten resurssiensa perusteella maakuntien on mahdollista järjestää tarpeita vastaavia minimivaatimukset ylittäviä palveluita, mikä joustavoittaa palvelutarjontaa.

Maakunnalliset kasvupalvelut ovat harkinnanvaraisia, jollei 17 § ja 18 § jäljempänä säädetystä muuta johdu. Jonkinlainen vähimmäistason määritelmä olisi syytä olla myös harkinnanvaraisissa tehtävissä. Tällöin asiakas voi olla tietoinen siitä, mitä palveluja maakunnan voidaan odottaa järjestettävän ja mitkä ovat harkinnanvaraisia palveluja. Tietty minimitaso helpottaisi myös asiakkaita alueellisissa liikkuvuustilanteissa.

28. Onko lakiluonnoksessa tuotu tarpeeksi selkeästi esiin mahdollisten valtakunnallisten palvelukeskustehtävien (toimitila- ja kiinteistö, talous- ja henkilöstö sekä ICT-tehtävät) suhde maakuntien kasvupalvelutehtäviin?

Nimi	Prosentti
kyllä	8,3%
kyllä pääosin	33,3%
ei pääosin	16,7%
ei	33,3%
ei kantaa	8,3%
N	12

29. Mahdollinen sanallinen perustelu

.....

Ko. asiat on täysin keskeneräisesti valmisteltu ja on aikataulullisesti liian tiukka toteuttaa suhteutettuna muutoksen suuruuteen ja resursseihin. Valtakunnallisten palvelukeskusten rooli tulee määritellä maakuntalaissa. Esityksestä ei käy ilmi hoitaako valtakunnallinen palvelukeskus maakunnan järjestämisvastuulla olevien palvelujen maksatukset jos 18§:n mukaisesti maksatukset eivät ole maakunnan viranomaistehtäviä.

Valtakunnallisten palvelukeskusten rooli tulee määritellä maakuntalaissa. Lakiehdotuksesta ei käy ilmi, hoitaako valtakunnallinen palvelukeskus maakunnan järjestämisvastuulla olevien palvelujen maksatukset, jos 18 §:n mukaisesti maksatukset eivät ole maakunnan viranomaistehtäviä.

Valtakunnallisten palvelukeskustehtävien suhde maakunnassa järjestettäviin/tuotettaviin palveluihin on lakiehdotuksessa kuvattu varsin yleisellä tasolla. Tarkempi määrittely tulisi esittää maakuntalaissa, koska palvelukeskusten tuottamat palvelut koskevat kaikkia uuden maakunnan tehtäväaloja.

Uuden maakunnan toiminnan ja tehtävien järjestämisen suunnittelussa on ensiarvoisen tärkeää, että tämä työnjako palvelukeskusten ja maakunnan välillä on selkeästi määritelty ja yhteisesti hyväksytty. Näin optimoidaan käytettävät resurssit ja vältetään päällekkäiset prosessit. Valtakunnallisten palvelukeskusten tuottamien palvelujen aiheuttamien kustannusten tulisi perustua läpinäkyvyyteen ja selkeään sopimukseen. Valtakunnallisten palvelukeskusten rooli tulisi nähdä selkeästi tukipalveluna, eikä maakuntien toimintaa ja päätöksentekoa millään tasolla ohjaavana toimintana.

Kasvupalvelujen osalta olennaista on asiakashallintajärjestelmien toimivuus ja kattavuus sekä niiden yhteensovitus maakunnallisiin tarpeisiin huomioiden myös palveluntuottajien tarpeet asiakastietojen hallinnassa. Lakiehdotuksessa on määritelty TEM:n velvollisuudeksi määrittää kasvupalveluja tukevien järjestelmäalustojen yhteensopivuuden periaatteet ja linjaukset sekä valtakunnallisten kasvupalvelujärjestelmien käyttövelvoitteet. Määritelmä sinänsä on riittävä, mutta haasteeksi tulee järjestelmien toimivuus riittävällä tasolla heti maakuntauudistuksen alussa ja kasvupalveluprosessien käynnistyessä 1.1.2019 alkaen.

Valtakunnallisen palvelukeskusten rooli tulee määritellä maakuntalaissa. Esityksestä ei käy ilmi, hoitaako valtakunnallinen palvelukeskus maakunnan järjestämisvastuulla olevien palveluiden maksatukset, jos 18 §:n mukaisesti maksatukset eivät ole maakunnan viranomaistehtäviä.

Valtakunnallisen palvelukeskusten rooli tulee määritellä maakuntalaissa. Esityksestä ei käy ilmi, hoitaako valtakunnallinen palvelukeskus maakunnan järjestämisvastuulla olevien palveluiden maksatukset, jos 18 §:n mukaisesti maksatukset eivät ole maakunnan viranomaistehtäviä.

Kasvupalvelujen osalta tärkeää, että laissa määriteltäisiin kasvupalvelujen maksatustehtävät osaksi kasvupalvelujen toteutusta. Laissa ei säädellä sitä, että miten maakunnat rahoittaisivat kasvupalveluiden tuotannon. On hyvin todennäköistä, että palvelukokonaisuuksiin sovellettaisiin erilaisia rahoitusratkaisuja, jossa maksatus on sidottu maakunnallisiin palvelukokonaisuuksiin, palveluseteleihin ja tulosperusteisiin sopimuksiin.

Toteutuksen ja asiakaslähtöisyyden kannalta olisi luontevaa, että maksatustehtävät olisivat kiinteästi osa kasvupalvelujen toteutusta.

Tietojärjestelmissä ja kaikessa sähköisessä asiointissa, joissa asiakkaan liikkuminen useassa maakunnassa on mahdollista tai todennäköistä, tulisi tähdätä toimiviin valtakunnallisiin ratkaisuihin.

Valtakunnallisen palvelukeskusten rooli tulee määritellä maakuntalaissa. Esityksestä ei käy ilmi, hoitaako valtakunnallinen palvelukeskus maakunnan järjestämisvastuulla olevien palveluiden maksatukset, jos 18 §:n mukaisesti maksatukset eivät ole maakunnan viranomaistehtäviä.

Valtakunnallisen palvelukeskusten rooli tulee määritellä tarkemmin maakuntalaissa.

---

30. Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 3

.....

Onko maakunnalla palvelujen järjestäjän vastuu niiden asiakkaiden asiakasprosessista, jotka eivät kykene toimimaan (etenemään kohti tavoitetta) palveluverkostossa omatoimisesti ja tekemään esimerkiksi valintaa palvelujen/palveluntuottajien välillä

Lainsäädännön 13 §:ssä valtakunnalliset kasvupalvelut veloitetaan toimimaan tiiviissä yhteistyössä maakuntien kanssa. Miten varmistetaan se, että niillä on valmiuksia toimia jokaisen maakunnan kanssa erikseen, sillä palvelukokonaisuudet voivat perusidean mukaan vaihdella maakunnittain,

Onko tarpeen erotella valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalvelujen asiakkaita, jos asiakas valitsee ja päättää mitä palveluja hän haluaa ja tarvitsee? Lähtökohtaisesti em. jaottelun sijaan sopisi asiakkaan tarve ja prosessi, jonka yhteydessä asiakasta olisi mahdollista ohjata tarpeita vastaavaan palveluun tai palveluihin.

Esityksen tavoitteena on siirtää mahdollisimman paljon viranomaistehtäviä tuottajille. Tämä ei ole paras mahdollinen lähtökohta maakunnan itsehallinnon ja alueen kehittämistä vastuun näkökulmasta. Työ- ja elinkeinohallinnossa tehdään nykyisin useita sellaisia tehtäviä, jotka lakiehdotuksen mukaan luetaan kasvupalveluihin (esim. työelämän kehittäminen, innovaatioympäristöjen kehittäminen, muutosturva ja Eures-työnvälitys), mutta joita voi perustellusti pitää enemmänkin aluekehitys- tai viranomaisluonteisina tehtävinä. Näiden tehtävien markkinoille ulkoistaminen ei ole tarkoituksenmukaista, eikä kaikilta osin mahdollistakaan. Maakunnalla tulisi olla enemmän harkintavalttaa, mitä tehtäviä se hoitaa itse ilman että laki sitä rajoittaa.

Lainedotuksen 13 §:ssä valtakunnalliset kasvupalvelut veloitetaan toimimaan tiiviissä yhteistyössä maakuntien kanssa. Kun palvelukokonaisuudet voivat vaihdella maakunnittain, haasteeksi muodostuu sen varmistaminen, että palveluntuottajilla niillä on valmiuksia toimia jokaisen maakunnan kanssa erikseen.

Onko tarpeen erottaa valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalvelujen asiakkaita, jos asiakas valitsee ja päättää, mitä palveluja hän haluaa ja tarvitsee? Lähtökohdaksi em. jaottelun sijaan sopisi asiakkaan tarve ja prosessi, jonka yhteydessä asiakasta olisi mahdollista ohjata tarpeita vastaavaan palveluun tai palveluihin.

Lakiesityksen 18 §:ssä esitetään, että yrityksille myönnettävät muut tuet ovat viranomaistehtäviä vain, jos tuen arvo ylittää 10 000 €. Yritysten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi ja liikesalaisuuksien suojaamiseksi kaikkien yrityksille myönnettävien tukien rahoituspäätöksiä tulee olla viranomaistehtäviä. Lisäksi myös maksatuksien tulisi olla maakunnan hoidettavia viranomaistehtäviä, koska vasta maksatuksen yhteydessä ratkaistaan lopullisesti se, missä määrin rahoituspäätökset toteutuvat. Yrityksille myönnettävien tukien osalta merkittävää julkista valtaa käytetään maksatusten yhteydessä erityisesti silloin, kun maksatus evää osittain tai kokonaan esitetyn maksatushakemuksen.

Omavalvonnan järjestäminen 20 §:n mukaisesti aiheuttaa todennäköisesti merkittäviä kustannuksia ja resurssintarpeita. Lisäksi maakunnan omavalvonnan suhde riskienhallintaan ja palveluntuottajien valvontaan olisi syytä kuvata perustelutekstissä nykyistä kattavammin. Omavalvonta-asiaa tulisi ehdottomasti tarkentaa asetuksella.

Lisäksi omavalvonnan osalta perustelutekstissä lukee: "omavalvonnan kautta voitaisiin saada tietoa myös korvausten maksamiseen liittyvistä tekijöistä esimerkiksi tilanteissa, joissa palvelun tuottaja saa korvauksen asiakkaasta, jota ei tosiasiallisesti palvele." Mitä tämä tarkoittaa? Laki tulisi säätää niin, että kuvattua tilannetta ei ole mahdollista syntyä.

Lainsäädännön 13 §:ssä valtakunnalliset kasvupalvelut veloitetaan toimimaan tiiviissä yhteistyössä maakuntien kanssa. Koska palvelukokonaisuudet voivat vaihdella maakunnittain, haasteeksi muodostuu sen varmistaminen, että näillä palveluntuottajilla on valmiuksia toimia jokaisen maakunnan kanssa erikseen.

15 § Maakunnalliset kasvupalvelut on määritelty 16 §:ssä, mutta valtakunnallisia kasvupalveluja ei ole määritelty. Valtakunnallisetkin kasvupalvelut tulee määritellä. Se on kokonaisuuden kannalta johdonmukaista, selkeyttää työnjakoa ja ehkäisee mahdollista päällekkäisyyttä. Jossakin määrin jää epäselväksi, miksi valtakunnalliset kasvupalvelujen järjestämisen ja tuottamisen logiikka eroaa maakunnallisen kasvupalvelun logiikasta. Valtakunnallisissa kasvupalveluissa järjestäjän, tarjoajan ja tuottajan roolia tulisi selkeyttää.

Lakiesityksen 18 §:ssä esitetään, että yrityksille myönnettävät muut tuet ovat viranomaistehtäviä vain, jos tuen arvo ylittää 10 000 €. Yritysten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi ja liikesalaisuuksien suojaamiseksi kaikkien yrityksille myönnettävien tukien rahoituspäätöksiä tulee olla viranomaistehtäviä. Myös maksatuksien tulisi olla maakunnan hoidettavia viranomaistehtäviä, koska vasta maksatuksen yhteydessä ratkaistaan lopullisesti se, missä määrin rahoituspäätökset toteutuvat. Yrityksille myönnettävien tukien osalta merkittävää julkista valtaa käytetään maksatusten yhteydessä erityisesti silloin, kun maksatus evää osittain tai kokonaan esitetyn maksatushakemuksen.

Omavalvonnan järjestäminen 20 §:n mukaisesti aiheuttaa todennäköisesti merkittäviä kustannuksia ja resurssintarpeita. Lisäksi maakunnan omavalvonnan suhde riskienhallintaan ja palveluntuottajien valvontaan olisi syytä kuvata perustelutekstissä nykyistä kattavammin.

Lainsäädännön 13 §:ssä valtakunnalliset kasvupalvelut veloitetaan toimimaan tiiviissä yhteistyössä maakuntien kanssa. Kun palvelukokonaisuudet voivat vaihdella maakunnittain, haasteeksi muodostuu sen varmistaminen, että palveluntuottajilla on valmiuksia toimia jokaisen maakunnan kanssa erikseen.

Valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalveluiden asiakkaiden määrittelyn sijasta sopisi asiakkaan tarve ja prosessi, jonka yhteydessä asiakasta olisi mahdollista ohjata tarpeita vastaavaan palveluun tai palveluihin.

Lakiesityksen 18 §:ssä esitetään, että yrityksille myönnettävät muut tuet ovat viranomaistehtäviä vain, jos tuen arvo ylittää 10 000 €. Yritysten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi ja liikesalaisuuksien suojaamiseksi kaikkien yrityksille myönnettävien tukien rahoituspäätöksiä tulee olla viranomaistehtäviä. Lisäksi myös maksatuksien tulisi olla maakunnan hoidettavia viranomaistehtäviä, koska vasta maksatuksen yhteydessä ratkaistaan lopullisesti se, missä määrin rahoituspäätökset toteutuvat. Yrityksille myönnettävien tukien osalta merkittävää julkista valtaa käytetään maksatusten yhteydessä erityisesti silloin, kun maksatus evää osittain tai kokonaan esitetyn maksatushakemuksen.

Omavalvonnan järjestäminen 20 §:n mukaisesti aiheuttaa todennäköisesti merkittäviä kustannuksia ja resurssintarpeita. Lisäksi maakunnan omavalvonnan suhde riskienhallintaan ja palveluntuottajien valvontaan olisi syytä kuvata perustelutekstissä nykyistä kattavammin.

Esityksessä on arvioitu todennäköiseksi, että osassa maata kasvupalvelumarkkina jää alihiehtyneeksi tai siinä tapahtuu äkillisiä muutoksia. Em. tilanteessa palvelujen saatavuuden turvaamiseksi maakunnan tulee olla valmis käynnistämään oma kasvupalvelutuotantonsa varsin nopealla aikataululla. Vastaavasti maakunnan on oltava pysyvässä valmiudessa oman kasvupalvelutuotantonsa lakkauttamiseen, mikäli markkinaehtoista toimintaa syntyykin. Henkilöstön ja tahen kannalta tämä on haastava heiluri.

Maakunnalla on vastuu kasvupalveluiden yhteensovittamisesta suhteessa valtakunnallisiin kasvupalveluihin sekä kunnan elinvoimatehtäviin, mutta ei todellisia välineitä tämän vastuun kantamiseen. Vaikka kasvupalvelulaissa on säännöksiä kunnan, maakunnan ja valtion välisestä työnjaosta, toimijoiden roolit ja vastuut jäävät lakiluonnoksen perusteella käytännössä varsin epäselväksi. Päällekkäisen toiminnan mahdollisuus on todellinen ja kumppanuuden sijasta uhkakuvana on ahdas työnjako, joka ei ole asiakkaan näkökulmasta toimiva ratkaisu. On perusteltua, että jo kasvupalvelulaista käy ilmi, miten aidosti sovitetään yhteen valtakunnallinen, maakunnallinen ja erilaisten kuntien palvelut siten, että palveluketju on asiakkaan näkökulmasta saumaton. Tietojärjestelmissä ja kaikessa sähköisessä asiointissa, joissa asiakkaan liikkuminen useassa maakunnassa on mahdollista tai todennäköistä, tulisi tähdätä toimiviin valtakunnallisiin ratkaisuihin.

Asetelma nostaa esiin myös kysymyksen siitä, onko lainsäätäjä huolehtinut riittävällä tavalla siitä, että maakunnalla olisi todellisia edellytyksiä vastata kasvupalveluiden järjestämistehtävästä. Tältä osin lopullisessa hallituksen esityksessä tulisi merkittävästi selkeyttää maakunnan yhteensovittamistehtävän sisältöä ja keinovalikoimaa sekä suhdetta kuntiin ja valtioon.

On huomioitava säädöstekstin erilaisten sanamuotojen konkreettiset vaikutukset. Luvataanko laissa subjektiivista oikeutta palveluihin vai tarkoitetaanko jotain muuta, esimerkkinä perusteluissa esille tuotu maahanmuuttajien tarve ohjaukseen ja neuvontaan. Koskeeko valinnanvapaus myös näitä palveluita ja näihin liittyviä tukipalvelutarpeita ml. tulkkaus?

Lainsäädännön 13 §:ssä valtakunnalliset kasvupalvelut veloitetaan toimimaan tiiviissä yhteistyössä maakuntien kanssa. Kun palvelukokonaisuudet voivat vaihdella maakunnittain, haasteeksi muodostuu sen varmistaminen, että valtakunnallisilla palveluntuottajilla on valmiuksia toimia jokaisen maakunnan kanssa erikseen.

Onko tarpeen erotella valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalveluiden asiakkaita, jos asiakas valitsee ja päättää, mitä palveluita hän haluaa ja tarvitsee? Lähtökohdaksi edellä mainitun jaottelun sijaan sopisi asiakkaan tarve ja prosessi, jonka yhteydessä asiakasta olisi mahdollista ohjata tarpeita vastaavaan palveluun tai palveluihin.

Lakiesityksen 18 §:ssä esitetään, että yrityksille myönnettävät muut tuet ovat viranomaistehtäviä vain, jos tuen arvo ylittää 10 000 €. Hallituksen esityksestä ei käy ilmi, millä perusteella edellä mainittu 10 000 €:n raja on määritelty. Hallituksen esityksessä asia ohitetaan yleisluontoisella viittauksella perustuslain 124 §:ään hallintotehtävien antamisesta muille kuin viran-omaisille. Kyseinen euromääräinen raja tukien myöntämiselle on omiaan aiheuttamaan sekaannusta tukien myöntämisessä, kun saman tukimuodon, esimerkiksi palkkatuen myöntäjä vaihtelee. Kyseistä euromääräistä rajaa ei tule asettaa laissa lainkaan, vaan yritysten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi ja liikesalaisuuksien suojaamiseksi kaikkien yrityksille myönnettävien tukien rahoituspäätöksiä tulee olla viranomaistehtäviä.

Omavalvonnan järjestäminen 20 §:n mukaisesti aiheuttaa todennäköisesti merkittäviä kustannuksia ja resurssintarpeita. Lisäksi maakunnan omavalvonnan suhde riskienhallintaan ja palveluntuottajien valvontaan olisi syytä kuvata perustelutekstissä nykyistä kattavammin.

Lakiesityksen 18 §:ssä esitetään, että yrityksille myönnettävät muut tuet ovat viranomaistehtäviä vain, jos tuen arvo ylittää 10 000 €. Yritysten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi ja liikesalaisuuksien suojaamiseksi kaikkien yrityksille myönnettävien tukien rahoituspäätöksiä tulee olla viranomaistehtäviä. Lisäksi myös maksatuksien tulisi olla maakunnan hoidettavia viranomaistehtäviä, koska vasta maksatuksen yhteydessä ratkaistaan lopullisesti se, missä määrin rahoituspäätökset toteutuvat. Yrityksille myönnettävien tukien osalta merkittävää julkista valtaa käytetään maksatusten yhteydessä erityisesti silloin, kun maksatus evää osittain tai kokonaan esitetyn maksatushakemuksen.

Omavalvonnan järjestäminen 20 §:n mukaisesti aiheuttaa todennäköisesti merkittäviä kustannuksia ja resurssintarpeita. Lisäksi maakunnan omavalvonnan suhde riskienhallintaan, palveluntuottajien valvontaan ja laadunseurantaan olisi syytä kuvata perustelutekstissä nykyistä kattavammin.

Lainsäädännön 13 §:ssä valtakunnalliset kasvupalvelut veloitetaan toimimaan tiiviissä yhteistyössä maakuntien kanssa. Kun palvelukokonaisuudet voivat vaihdella maakunnittain haasteeksi muodostuu sen varmistaminen, että palveluntuottajilla niillä on valmiuksia toimia jokaisen maakunnan kanssa erikseen.

Onko tarpeen erotella valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalveluiden asiakkaita, jos asiakas valitsee ja päättää, mitä palveluita hän haluaa ja tarvitsee? Lähtökohdaksi em. jaottelun sijaan sopisi asiakkaan tarve ja prosessi, jonka yhteydessä asiakasta olisi mahdollista ohjata tarpeita vastaavaan palveluun tai palveluihin.

Lakiesityksen 18 §:ssä esitetään, että yrityksille myönnettävät muut tuet ovat viranomaistehtäviä vain, jos tuen arvo ylittää 10 000 €. Yritysten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi ja liikesalaisuuksien suojaamiseksi kaikkien yrityksille myönnettävien tukien rahoituspäätöksiä tulee olla viranomaistehtäviä. Lisäksi myös maksatuksien tulisi olla maakunnan hoidettavia viranomaistehtäviä, koska vasta maksatuksen yhteydessä ratkaistaan lopullisesti se, missä määrin rahoituspäätökset toteutuvat. Yrityksille myönnettävien tukien osalta merkittävää julkista valtaa käytetään maksatusten yhteydessä erityisesti silloin, kun maksatus evää osittain tai kokonaan esitetyn maksatushakemuksen.

Koskeeko yksityisille palveluntarjoajille kaavailtu 10 000 euron tuen myöntövaltuus myös palkkatukea? Toteutuessaan se olisi ongelmallinen monella tavalla. Yritysten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi rahoitustehtävät tulisivat olla kokonaisuudessaan viranomaistehtäviä.

§ 15b Lainkohdan sanamuotoa tulisi tarkistaa, jos halutaan varmistaa, että maakunnat ovat riittävän yhdenvertaisessa asemassa. Keskimääräisellä tasolla tarkoitettaneen jonkinasteista suhdelukuun perustuvaa keskiarvoa. Keskiarvo sisältää yleensä keskimääräisen tason alapuolella, sen tasolla ja sen yläpuolella olevia numeerisia lukuja. Tässä suhteessa varsinkin olennainen ylittyminen on määriteltävä tarkasti ja on pystyttävä huomioimaan alueelliset erot. Keskeneräistä pykälää on vaikea kommentoida tarkemmin.

16 § Kolmanteen momenttiin on kirjattu, että maakunnan tulee järjestää palvelut ja palvelutuotanto alueensa ja palvelujen asiakkaiden tarpeiden mukaisesti neuvoteltuaan kuntien kanssa. Kirjaus on vaikeaselkoinen ja ylimalkainen.

18 § Maakunnan viranomaistehtäviin kohtaan 2) on kirjattu yritykselle myönnettävät muut tuet, jos haetun tuen arvo ylittää 10 000 €. Pelkkä yksittäinen haettu euromäärä on turhan musta-valkoinen kriteeri; pitäisi huomioida myös tuen käyttötarkoitus.

19 § mukaan maakunta määrittelee itse palvelukokonaisuutensa, mistä seuraa, että valtakunnallinen lopputulos on erittäin kirjava ja eriarvoinen asiakkaiden palvelumahdollisuuksien näkökulmasta. Lakiesityksen väljyys pakollisten järjestämistehtävien (17 §) osalta sekä uhkaava yleinen kustannustason nousu korostavat tätä ilmiötä.

Yhteensovittamisvastuusta (19 §) HE:ssä todetaan, että maakuntien vastuulla olisi huolehtia kasvupalvelujen yhteensovittamisesta. S.65.

Yhteensovittamisvastuu tarkoittaisi toiminnan yhteensovittamista kunnan, valtion ja maakunnan muiden palvelujen tuottajien kanssa siten, että ei synny tarpeetonta päällekkäisyyttä sekä kasvupalvelujen tulisi rakentua palvelukokonaisuuksiksi. Epäselväksi jää, miten tämä on HE-esityksessä ajateltu toteuttaa. Kenen on tarkoitus vastata kokonaisuudesta ja kenen ehdoilla se rakentuu ja mikä on asiakkaan rooli siinä tapauksessa kun työllistymisen haasteet ovat monialaiset tai moniammatilliset. HE-todetaan myös, että palvelujen yhteensovittaminen tarkoittaisi kasvupalvelujen yhteensovittamista esim. Sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa. Tätä ei ole saatu toimimaan paikallistasoilla kovinkaan hyvin pl. osissa työvoiman palvelukeskuksia. Mikä taho tätä yhteensovittamista maakunnissa tulee toteuttamaan, kuka kontaktoi asiakasta ja kutsuu yhteistyötahot mahdolliseen samaan pöytään. Asiakkaan taholta tavoitteena on yhden luukun palvelut. Maakunnan tehtävänä on esityksen mukaan tehdä sekä hallinnollista työtä että asiakastyötä.

Maakunnan viranomaistehtävät on määritelty nykyisen lainsäädännön mukaan. Jos merkittävää julkisen vallan käyttöä vähennetään uudistamalla palvelut, myös viranomaistehtävät saattavat olennaisesti muuttua.

31. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 3

.....

---

15 b§ Maan keskimääräinen taso on huono vertailukohta, koska se muodostuu keskiarvona, jonka aina osa maakunnista alittaa, mitä sitten seuraa?

Lakiesityksessä tulisi määritellä rahoitus- ja maksatustehtävät kokonaisuudessaan viranomaistehtäväksi.

Lakiehdotuksen 15b voisi poistaa, koska työllisyyskehitys maakunnassa ja sen eri alueilla riippuu pääosin muista tekijöistä kuin maakunnan toimenpiteistä ja vaikutusmahdollisuuksista kuten taloussuhdanteista ja globaalien markkinoiden kehittämisestä.

Määritellään 18 §:ssä rahoitus- ja maksatustehtävät kokonaisuudessaan viranomaistehtäväksi.

Määritellään 18 §:ssä tai jossakin muussa 3. luvun pykälässä, että maakunnalla on mahdollisuus harkintansa mukaan tuottaa itse henkilöasiakkaiden palvelutarpeen arviointi, palvelusuunnitelman laatiminen, asiakkaan oikeuksista ja velvollisuuksista tiedottaminen sekä palveluohjaus.

Mikäli myöhemmin päätettäisiin, että työttömyysturvan asiantuntijalausunnat tulevat maakuntien vastuulle, tulee ne lisätä viranomaistehtäviksi.

Lakiehdotuksen 16 §:n 5 momentti on tarpeeton, koska varsinainen asia käy ilmi 19 §:ssä.

Lakiehdotuksen 15b on poistettava, koska työllisyyskehitys maakunnassa ja sen eri alueilla riippuu pääosin muista tekijöistä kuin maakunnan toimenpiteistä ja vaikutusmahdollisuuksista kuten taloussuhdanteista ja globaalien markkinoiden kehittämisestä.

Määritellään 18 §:ssä rahoitus- ja maksatustehtävät kokonaisuudessaan viranomaistehtäväksi.

Lakiehdotuksen 16 §:n 5 momentti on tarpeeton, koska varsinainen asia käy ilmi 19 §:ssä.

Lakiehdotuksen 15b on poistettava, koska työllisyyskehitys maakunnassa ja sen eri alueilla riippuu pääosin muista tekijöistä kuin maakunnan toimenpiteistä ja vaikutusmahdollisuuksista kuten taloussuhdanteista ja globaalien markkinoiden kehittämisestä.

Määritellään 18 §:ssä rahoitus- ja maksatustehtävät kokonaisuudessaan viranomaistehtäväksi.

Lakiehdotuksen 16 §:n 5 momentti on tarpeeton, koska varsinainen asia käy ilmi 19 §:ssä.

Lakiehdotuksen 15b on poistettava, koska työllisyyskehitys maakunnassa ja sen eri alueilla riippuu pääosin muista tekijöistä kuin maakunnan toimenpiteistä ja vaikutusmahdollisuuksista kuten taloussuhdanteista ja globaalien markkinoiden kehittämisestä.

Määritellään 18 §:ssä rahoitus- ja maksatustehtävät kokonaisuudessaan viranomaistehtäväksi.

---

13 §. Onko tarpeen erotella valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalveluiden asiakkaita? Lähtökohdaksi em. jaottelun sijaan sopisi asiakkaan tarve ja prosessi, jonka yhteydessä asiakasta olisi mahdollista ohjata tarpeita vastaavaan palveluun tai palveluihin.

13 §:n 2 momentin mukaan kasvupalvelut olisi järjestettävä ja tuotettava sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisina kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Maakunnalla tulee olla selkeä rooli järjestämisvastuullisina vastata ja mahdollisuus tuottaa asiakkaiden palvelutarpeiden arviointia. Asiakkaiden palvelutarpeiden tunnistaminen on yksi keskeisimmistä palvelujen järjestämisen lähtökohdista. On hyvä, jos nykyisen rajaavan lainsäädännön, joka ei perustu asiakkaan palvelutarpeisiin ja yhdyspinnoilla olevien palveluvajeiden (esim. sosiaali- ja terveyspalvelut) sijaan palvelut rakentuvat asiakkaiden palvelutarpeiden mukaan. Huolena kuitenkin, on että kustannukset pikemminkin kasvavat kuin supistuvat. Kasvupalvelujen rahoitus osana maakunnan yleiskatteellista rahoitusta aiheuttaa huolta suhteessa lainsäädännön edellyttämään asiakkaiden tarpeisiin pohjautuvaan palvelujen järjestämiseen, sosiaali- ja terveyspalvelujen laajaan kokonaistarpeeseen sekä varsin vaativaan yhteensovittamistehtävään. Kasvupalvelujen järjestämiseen liittyvät tehtävät edellyttävät uudenlaista resursointia muun muassa suunnitteluun, valvontaan, hankintaan sekä palvelujen tuottamisen ja vaikuttavuuden evaluointiin. Kaikessa julkisen toiminnan markkinoistamisessa on tehtävä päätöksiä siitä, rahoitetaanko niukoilla resursseilla palveluja ja toimintaa vai valvontaa.

Palvelukokonaisuuksien muodostaminen ja palvelujen yhteensovittaminen vaatii palveluntuottajilta laajaa ja yhdenvertaista osaamista, muiden kasvupalvelujen ja kasvupalvelujen palvelukokonaisuuksien yhdyspinnoilla toimivien tahojen erinomaista tuntemusta ja kykyä rakentaa asiakkaalle näistä palvelupolkuja (esimerkiksi monialaista työllistymisen tukea tarvitsevien asiakkaiden palvelujen osalta). On vaikea hahmottaa miten tällainen osaaminen rakentuu markkinoille ja miten em. kyvykyys säilyy muuttuvilla markkinoilla ja koko toimintakentässä.

15 §:ssä otsikon perusteella kuvataan valtakunnalliset kasvupalvelut, mutta niiden sisällöstä, tavoitteista tai painopisteistä ei kerrota mitään. Näiden selkeyttäminen edistäisi yhteensovittamistehtävässä onnistumista. Mihin palveluntarpeeseen/tarpeisiin valtakunnalliset kasvupalvelut vastaavat?

15b § poistettava.

16 § Elinikäisen ohjauksen toteutuminen ja ohjaustyön kehittäminen ovat olennainen osa kasvupalveluja. Tämä tehtävä ei tule esiin lakiehdotuksessa. Lakiehdotuksen 16 §:n 5 momentti on tarpeeton, koska varsinainen asia käy ilmi 19 §:ssä. Ajatuksena palvelujen yhteensovittaminen, asiakkaiden tarpeiden mukaisten palvelukokonaisuuksien ja toimivien palveluketjujen muodostamisen kokonaisuus on mahdollistava, mutta käytännön toteutuksessa tulee olemaan haasteita siitäkin huolimatta, että tavoitteena lienee palvelujen järjestämisen pidemmän aikavälinen kehitystyö (palvelujen evoluutio). Kasvupalvelulain periaatteet ovat kannatettavia ja luovat mahdollistavan pohjan palvelujen järjestämiselle, mutta lain valmistelussa ei ole puntaroitu juurikaan kasvupalvelujen järjestämiseen liittyviä riskejä esim. palvelujen yhteensovittamiseen liittyvien hankaluuksien, eri hallinnon alojen erilaisten lainsäädäntöjen tai mahdollisten kustannusvaikutusten osalta suhteessa lain asettamiin tavoitteisiin. Lainsäädännössä viitataan velvollisuuteen neuvotella palvelujen järjestämisestä kuntien kanssa. Palvelujen järjestäminen tulisi tässä yhteydessä avata. Esimerkiksi Pirkanmaalla on 22 erilaista kuntaa. Kuntien erilaisten näkemysten huomioiminen kasvupalvelujen järjestämisessä ja sen eri yhdyspinnoilla (esim. eri kuntien elinvoimatehtävien kokonaisuudet) on haasteellista.

17 § Maaku...

Lakiehdotuksen 16 §:n 4 momenttiin tulee lisätä se, että maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluu kokonaisvastuu asiakkuudesta.

17 §:ssä tulee säätää myös minimipalvelut kuuluviksi maakunnan järjestämisvastuulle.

18 §:ssä on määriteltävä rahoitus- ja maksatustehtävät kokonaisuudessaan viranomaistehtäviksi.

Lakiehdotuksen 16 §:n 5 momentti on tarpeeton, koska varsinainen asia käy ilmi 19 §:ssä.

Lakiehdotuksen 15b on poistettava, koska työllisyyskehitys maakunnassa ja sen eri alueilla riippuu pääosin muista tekijöistä kuin maakunnan toimenpiteistä ja vaikutusmahdollisuuksista kuten taloussuhdanteista ja globaalien markkinoiden kehittymisestä.

Määritellään 18 §:ssä rahoitus- ja maksatustehtävät kokonaisuudessaan viranomaistehtäväk-si.

Lakiehdotuksen 15b on poistettava, koska työllisyyskehitys maakunnassa ja sen eri alueilla riippuu pääosin muista tekijöistä kuin maakunnan toimenpiteistä ja vaikutusmahdollisuuksista kuten taloussuhdanteista ja globaalien markkinoiden kehittymisestä.

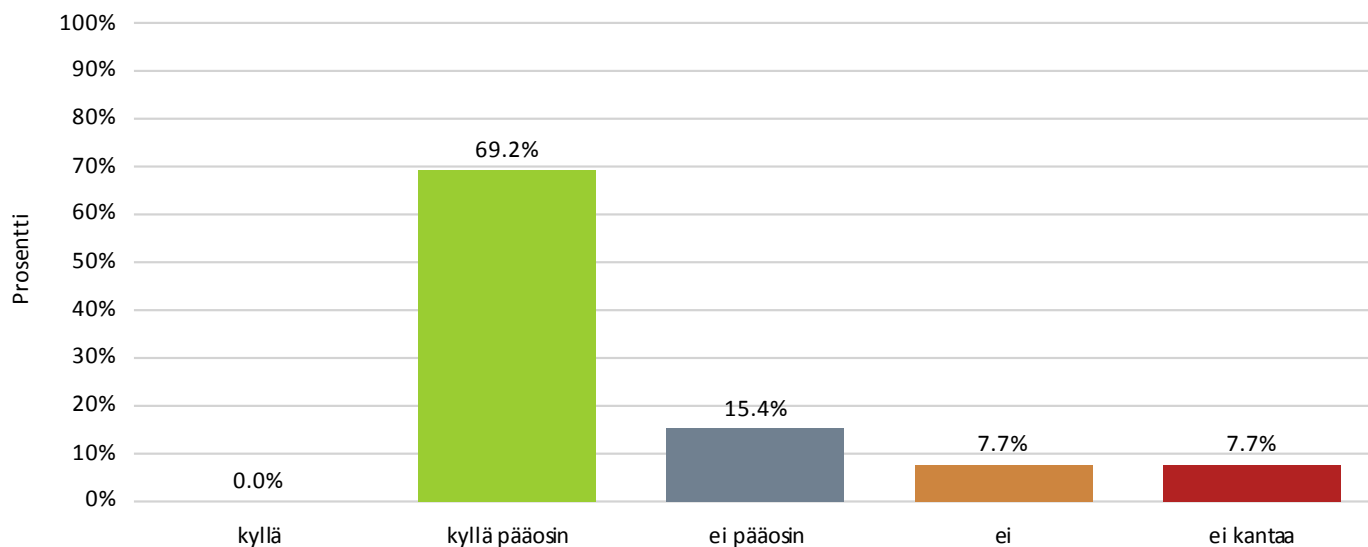
Määritellään 18 §:ssä rahoitus- ja maksatustehtävät kokonaisuudessaan viranomaistehtäväksi.

Nuorten työllisyyden edistäminen.

Määritellään rahoitustehtävät kokonaisuudessaan viranomaistehtäväksi 18 §:ään.

32. Onko monituottajamalliin pohjautuva ratkaisu tarkoituksenmukainen, jotta kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteet saavutetaan?

Luku 4 Kasvupalvelujen tuottaminen (21-24 §)

Nimi	Prosentti
kyllä	0,0%
kyllä pääosin	69,2%
ei pääosin	15,4%
ei	7,7%
ei kantaa	7,7%
N	13

33. Mahdollinen sanallinen perustelu

Voi olla, mutta on ehdotuksessa jätetty niin auki ettei mielipidettä voi muodostaa... Jos palveluita ei keskitetysti johdeta toiminta hajautuu ja tehokkuus vähenee....

Kasvupalveluissa toteutuva järjestäjä-tuottajatehtävien eriyttäminen synnyttää onnistuessaan uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja palveluinnovaatioita sekä valtakunnallisesti että maakunnallisesti. Asiakkaan kokonaisprosessin hallinta sen käynnistymisestä, palveluohjaukseen, nivelvaiheisiin ja tiedonvaihtoon toimijoiden välillä tulisi saada monituottajamallissa toimivaksi. Maakuntauudistuksen mittavuus, nopea aikataulu ja palvelujen lukuisat liittymäpinnat voivat aiheuttaa palveluviiveitä ja saatavuusongelmia uudistuksen alussa, mitä voitaisiin helpottaa pidemmän siirtymäajan ja palvelujen hallitun uudistamisen avulla. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää kansalaisen ja asiakkaan mahdollisuuksiin saada kokonaiskuva palveluverkostosta ja -mahdollisuuksista. Markkinoille siirtymisessä tulee kiinnittää huomiota siihen, että edellytykset palveluntuottajien riippumattomuudelle varmistetaan. Tämä on oleellista esim. siirrettäessä pieniä rahoitustukia tuotantopuolelle (asiakkaan oikeusturva, yhdenmukainen kohtelu).

Tavoitteita ei voida tällä mallilla saavuttaa. Kasvupalveluille tulee budjettiin korvamerkitä määräraha. Tehtävät on kirjattu lakiin, mutta resursseja ei ole kirjattu eikä tuotu riittävällä tavalla esille. Alueiden ylittävien, keskitettyjen tehtävien osalta resurssit kaikilta osin on määrittämättä. Maakunnan toimivuuden kannalta on haasteellista, että maakunnassa tullaan toimimaan kolmella eri mallilla: sote, kasvupalvelut ja maku-palvelut. Tämä voi aiheuttaa toiminnallista tehottomuutta ja palveluketjujen toimimattomuutta. Asiakkaan valinnanvapaus on laissa säädetty mahdollisimman laajaksi. Asiakkaiden kyky hahmottaa oma tilanteensa ja esteet työllistymiselle ei aina onnistu ilman ohjausta ja neuvontaa. Työmarkkinoiden ja työelämän muutos on nopeaa ja erilaisen tiedon hyödyntäminen haastavaa. Sen vuoksi olisi luotava asiakasmalli, jossa asiakas tarvittaessa saisi riittävästi tietoa ja ohjausta erilaisista palveluista. TEM:n työnvälityksen pilottien kokemukset palvelujen tuotannosta ovat osoittaneet asiakasohjauksen olevan erityisen kriittisen tekijän palvelun onnistumiselle. Lakiesitys ei riittävästi huomioi asiakasohjauksen merkitystä palvelujen ja palveluketjujen toimivuudelle. Asiakkaiden palvelutarpeen arviointi tulisi olla maakunnan järjestämistoiminnon tai maakunnan liikelaitoksen vastuulla, jotta asiakasohjaus ja palvelujen integraatio voisivat toteutua. Tältä osin lain perusteluissa ei ole riittävästi huomioitu kokemuseräistä ja käytössä olevaa tietoa erilaisten asiakasryhmien kyvystä itseohjautuvasti ja suunnitellusti ratkaista palvelutarpeitaan.

Näin laajan uudistuksen riskien hallinta edellyttäisi uudistuksen etenemistä vaiheittain ja riittävän pitkällä siirtymäkaudella.

Lakiehdotuksessa säädetyllä tavalla monituottajamalli ei ole joustavin mahdollinen toimintamalli. Toimintamallissa tulisi sallia maakunnan järjestämisvastuun laajentaminen mahdollistamalla myös oma palvelutuotanto ja sopimuksellisuus myös kuntasektorin kanssa (erityisesti vaikeammin työllistyvien palvelut, monialainen yhteispalvelu).

Kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää sääntelyn purkamista, digitaalisten palvelujen selkeää parantumista ja asiakkuuksien hallinnan parantumista. Digitaalisten palvelujen kehittäminen on välttämättömyys ns. massa-asiakkuuksien tehokkaalle hoidolle. Asiakkuuksien hallinnan parantaminen edellyttää taas palveluohjauksen tehostamista ja koordinoitua. Asiakkaiden valinnanvapaus on laissa säädetty mahdollisimman laajaksi, ellei sitä lailla rajoiteta. Asiakkaiden kyky hahmottaa oma tilanteensa ja esteet työllistymiselle ei aina onnistu ilman ohjausta ja neuvontaa. Työmarkkinoiden ja työelämän muutos on nopeaa ja erilaisen tiedon hyödyntäminen haastavaa. Sen vuoksi olisi luotava asiakasohjausmalli, jossa asiakas tarvittaessa saisi riittävästi tietoa ja ohjausta erilaista palveluista. Lakiesitys ei riittävästi huomioi asiakasohjauksen merkitystä palvelujen ja palveluketjujen toimivuudelle. Asiakkaiden palvelutarpeen arviointi tulisi olla maakunnan järjestäjätoiminnon tai liikelaitoksen vastuulla, jotta asiakasohjaus ja palvelujen integraatio voisivat toteutua. Tältä osin lain perusteluissa ei ole riittävästi huomioitu kokemuseräistä ja käytössä olevaa tietoa erilaisten asiakasryhmien kyvystä itseohjautuvasti ratkaista palvelutarpeitaan.

Sinänsä monituottajamalli on tarkoituksenmukainen lähtökohta kasvupalvelu-uudistuksessa ja luo edellytykset monialaiselle palvelutuotannolle. Tämä kuitenkin edellyttää, että palvelutarjonta on riittävän monipuolista, jotta syntyy aitoa kilpailua tuottajien kesken. Kilpailu voi mahdollistaa nykyistä kattavamman ja ketterämmän asiakaslähtöisen palvelukehityksen.

Näin laajan systemisen uudistuksen riskien hallinta saattaa kuitenkin edellyttää uudistuksen vaiheittaista etenemistä maan eri osissa.

Kustannustehokkuuden arviointi tässä vaiheessa onkin haasteellista ja perustuu pitkälti vain odotuksiin ja muualta saatuihin kokemuksiin. Se synnyttääkö malli aidosti uutta PK-yritysten liiketoimintaa jää nähtäväksi vai kohdistuvatko kaikki palvelutuotantohankinnat muutamalle suurelle kasvupalvelu tuottavalle yritykselle.

Maakunnan toimivuuden kannalta on haasteellista, että siellä tullaan toimimaan kolmella eri mallilla: sosiaali- ja terveystalveissa on oma tulkinta tästä erottamisesta, kasvupalvelu vie sen äärimmilleen ja muissa maku-palveluissa toimitaan tavallaan näiden välillä. Tämä saattaa vaarantaa tehokkuuden ja palveluketjujen toimivuuden.

Kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää sääntelyn purkamista, digitaalisten palvelujen kehitysoikkaa ja asiakkuuksien hallinnan parantumista. Digitaalisten palvelujen kehittäminen on välttämättömyys ns. massa-asiakkuuksien tehokkaalle hoidolle. Asiakkuuksien hallinnan parantaminen edellyttää taas palveluohjauksen tehostamista ja koordinoitua.

Asiakkaiden valinnanvapaus on laissa säädetty mahdollisimman laajaksi. Asiakkaiden kyky hahmottaa oma tilanteensa ja esteet työllistymiselle ei aina onnistu ilman ohjausta ja neuvontaa. Työmarkkinoiden ja työelämän muutos on nopeaa ja erilaisen tiedon hyödyntäminen haastavaa. Sen vuoksi olisi luotava asiakasohjausmalli, jossa asiakas tarvittaessa saisi riittävästi tietoa ja ohjausta erilaisista palveluista. TEM:n työnvälityksen pilottien kokemukset palvelujen tuotannosta ovat osoittaneet asiakasohjauksen olevan erityisen kriittinen tekijä palvelun onnistumiselle.

Lakiesitys ei riittävästi huomioi asiakasohjauksen merkitystä palvelujen ja palveluketjujen toimivuudelle. Asiakkaiden palvelutarpeen arviointi tulisi olla maakunnan järjestäjätoiminnon tai liikelaitoksen vastuulla, jotta asiakasohjaus ja palvelujen integraatio voisivat toteutua. Tältä osin lain perusteluissa ei ole riittävästi huomioitu kokemuksesta ja käytössä olevaa tietoa erilaisten asiakasryhmien kyvystä itseohjautuvasti ratkaista palvelutarpeita.

Lakiesityksen mukaan maakunnan tuottaessa itse kasvupalveluja sen on annettava palvelujen tuottaminen maakunnan yhtiön tai yhteisön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus). Maakunnan tulisi voida tuottaa kasvupalveluja markkinapuutetilanteessa maakunnan liikelaitoksen palveluna. Yhtiöittämisvelvollisuus aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia ja lisää hallinnollisia tehtäviä.

Sinänsä monituottajamalli on tarkoituksenmukainen lähtökohta kasvupalvelu-uudistuksessa, ja kilpailu mahdollistaa nykyistä kattavamman ja ketterämmän asiakaslähtöisen palvelukehityksen. Näin laajan systemisen uudistuksen riskien hallinta saattaa kuitenkin edellyttää uudistuksen vaiheittaista etenemistä.

Maakunnan toimivuuden kannalta on myös haasteellista, että siellä tullaan toimimaan kolmella eri mallilla: sosiaali- ja terveystalveissa on oma tulkinta tästä erottamisesta, kasvupalvelussa maakunta voi toimia tuottajana vain markkinapuutetilanteessa ja muissa maku-palveluissa toimitaan tavallaan näiden välillä. Tämä saattaa vaarantaa tehokkuuden ja palveluketjujen toimivuuden.

TEM:n työnvälityksen pilottien kokemukset palvelujen tuotannosta ovat osoittaneet asiakasohjauksen olevan erityisen kriittinen tekijä palvelun onnistumiselle. Asiakkaiden kyky hahmottaa oma tilanteensa ja esteet työllistymiselle ei aina onnistu ilman ohjausta ja neuvontaa. Työmarkkinoiden ja työelämän muutos on nopeaa ja erilaisen tiedon hyödyntäminen haastavaa. Lakiesitys ei riittävästi huomioi asiakasohjauksen merkitystä palvelujen ja palveluketjujen toimivuudelle. Asiakkaiden palvelutarpeen arviointi tulisi olla maakunnan järjestäjätoiminnon tai liikelaitoksen vastuulla, jotta asiakasohjaus ja palvelujen integraatio voisivat toteutua.

Sinänsä monituottajamalli on tarkoituksenmukainen lähtökohta kasvupalvelu-uudistuksessa, ja kilpailu mahdollistaa nykyistä kattavamman ja ketterämmän asiakaslähtöisen palvelukehityksen. Näin laajan systemisen uudistuksen riskien hallinta saattaa kuitenkin edellyttää uudistuksen vaiheittaista etenemistä maan eri osissa.

Maakunnan toimivuuden kannalta on myös haasteellista, että siellä tullaan toimimaan kolmella eri mallilla: sosiaali- ja terveystalveissa on oma tulkinta tästä erottamisesta, kasvupalvelussa maakunta voi toimia tuottajana vain markkinapuutetilanteessa ja muissa maku-palveluissa toimitaan tavallaan näiden välillä. Tämä saattaa vaarantaa tehokkuuden ja palveluketjujen toimivuuden.

TEM:n työnvälityksen pilottien kokemukset palvelujen tuotannosta ovat osoittaneet asiakasohjauksen olevan erityisen kriittinen tekijä palvelun onnistumiselle. Asiakkaiden kyky hahmottaa oma tilanteensa ja esteet työllistymiselle ei aina onnistu ilman ohjausta ja neuvontaa. Työmarkkinoiden ja työelämän muutos on nopeaa ja erilaisen tiedon hyödyntäminen haastavaa. Sen vuoksi olisi luotava asiakasohjausmalli, jossa asiakas tarvittaessa saisi riittävästi tietoa ja ohjausta erilaisista palveluista. TEM:n työnvälityksen pilottien kokemukset palvelujen tuotannosta ovat osoittaneet asiakasohjauksen olevan erityisen kriittinen tekijä palvelun onnistumiselle. Lakiesitys ei riittävästi huomioi asiakasohjauksen merkitystä palvelujen ja palveluketjujen toimivuudelle. Asiakkaiden palvelutarpeen arviointi tulisi olla maakunnan järjestäjätoiminnon tai liikelaitoksen vastuulla, jotta asiakasohjaus ja palvelujen integraatio voisivat toteutua. Tältä osin lain perusteluissa ei ole riittävästi huomioitu kokemuksesta ja käytössä olevaa tietoa erilaisten asiakasryhmien kyvystä itseohjautuvasti ratkaista palvelutarpeita.

Sinänsä monituottajamalli on tarkoituksenmukainen lähtökohta kasvupalvelu-uudistuksessa, ja kilpailu mahdollistaa nykyistä kattavamman ja ketterämmän asiakaslähtöisen palvelukehityksen. Näin laajan systemisen uudistuksen riskien hallinta saattaa kuitenkin edellyttää uudistuksen vaiheittaista etenemistä maan eri osissa.

Maakunnan toimivuuden kannalta on haasteellista, että siellä tullaan toimimaan kolmella eri mallilla: sosiaali- ja terveystalveissa on oma tulkinta tästä erottamisesta, kasvupalvelussa maakunta voi toimia tuottajana vain markkinapuutetilanteessa ja muissa maku-palveluissa toimitaan tavallaan näiden välillä. Tämä saattaa vaarantaa tehokkuuden ja palveluketjujen toimivuuden.

TEM:n työnvälityksen pilottien kokemukset palvelujen tuotannosta ovat osoittaneet asiakasohjauksen olevan erityisen kriittinen tekijä palvelun onnistumiselle. Asiakkaiden kyky hahmottaa oma tilanteensa ja esteet työllistymiselle ei aina onnistu ilman ohjausta ja neuvontaa. Työmarkkinoiden ja työelämän muutos on nopeaa ja erilaisen tiedon hyödyntäminen haastavaa. Sen vuoksi olisi luotava asiakasohjausmalli, jossa asiakas tarvittaessa saisi riittävästi tietoa ja ohjausta erilaisista palveluista. TEM:n työnvälityksen pilottien kokemukset palvelujen tuotannosta ovat osoittaneet asiakasohjauksen olevan erityisen kriittinen tekijä palvelun onnistumiselle. Lakiesitys ei riittävästi huomioi asiakasohjauksen merkitystä palvelujen ja palveluketjujen toimivuudelle. Asiakkaiden palvelutarpeen arviointi tulisi olla maakunnan järjestäjätoiminnon tai liikelaitoksen vastuulla, jotta asiakasohjaus ja palvelujen integraatio voisivat toteutua. Tältä osin lain perusteluissa ei ole riittävästi huomioitu kokemuksesta ja käytössä olevaa tietoa erilaisten asiakasryhmien kyvystä itseohjautuvasti ratkaista palvelutarpeita.

Sinänsä monituottajamalli on tarkoituksenmukainen lähtökohta kasvupalvelu-uudistuksessa, ja kilpailu mahdollistaa nykyistä kattavamman ja ketterämmän asiakaslähtöisen palvelukehityksen. Näin laajan systemisen uudistuksen riskien hallinta saattaa kuitenkin edellyttää uudistuksen vaiheittaista etenemistä maan eri osissa.

Maakunnan toimivuuden kannalta on haasteellista, että siellä tullaan toimimaan kolmella eri mallilla: sosiaali- ja terveystalveissa on oma tulkinta tästä erottamisesta, kasvupalvelussa maakunta voi toimia tuottajana vain markkinapuutetilanteessa ja muissa maku-palveluissa toimitaan tavallaan näiden välillä. Tämä saattaa vaarantaa tehokkuuden ja palveluketjujen toimivuuden.

TEM:n työnvälityksen pilottien kokemukset palvelujen tuotannosta ovat osoittaneet asiakasohjauksen olevan erityisen kriittinen tekijä palvelun onnistumiselle. Asiakkaiden kyky hahmottaa oma tilanteensa ja esteet työllistymiselle ei aina onnistu ilman ohjausta ja neuvontaa. Työmarkkinoiden ja työelämän muutos on nopeaa ja erilaisen tiedon hyödyntäminen haastavaa. Sen vuoksi olisi luotava asiakasohjausmalli, jossa asiakas tarvittaessa saisi riittävästi tietoa ja ohjausta erilaisista palveluista. TEM:n työnvälityksen pilottien kokemukset palvelujen tuotannosta ovat osoittaneet asiakasohjauksen olevan erityisen kriittinen tekijä palvelun onnistumiselle. Lakiesitys ei riittävästi huomioi asiakasohjauksen merkitystä palvelujen ja palveluketjujen toimivuudelle. Asiakkaiden palvelutarpeen arviointi tulisi olla maakunnan järjestäjätoiminnon tai liikelaitoksen vastuulla, jotta asiakasohjaus ja palvelujen integraatio voisivat toteutua. Tältä osin lain perusteluissa ei ole riittävästi huomioitu kokemuksesta ja käytössä olevaa tietoa erilaisten asiakasryhmien kyvystä itseohjautuvasti ratkaista palvelutarpeita.

Monituottajamalli voi tuoda toivottua tuoreutta järjestelmään, mikäli hyvin harkitaan mitkä palvelut on tehokasta ja tarkoituksenmukaista tuottaa markkinoilla. Jo nyt kasvupalveluissa on selkeitä ulkoistettuja kokonaisuuksia esimerkiksi asiakaspalvelussa ja koulutuksissa. Sen sijaan monet kasvupalvelut tuotetaan jo nyt hyvin kustannustehokkaasti esim. ELYissä (esim. keuhpat), jolloin järjestäminen ostopalveluna yrityksen välityksellä ei tuota lisäarvoa asiakkaalle tai säästöjä valtiontalouteen. Näin laajan systeemisen uudistuksen riskien hallinta saattaa kuitenkin edellyttää uudistuksen vaiheittaista etenemistä maan eri osissa.

Kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää sääntelyn purkamista, digitaalisten palvelujen kehitysohjelmaa ja asiakkuuksien hallinnan parantamista. Digitaalisten palvelujen kehittäminen on välttämättömyys ns. massa-asiakkuuksien tehokkaalle hoidolle. Asiakkuuksien hallinnan parantaminen edellyttää taas palveluohjauksen tehostamista ja koordinoitua.

Olisi luotava asiakasohjausmalli, jossa asiakas tarvittaessa saisi riittävästi tietoa ja ohjausta erilaista palveluista. TEM:n työnvälityksen pilottien kokemukset palvelujen tuotannosta ovat osoittaneet asiakasohjauksen olevan erityisen kriittinen tekijä palvelun onnistumiselle. Lakiesitys ei riittävästi huomioi asiakasohjauksen merkitystä palvelujen ja palveluketjujen toimivuudelle. Asiakkaiden palvelutarpeen arviointi tulisi olla maakunnan järjestäjätoiminnan tai liikelaitoksen vastuulla, jotta asiakasohjaus ja palvelujen integraatio voisivat toteutua. Tältä osin lain perusteluissa ei ole riittävästi huomioitu kokemuseräistä ja käytössä olevaa tietoa erilaisten asiakasryhmien kyvystä itseohjautuvasti ratkaista palvelutarpeitaan.

Sinänsä monituottajamalli on tarkoituksenmukainen lähtökohta kasvupalvelu-uudistuksessa, ja kilpailu mahdollistaa nykyistä kattavamman ja ketteremmän asiakaslähtöisen palvelukehityksen. Näin laajan systeemisen uudistuksen riskien hallinta saattaa kuitenkin edellyttää uudistuksen vaiheittaista etenemistä maan eri osissa.

Kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää sääntelyn purkamista, digitaalisten palvelujen kehitysohjelmaa ja asiakkuuksien hallinnan parantamista. Digitaalisten palvelujen kehittäminen on välttämättömyys niin sanottujen massa-asiakkuuksien tehokkaalle hoidolle. Asiakkuuksien hallinnan parantaminen edellyttää taas palveluohjauksen tehostamista ja koordinoitua. TE-toimiston näkökulmasta katsottuna hallituksen esitys näyttää lähtevän pääosin liian yksipuolisesta asiakasnäkemyksestä, jonka mukaan kaikilla asiakkailla on yhtäläiset valmiudet, kyvyt ja taidot. Tosiasiassa TE-toimiston asiakkaista osalla on hyvät valmiudet digitaalisten palvelujen käyttöön, kun taas osalla asiakkaista tällaisia valmiuksia ei ole. Esimerkiksi heikommassa työmarkkina-asemassa olevat työttömät työnhakijat tarvitsevat monialaista yhteispalvelua, johon voi sisältyä niin nykyisen TE-toimiston kuin sosiaali- ja terveys-huollon palveluita. Erilaiset asiakasryhmät on otettava huomioon siten, että heikommassa työmarkkina-asemassa oleville on turvattava palvelut omana kokonaisuutenaan.

Asiakkaiden valinnanvapaus on laissa säädetty mahdollisimman laajaksi, ellei sitä lailla rajoiteta. Asiakkaiden kyky hahmottaa oma tilanteensa ja esteet työllistymiselle ei aina onnistu ilman ohjausta ja neuvontaa. Työmarkkinoiden ja työelämän muutos on nopeaa ja erilaisen tiedon hyödyntäminen haastavaa. Sen vuoksi olisi luotava asiakasohjausmalli, jossa asiakas tarvittaessa saisi riittävästi tietoa ja ohjausta erilaista palveluista. Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälityksen pilottien kokemukset palvelujen tuotannosta ovat osoittaneet asiakasohjauksen olevan erityisen kriittinen tekijä palvelun onnistumiselle. Lakiesitys ei riittävästi huomioi asiakasohjauksen merkitystä palvelujen ja palveluketjujen toimivuudelle. Asiakkaiden palvelutarpeen arviointi tulisi kuulua maakunnan järjestäjätoimintoihin, jotta asiakasohjaus ja palvelujen integraatio voisivat toteutua. Tältä osin lain perusteluissa ei ole riittävästi huomioitu kokemuseräistä ja käytössä olevaa tietoa erilaisten asiakasryhmien kyvystä itseohjautuvasti ratkaista palvelutarpeitaan.

Lakiesityksen mukaan maakunnan tuottaessa itse kasvupalveluja sen on annettava palvelujen tuottaminen maakunnan yhtiön tai yhteisön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus). Maakunnan tulisi voida tuottaa kasvupalveluja markkinapuutetilanteessa maakunnan liikelaitoksen palveluna, koska yhtiöittämisvelvollisuus aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia ja lisää hallinnollisia tehtäviä. Edellä kuvattua ratkaisua puoltaa myös se, että niin sanottu kilpailuneutraaliteetti ei vaaranna, kun maakunta voi tuottaa kasvupalveluja vain markkinapuutetilanteessa.

Maakunnan toimivuuden kannalta on haasteellista, että siellä tullaan toimimaan kolmella eri mallilla: sosiaali- ja terveyspalveluissa on oma tulkinta tästä erottamisesta, kasvupalvelu vie sen äärimmilleen ja muissa maku-palveluissa toimitaan tavallaan näiden välillä. Tämä saattaa vaarantaa tehokkuuden ja palveluketjujen toimivuuden.

Kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää sääntelyn purkamista, digitaalisten palvelujen kehitysoikikaa ja asiakkuuksien hallinnan parantumista. Digitaalisten palvelujen kehittäminen on välttämättömyys ns. massa-asiakkuuksien tehokkaalle hoidolle. Asiakkuuksien hallinnan parantaminen edellyttää taas palveluohjauksen tehostamista ja koordinoitua.

Asiakkaiden kyky hahmottaa oma tilanteensa ja esteet työllistymiselle ei aina onnistu ilman ohjausta ja neuvontaa. Työmarkkinoiden ja työelämän muutos on nopeaa ja erilaisen tiedon hyödyntäminen haastavaa. Lakiesitys ei riittävästi huomioi asiakasohjauksen merkitystä palvelujen ja palveluketjujen toimivuudelle. Asiakkaiden palvelutarpeen arviointi tulisi olla maakunnan järjestäjätoiminnon tai liikelaitoksen vastuulla, jotta asiakasohjaus ja palvelujen integraatio voisivat toteutua. Tältä osin lain perusteluissa ei ole riittävästi huomioitu kokemuseräistä ja käytössä olevaa tietoa erilaisten asiakasryhmien kyvystä itseohjautuvasti ratkaista palvelutarpeitaan.

Maakunnan tulisi voida tuottaa kasvupalveluja markkinapuutetilanteessa maakunnan liikelaitoksen palveluna ilman yhtiöittämisvelvollisuutta. Yhtiöittämisvelvollisuus aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia ja lisää hallinnollisia tehtäviä ja yhtiön perustamis- ja tarvittaessa alasajoprosessit ovat työläitä. Kun maakunta voi tuottaa kasvupalveluja vain markkinapuutetilanteessa, ei ns. kilpailuneutraaliteetti vaarantuisi, vaikka yhtiötä ei perustettaisikaan.

Sinänsä monituottajamalli on tarkoituksenmukainen lähtökohta kasvupalvelu-uudistuksessa, ja kilpailu mahdollistaa nykyistä kattavamman ja ketteremmän asiakaslähtöisen palvelukehityksen. Näin laajan systeemisen uudistuksen riskien hallinta saattaa kuitenkin edellyttää uudistuksen vaiheittaista etenemistä maan eri osissa.

Kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää sääntelyn purkamista, digitaalisten palvelujen kehitysoikikaa ja asiakkuuksien hallinnan parantumista. Digitaalisten palvelujen kehittäminen on välttämättömyys ns. massa-asiakkuuksien tehokkaalle hoidolle. Asiakkuuksien hallinnan parantaminen edellyttää taas palveluohjauksen tehostamista ja koordinoitua.

Asiakkaiden valinnanvapaus on laissa säädetty mahdollisimman laajaksi, ellei sitä lailla rajoiteta. Asiakkaiden kyky hahmottaa oma tilanteensa ja esteet työllistymiselle ei aina onnistu ilman ohjausta ja neuvontaa. Työmarkkinoiden ja työelämän muutos on nopeaa ja erilaisen tiedon hyödyntäminen haastavaa. Sen vuoksi olisi luotava asiakasohjausmalli, jossa asiakas tarvittaessa saisi riittävästi tietoa ja ohjausta erilaista palveluista. TEM:n työnvälityksen pilottien kokemukset palvelujen tuotannosta ovat osoittaneet asiakasohjauksen olevan erityisen kriittinen tekijän palvelun onnistumiselle. Lakiesitys ei riittävästi huomioi asiakasohjauksen merkitystä palvelujen ja palveluketjujen toimivuudelle. Asiakkaiden palvelutarpeen arviointi tulisi olla maakunnan järjestäjätoiminnon, jotta asiakasohjaus ja palvelujen integraatio voisivat toteutua.. Lakiesityksen mukaan maakunnan tuottaessa itse kasvupalveluja sen on annettava palvelujen tuottaminen maakunnan yhtiön tai yhteisön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus). Maakunnan tulisi voida tuottaa kasvupalveluja markkinapuutetilanteessa maakunnan omana tai liikelaitoksen palveluna.

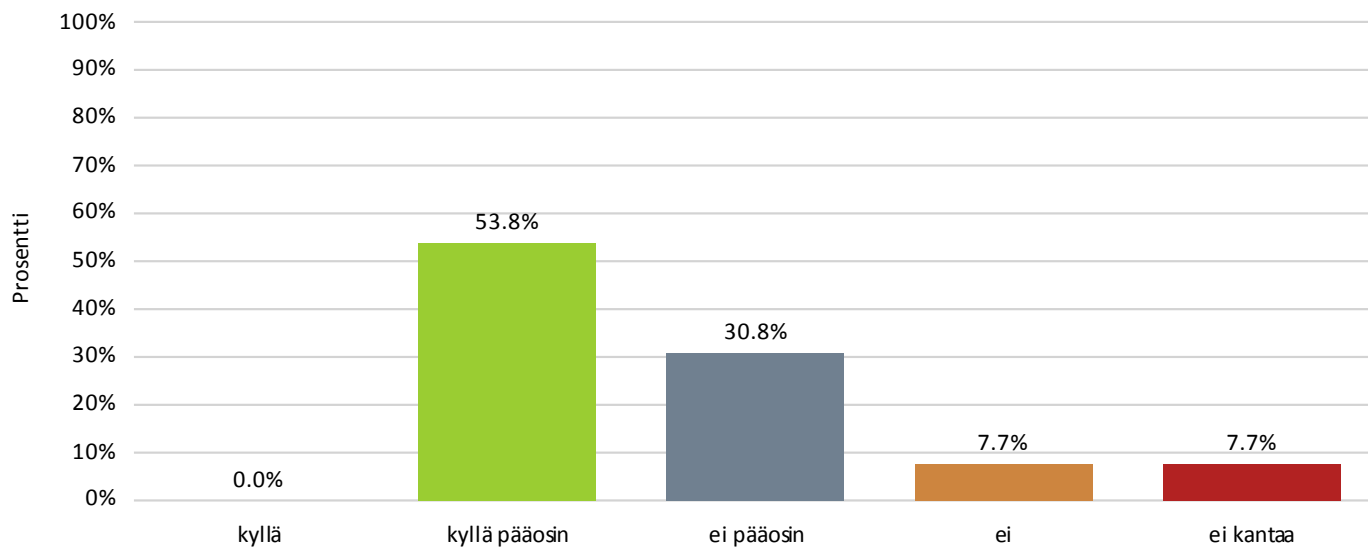
Periaatteessa monituottajamalli mahdollistaa joustavan ja innovatiivisen palvelujen tuottamisen.

Asiakkaiden valinnanvapaus on laissa säädetty mahdollisimman laajaksi, ellei sitä lailla rajoiteta. Asiakkaiden kyky hahmottaa oma tilanteensa ja esteet työllistymiselle ei aina onnistu ilman ohjausta ja neuvontaa. Työmarkkinoiden ja työelämän muutos on nopeaa ja erilaisen tiedon hyödyntäminen haastavaa. Sen vuoksi olisi luotava asiakasohjausmalli, jossa asiakas tarvittaessa saisi riittävästi tietoa ja ohjausta erilaista palveluista.

Lakiesityksen mukaan maakunnan tuottaessa itse kasvupalveluja sen on annettava palvelujen tuottaminen maakunnan yhtiön tai yhteisön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus). Maakunnan tulisi voida tuottaa kasvupalveluja markkinapuutetilanteessa maakunnan liikelaitoksen palveluna. Yhtiöittämisvelvollisuus aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia ja lisää hallinnollisia tehtäviä. Toiminnan alas- ja ylösajot markkinatilanteen vaihdelleissa ovat ongelmallisia. Yhtiömuotoinen toiminta ei kykene pitämään yllä maakunnan omaa palvelutuotantoa varautumismielessä, jos markkinat eiväät joltain osin toimikaan. Näin ollen lakiluonnoksessa on liian tiukka määritelmä maakunnan mahdollisuuksille tuottaa palveluja. Epäselväksi jää myös se, koskee yhtiöittämisvelvollisuus maakuntaa siirtymävaiheen aikana.

Laatukriteerien määritelmä palveluohjaukselta puuttuu kokonaan. Voidaanko palveluohjausta tuottaa erilaisin laatukriteerein valtakunnallisesti. Huomioitava myös olisi, että asiakkaiden palvelutarpeet muuttuvat lyhyellä syklillä tai on tarkoituksenmukaista tarjota useampia palveluja rinnakkain. Voidaanko asiakas ohjata tai voiko asiakas valita useamman palvelutarjoajan palveluihin saadakseen tarvitsemaansa tietoa / ohjausta / palvelua (esim. yritysneuvonta, työnhakupalvelut, urasuunnittelu)?

Miten turvataan yhdenmukainen seurantajärjestelmä ja tietoperusta monituottajamalli- järjestelmässä?

34. Säädetäänkö laissa tarpeeksi selkeästi kasvupalvelun tuottajien velvoitteista (huomioiden myös 35 § Hallintomenettely ja julkisuus)?

Nimi	Prosentti
kyllä	0,0%
kyllä pääosin	53,8%
ei pääosin	30,8%
ei	7,7%
ei kantaa	7,7%
N	13

35. Mahdollinen sanallinen perustelu

Täysin epäselvää kuka ilmoittaa mitä ja kenelle.....liittyen työttömyysturvaan, joka keskeinen kaikessa toiminnassa.....ja liittyy kaikkeen palveluiden tuottamiseen....

Yleiset reunaehdot ovat laissa, mutta maakunnan on huolehdittava siitä, että palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeita ja, että palveluja tuottavat yritykset toimivat kasvupalvelun asiakkaan hyväksi. Tehtävän siirtyminen riippumattomalta julkiselta sektorilta yritykselle sisältää riskejä mm. asiakasohjauksen objektiivisuuden osalta. Maakunnalla tulisi olla mahdollisuus tuottaa kasvupalveluja myös siinä tilanteessa, että palvelun ostaminen markkinoilta tulee maakunnalle liian kalliiksi.

Hankintaosaaminen ei tule kaikilla alueilla riittämään palvelujen hankinnan ja oston osalta. Tuottajan velvollisuuksia tulee tarkentaa.

Lain 35§:n viittaus eri lakeihin on kirjoitettu epäselvästi ja tältä osin lain sanamuotoja tulee tarkentaa ja selkeyttää.

Lain mukaan maakunnilla tulee olla maakuntastrategia, jota se toteuttaa. Näin ollen maakunnan kilpailuttaessaan tuottajia se huomioi maakuntastrategian vaatimukset ja tavoitteet toiminnassaan. Tämän vuoksi palveluntuottajan velvollisuus on toimia sovitun sopimuksen edellyttämällä tavalla eikä erillistä mainintaa maakuntastrategian noudattamisesta tarvita. Hankintojen osalta ostajan vastuu tulee kirjata selkeästi ja säädöksissä tulee tarkentaa esim. liikesalaisuuksien piiriin kuuluvien asioiden käytöstä päätöksiä tehtäessä, jottei tule tilanteita, joissa liikesalaisuuteen vedoten päätöksentekijällä ei ole riittäviä tietoja käytettävissä.

Mikäli myöhemmin todettaisiin, että työttömyysturvan asiantuntijalausunnot tulevat maakuntien vastuulle, tulee ne lisätä viranomaistehtäväksi.

Tuottajien velvoitteita ei ole määritelty riittävästi – asia jää ilmeisesti sopimus pohjalle?

Lain mukaan maakunnilla tulee olla maakuntastrategia, jota se toteuttaa. Näin ollen maakunta kilpailuttaessaan tuottajia huomioi maakuntastrategian vaatimukset ja tavoitteet toimissaan. Palveluntuottajan velvollisuus on toimia sovitun sopimuksen edellyttämällä tavalla, mikä pitää sisällään sopivuuden maakuntastrategiaan.

Mikäli myöhemmin päätettäisiin, että työttömyysturvan asiantuntijalausunnot tulevat maakuntien vastuulle (ei siis Kelan), tulee ne lisätä viranomaistehtäviksi.

Pykälässä 35 Hallintomenettely ja julkisuus, on viittaus eri lakeihin kirjoitettu epäselvästi. Tältä osin lain sanamuotoja tulee tarkentaa siten, että lukijalle on selvää, mihin lakeihin momenteissa 1 ja 2 viitataan.

Lain mukaan maakunnilla tulee olla maakuntastrategia, jota se toteuttaa. Näin ollen maakunta kilpailuttaessaan tuottajia huomioi maakuntastrategian vaatimukset ja tavoitteet toimissaan. Palveluntuottajan velvollisuus on toimia sovitun sopimuksen edellyttämällä tavalla mikä pitää sisällään sopivuuden maakuntastrategiaan. Erillistä mainintaa maakuntastrategian noudattamisesta ei tarvita.

Mikäli myöhemmin päätettäisiin, että työttömyysturvan asiantuntijalausunnot tulevat maakuntien vastuulle, tulee ne lisätä viranomaistehtäviksi.

Lain mukaan maakunnilla tulee olla maakuntastrategia, jota se toteuttaa. Näin ollen maakunta kilpailuttaessaan tuottajia huomioi maakuntastrategian vaatimukset ja tavoitteet toimissaan. Palveluntuottajan velvollisuus on toimia sovitun sopimuksen edellyttämällä tavalla mikä pitää sisällään sopivuuden maakuntastrategiaan. Erillistä mainintaa maakuntastrategian noudattamisesta ei tarvita. Mikäli myöhemmin päätettäisiin, että työttömyysturvan asiantuntijalausunnot tulevat maakuntien vastuulle, tulee ne lisätä viranomaistehtäviksi.

Laissa on määritelty palvelun maakunnallinen tuottaja mutta ei valtakunnallista tuottajaa. Lain 21 §:ssä tuodaan kuitenkin esille valtakunnalliset kasvupalvelujen tuottajat. Sen vuoksi olisi selkeämpää määritellä 2 §:ssä yleisesti tuottaja yksityiseksi tai julkisoikeudelliseksi yhteiseksi, joka tuottaa 2-kohdassa tarkoitettuja kasvupalveluita.

23 §:n mukaan palveluntuottaja veloitetaan tallentamaan asiakastiedot järjestelmiin. Selvyyden ja kokonaisvaltaisen palveluketjun varmistamiseksi tulisi määritellä, mitä tällaisilla asiakastiedoilla tarkoitetaan. Markkinapuute tulisi määritellä lainsäädännössä. Perusteluissa olisi syytä tuoda esille se, millä menettelyllä markkinapuute selvitetään. Markkinapuute tulisi määritelmänä avata tässä laissa.

35 § on kokonaisuudessaan vaikeaselkoinen ja epäselvä. Tältä osin lain sanamuotoja tulee tarkentaa siten, että lukijalle on selvää, mihin lakeihin momenteissa 1 ja 2 viitataan. Tällaisenaan lakiviittaukset ovat epäselviä siten, ettei kyseisestä säännöksestä käy yksiselitteisesti ja selkeästi ilmi, milloin puheena on kasvupalvelulaki ja milloin taas viitataan muihin lakeihin. Tämän lisäksi siitä ei käy ilmi, mitä pykälässä tarkoitetaan aikaisemmin mainitsemattomilla termeillä "ylläpitäjä" tai "yhteisön edut".

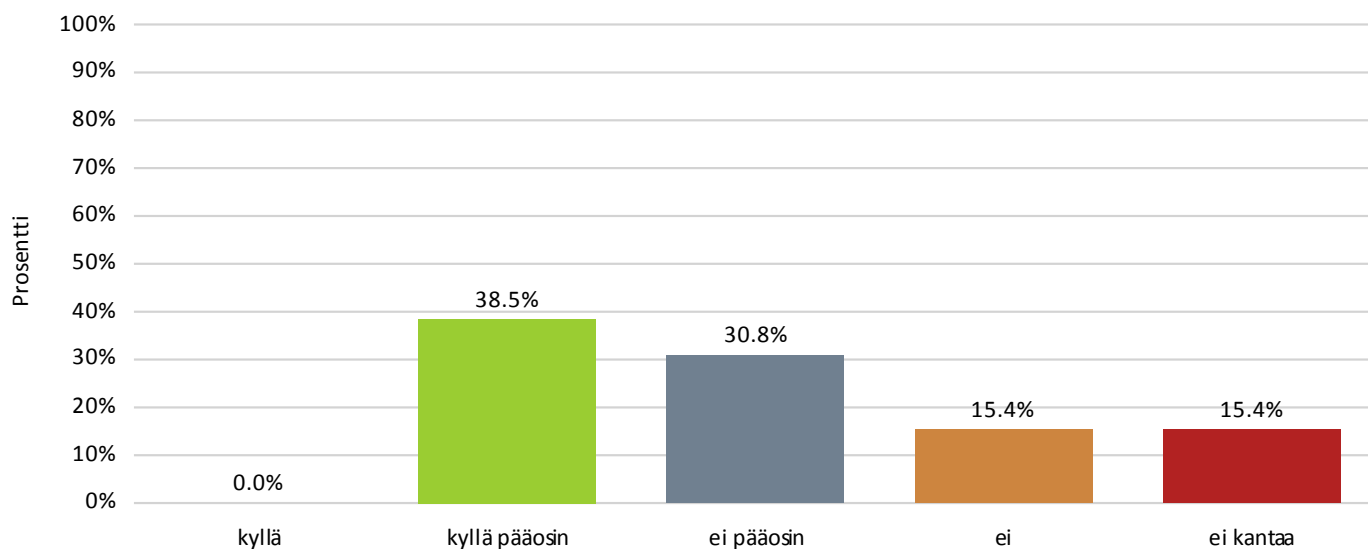
Lain mukaan maakunnilla tulee olla maakuntastrategia, jota se toteuttaa. Näin ollen maakunta kilpailuttaessaan tuottajia huomioi maakuntastrategian vaatimukset ja tavoitteet toimissaan. Palveluntuottajan velvollisuus on toimia maakunnan kanssa solmitun sopimuksen edellyttämällä tavalla, mikä pitää sisällään sopivuuden maakuntastrategiaan. Erillistä mainintaa maakuntastrategian noudattamisesta ei näin ollen tarvita.

Mikäli myöhemmin päätettäisiin, että työttömyysturvan asiantuntijalausunnot tulevat maakuntien vastuulle, tulee ne lisätä viranomaistehtäviksi.

Lakiehdotusta lukiessa käytännön toteutuksen onnistuminen epäilyttää. Erityisesti huolen aiheena on se, että toteutuksen epäonnistumistilanteessa juuri asiakas kärsii eniten.

Lain mukaan maakunnilla tulee olla maakuntastrategia, jota se toteuttaa. Näin ollen maakunta kilpailuttaessaan tuottajia huomioi maakuntastrategian vaatimukset ja tavoitteet tomissaan. Palveluntuottajan velvollisuus on toimia sovitun sopimuksen edellyttämällä tavalla mikä pitää sisällään sopivuuden maakuntastrategiaan. Erillistä mainintaa maakuntastrategian noudattamisesta ei tarvita. Mikäli myöhemmin päätettäisiin, että työttömyysturvan asiantuntijalausunnat tulevat maakuntien vastuulle, tulee ne lisätä viranomaistehtäviksi.

36. Mahdollistaako laki riittävällä tavalla asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Nimi	Prosentti
kyllä	0,0%
kyllä pääosin	38,5%
ei pääosin	30,8%
ei	15,4%
ei kantaa	15,4%
N	13

37. Mahdollinen sanallinen perustelu

.....

Asia todetaan luvussa 3 lyhyesti. Valinnanvapauden reunaehdot määrittävät käytännössä kuitenkin mm. maakunnan resurssien ja palveluntarjonnan kautta.

Vaikka asiakkaan valinnanvapauden lisääminen on lain kantavia periaatteita, ei se erotu riittävän selkeästi otsikkorakenteesta vaan sitä koskeva säännös on "piilotettu" 14§:n sisälle.

Julkisen tuotannon rajaaminen vain markkinapuutetilanteisiin saattaa tosiasiasa rajoittaa asiakkaan valinnanvapauden toteutumista. Tämä korostuu etenkin uudistuksen alkuvaiheessa ja muualla kuin suurilla kaupunkiseuduilla ja väestörikkaissa, kasvavissa maakunnissa. Tältä osin ehdotetussa laissa on piirteitä, jotka voivat rajoittaa kansallisten yhdenvertaisuutta palvelujen saannissa ja tarjonnassa.

Sähköisten palvelujen ja itseohjautuvuuden lisääntyessä on vaarana, että asiakas ohjautuu valintansa perusteella väärään palveluun mikäli ohjausta ja neuvontaa ei ole riittävästi saatavilla. Jos asiakas on tehnyt väärän valinnan, niin missä tilanteessa ja miten hän voi vaihtaa palveluntuottajaa? Tähän tulisi ottaa kantaa lainsäädännössä. Valinnanvapaus ei toteudu kasvupalvelujen osalta riittävässä määrin alueilla, joilla ilman määrärahojen korvamerkkausta sote-palvelut vie leijonan osan rahoituksesta.

Vaikka asiakkaan valinnanvapauden lisääminen on lakiesityksen kantavia periaatteita, se ei erotu lain otsikkorakenteesta, vaan valinnanvapautta koskeva säännös on hankalasti löydettävissä 14 §:n sisältä. Asiakkaan näkökulmasta valinnanvapautta koskeva säännökset olisi syytä otsikoida erikseen esimerkiksi tekemällä 14 §:n otsikkoon lisäyksen ”ja valinnanvapaus”.

Julkisen tuotannon rajaaminen vain markkinapuutetilanteisiin saattaa tosiasiasa rajoittaa asiakkaan valinnanvapauden toteutumista. Tämä korostuu etenkin uudistuksen alkuvaiheessa ja muualla kuin suurilla kaupunkiseuduilla ja väestörikkaissa, kasvavissa maakunnissa. Myös maakuntien sisäiset alueelliset erot voivat huomattavia. Tältä osin ehdotetussa laissa on piirteitä, jotka voivat olla ongelmallisia kansalaisten perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden kannalta.

Sähköisten palvelujen ja itseohjautuvuuden lisääntyessä on vaarana, että asiakas ohjautuu valintansa perusteella väärään palveluun mikäli ohjausta ja neuvontaa ei ole riittävästi saatavilla. Jos asiakas on tehnyt väärän valinnan, niin missä tilanteessa hän voi vaihtaa palveluntuottajaa. Tähän tulisi ottaa selkeästi kantaa lainsäädännössä.

Vaikka asiakkaan valinnanvapauden lisääminen on lain kantavia periaatteita, se ei erotu lain otsikointirakenteesta, vaan valinnanvapautta koskeva säännös on hankalasti löydettävissä 14 §:n sisältä. Asiakkaan näkökulmasta valinnanvapautta koskeva säännökset olisi syytä otsikoida erikseen esimerkiksi tekemällä 14 §:n otsikkoon lisäyksen ”ja valinnanvapaus”.

Sinänsä lakiesitys luo puitteet asiakkaiden valinnanvapaudelle, erityisesti henkilöasiakkaiden palvelujen suhteen. Se miten valinnanvapaus käytännössä toteutetaan ja millaisiin palveluihin se ulotetaan kaipa selkeästi tarkennusta. Tässäkin prosessissa tulee huomioida asiakkaiden tosiasiallinen kyky tehdä valintoja omien palvelutarpeidensa täyttämiseksi. Asiakasohjaus ja neuvonta ovat erityisen oleellisia elementtejä. Haasteellista on myös valinnanvapauden erilainen määrittely ja toimintalogiikka verrattuna esim. sote-uudistuksen valinnanvapauteen. Tämä tulee aiheuttamaan tulkintaepäselvyyksiä erityisesti henkilöasiakkaiden kohdalla.

Julkisen tuotannon rajaaminen vain markkinapuutetilanteisiin saattaa tosiasiasa rajoittaa asiakkaan valinnanvapauden toteutumista. Tämä korostuu etenkin uudistuksen alkuvaiheessa ja muualla kuin suurilla kaupunkiseuduilla ja väestörikkaissa, kasvavissa maakunnissa. Myös maakuntien sisäiset alueelliset erot voivat olla huomattavia. Tältä osin ehdotetussa laissa on piirteitä, jotka voivat olla ongelmallisia kansalaisten perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden kannalta.

Sähköisten palvelujen ja itseohjautuvuuden lisääntyessä on vaarana, että asiakas ohjautuu valintansa perusteella väärään palveluun mikäli ohjausta ja neuvontaa ei ole riittävästi saatavilla. Jos asiakas on tehnyt väärän valinnan, niin missä tilanteessa hän voi vaihtaa palveluntuottajaa? Tähän tulisi ottaa selkeästi kantaa lainsäädännössä.

Vaikka asiakkaan valinnanvapauden lisääminen on lain kantavia periaatteita, se ei erotu lain otsikointirakenteesta, vaan valinnanvapautta koskeva säännös on hankalasti löydettävissä 14 §:n sisältä. Asiakkaan näkökulmasta valinnanvapautta koskeva säännökset olisi syytä otsikoida erikseen esimerkiksi tekemällä 14 §:n otsikkoon lisäyksen ”ja valinnanvapaus”.

Julkisen tuotannon rajaaminen vain markkinapuutetilanteisiin saattaa tosiasiasa rajoittaa asiakkaan valinnanvapauden toteutumista. Tämä korostuu etenkin uudistuksen alkuvaiheessa ja muualla kuin suurilla kaupunkiseuduilla ja väestörikkaissa, kasvavissa maakunnissa. Myös maakuntien sisäiset alueelliset erot voivat huomattavia.

Sähköisten palvelujen ja itseohjautuvuuden lisääntyessä on vaarana, että asiakas ohjautuu valintansa perusteella väärään palveluun mikäli ohjausta ja neuvontaa ei ole riittävästi saatavilla. Jos asiakas on tehnyt väärän valinnan, niin missä tilanteessa hän voi vaihtaa palveluntuottajaa. Tähän tulisi ottaa selkeästi kantaa lainsäädännössä.

Vaikka asiakkaan valinnanvapauden lisääminen on lain kantavia periaatteita, se ei erotu lain otsikointirakenteesta, vaan valinnanvapautta koskeva säännös on hankalasti löydettävissä 14 §:n sisältä. Asiakkaan näkökulmasta valinnanvapautta koskeva säännökset olisi syytä otsikoida erikseen esimerkiksi tekemällä 14 §:n otsikkoon lisäyksen ”ja valinnanvapaus”.

Julkisen tuotannon rajaaminen vain markkinapuutetilanteisiin saattaa tosiasiasa rajoittaa asiakkaan valinnanvapauden toteutumista. Tämä korostuu etenkin uudistuksen alkuvaiheessa ja muualla kuin suurilla kaupunkiseuduilla ja väestöriikkaissa, kasvavissa maakunnissa. Myös maakuntien sisäiset alueelliset erot voivat huomattavia. Tältä osin ehdotetussa laissa on piirteitä, jotka voivat olla ongelmallisia kansalaisten perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden kannalta.

Sähköisten palvelujen ja itseohjautuvuuden lisääntyessä on vaarana, että asiakas ohjautuu valintansa perusteella väärään palveluun, mikäli ohjausta ja neuvontaa ei ole riittävästi saatavilla. Jos asiakas on tehnyt väärän valinnan, jää epäselväksi, missä tilanteessa ja millä edellytyksillä hän voi vaihtaa palveluntuottajaa. Tähän tulisi ottaa selkeästi kantaa lainsäädännössä

14 § Vaikka asiakkaan valinnanvapauden lisääminen on lain kantavia periaatteita, se ei erotu lain otsikointirakenteesta, vaan valinnanvapautta koskeva säännös on hankalasti löydettävissä 14 §:n sisältä. Asiakkaan näkökulmasta valinnanvapautta koskeva säännökset olisi syytä otsikoida erikseen esimerkiksi tekemällä 14 §:n otsikkoon lisäyksen ”ja valinnanvapaus”. Julkisen tuotannon rajaaminen vain markkinapuutetilanteisiin saattaa tosiasiasa rajoittaa asiakkaan valinnanvapauden toteutumista.

Vaikka asiakkaan valinnanvapauden lisääminen on lain kantavia periaatteita, se ei erotu lain otsikointirakenteesta, vaan valinnanvapautta koskeva säännös on hankalasti löydettävissä 14 §:n sisältä. Asiakkaan näkökulmasta valinnanvapautta koskeva säännökset olisi syytä otsikoida erikseen esimerkiksi tekemällä 14 §:n otsikkoon lisäyksen ”ja valinnanvapaus”. Vaihtoehtoisesti valinnanvapaus voitaisiin erottaa kokonaan omaksi pykäläkseen, mikä lisäisi valinnanvapauden painoarvoa yhtenä lain keskeisistä periaatteista. Valinnanvapauden määritelmän tulee vastata sosiaali- ja terveyshuollon valinnanvapauden määritelmää.

Julkisen tuotannon rajaaminen vain markkinapuutetilanteisiin saattaa tosiasiasa rajoittaa asiakkaan valinnanvapauden toteutumista. Tämä korostuu etenkin uudistuksen alkuvaiheessa ja muualla kuin suurilla kaupunkiseuduilla ja väestöriikkaissa, kasvavissa maakunnissa. Myös maakuntien sisäiset alueelliset erot voivat olla huomattavia harvaan asuttujen alueiden ja maakuntakeskusten välillä. Tältä osin ehdotetussa laissa on piirteitä, jotka voivat olla ongelmallisia kansalaisten perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden ja 9 §:ssä säädetyn oikeuden valita asuinpaikkansa kannalta.

Sähköisten palvelujen ja itseohjautuvuuden lisääntyessä on vaarana, että asiakas ohjautuu valintansa perusteella väärään palveluun, mikäli ohjausta ja neuvontaa ei ole riittävästi saatavilla. Epäselväksi jää se, missä tilanteessa asiakas voi vaihtaa palveluntuottajaa, jos asiakas on tehnyt väärän valinnan. Tämä on tärkeä näkökohta myös palveluntuottajan kannalta tilanteessa, jossa valittu palvelu ei olekaan asiakkaan kannalta oikea ja tarkoituksenmukainen. Tähän tulisi ottaa selkeästi kantaa lainsäädännössä. Samoin laintasoinen selkeä kannanotto on tarpeen myös silloin, kun asiakas haluaa vaihtaa palveluntuottajaa tilanteessa, jossa asiakas ei ole tyytyväinen valitsemaansa palveluntuottajaan.

Vaikka asiakkaan valinnanvapauden lisääminen on lain kantavia periaatteita, se ei erotu lain otsikointirakenteesta, vaan valinnanvapautta koskeva säännös on hankalasti löydettävissä 14 §:n sisältä. Asiakkaan näkökulmasta valinnanvapautta koskeva säännökset olisi syytä otsikoida erikseen esimerkiksi tekemällä 14 §:n otsikkoon lisäyksen ”ja valinnanvapaus”.

Sähköisten palvelujen ja itseohjautuvuuden lisääntyessä on vaarana, että asiakas ohjautuu valintansa perusteella väärään palveluun mikäli ohjausta ja neuvontaa ei ole riittävästi saatavilla. Jos asiakas on tehnyt väärän valinnan, niin missä tilanteessa hän voi vaihtaa palveluntuottajaa. Tähän tulisi ottaa selkeästi kantaa lainsäädännössä. Henkilöasiakkaan osalta tulee huomioida myös palveluihin osallistumisen velvoittavuus. Työmarkkinoiden toimivuuden kannalta valinnanvapauden pitää toteutua vain asiakkaan tarvitsemien, ei pelkästään asiakkaan haluaminen, palveluiden osalta.

Vaikka asiakkaan valinnanvapauden lisääminen on lain kantavia periaatteita, se ei erotu lain otsikointirakenteesta, vaan valinnanvapautta koskeva säännös on hankalasti löydettävissä 14 §:n sisältä. Asiakkaan näkökulmasta valinnanvapautta koskeva säännökset olisi syytä otsikoida erikseen esimerkiksi tekemällä 14 §:n otsikkoon lisäyksen ”ja valinnanvapaus”.

Julkisen tuotannon rajaaminen vain markkinapuutetilanteisiin saattaa tosiasiasa rajoittaa asiakkaan valinnanvapauden toteutumista. Tämä korostuu etenkin uudistuksen alkuvaiheessa ja muualla kuin suurilla kaupunkiseuduilla ja väestöriikkaissa, kasvavissa maakunnissa. Myös maakuntien sisäiset alueelliset erot voivat huomattavia. Tältä osin ehdotetussa laissa on piirteitä, jotka voivat olla ongelmallisia kansalaisten perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden kannalta.

Sähköisten palvelujen ja itseohjautuvuuden lisääntyessä on vaarana, että asiakas ohjautuu valintansa perusteella väärään palveluun mikäli ohjausta ja neuvontaa ei ole riittävästi saatavilla. Jos asiakas on tehnyt väärän valinnan, niin missä tilanteessa hän voi vaihtaa palveluntuottajaa. Tähän tulisi ottaa selkeästi kantaa lainsäädännössä.

Laki mahdollistaa valinnan vapautta, itseohjautuvuutta ja sähköisten palvelujen lisääntyvää käyttöä, mutta vaarana on, että asiakas ohjautuu valintansa perusteella väärään palveluun mikäli ohjausta ja neuvontaa ei ole riittävästi saatavilla. Missä tilanteessa asiakas voi tarvittaessa vaihtaa palveluntuottajaa? Tähän tulisi ottaa selkeästi kantaa lainsäädännössä.

Maakunnan järjestämistoiminnon tulisi kyetä asettamaan palveluntuottajille sellaiset kriteerit ja rahoitusehdot, että myös harvaan asutulle maaseudulle ja ns. haasteellisimmille asiakasryhmille syntyisi palvelutuotantoa ja valinnanvapautta.

Valinnanvapaudesta tulisi olla oma pykälänsä lakiehdotuksessa.

38. Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 4

.....

Asiakkaan valinnanvapaus lisää asiakkaan vaikuttamismahdollisuuksia ja palveluntuottajien välistä laatukilpailua, mikä omalta osaltaan edistää palvelujen laadun kehitystä. Palveluseteli ja henkilökohtainen budjetti asiakkaan valinnanvapauden välineinä mahdollistavat laajan palveluntuottajien verkoston ja tuovat tätä kautta liiketoimintamahdollisuuksia ja kasvua erityisesti pk-sektorille.

Maakuntien erilaisuutta sote-palvelujen tarpeen ja verotulokertymän osalta ei ole riittävästi huomioitu.

--

Omavalvonta ja yksityisten palveluntuottajien palvelujen laadun varmistaminen ja yhteensovittaminen on tärkeä tehtävä. Järjestämisprosessit eivät kuitenkaan saa muodostua liian raskaaksi ja paljon resursseja vaativiksi.

-

Maakunnan sote- ja kasvupalvelun osalta tulisi pyrkiä yhdenmukaisiin tulkintoihin asiakkaan valinnanvapaudessa. On asiakaslähtöistä pyrkiä mahdollisimman selkeisiin palvelu- ja palveluketjuihin ja samansuuntaisiin toimintalogiikoihin maakunnassa.

Lakiehdotuksesta puuttuvat maininnat (tai viittaukset muihin lakeihin) siitä, kuinka maakunnan tai maakunnan viranomaisen (18 §) tämän lain mukaan tekemistä päätöksistä voi valittaa. Esimerkiksi kasvupalveluiden tuottajien valintaa tai henkilöasiakkaiden etuuksia tai palveluita koskevista päätöksistä tulee olla mahdollisuus valittaa.

22 § Markkinapuutteen määrittely on varsin väljä (HE s. 122) ja se tulisi määritellä tarkemmin. Kun kasvupalvelun järjestämistoiminnan tavoitteiksi asetetaan saavutettavuus, riittävyys ja kohtuuhintaisuus voikin käydä niin, etteivät palveluntuottajat hyväksy järjestäjän asettamia hintoja sellaisia kilpailutuksissa, joissa hinta asetetaan kiinteäksi tai tulospalkkioiden perusteet kireiksi. Olisiko tämä osoitus markkinapuutteesta vai kohtuuttomasta hintatasosta?

23 § Vähintään perusteluissa tulisi avata, mitkä ovat olennaiset ja minimitason reunaedot. Työnhaun aloitukseen ja päättämiseen liittyvät ilmoitukset sekä työttömyysturvan edellytyksiin liittyvät asiat ovat vähintäänkin tosiasiasa työnhakijan kannalta erittäin merkittävät seikat, samoin kuin työttömyysturvajärjestelmän vastikkeellisuusperiaate, eikä niiden varioinnin mahdollisuutta tulisi jättää mahdollisten sopimusten ja ehtojen varaan. Tietojen "kokoaminen" valtakunnalliseen rekisteriin, jotta "tietoa olisi saatavilla" voi olla ongelmallinen tietosuoja ja yksilön oikeuksien kannalta. Kaikkea yksittäiseen työnhakijaan liittyvää tietoa ei tarvita ainakaan yksilön tunnistettavassa muodossa palveluiden suunnittelussa eikä varsinkaan yleisen työttömyystilanteen hahmottamistarkoituksessa.

24 § Kirjoitusvirheen korjaus: Maakunta tekee palvelujen tuottajan kanssa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (ei käyttöoikeuksista) annetun lain...

Nykyisellään ostopalveluihin ohjataan TE-toimistoista valikoidut asiakkaat ja näin ostopalvelut pääsevät tehokkaasti ja kohdennetusti toimimaan. Asiakasohjauksen pullonkaulat ovat juuri siinä, että vain parhaat pääsevät palveluihin, vaikka ne ovat julkisin varoin hankittuja. Millä keinoin yhdenvertaisuuden näkökulmasta saadaan palvelut tuotettua ja samalla rahoituksessa säästettyä? Kenen vastuulla on asiakasohjaus palveluntuottajille? S.73 todetaan, että tulospäätöksillä hankinnoilla ja työvoimapalvelujen painopisteen siirtämisellä yksityiselle sektorille pyritään asiakaslähtöisempään ja tehokkaampaan toimintaan. Tässä HE tulee selvitetäväksi se, kuka/mikä taho ohjaa asiakaslähtöisesti oikeat asiakkaat eri palveluntuottajille tai hankkia erikseen palveluntuottaja neutraaleja palvelutarpeen arviointipalveluja (nyk. TE-hallinto), joiden perusteella ison asiakasvolyymin alueilla voidaan tehdä tehostettua asiakasohjausta. Nykyisellään esim. TE-toimisto ohjaa asiakkaita palveluntuottajalle ja he päästävät palveluihin n. 15% ja loput 85% palaa takaisin TE-toimistoon uudelleen ohjattavaksi jollekin toiselle palveluntuottajalle.

39. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 4

.....

22§ Maakunta saa tuottaa sen järjestämisvastuulle kuuluvia kasvupalveluja vain silloin, kun palveluja ei ole muutoin saatavilla (markkinapuute) tai niiden ostaminen ei ole maakunnan kasvupalvelurahoituksen puitteissa mahdollista tai tarkoituksenmukaista.

Lakiesityksen pykälää 22 voisi muuttaa siten, että maakunnan oma tuotanto on mahdollista samoin periaattein kuin sosiaali- ja terveydenhuollossa. Markkinatilanne (onko markkinapuute vai ei) ratkaisee palvelujen tuotantotavan (liikelaitos vai yhtiö).

---

23 §:n kohtaan 4. tulee lisätä sana maakunnallisiin järjestelmiin, koska maakunnallisten järjestelmien olemassa olo on toisaalla mahdollistettu.

--

---

23 §:n kohtaan tulee lisätä sana maakunnallisiin järjestelmiin, koska maakunnallisten järjestelmien olemassa olo on toisaalla mahdollistettu

Lukuun 4 on sisällytettävä säännös tai säännökset markkinapuutteen toteamisesta ja yhtiöittämisestä. Nyt kyseinen asia on sijoitettu lain 7 luvun voimaantuloa ja siirtymäsäännöksiä koskevan luvun 49 §:ään. Painoarvonsa ja asiakokonaisuutensa puolesta markkinapuutteen toteaminen ja yhtiöittäminen on sijoitettava lain lukuun 4 "Kasvupalvelujen tuottaminen". Luonteva paikka kyseiselle kokonaisuudelle olisi esimerkiksi 4 luvun 22 §:n "Järjestämisen ja oman palvelutuotannon erottaminen" jälkeen.

23 §:n 1 momentin 4-kohtaan tulee lisätä sana "maakunnallisiin järjestelmiin", koska maakunnallisten järjestelmien olemassa olo on toisaalla mahdollistettu. (1 momentin 4-kohdassa on mainittu valtakunnalliset järjestelmät, muttei maakunnallisia järjestelmiä, joihin asiakastiedot on tallennettava.)

-

---

40. Vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 5

.....

Tulee huolehtia siitä, että käytössä on valtakunnalliset sähköisen asiainnin järjestelmät, jotka kokoavat kasvupalvelut asiakkaan näkökulmasta yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, tarjoavat asiakkaalle helpon ja selkeä asiointiväylän ja tuottavat tietoa palvelujen järjestäjille.

Yhteiset järjestelmät eivät toimi riittävällä tavalla. Sote- ja TE-hallinnon järjestelmät, EURES-portaali. Suomi.fi, Team Finland jne. Miten näiden eri järjestelmien yhteiskäyttöä kehitetään valtakunnallisesti? Valtakunnallisesti yhtenäisten asiakastietojärjestelmien tulee ulottua palveluntuottajaan asti. Tämä takaa palvelujen ketjuttamisen ja eri toimijoiden saumattoman yhteistyön asiakkaan eduksi. Tietojen vaihtaminen tulee turvata myös lainsäädännöllisesti. On huomioitava, että asiakastietojen tietosuoja saattaa vaarantua, mikäli asiaan ei varauduta riittävästi lainsäädännöllisesti ja myös käytännön tasolla.

Esitetyn lainsäädännön mukaan toimijoiden tulee tallentaa asiakastiedot yhteisiin järjestelmiin. Onko varmistettu suhde muuhun lainsäädäntöön? Miten on yritysten tiedot ja niiden julkisuus suhteessa yksityisiin palveluntuottajiin? Ovatko kaikki valtakunnalliset kasvupalvelut ja maaseutuohjelman yritystiedot mukana yhteisessä tietovarannossa, johon myös yksityisten palveluntuottajien pitäisi olla kytkettyinä?

Valtakunnallisesti yhtenäisen asiakastietojärjestelmän tulee ulottua palvelun tuottajalle asti. Tämä takaa palvelujen ketjuttamisen ja eri toimijoiden saumattoman yhteistyön. Yhtenäinen asiakaspalvelujärjestelmä takaa tietojen vaihtamiseen liittyvän vaatimuksen. Tietojen vaihtaminen on turvattava myös lainsäädännöllisesti. Tämä on tarpeen huomioida esimerkiksi tilanteissa, joissa käsitellään asiakkaan terveydentilaan liittyviä tietoja asiakkaan työllistymistä koskeissa palveluprosesseissa.

Lisäksi on otettava huomioon, että asiakastietojen tietosuoja saattaa vaarantua, mikäli asiaan ei varauduta riittävästi lainsäädännöllisesti ja myös käytännön tasolla yhteisen asiakastietojärjestelmän käytössä.

Lainsäädännön mukaan toimijoiden tulee tallentaa asiakastiedot tallentaa yhteisiin järjestelmiin. Onko tässä varmistettu suhde muuhun lainsäädäntöön (esim. julkisuuslakiin terveystiedoista, henkilötietolakiin)? Miten yritysten liikesalaisuudet ja niiden julkisuus suhteessa yksityisiin palveluntuottajiin ratkaistaan? Ovatko valtakunnalliset kasvupalvelut sekä maaseutuohjelman yritystiedot mukana yhteisessä tietovarannossa, johon myös yksityisten palveluntuottajien pitäisi olla kytkettyinä?

Valtakunnallisesti yhtenäinen asiakastietojärjestelmä on ehdoton edellytys tässä laissa säädettävän ja tavoiteltava toiminnan onnistumiselle ja sen tulee ulottua palvelun tuottajalle asti. Tämä takaa palvelujen ketjuttamisen ja eri toimijoiden saumattoman yhteistyön. Yhtenäinen asiakaspalvelujärjestelmä takaa tietojen vaihtamiseen liittyvän vaatimuksen. Tietojen vaihtaminen on turvattava myös lainsäädännöllisesti. Tämä on tarpeen huomioida esimerkiksi tilanteissa, joissa käsitellään asiakkaan terveydentilaan liittyviä tietoja asiakkaan työllistymistä koskeissa palveluprosesseissa.

Lisäksi on otettava huomioon, että asiakastietojen tietosuoja saattaa vaarantua, mikäli asiaan ei varauduta riittävästi lainsäädännöllisesti ja myös käytännön tasolla yhteisen asiakastietojärjestelmän käytössä.

Lainsäädännön mukaan toimijoiden tulee tallentaa asiakastiedot yhteisiin järjestelmiin. Onko tässä varmistettu suhde muuhun lainsäädäntöön (esim. julkisuuslakiin terveystiedoista, henkilötietolakiin)? Miten yritysten liikesalaisuudet ja niiden julkisuus suhteessa yksityisiin palveluntuottajiin ratkaistaan?

Monituottajamallin toteutumisen edellytys on, että maakunnan käytössä on järjestelmä, missä kokonaisuutta voidaan sähköisesti hallita. On myös varmistettava, että valtakunnallisesti yhtenäinen asiakastietojärjestelmä ulottuu palvelun tuottajalle asti. Vain näin voidaan taata palvelujen ketjuttamisen ja eri toimijoiden saumattoman yhteistyön.

Lainsäädännön mukaan toimijoiden tulee tallentaa asiakastiedot tallentaa yhteisiin järjestelmiin. Onko tässä varmistettu suhde muuhun lainsäädäntöön (esim. julkisuuslakiin terveystiedoista, henkilötietolakiin)? Miten yritysten liikesalaisuudet ja niiden julkisuus suhteessa yksityisiin palveluntuottajiin ratkaistaan?

Valtakunnallisesti yhtenäisen asiakastietojärjestelmän tulee ulottua palvelun tuottajalle asti. Tämä takaa palvelujen ketjuttamisen ja eri toimijoiden saumattoman yhteistyön. Yhtenäinen asiakaspalvelujärjestelmä takaa tietojen vaihtamiseen liittyvän vaatimuksen. Tietojen vaihtaminen on turvattava myös lainsäädännöllisesti. Tämä on tarpeen huomioida esimerkiksi tilanteissa, joissa käsitellään asiakkaan terveydentilaan liittyviä tietoja asiakkaan työllistymistä koskeissa palveluprosesseissa.

Lisäksi on otettava huomioon, että asiakastietojen tietosuoja saattaa vaarantua, mikäli asiaan ei varauduta riittävästi lainsäädännöllisesti ja myös käytännön tasolla yhteisen asiakastietojärjestelmän käytössä.

Tällä hetkellä suurimpina haasteina asiakkaan ohjauksessa eri toimijoiden järjestämiin palveluihin sekä asiakaskontaktoinnissa ja tiedonvaihtamisessa on ollut kunkin toimijan omat suljetut asiakkuudenhallintajärjestelmät. Digitalisaatio tulee muuttamaan merkittävästi asiakasohjausta henkilökohtaisesta neuvonnasta tietojärjestelmissä tehtäviin ohjauksiin, kartoituksiin ja palveluehdotuksiin. On asiakaslähtöistä luoda yhteiset järjestelmät, missä asiakkaan ei tarvitse samoista asioista kertoa eri toimijoille ja palvelun tuottajille moninkertaisesti. Valtakunnallisesti yhtenäisen asiakastietojärjestelmän tulee ulottua palvelun tuottajalle asti. Tämä takaa palvelujen ketjuttamisen ja eri toimijoiden saumattoman yhteistyön. Yhtenäinen asiakaspalvelujärjestelmä takaa tietojen vaihtamiseen liittyvän vaatimuksen. Tietojen vaihtaminen on turvattava myös lainsäädännöllisesti. Tämä on tarpeen huomioida esimerkiksi tilanteissa, joissa käsitellään asiakkaan terveydentilaan liittyviä tietoja asiakkaan työllistymistä koskeissa palveluprosesseissa. Lisäksi on otettava huomioon, että asiakastietojen tietosuoja saattaa vaarantua, mikäli asiaan ei varauduta riittävästi lainsäädännöllisesti ja myös käytännön tasolla yhteisen asiakastietojärjestelmän käytössä. Kaikilla toimijoilla ei voi olla samoja oikeuksia tietojärjestelmissä (esim. terveystiedoista, yritysten liikesalaisuuksista, pankkisalaisuuksista jne.).

Yhteiset järjestelmät edellyttävät kaikkien toimijoiden sitoutumista niiden kehittämistyöhön ja osallistumista kustannuksiin.

Valtakunnallisesti yhtenäisen asiakastietojärjestelmän tulee ulottua palvelun tuottajalle asti. Tämä takaa palvelujen ketjuttamisen ja eri toimijoiden saumattoman yhteistyön. Toisaalta tiedonvaihto eri toimijoiden välillä voi muodostua saumattoman yhteistyön haasteeksi uudistuksessa, jossa eri palveluntuottajat toimivat keskenään kilpailullisessa tilanteessa: yksityinen palveluntuottaja voi liikesalaisuuteen vedoten kieltäytyä luovuttamasta tietoaan toiselle palveluntuottajalle.

Yhtenäinen asiakaspalvelujärjestelmä takaa tietojen vaihtamiseen liittyvän vaatimuksen. Tietojen vaihtaminen on turvattava myös lainsäädännöllisesti. Tämä on tarpeen huomioida esimerkiksi tilanteissa, joissa käsitellään asiakkaan terveydentilaan liittyviä tietoja asiakkaan työllistymistä koskeissa palveluprosesseissa. Samalla on huolehdittava myös asiakastietojen asianmukaisesta tietosuojasta ja salassa pidosta yhteisen asiakastietojärjestelmän käytössä siten, että kullakin toimijalla on vain tehtävänsä tarkoituksenmukaisen hoitamisen kannalta tarpeellinen ja riittävä määrä tietoa, jolloin muut käsillä olevaan tehtäväkokonaisuuteen liittymättömät asiakkaan tiedot on suojattava. Näin ollen sekä tiedonsaantioikeudesta että tietosuojasta on riittävässä määrin huolehdittava lainsäädännöllisesti ja myös käytännön tasolla. Lisäksi on huomioitava asiakasnäkökulma: jo nyt on esiintynyt tilanteita, joissa asiakas on kieltänyt omien tietojensa luovuttamisen yksityiselle palveluntuottajalle. Asiakkaan näkökulmasta tarkasteltuna viranomainen voi näyttäytyä yksityistä palveluntuottajaa luotettavampana toimijana.

Lainsäädännön mukaan toimijoiden tulee tallentaa asiakastiedot tallentaa yhteisiin järjestelmiin. Onko tässä varmistettu suhde muuhun lainsäädäntöön (esim. julkisuuslakiin terveystiedoista, henkilötietolakiin)? Miten yritysten liikesalaisuudet ja niiden julkisuus suhteessa yksityisiin palveluntuottajiin ratkaistaan? Miten toimintakulttuurin yhtenäistäminen varmistetaan siten, että myös yksityiset palveluntuottajat sitoutuvat noudattamaan esimerkiksi jääviyssäännöksiä kasvupalveluun liittyvissä asioissa?

Valtakunnallisesti yhtenäisen asiakastietojärjestelmän tulee ulottua palvelun tuottajalle asti. Toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi tulee mahdollisuuksien mukaan tukeutua nykyisin olemassa ja käytössä olevien järjestelmien (esim. CRM) käyttöön ainakin siirtymävaiheessa. Tämä takaa palvelujen ketjuttamisen ja eri toimijoiden saumattoman yhteistyön. Yhtenäinen asiakaspalvelujärjestelmä takaa tietojen vaihtamiseen liittyvän vaatimuksen. Tietojen vaihtaminen on turvattava paitsi tietoteknisesti myös lainsäädännöllisesti. Tietojen vaihtamisessa tulee ottaa huomioon yksityisyyden suojaan liittyvät vaatimukset esimerkiksi tilanteissa, joissa käsitellään asiakkaan terveydentilaan liittyviä tietoja asiakkaan työllistymistä koskeissa palveluprosesseissa. Sama periaate koskee myös yritystietoja.

Lainsäädännön mukaan toimijoiden tulee tallentaa asiakastiedot tallentaa yhteisiin järjestelmiin. Onko tässä varmistettu suhde muuhun lainsäädäntöön (esim. julkisuuslakiin terveystiedoista, henkilötietolakiin)? Miten yritysten liikesalaisuudet ja niiden julkisuus suhteessa yksityisiin palveluntuottajiin ratkaistaan? Ovatko valtakunnalliset kasvupalvelut sekä maaseutuohjelman yritystiedot mukana yhteisessä tietovarannossa, johon myös yksityisten palveluntuottajien pitäisi olla kytkeytyneinä?

Valtakunnallisesti yhtenäisen asiakastietojärjestelmän tulee ulottua palvelun tuottajalle asti. Tämä takaa palvelujen ketjuttamisen ja eri toimijoiden saumattoman yhteistyön. Yhtenäinen asiakaspalvelujärjestelmä takaa tietojen vaihtamiseen liittyvän vaatimuksen. Tietojen vaihtaminen on turvattava lainsäädännössä. Tämä on tarpeen esimerkiksi tilanteissa, joissa käsitellään asiakkaan terveydentilaan liittyviä tietoja asiakkaan työllistymistä koskeissa palveluprosesseissa.

Lisäksi on otettava huomioon, että asiakastietojen tietosuoja saattaa vaarantua, mikäli asiaan ei varauduta riittävästi lainsäädännöllisesti ja myös käytännön tasolla yhteisen asiakastietojärjestelmän käytössä.

Lainsäädännön mukaan toimijoiden tulee tallentaa asiakastiedot tallentaa yhteisiin järjestelmiin. Onko tässä varmistettu suhde muuhun lainsäädäntöön (esim. julkisuuslakiin terveystiedoista, henkilötietolakiin)? Miten yritysten liikesalaisuudet ja niiden julkisuus suhteessa yksityisiin palveluntuottajiin ratkaistaan? Ovatko valtakunnalliset kasvupalvelut sekä maaseutuohjelman yritystiedot mukana yhteisessä tietovarannossa, johon myös yksityisten palveluntuottajien pitäisi olla kytkeytyneinä?

Palveluketjujen sujuvuuden kannalta yhteisen asiakastietojärjestelmän merkitys on tiedostettu, joka mahdollistaa tietojen vaihdon ja yhteistyön toimijoiden välillä.

Esitys huomioi aika yleisesti eri järjestelmiin vaikuttavaa lainsäädäntöä. Järjestelmien avoimuus ja yhteensopivuus toisten järjestelmien kanssa tullee aiheuttamaan ongelmia. Entä palvelutuottajien omat järjestelmät, voidaanko sitouttaa käyttämään vain tiettyjä järjestelmiä?

Mikä on yritysten tietojen julkisuus ja suhde yksityisiin palveluntuottajiin? Ovatko valtakunnalliset kasvupalvelut sekä maaseutuohjelman yritystiedot mukana yhteisessä tietovarannossa, johon myös yksityisten palveluntuottajien pitäisi olla kytkeytyneinä?

Digitaalisten järjestelmien käytettävyyks ja toimivuus on kasvulain toteuttamisen elinehto. Järjestelmien toimivuus ja tiedon siirtyminen pitää varmistaa. Tietosuoja estää tällä hetkellä kaiken tiedon yhteisen käytettävyyden (myös viranomaisten välillä) - saadaanko lakiin muutos, joka asian mahdollistaa? Uhkana on myös, että asiakastiedon leviäminen voi tulla jopa työllistymisen esteeksi. Palveluntuottajat ovat myös työnantajia.

Kasvupalvelut eivät tunnista asiakkaita, jotka tarvitsevat ensisijaisesti muita palveluja (sote) kuin kasvupalveluja. Heidän osaltaan toimeentulo-asiat tulee ratkaista muutoin kuin kasvupalvelujen kautta.

Avoimeksi jää miten markkinapuute todennetaan, miten markkinapuutetilanteen vaihteluun reagoidaan, miten toimintoja ajetaan ylös ja alas markkinatilanteesta riippuen sekä myös miten turvataan riittävän osaamisen pysyminen maakunnan yhtiössä. Siirtymäsäännökset ja vaiheistus pitäisi selkeämmin todeta. Miten maakunta saa järjestää toimintaa siirtymäsäännösten aikana.

Tietosuojaan, tietojen käyttöön, salassa pidettävien asioiden käsittelyoikeuksiin sekä yksilön oikeuksiin tulee kiinnittää enemmän huomiota. Yksilön oikeudet eivät saa kärsiä digitaalisesta "yhden luukun periaatteesta". Säädöstekstiä ja varsinkin perusteluita olisi hyvä täydentää tältä osin. Ulkopuolisten palvelutuottajien päästäminen tietojärjestelmiin vaatii julkisuuslain muuttamista.

Palvelutuotannon massiivinen siirtäminen monituottajamarkkinoille tarkoittaa valtavia vaatimuksia tietojärjestelmille. Uudistuksen aikataulu on täysin epärealistinen tällaisten tietojärjestelmien rakentamiseksi, koska uusia järjestelmiä tai edes niiden kehittämissuunnitelmia ei ole vielä esitetty.

41. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 5

.....

--

Pykälässä 25 todetaan, että yritysasiakkaiden palveluille ei aseteta kiinteää toimipaikkaa koskevia vaatimuksia. Tämän tulee koskea sekä henkilö- että yritysasiakkaita. Kiinteä toimipaikka rajaa palveluiden tuottamista monikanavaisesti, esim. Lapin TE-toimistolla kasvokkain -palvelut henkilöasiakkaille tuotetaan Virtu-pisteistä, yhteispalvelupisteiden avulla, aikavarauspalveluina työskentelytiloissa, yhteistyössä kuntien kanssa tai kotilisenssien avulla.

Ks. Kohta 40

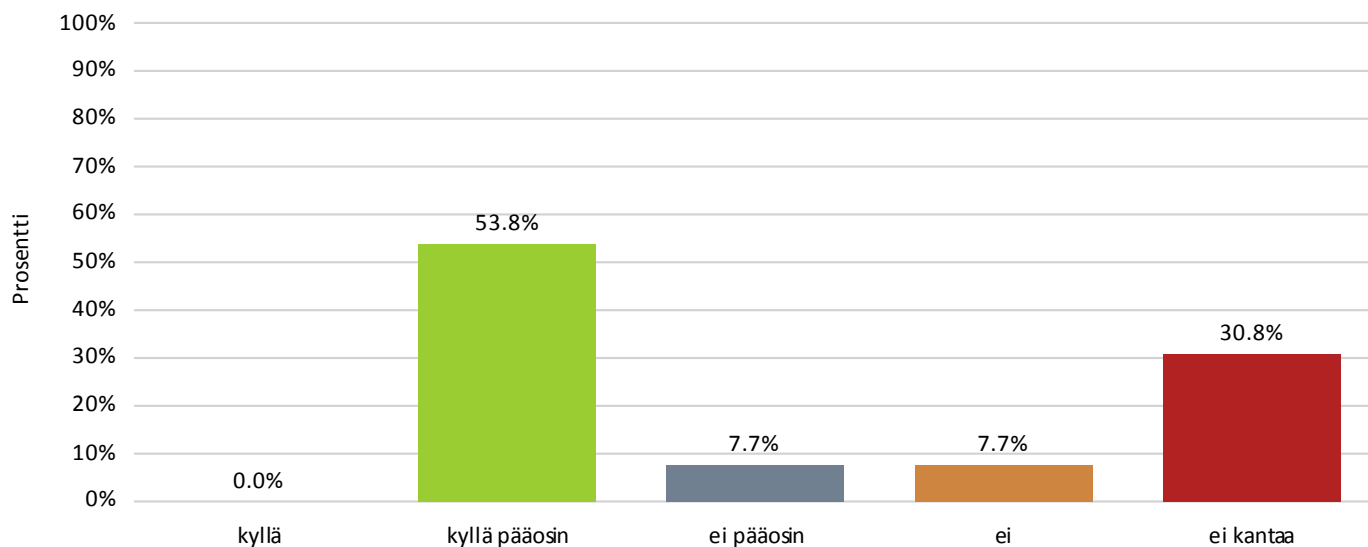
Ks. edellinen kohta (vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 5).

-

Ks. Kohta 40

42. Tukevatko alueiden kehittämisen keskustelut valtakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden yhteensovittamista ja alueiden ja valtion yhteistyötä?

Luku 6 Erinäiset säännökset (26-37 §)

Nimi	Prosentti
kyllä	0,0%
kyllä pääosin	53,8%
ei pääosin	7,7%
ei	7,7%
ei kantaa	30,8%
N	13

43. Mahdollinen sanallinen perustelu

MALLi tuottanee alueellista epätasa-arvoa.

Alueen kehittämisen keskustelu soveltuu itsehallinnollisen alueen ja valtion vuoropuhelun muodoksi ja on tarpeen, koska maakunta ei ole rahoituskellisesti itsenäinen. Valtakunnallisen ja maakunnallisen kasvupalvelun yhteensovittamisesta tulee huolehtia myös operatiivisella tasolla.

Strategioiden ja maakuntaohjelmien (18 kpl) yhteensovittaminen on haasteellista. Lisäksi maakuntien rahoitusrakenne ja -tarve ovat erilaiset. Miten yhteensovittaminen, tasapuolisuus yms. toimii jos esityksen mukaisesti maakuntien kanssa käydään keskustelut asiasta vain kerran vuodessa?

Keskustelut tukevat kasvupalveluiden tavoitteiden yhteensovittamista ja yhteistyötä ja on samalla uusi tavoitteiden yhteensovittamisen muoto maakunnan ja valtion välillä. Oleellista on, että molemmilla osapuolilla on selkeä tilannekuva maakunnan tilanteesta ja siihen vaikuttavista asioista. Maakunnan näkökulmasta niiden painopisteen tulee olla koko maakunnan toiminnassa sekä kasvupalvelu että muut hallinnonalat huomioiden.

Laista ja sen perusteluista tulee käydä ilmi, miten alueiden kehittämisen keskustelut ja maakuntalain määrittämä talouden neuvottelu kytkeytyvät toisiinsa. On kyseenalaista, voiko näitä neuvotteluja pitää erillään, koska talous ja toiminta ovat niin tiiviissä kytköksessä keskenään.

Esityksessä mahdollistaan, että neuvotteluissa voidaan käsitellä kasvupalvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyviä asioita. Onko vastaavaa mahdollisuutta myös kaikkien muiden hallinnonalojen ja tehtävien osalta?

Keskustelut tukevat kasvupalveluiden tavoitteiden yhteensovittamista ja yhteistyötä. Maakunnan näkökulmasta niiden painopisteen tulee olla koko maakunnan toiminnassa, ei vain kasvupalvelussa. Lakiesityksessä keskusteluiden sisältö vaikuttaa suppealta eikä keskusteluiden merkitystä ole riittävästi avattu.

Laista ja sen perusteluista tulee käydä ilmi, miten alueiden kehittämisen keskustelut ja maakuntalain määrittämä talouden neuvottelu kytkeytyvät toisiinsa. On kyseenalaista, voiko näitä neuvotteluja pitää erillään, koska talous ja toiminta ovat tiiviissä kytköksessä keskenään

Keskustelut tukevat kasvupalveluiden tavoitteiden yhteensovittamista ja yhteistyötä.

Laista ja sen perusteluista tulee käydä ilmi, miten alueiden kehittämisen keskustelut ja maakuntalain määrittämä talouden neuvottelu kytkeytyvät toisiinsa. On kyseenalaista, voiko näitä neuvotteluja pitää erillään, koska talous ja toiminta ovat niin tiiviissä kytköksessä keskenään.

Esityksessä mahdollistaan, että neuvotteluissa voidaan käsitellä kasvupalvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyviä asioita. Käytännössä on tärkeää, että eri ministeriöiden ja hallinnonalojen välillä keskusteluiden sisältö on periaatteiltaan saman sisältöinen.

Keskustelut tukevat kasvupalveluiden tavoitteiden yhteensovittamista ja yhteistyötä. Maakunnan näkökulmasta niiden painopisteen tulee olla koko maakunnan toiminnassa, ei kasvupalvelussa.

Laista ja sen perusteluista tulee käydä ilmi, miten alueiden kehittämisen keskustelut ja maakuntalain määrittämä talouden neuvottelu kytkeytyvät toisiinsa. On kyseenalaista, voiko näitä neuvotteluja pitää erillään, koska talous ja toiminta ovat niin tiiviissä kytköksessä keskenään.

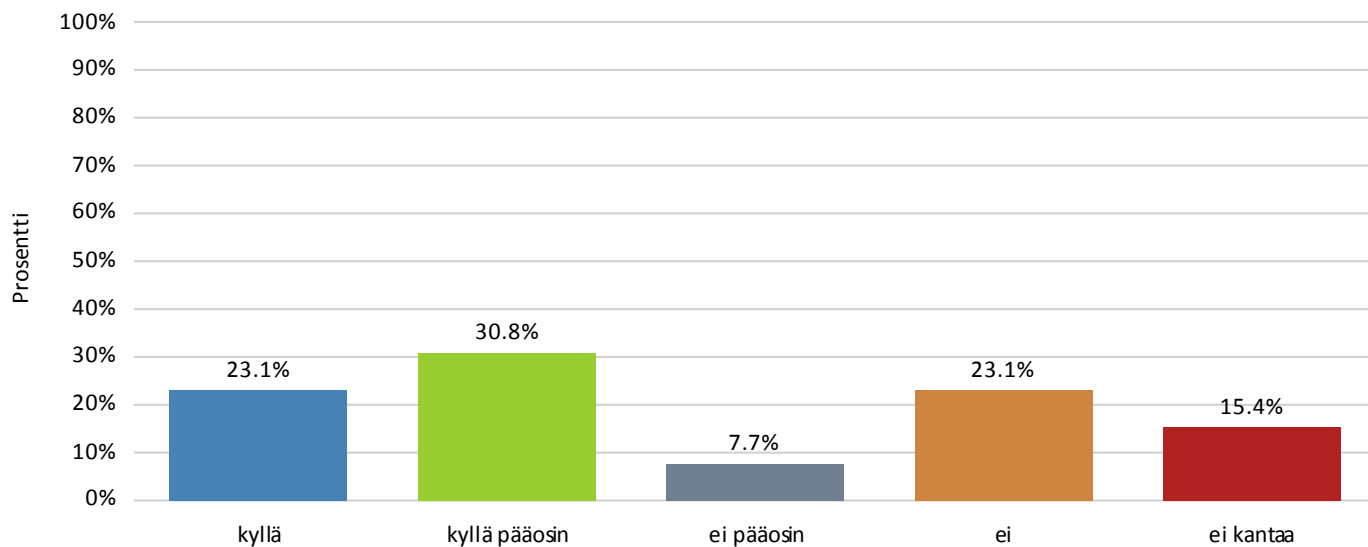
Esityksessä mahdollistaan, että neuvotteluissa voidaan käsitellä kasvupalvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyviä asioita. Onko vastaavaa mahdollisuutta myös kaikkien muiden hallinnonalojen ja tehtävien osalta? Mikäli alueiden kehittämisestä säädetään erillislailla, integroituvat keskustelut luontevasti koko maakunnan kokonaisuuteen.

-

Laista ja sen perusteluista tulee käydä ilmi, miten alueiden kehittämisen keskustelut ja maakuntalain määrittämä talouden neuvottelu kytkeytyvät toisiinsa. On kyseenalaista, voiko näitä neuvotteluja pitää erillään, koska talous ja toiminta ovat niin tiiviissä kytköksessä keskenään. Neuvottelun kokonaisuus tulee laajentaa maakunnan koko toimintaan ja siihen tulee sisällyttää kaikkien ministeriöiden kehittämiseen vaikuttavat asiat sekä ao ministeriöiden mukanaolo.

---

44. Ohjaavatko kasvupalvelujen valtakunnalliset tavoitteet riittävästi kasvupalveluiden tuottamista maakunnissa?

Nimi	Prosentti
kyllä	23,1%
kyllä pääosin	30,8%
ei pääosin	7,7%
ei	23,1%
ei kantaa	15,4%
N	13

45. Mahdollinen sanallinen perustelu

.....

Lainsäädännössä mahdollistetaan vain maakuntien valtakunnalliset tavoitteet maakuntien kasvupalvelujen osalta. Tulisi mainita myös valtakunnallisista kasvupalveluista mikäli niiden tavoiteasetannasta säädetään jossain muussa laissa ja tehdä siitä viittaukset niihin.

Miten varmistetaan se, ettei valtio yksipuolisesti määrää maakunnille lisätehtäviä ilman lisäresursseja?

Esitys antaa tavoitteet, muttei rahaa niiden saavuttamiseen.

Valtakunnallinen tavoitteen asettelua tarvitaan jossakin määrin, jotta kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteet kyetään saavuttamaan ja vaikutukset työllisyyteen sekä talouden kasvuun hyödyntämään. Valtakunnalliset tavoitteet voivat tukea myös asiakkaiden perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumista. Lähtökohtaisesti maakunta on kuitenkin tulostavasti maakuntahallitukselle ja -valtuustolle. Lainsäädännössä mahdollistetaan vain maakuntien valtakunnalliset tavoitteet maakuntien kasvupalveluiden osalta. Tässä tulisi mainita tavoitteista koskien myös valtakunnallista kasvupalvelua. Mikäli niiden tavoitteidenasetannasta säädetään jossain muussa laissa, tulisi tähän tehdä viittaukset niihin.

Lähtökohtana tulee olla se, että mikäli maakunnalle määrätään lisätehtäviä, sille osoitetaan niiden hoitamiseksi lisäresursseja

Valtakunnallinen tavoitteen asettelua tarvitaan jossakin määrin, jotta kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteet kyetään saavuttamaan ja vaikutukset työllisyyteen sekä talouden kasvuun hyödyntämään. Valtakunnalliset tavoitteet voivat tukea myös asiakkaiden perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumista. Lähtökohtaisesti maakunta on kuitenkin tulostavasti maakuntahallitukselle ja -valtuustolle.

Lainsäädännössä mahdollistetaan vain maakuntien valtakunnalliset tavoitteet. Tässä tulisi mainita myös valtakunnallisista kasvupalvelusta. Mikäli niiden tavoitteiden asetannasta säädetään jossain muussa laissa, tulisi tähän tehdä viittaukset niihin.

Valtakunnallinen tavoitteen asettelua tarvitaan jossakin määrin, jotta kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteet kyetään saavuttamaan ja vaikutukset työllisyyteen sekä talouden kasvuun hyödyntämään. Valtakunnalliset tavoitteet voivat tukea myös asiakkaiden perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumista.

Lainsäädännössä mahdollistetaan vain maakuntien valtakunnalliset tavoitteet maakuntien kasvupalveluiden osalta. Tässä tulisi mainita myös valtakunnallisista kasvupalvelusta ja mikäli niitä koskevien tavoitteiden asetannasta säädetään jossain muussa laissa, tulisi tähän tehdä viittaukset niihin.

Lähtökohtana tulee olla se, että mikäli maakunnalle määrätään lisätehtäviä, sille osoitetaan niiden hoitamiseksi lisäresursseja.

Valtakunnallinen tavoitteen asettelua tarvitaan jossakin määrin, jotta kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteet kyetään saavuttamaan ja vaikutukset työllisyyteen sekä talouden kasvuun hyödyntämään. Tavoitteiden ja mittareiden asettamisessa tulee kuulla maakuntia. Tavoitteiden ja mittareiden tulisi myötäillä yleisiä kasvupalvelujen tavoitteita ja periaatteita. Tavoitteilla tulisi kannustaa onnistumaan annetuissa tehtävissä, esim. kasvupalvelujen yhteensovittamisessa valtakunnan järjestäjien kanssa. Valtakunnalliset tavoitteet voivat tukea myös asiakkaiden perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumista. Lähtökohtaisesti maakunta on kuitenkin tulostavasti maakuntahallitukselle ja -valtuustolle.

Lainsäädännössä mahdollistetaan vain kansalliset tavoitteet maakuntien kasvupalveluiden osalta. Tässä tulisi mainita myös valtakunnallisista kasvupalvelusta. Mikäli niiden tavoitteiden asetannasta säädetään jossain muussa laissa, tulisi tähän tehdä viittaukset niihin.

Lähtökohtana tulee olla se, että mikäli maakunnalle määrätään lisätehtäviä, sille osoitetaan niiden hoitamiseksi lisäresursseja.

Valtakunnallinen tavoitteen asettelua tarvitaan jossakin määrin, jotta kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteet kyetään saavuttamaan ja vaikutukset työllisyyteen sekä talouden kasvuun hyödyntämään. Valtakunnalliset tavoitteet voivat tukea myös asiakkaiden perusoikeuksien, erityisesti yhdenvertaisuuden toteutumista. Lähtökohtaisesti maakunta on kuitenkin tulostavasti maakuntahallitukselle ja -valtuustolle.

Lainsäädännössä mahdollistetaan vain maakuntien valtakunnalliset tavoitteet maakuntien kasvupalveluiden osalta. Tässä tulisi mainita myös valtakunnallisista kasvupalvelusta. Mikäli niiden tavoitteiden asetannasta säädetään jossain muussa laissa, tulisi tähän tehdä viittaukset niihin.

Lähtökohtana tulee olla se, että mikäli maakunnalle määrätään lisätehtäviä, sille osoitetaan niiden hoitamiseksi lisäresursseja, jotta tehtävien hoitamiselle on tosiasialliset mahdollisuudet.

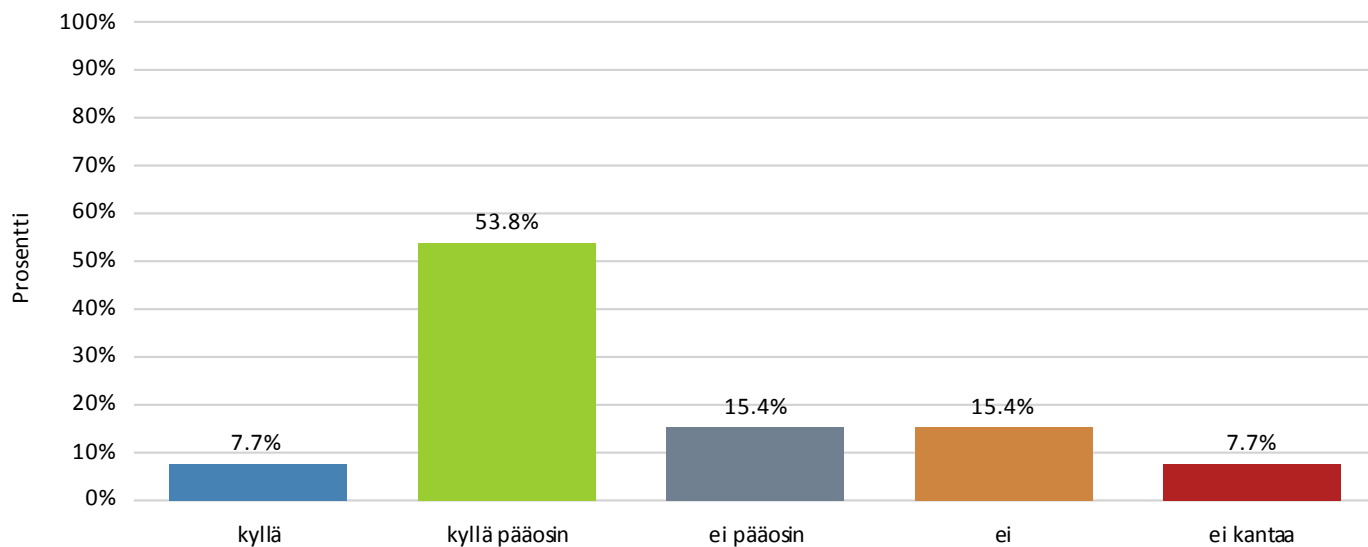
Tavoitteiden tulisi olla nyt kirjattua velvoittavammat siten, että laissa säädettäisiin sanktiot tilanteessa, jossa tavoitteita ei saavuteta.

Valtakunnallista tavoitteen asettelua tarvitaan. Ei vielä määritelty.

Valtakunnallista tavoitteen asettelua tarvitaan jossakin määrin, jotta kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteet kyetään saavuttamaan ja vaikutukset työllisyyteen sekä talouden kasvuun hyödyntämään.

Kuinka valtakunnallisia tavoitteita voidaan jatkossa asettaa maakuntia sitovasti, mahdollistaako muuttuva lainsäädäntö sen jatkossa?

46. Onko kasvupalvelutoimijoiden ohjaus- ja valvontaroolit tarpeeksi selkeästi kuvattu, kun otetaan huomioon 20 §:n omavalvonta?

Nimi	Prosentti
kyllä	7,7%
kyllä pääosin	53,8%
ei pääosin	15,4%
ei	15,4%
ei kantaa	7,7%
N	13

47. Mahdollinen sanallinen perustelu

.....

Omaavalvonnasta toteutuminen riippuu myös siitä, että palveluntuottajat pystytään velvoittamaan seurantaan ja raportointiin tai edellyttämään niiltä omaavalvonnasta toteuttamista

Valvonta koskee esityksen mukaan vain julkista palvelujen tuottajaa, muttei yksityistä. Tämä johtaa palvelujen tuottajien eriarvoistumiseen. Mikä on ministeriöiden ohjauksen rooli ja merkitys käytännössä? Esitys puhuu ministeriön tai sen valtuuttaman toimijan mahdollisista arviointikäynneistä. Kyseenalaiseksi jää, ovatko em. säännökset kaikilta osin sopusoinnussa maakunnallisen itsehallinnon ja kansanvaltaisuusperiaatteen kanssa?

Jos maakunta ei tee mitään, niin kuka saa ja voi puuttua asiaan jos maakuntavaltuusto näkee tilanteen eri tavalla? Talouden pettämisestä on kyllä maininta, mutta miten muuten?

Esityksen 29 §:n mukaan ministeriö vastaa valtakunnallisesta kasvupalvelupolitiikasta, valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja niiden huomioon ottamisesta maakuntien toiminnan ohjauksessa. Selvyyden vuoksi voisi olla tarkoituksenmukaista todeta, että ministeriön ohjauksessa kyse on strategisesta ohjauksesta suhteessa itsehallinnollisiin ja kansanvaltaisesti johdettuihin maakuntiin.

Esityksen mukaan ministeriö tai sen valtuuttama toimija voisi tehdä arviointikäyntejä maakuntiin, valvoisi ja ohjaisi niitä. Jää kyseenalaiseksi, ovatko em. säännökset kaikilta osin sopusoinnussa maakunnallisen itsehallinnon ja kansanvaltaisuusperiaatteen kanssa.

Kasvupalveluiden ohjausta ja valvontaa koskevat säännökset löytyvät nyt Erinäisiä säännöksiä -nimisestä luvusta. Niiden kokoaminen omaan lukuunsa tai sisällyttäminen kasvupalveluiden järjestämistä koskevien säännösten yhteyteen voisi olla perusteltua.

Esityksen 29 §:n mukaan ministeriö vastaa valtakunnallisesta kasvupalvelupolitiikasta, valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja niiden huomioon ottamisesta maakuntien toiminnan ohjauksessa. Selvyyden vuoksi voisi olla tarkoituksenmukaisesta todeta, että ministeriön ohjauksessa kyse on strategisesta ohjauksesta suhteessa itsehallinnollisiin ja kansanvaltaisesti johdettuihin maakuntiin.

Kasvupalveluiden ohjausta ja valvontaa koskevat säännökset löytyvät nyt erinäisiä säännöksiä sisältävästä luvusta. Niiden kokoaminen omaan lukuunsa tai sisällyttäminen kasvupalveluiden järjestämistä koskevien säännösten yhteyteen voisi olla perusteltua.

Maakuntien vastuulla on maakunnallisen alueellisen ennakkoinnin järjestäminen. Neuvottelukunnan tehtäviin olisi hyvä lisätä alueellisen ennakkoinnin tietojen kokoaminen maakunnista ja tietojen välittäminen eri hallinaloille ohjaamaan valtakunnallista kehitystä esim. koulutustarpeisiin liittyen. Samalla tämä yhteys toisi tietoa valtakunnallisesta tarpeista maakunnallisen ennakkoinnin huomioitavaksi.

Esityksen 29 §:n mukaan ministeriö vastaa valtakunnallisesta kasvupalvelupolitiikasta, valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja niiden huomioon ottamisesta maakuntien toiminnan ohjauksessa. Selvyyden vuoksi voisi olla tarkoituksenmukaisesta todeta, että ministeriön ohjauksessa kyse on strategisesta ohjauksesta suhteessa itsehallinnollisiin ja kansanvaltaisesti johdettuihin maakuntiin.

Esityksen mukaan ministeriö tai sen valtuuttama toimija voisi tehdä arviointikäyntejä maakuntiin, valvoisi ja ohjaisi niitä. Jää kyseenalaiseksi, ovatko em. säännökset kaikilta osin sopusoinnussa maakunnallisen itsehallinnon ja kansanvaltaisuusperiaatteen kanssa.

Kasvupalveluiden ohjausta ja valvontaa koskevat säännökset löytyvät nyt erinäisiä säännöksiä sisältävästä luvusta. Niiden kokoaminen omaan lukuunsa tai sisällyttäminen kasvupalveluiden järjestämistä koskevien säännösten yhteyteen voisi olla perusteltua.

Esityksen 29 §:n mukaan ministeriö vastaa valtakunnallisesta kasvupalvelupolitiikasta, valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja niiden huomioon ottamisesta maakuntien toiminnan ohjauksessa. Ministeriön ohjauksessa kyse on strategisesta ohjauksesta suhteessa itsehallinnollisiin ja kansanvaltaisesti johdettuihin maakuntiin.

Esityksen mukaan ministeriö tai sen valtuuttama toimija voisi tehdä arviointikäyntejä maakuntiin, valvoisi ja ohjaisi niitä. Esityksestä jää epäselväksi mitä näillä arviointikäynneillä tavoitellaan ja miten ne toimivat suhteessa alkuperäisessä uudistusretoriikassa tavoiteltuun maakunnalliseen itsehallintoon.

Esityksen 29 §:n mukaan ministeriö vastaa valtakunnallisesta kasvupalvelupolitiikasta, valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja niiden huomioon ottamisesta maakuntien toiminnan ohjauksessa. Selvyyden vuoksi voisi olla tarkoituksenmukaisesta todeta, että ministeriön ohjauksessa kyse on strategisesta ohjauksesta suhteessa itsehallinnollisiin ja kansanvaltaisesti johdettuihin maakuntiin.

Esityksen 34 §:n mukaan ministeriö tai sen valtuuttama toimija voisi tehdä arviointikäyntejä maakuntiin, valvoisi ja ohjaisi niitä. Jää kyseenalaiseksi, ovatko edellä mainitut säännökset kaikilta osin sopusoinnussa maakunnallisen itsehallinnon ja kansanvaltaisuusperiaatteen kanssa.

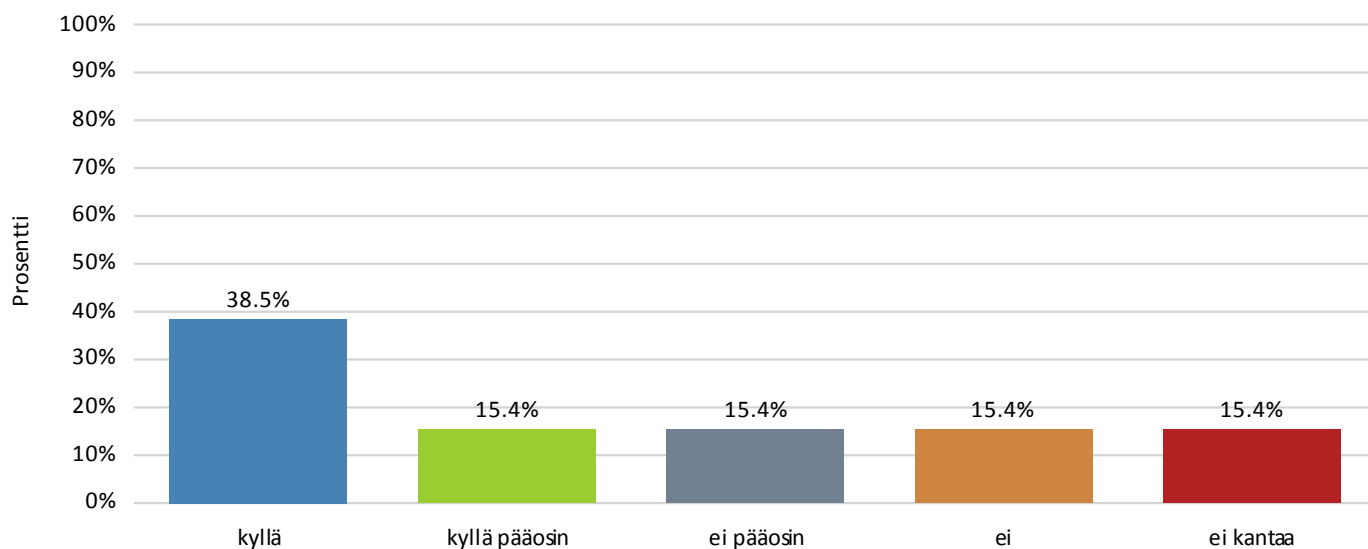
Kasvupalveluiden ohjausta ja valvontaa koskevat säännökset löytyvät nyt erinäisiä säännöksiä sisältävästä luvusta. Niiden kokoaminen omaan lukuunsa tai sisällyttäminen kasvupalveluiden järjestämistä koskevien säännösten yhteyteen voisi olla perusteltua.

Ks. myös lausunnon kohta "Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset (HE, luku 3), kysymyksen "Tukevatko keskeiset ehdotukset esityksen tavoitteita?", "Mahdolliset sanalliset perustelut" viimeinen kappale. Lausuntokyselyn pdf-versiossa kohta 8.)

Palveluiden koordinaatio ja asiakkaiden ohjausvastuu tulee olla selkeästi maakunnan viranomaistehtävä.

Maakunnille tulee velvollisuus huolehtia asiakkaan oikeuksista ja tähän liittyen palveluohjauksesta ja tietopalvelusta. Ydinkysymys on toimeenpanon kannalta se, kenellä on tosiasiallinen vastuu asiakkaan palvelujen koordinoinnista ja palveluohjauksesta.

48. Ovatko keskitetysti hoidettavat tehtävät tunnistettu kattavasti?

Nimi	Prosentti
kyllä	38,5%
kyllä pääosin	15,4%
ei pääosin	15,4%
ei	15,4%
ei kantaa	15,4%
N	13

49. Mahdollinen sanallinen perustelu

.....

Pitäisikö rakennerahastotehtävien keskittäminen todeta ESR-rahoitusta laajemmin

Valtakunnalliset TE-palvelut (työmarkkinatori), ICT-palvelut, EURES-portaali, Team Finland, Suomi.fi, Finnvera, Yritys-Suomi ja muut keskitetysti hoidettavien tehtävien toteutus ja resursointi jäävät auki ja epäselväksi.

--

-

Keskitetty RR-hankkeiden hallinnointi nykyisen ohjelmakauden 2014-2020 osalta hankkeiden loppuun saattamiseksi noin v. 2022 saakka olisi järjestelmien toimivuuden ja yritysten oikeusturvan kannalta järkevää. Tästä saatavien tehokkuus- ja asiakashyötyjen saavuttaminen edellyttäisi ratkaisun olevan sama keskitettyjen toimintojen osalta. Mikäli valtaosa maakunnista on valmis purkamaan keskitetyn hallinnointimallin, ei malli tuota enää muutaman maakunnan välisenä samoja hyötyjä kuin aiemmin. PIR-ELY on ollut tyytyväinen KES-ELYn kanssa tehtyyn yhteistyöhön rakennerahastojen keskitetyssä hallinnoinnissa.

Keskitetysti hoidettavissa tehtävissä mainitaan mm: eurooppalaiseen työnvälitysjärjestelmä EURESiin liittyvät tehtävät sekä muut 4 luvun 10§:ssä säädetty työntekijöiden kansainvälisen liikkuvuuden edistämiseen liittyvät asiat; ja 3 luvun 14 §:ssä säädetty työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskelulupia koskevat asiat. Perusteluissa ehdotetaan työlupien nykyisenlainen keskittäminen muutamalle alueelle, mutta nykytilan analyysi puuttuu.

Laissa mainitut tehtävät on syytä hoitaa keskitetysti. Lisäksi on turvattava valtakunnalliset puhelinpalvelut. Muussa tapauksessa maakuntien itse hoitaessa puhelinpalvelut lakiesityksessä tavoiteltu kustannustehokkuus ei toteudu.

-

50. Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 6

.....

--

-

-

32 § Epäselvä sanamuoto: Alueiden kehittämisen keskustelut. Parempi olisi: Keskustelut alueiden kehittämisestä.

33 § Työ- ja elinkeinoministeriö seuraa palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden ja rahoituksen tason riittävyyden toteutumista... Miten riittävä taso määritellään ja kenen toimesta?

34 § Säännöksen 2 momentin mukaan kasvupalvelujen laillisuusvalvonta kuuluu valtion lupa- ja valvontavirastolle. Mikäli lupa- ja valvontaviraston laillisuusvalvontatehtävä ko. asiassa katsotaan tarpeelliseksi, olisi hallituksen esityksessä syytä tarkentaa, mitä tällä laillisuusvalvonnalla tarkoitetaan: passiivista vai aktiivista laillisuusvalvontaa ja millaisiin asioihin valvonnan on ajateltu kohdistuvan.

35 § Kasvupalveluja tuottavan maakunnan... Pitäisikö olla järjestävän?

Maakunnan tulisi HE mukaan arvioida ennakkoon ja ottaa huomioon päätösten vaikutukset eri asiakasryhmiin. HE- pohjautuu ajatukseen, että nykyiset TE-toimistojen asiakkaat olisi jotenkin kartoitettu ja olisi olemassa selkeä voimassa oleva tieto asiakaskunnan eri ryhmistä. TE-toimistojen nykyisten resurssien jatkuva vähentäminen on estänyt tämän asiakaskunnan todellisen palvelutarvearviotiedon hankkimisen. Vuoden alusta alkaen tehostetummin tehtyjen määräaikaishaastattelujen perusteella on vankka kokemus siitä, että TE-toimistojen asiakaskunnan määrittelyä ei voida pitää paikkansa pitävänä nykyisillä tiedoilla. TE-toimiston asiakkuudesta on määräaikaishaastattelujen perusteella voitu poistaa useita satoja asiakkaita, koska he eivät ole enää työttömiä tai he eivät enää tarvitse TE-toimiston palveluja. Koko HE esitys perustuu siihen, että jollakin taholla on tieto siitä ketkä ovat asiakkaina ja mitkä heidän palvelutarpeensa ovat. Nykytilanteeseen on syynä se, että on väärin arvioitu henkilökohtaisen asiakaspalvelujen ja verkkopalvelujen mahdollisuudet TE-asiakaspalvelussa. Työmarkkinatori tai verkkoasiointi pelkästään ei auta asiakasta uudelle polulle, jos esim. Ammatinvaihto on työmarkkinatilanteen tai terveydentila muutoksen takia pakollinen. Uudessa toimintamallissa tulee arvioida, miten asiakkaan palveluohjaus ja palvelujen koordinointi eri palvelutuottaja/tuote viidakossa toteutetaan.

51. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 6

.....

Pykälän 32 sisältö tulee siirtää aluekehittämisen osalta lukuun 2 ja kasvupalvelun osalta lukuun 3.

Pykälän 36 1 momentin 3 kohdassa viitataan lain 3 luvun 14 §, mutta tulisi oikeammin ehkä viitata 18 § 1 momentti 6 kohtaan.

Pykälän 32 sisältö tulee siirtää aluekehittämisen osalta lukuun 2 ja kasvupalvelun osalta lukuun 3.

Pykälän 32 sisältö tulee siirtää aluekehittämisen osalta lukuun 2 ja kasvupalvelun osalta lukuun 3.

Pykälä 35 § on kokonaisuudessaan vaikeaselkoinen ja epäselvä. Tältä osin lain sanamuotoja tulee tarkentaa siten, että lukijalle on selvää, mihin lakeihin momenteissa 1 ja 2 viitataan. Tällaisenaan lakiviittaukset ovat epäselviä siten, ettei ko. säännöksistä käy yksiselitteisesti ja selkeästi ilmi, milloin puheena on kasvupalvelulaki ja milloin taas viitataan muihin lakeihin. Tämän lisäksi siitä ei käy ilmi, mitä pykälässä tarkoitetaan aikaisemmin mainitsemattomilla termeillä "ylläpitäjä" tai "yhteisön edut".

Pykälän 36 1 momentin 3 kohdassa viitataan lain 3 luvun 14 §, mutta tulisi oikeammin ehkä viitata 18 § 1 momentti 6 kohtaan.

Pykälän 36 1 momentin 3 kohdassa viitataan lain 3 luvun 14 §, mutta tulisi oikeammin ehkä viitata 18 § 1 momentti 6 kohtaan.

32 §:n sisältö tulee siirtää aluekehittämisen osalta lukuun 2 ja kasvupalvelun osalta lukuun 3.

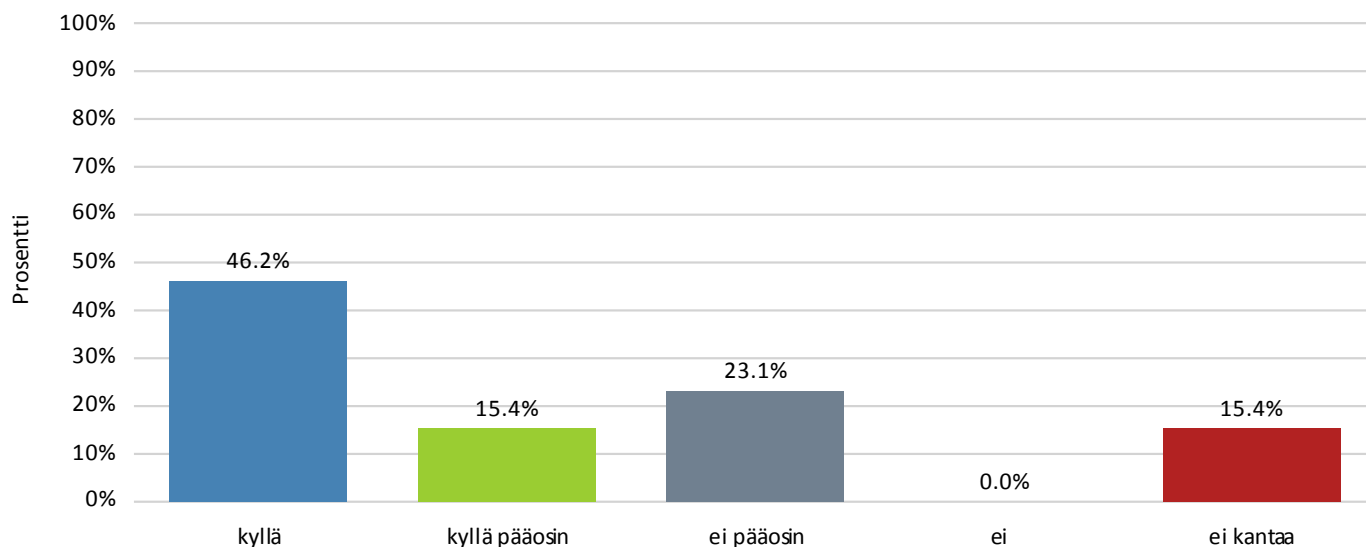
35 §:n osalta ks. pdf-versiossa lausunnon kohta 35 (kysymyksen "Säädetäänkö laissa tarpeeksi selkeästi kasvupalvelujen tuottajien velvoitteista (huomioiden myös 35 § Hallintomenettely ja julkisuus)? jälkeen kohta "Mahdollinen sanallinen perustelu")

Pykälän 36 1 momentin 3 kohdassa viitataan lain 3 luvun 14 §, mutta tulisi oikeammin ehkä viitata 18 § 1 momentti 6 kohtaan.

-

52. Uskotteko, että alueellanne esiintyy kasvupalveluiden osalta markkinapuutetta vuonna 2019?

Luku 7 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (38-44 §)

Nimi	Prosentti
kyllä	46,2%
kyllä pääosin	15,4%
ei pääosin	23,1%
ei	0,0%
ei kantaa	15,4%
N	13

53. Mahdollinen sanallinen perustelu

En ymmärrä kysymystä. Muutoinkin kysymyksen yhteyteen olisi voinut liittää kysyttävän lain kohdan sisältö, että vastauksia olisi voinut yksilöidymmin antaa.

Palvelutarjontaa todennäköisesti on (ainakin yliaalueellisia suuria toimijoita), mutta palveluntuottajilla ei ole vielä riittävää osaamista sellaisiin palveluihin, joissa on laajempaa prosessivastuuta asiakkaista. Lisäksi palvelujen innovatiivisuutta pitää edelleen kehittää. Myös maakunnan pk-sektorin mukaan tulo markkinoille edellyttää kehittämistä.

Kireästä aikataulusta johtuen alueella ei ehditä asiaa selvittää riittävästi eikä riittävän kattavasti eikä palveluverkkoa ehditä rakentaa. Alueen oma tuotanto ei ehdi reagoida tähän ja oletettavaa on, että valtakunnalliset toimijat tarjoavat palveluja ainakin isompiin taajamiin, mutta hinta muodostuu tässä asetelmassa niin korkeaksi, ettei maakunta voi sitä ostaa kaikkialle alueellaan. Tämä eriarvoistaa kansalaisia palvelujen saatavuudessa ja alueita hinnoittelussa.

Maakuntien keskuskaupungeissa ja sitä ympäröivällä kaupunkiseudulla oletetaan olevan/syntyvän toimivat markkinat. Muun maakunnan osalta markkinapuutteen esiintyminen on hyvin mahdollista, jopa todennäköistä. Markkinapuutetta saattaa esiintyä eri tavoin eri asiakasryhmissä. Vaikeasti työllistyvien asiakkaiden työnvälityspalveluissa saattaa esiintyä markkinapuutetta koko maakunnan laajuisesti vuonna 2019. Em. seikoista johtuen siirtymäaikojen uudelleen arvioinnille ja koko uudistuksen porrastetulle toimeenpanolle maan eri osissa on nähtävissä perusteet.

Helposti työllistyvien henkilöasiakkaiden ja yritysasiakkaiden kohdalla markkinat kehittyvät kohtuullisesti ehkä jo 2019. Muiden asiakasryhmien palvelujen markkinat kehittyvät hitaasti senkin takia, että laadukkaiden ja tuloksellisten palvelukokonaisuuksien hankinta on vaativa tehtävä, joka ei todennäköisesti kehity nopeasti (kokeilujen ja virheiden kautta vähitellen).

Varsinais-Suomen alueella on monipuolisesti konsultti- ja työvoimapalveluja tuottavia yrityksiä. Emme usko, että pitkällä aikavälillä syntyy markkinapuutetta. Ajoittaisiin erityisosaamisen markkinapuutteeseen tulee kuitenkin varautua.

Huomioitava kuitenkin tässä kohtaa on, että markkinapuutteen toteamiseen liittyviä kriteerejä ei ole laissa määritelty. Lain perusteluissa on selkeästi määriteltävä ne keinot ja kriteerit, joiden perusteella markkinatilannetta tulee arvioida ja millaisien kriteerien täyttyessä voidaan todeta mahdollinen markkinapuutetilanne. Markkinapuutetilanne tulee pystyä kohtuullisen yksiselitteisesti ja jo ennen mahdollisten kilpailuttamisprosessien käynnistämistä luotettavasti todentamaan. Kilpailutilanteen jälkeen tapahtuva markkinapuutetilanteen toteaminen on liian raskas ja hidas hallinnollinen prosessi.

Lappi on yksityisen palveluntuottajan näkökulmasta varsin pieni markkina-alue. On todennäköistä, että kaikille palveluille ei löydy liiketaloudellisesti kannattavia toimintaedellytyksiä välittömästi lain voimaantullessa.

Pohjois-Savossa maakunnan keskuskaupungissa sekä sitä ympäröivällä kaupunkiseudulla oletetaan olevan/syntyvän toimivat markkinat. Myös maakunnan alueellisissa keskuksissa on/syntynee jonkin verran markkinaehtoista toimintaa. Muun maakunnan osalta markkinapuutteen esiintyminen on mahdollista, jopa todennäköistä. Maakunnan reuna-alueilla, joista osa on harvaan asuttua aluetta, markkinapuutetta pidetään joksikin varmana.

Markkinapuutetta saattaa esiintyä eri tavoin eri asiakasryhmissä. Vaikeasti työllistyvien asiakkaiden työnvälityspalveluissa saattaa esiintyä markkinapuutetta koko maakunnan laajuisesti vuonna 2019.

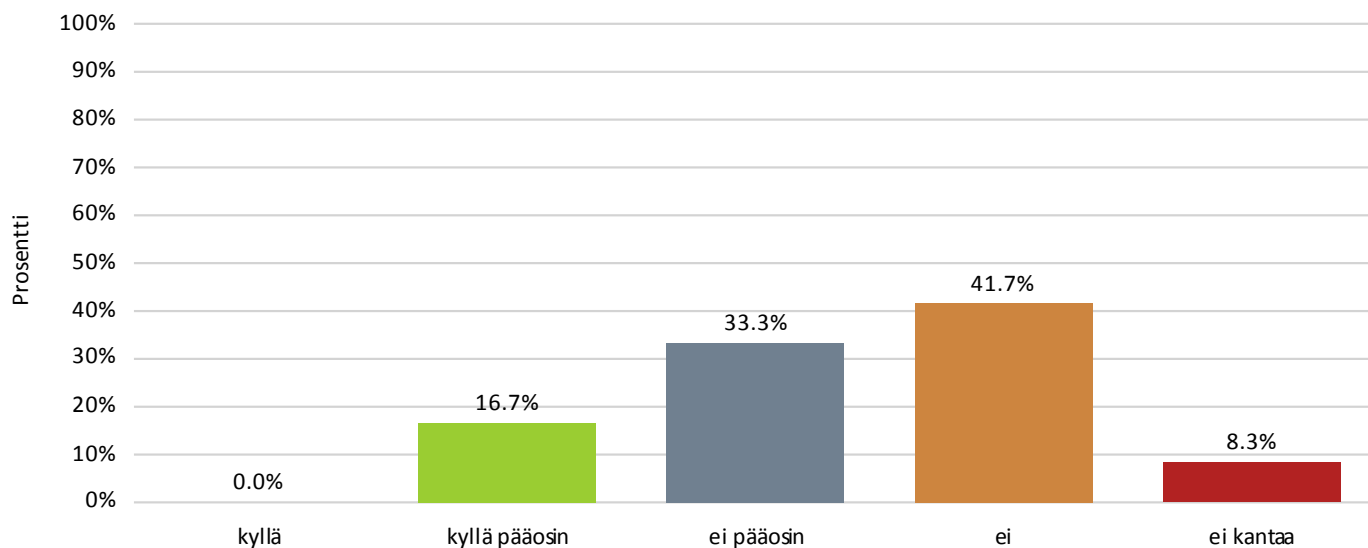
Nykyisistä palveluista iso osa on jo markkinoilla ja niitä tuottavat liikevaihdoiltaan isot ja pienet palveluntuottajat. Lisäksi eri alueilla on paikallisia markkinatoimijoita, mutta nykyisin enenevässä määrin myös kansallisia sekä kansainvälisiäkin yrityksiä. Nykyiset palvelut on hankittu hyvin tarkkojen määritelmien puitteissa ja uusi lainsäädäntö tuo kaivattua helpotusta asiakaslähtöisten ja innovatiivisten hankintojen järjestämiseen.

Pilottien kokemusten perusteella palvelutarpeen määrittäminen ja palveluohjaus on haasteellista ja vaikuttavuustulokset myös yksityisen palvelutuotannon osalta ovat jääneet vaatimattomiksi. Erityisesti haasteellisuus korostuu niiden asiakkaiden osalta, jotka eivät ole helposti työmarkkinoille välitettävissä ja jotka eivät ole tietoisia tai motivoituneita parantamaan omaa työmarkkinakelpoisuuttaan.

Maakuntiemme erilaisuus: Keski-Pohjanmaalla pääosin kun taas Pohjanmaalla on parempi markkinatilanne.

Markkinapuutetta esiintyy maakunnan reuna-alueilla ja eräiden erityispalvelua vaativien asiakkaiden kohdalla.

Lakiehdotuksen siirtymäsäännöksissä tulisi tarkemmin ottaa kantaa siihen, miten maakunta tuottaa kasvupalveluja siirtymävaiheessa, jos markkinapuutetta esiintyy 1.1.2019 alkaen. Voidaanko kasvupalveluja tuottaa siirtymävaiheessa maakunnan liikelaitoksen toimintana?

54. Onko markkinapuutteen toteaminen kuvattu riittäväällä tavalla lakiesityksessä?

Nimi	Prosentti
kyllä	0,0%
kyllä pääosin	16,7%
ei pääosin	33,3%
ei	41,7%
ei kantaa	8,3%
N	12

55. Mahdollinen sanallinen perustelu

.....

Aluekehittämis- ja kasvupalvelulaissa todetaan, että markkinapuute tulee todeta maakunnan ensimmäisenä toimintavuonna ja perustamaa tämän jälkeen tarvittavat yhtiöt oman tuotannon hoitamiseen. Lainsäädännössä tulisi ottaa huomioon, että palvelutuottajat reagoivat jatkuvasti markkinoilla tapahtuviin kysyntä- ja hintamuutoksiin sekä markkinatilanteen muutoksiin. Ne voivat erilaistaa tuotantoaan tai vallata uusia markkina-alueita. Voi käydä myös niin, että markkinapuute ilmenee palvelussa, jota maakunnalla ei ole mahdollisuutta tuottaa.

On esitetty esityksessä ylimalkaisesti ja toteamisaikataulu vaatii vielä tarkennuksia. Useammalle vuodelle kohdennettu siirtymä puutteen toteamisessa luo epävarmuutta. Tulisiko tälle puutteen toteamiselle asettaa yksiselitteisempi aikarajaus? Itse koko uudistuksen toteutus pitäisi viedä läpi porrastetusti ja riittävän pitkällä siirtymäkaudella.

Markkinapuutetta ei ole määritelty laissa. Markkinapuutteen toteamisen kriteerit tulisi määritellä. Markkinapuutteen toteamisen osalta lakiluonnoksen perustelut ovat mahdollistavia ja esimerkinomaisia. Maakunnalla on päätösvalta siitä, missä menettelyssä markkinapuute todetaan.

Esitys pohjautuu pitkälti olettamukseen kasvupalvelumarkkinoiden olemassaolosta ja vähintäänkin vahvaan toiveeseen kasvupalvelutuotantoon liittyvien markkinoiden vahvasta kehitymisestä lähes koko maassa. Esityksen kautta maakunnan tehtäväksi ja vastuulle jää pitkälti markkinatilanteen analysointi ja mahdollinen markkinapuutetilanteen toteaminen ja tilanteen jatkuva seuraaminen.

Markkinapuutetta ei kuitenkaan ole määritelty laissa. Markkinapuutteen toteamisen osalta HE-luonnoksen perustelut ovat mahdollistavia ja esimerkinomaisia. Maakunnalla on siten päätösvalta siitä, missä menettelyssä markkinapuute todetaan. Missään tapauksessa markkinapuutteen toteamista ei tule sitoa kilpailuttamisen kautta syntyvään tietoon markkinatilanteesta, sillä se on tilanteeseen turhan raskas ja hidas hallinnollinen prosessi.

Kts. myös kohdassa 53 markkinapuutetilanteesta mainittu.

Markkinapuutetta ei ole määritelty laissa. Markkinapuutteen toteamisen osalta HE-luonnoksen perustelut ovat mahdollistavia ja esimerkinomaisia. Maakunnalla on siten päätösvalta siitä, missä menettelyssä markkinapuute todetaan. Markkinapuutteen toteamista ei tule sitoa kilpailuttamisen kautta syntyvään tietoon markkinatilanteesta, sillä se on tilanteeseen turhan raskas ja hidas hallinnollinen prosessi.

Markkinapuutetta ei ole määritelty laissa. Markkinapuutteen toteamisen osalta HE-luonnoksen perustelut ovat mahdollistavia ja esimerkinomaisia. Kun näin on, on katsottava, että maakunnalla on siten päätösvalta siitä, missä menettelyssä markkinapuute todetaan. Mikäli sääntelyä täsmennetään, missään tapauksessa markkinapuutteen toteamista ei tule sitoa kilpailuttamisen kautta syntyvään tietoon markkinatilanteesta, sillä se on tilanteeseen turhan raskas ja hidas hallinnollinen prosessi.

Markkinapuutetta ei ole määritelty laissa. Markkinapuutteen toteamisen osalta HE-luonnoksen perustelut ovat mahdollistavia ja esimerkinomaisia. Maakunnalla on siten päätösvalta siitä, missä menettelyssä markkinapuute todetaan. Missään tapauksessa markkinapuutteen toteamista ei tule sitoa kilpailuttamisen kautta syntyvään tietoon markkinatilanteesta, sillä se on tilanteeseen turhan raskas ja hidas hallinnollinen prosessi. Käytännössä voi muodostua hyvin sekavia markkinapuutteen toteamiskäytäntöjä, perusteluja ja tulkintoja. Laissa ei oteta kantaa mahdollisiin riitatilanteisiin näissä markkinapuutteen toteamisissa.

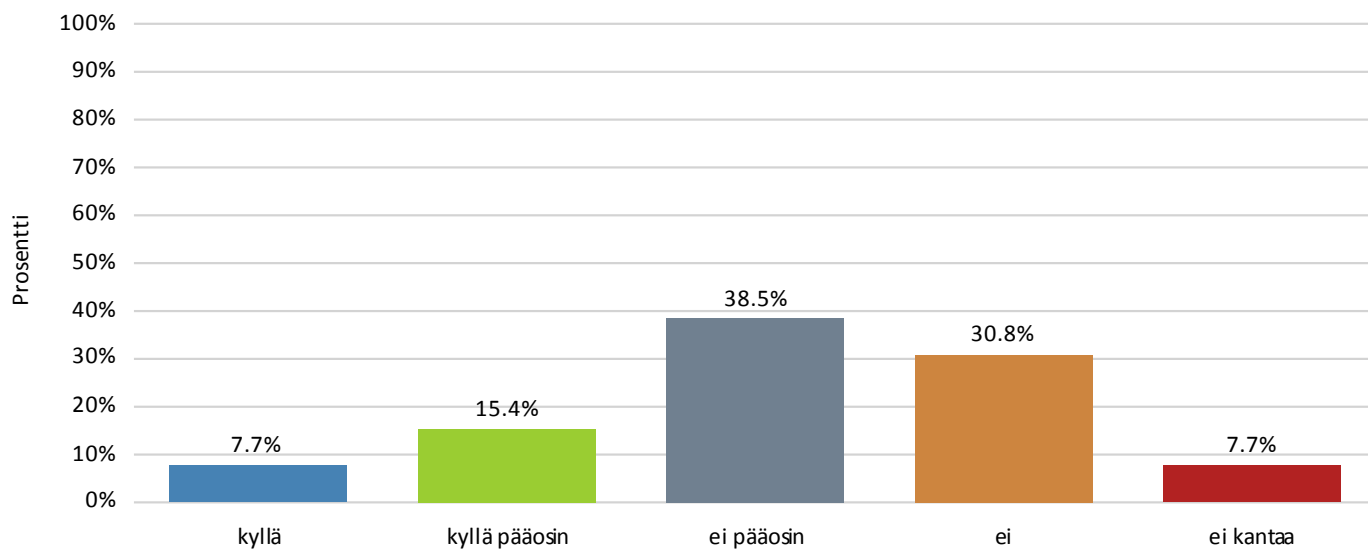
Markkinapuutetta ei ole määritelty laissa. Markkinapuutteen toteamisen osalta hallituksen esitysluonnoksen perustelut ovat mahdollistavia ja esimerkinomaisia. Markkinapuutteen toteamismenettelystä tulisi olla laissa omat säännöksensä. Tätä näkemystä puoltaa se, että kyseessä on yksi lain keskeisistä periaatteista, jolla on merkittäviä vaikutuksia maakunnan kasvupalvelujen käytännön toimiin pohdittaessa rajanvetoa siitä, milloin maakunta voi markkinapuutetilanteessa toimia palveluntuottajana ja milloin taas palveluntuottajina toimivat yksityiset tahot. Erityisesti tulee määritellä se, miten toimitaan tilanteessa, jossa palveluntuottajat eivät täytä vaadittavia kriteerejä palvelujen tuottamiselle. Rinnastuuko kuvattu tilanne siihen, että kyseessä on tosiasiallisesti markkinapuutetilanne? Missään tapauksessa markkinapuutteen toteamista ei tule sitoa kilpailuttamisen kautta syntyvään tietoon markkinatilanteesta, sillä se on tilanteeseen turhan raskas ja hidas hallinnollinen prosessi.

Markkinapuutetta ei ole määritelty laissa.

Maakunnalla on päätösvalta markkinapuutteen toteamisesta. Laissa tulee esittää menettely, jonka mukaan päätöksestä voi valittaa, tai viittaus maakuntalain tätä tarkoittavaan kohtaan.

Markkinapuutetta ei ole määritelty laissa. Markkinapuutteen toteamisen osalta HE-luonnoksen perustelut ovat mahdollistavia ja esimerkinomaisia. Maakunnalla on siten päätösvalta siitä, missä menettelyssä markkinapuute todetaan. Olisiko järkevää olla yhdenmukaiset käytänteet?

Markkinapuutetta ei ole määritelty laissa. Markkinapuutteen toteamisen osalta HE-luonnoksen perustelut ovat mahdollistavia ja esimerkinomaisia. Maakunnalla on siten päätösvalta siitä, missä menettelyssä markkinapuute todetaan. Missään tapauksessa markkinapuutteen toteamista ei tule sitoa kilpailuttamisen kautta syntyvään tietoon markkinatilanteesta, sillä se on tilanteeseen turhan raskas ja hidas hallinnollinen prosessi.

56. Onko uudistuksessa otettu riittävästi huomioon henkilöstön asema?

Nimi	Prosentti
kyllä	7,7%
kyllä pääosin	15,4%
ei pääosin	38,5%
ei	30,8%
ei kantaa	7,7%
N	13

57. Mahdollinen sanallinen perustelu

Olen huolissani asiakkaiden oikeuksista/etuksien viivytyksettömyydestä saannista ja Kelan riittävästä henkilövahvuudesta käsitellä mahd. heille TE-toimistosta siirrettävät tehtävät ja organisoida se, sillä suunnitelmissa on vähätelty työttömyysturvan käsittelyn työmäärää TE-toimistossa joka voi aiheuttaa sen että Kela ei varaudu riittävään henkilöresurssiin ja muutoksessa käsittelyaikataululle käy yhtä huonosti kuin toimeentulotuen Kelalle siirtymisessä.

Arviot henkilöstön siirtymisestä markkinoille olisi voinut esittää maltillisemmin. Kasvupalvelujen monituottajamalli valinnanvapauksineen on niin monimutkainen kokonaisuus, että sen toteuttaminen vaatii valmistelua ja harkintaa. Lisäksi valittu toimintatapa on asettanut yhden henkilöstöryhmän eriarvoiseen asemaan muihin verrattuna. Koska maakuntauudistukseen ei sisälly irtisanomissuojaa, tulisi nostaa esille se vaihtoehto, että maakunta laittaa myös substanssitehtävät hakuun, jolloin maakunta voisi valita henkilöstönsä.

Henkilöstön asemaa ei ole riittävässä määrin eikä riittävän selkeästi kuvattu. Esim. liikkeenluovutus on voimassa suoraan vain vuoden 2020, mutta markkinapuutteen osalta toimenpiteiden takaraja on vuoden 2023 lopussa. Mikä on henkilöstön asema vuosina 2021-2023 mikäli alueet etenevät markkinapuutteen toteamisen osalta eri tahtiin? Jos markkinapuutetta ei ole, maakunnalle muodostuu taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet.

Henkilöstön asema on lakiesityksen perusteella erittäin epävarma, vaikka henkilöstö siirtyykin luovuttavista organisaatioista nk. vanhoina työntekijöinä maakuntaan.

Kasvupalvelujen avaaminen markkinoille tulee vähentämään ELY-keskusten ja TE-toimistojen henkilöstöä jo maakuntien toiminnan alkuvaiheessa. Maakunnat voivat tuottaa kasvupalvelujaa yhtiönsä kautta vain tilanteissa, jossa alueella on markkinapuute. Jos markkinapuutetta ei ole, maakunnalle muodostuu taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet. Maakunnan tuottaessa itse kasvupalveluja yhtiönsä kautta on selvää, että yhtiön toiminnan tulee olla myös kannattavaa.

Maakunnalle säädettäväksi esitetty velvollisuus tarkastella markkinoiden tilannetta on jatkuva ja yhdessä oman tuotannon rajoitusta koskevien esitysten kanssa tämä merkitsee maakunnan kasvupalvelutuotantohenkilöstön osalta pysyvää epävarmuutta työnantajasta. Tilanne voi johtaa siihen, että maakunta-työnantajan henkilöstöpolitiikka on epävakaa, maakunnassa on käynnissä toistuvat yt-neuvottelut eikä maakunta saa palvelukseensa tarvittavaa osaamista.

Henkilöstö siirtyy 1.1.2019 maakuntaan. Ehdotetun uudistuksen markkinalähtöisyydestä johtuen on todennäköistä, että merkittävä osa henkilöstöstä siirtyy maakunnan palveluksesta pois siirtymäkauden aikana. Henkilöstövaikutuksia tulisi tarkastella myös niissä tilanteissa, joissa markkinat toimivat ja tuotanto siirtyy sinne. Tämä auttaisi näkemään kokonaisuuden tilanteen paremmin

Kasvupalvelujen avaaminen markkinoille tulee vähentämään ELY-keskusten ja TE-toimistojen henkilöstöä jo maakuntien toiminnan alkuvaiheessa. Maakunnat voivat tuottaa kasvupalveluita yhtiönsä kautta vain tilanteissa, jossa alueella on markkinapuute. Jos markkinapuutetta ei ole, maakunnalle muodostuu taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet. Maakunnan tuottaessa itse kasvupalveluja yhtiönsä kautta on selvää, että yhtiön toiminnan tulee olla myös kannattavaa.

Maakunnalle säädettäväksi esitetty velvollisuus tarkastella markkinoiden tilannetta on jatkuva ja yhdessä oman tuotannon rajoitusta koskevien esitysten kanssa tämä merkitsee maakunnan kasvupalvelutuotantohenkilöstön osalta pysyvää epävarmuutta työnantajasta. Tilanne voi johtaa siihen, että maakunta-työnantajan henkilöstöpolitiikka on epävakaa, maakunnassa on käynnissä toistuvat yt-neuvottelut eikä maakunta saa palvelukseensa tarvittavaa osaamista.

Henkilöstö siirtyy 1.1.2019 maakuntaan. HE:ssä on laajasti ja monipuolisesti selvitetty henkilöstön asemaa tässä tilanteessa. Uudistuksen markkinalähtöisyyksyllä perusteella merkittävä osa henkilöstöstä siirtyy maakunnasta pois siirtymäkauden aikana. Tämän vuoksi HE:ssä tulisi tarkastella henkilöstövaikutuksia myös niissä tilanteissa, joissa markkinat toimivat ja tuotanto siirtyy sinne. Tämä auttaisi näkemään kokonaisuuden tilanteen paremmin.

Kuten lakiesityksessä todetaan, tulee maakunnan huolehtia siirtyvän henkilöstön osaamisesta ja sen kehittämisestä muutostilanteessa. Tämä kehittämistyö tulee aloittaa jo hyvissä ajoin ennen henkilöstön siirtymistä uuteen maakuntaan ja sen toteuttamiseen pitää varata riittävästi resursseja jo vuoden 2018 valtion talousarviossa.

Kasvupalvelujen avaaminen markkinoille tulee vähentämään nykyisten ELY-keskusten ja TE-toimistojen henkilöstöä. Maakunnat voivat tuottaa kasvupalveluita yhtiönsä kautta vain tilanteissa, jossa alueella on markkinapuute. Jos markkinapuutetta ei ole, maakunnalle muodostuu taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet. Maakunnan tuottaessa itse kasvupalveluja yhtiönsä kautta on selvää, että yhtiön toiminnan tulee olla myös kannattavaa.

Maakunnalle säädettäväksi esitetty velvollisuus tarkastella markkinoiden tilannetta on jatkuva ja yhdessä oman tuotannon rajoitusta koskevien esitysten kanssa tämä merkitsee maakunnan kasvupalvelutuotantohenkilöstön osalta pysyvää epävarmuutta työnantajasta. Tilanne voi johtaa siihen, että maakunta-työnantajan henkilöstöpolitiikka on epävakaa, maakunnassa on käynnissä toistuvat yt-neuvottelut eikä maakunta saa palvelukseensa tarvittavaa osaamista

Henkilöstö siirtyy 1.1.2019 maakuntaan. HE:ssä on laajasti ja monipuolisesti selvitetty henkilöstön asemaa tässä tilanteessa. Uudistuksen markkinalähtöisyyksyllä perusteella merkittävä osa henkilöstöstä siirtyy maakunnasta pois siirtymäkauden aikana. Tämän vuoksi HE:ssä tulisi tarkastella henkilöstövaikutuksia myös niissä tilanteissa, joissa markkinat toimivat ja tuotanto siirtyy sinne. Tämä auttaisi näkemään kokonaisuuden tilanteen paremmin.

Kasvupalvelujen avaaminen markkinoille tulee vähentämään ELY-keskusten ja TE-toimistojen henkilöstöä jo maakuntien toiminnan alkuvaiheessa. Maakunnat voivat tuottaa kasvupalveluita yhtiönsä kautta vain tilanteissa, jossa alueella on markkinapuute. Jos markkinapuutetta ei ole, maakunnalle muodostuu taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet. Maakunnan tuottaessa itse kasvupalveluja yhtiönsä kautta on selvää, että yhtiön toiminnan tulee olla myös kannattavaa.

Maakunnalle säädettäväksi esitetty velvollisuus tarkastella markkinoiden tilannetta on jatkuva ja yhdessä oman tuotannon rajoitusta koskevien esitysten kanssa tämä merkitsee maakunnan kasvupalvelutuotantohenkilöstön osalta pysyvää epävarmuutta työnantajasta. Tilanne voi johtaa siihen, että maakunta-työnantajan henkilöstöpolitiikka on epävakaa, maakunnassa on käynnissä toistuvat yt-neuvottelut eikä maakunta saa palvelukseensa tarvittavaa osaamista

Henkilöstö siirtyy 1.1.2019 maakuntaan. HE:ssä on laajasti ja monipuolisesti selvitetty henkilöstön asemaa tässä tilanteessa. Uudistuksen markkinalähtöisyyssmallin perusteella merkittävä osa henkilöstöstä siirtyy maakunnasta pois siirtymäkauden aikana. Tämän vuoksi HE:ssä tulisi tarkastella henkilöstövaikutuksia myös niissä tilanteissa, joissa markkinat toimivat ja tuotanto siirtyy sinne. Tämä auttaisi näkemään kokonaisuuden tilanteen paremmin.

Rakentavaa yritystä on ollut havaittavissa, mm. vaikutusarvioinnin osiassa.

Kasvupalvelujen avaaminen markkinoille tulee vähentämään TE-palvelujen henkilöstöä jo maakuntien toiminnan alkuvaiheessa. Maakunnat voivat tuottaa kasvupalveluita yhtiönsä kautta vain tilanteissa, jossa alueella on markkinapuute. Jos markkinapuutetta ei ole, maakunnalle muodostuu taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet. Maakunnan tuottaessa itse kasvupalveluja yhtiönsä kautta on selvää, että yhtiön toiminnan tulee olla myös kannattavaa.

Maakunnalle säädettäväksi esitetty velvollisuus tarkastella markkinoiden tilannetta on jatkuva ja yhdessä oman tuotannon rajoitusta koskevien esitysten kanssa tämä merkitsee maakunnan kasvupalvelutuotantohenkilöstön osalta pysyvää epävarmuutta työnantajasta. Tilanne voi johtaa siihen, että maakunta-työnantajan henkilöstöpolitiikka on epävakaa, maakunnassa on käynnissä toistuvat yt-neuvottelut eikä maakunta saa palvelukseensa tarvittavaa osaamista.

Henkilöstö siirtyy 1.1.2019 maakuntaan. Hallituksen esityksessä on laajasti ja monipuolisesti selvitetty henkilöstön asemaa tässä tilanteessa. Uudistuksen markkinalähtöisyyssmallin perusteella merkittävä osa henkilöstöstä siirtyy maakunnasta pois siirtymäkauden aikana. Tämän vuoksi hallituksen esityksessä tulisi tarkastella henkilöstövaikutuksia myös niissä tilanteissa, joissa markkinat toimivat ja tuotanto siirtyy sinne. Tämä auttaisi näkemään kokonaisuuden tilanteen paremmin. Ks. henkilöstön asemasta myös lausunnon kohta "Esityksen vaikutukset (HE, luku 4) "Ovatko esityksen vaikutukset tunnistettu riittävällä tasolla?", kohdassa "Mahdollinen sanallinen perustelu" eli (Lausuntokyselyn pdf-version kohta 13.) otsikon "Vaikutukset viranomaisten toimintaan" otsikon alla 2. kappale.)

Kasvupalvelujen avaaminen markkinoille tulee vähentämään ELY-keskusten ja TE-toimistojen henkilöstöä jo maakuntien toiminnan alkuvaiheessa. Maakunnat voivat tuottaa kasvupalveluita yhtiönsä kautta vain tilanteissa, jossa alueella on markkinapuute. Jos markkinapuutetta ei ole, maakunnalle muodostuu taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet. Maakunnan tuottaessa itse kasvupalveluja yhtiönsä kautta on selvää, että yhtiön toiminnan tulee olla myös kannattavaa.

Maakunnalle säädettäväksi esitetty velvollisuus tarkastella markkinoiden tilannetta on jatkuva ja yhdessä oman tuotannon rajoitusta koskevien esitysten kanssa tämä merkitsee maakunnan kasvupalvelutuotantohenkilöstön osalta pysyvää epävarmuutta työnantajasta. Tilanne voi johtaa siihen, että maakunta-työnantajan henkilöstöpolitiikka on epävakaa, maakunnassa on käynnissä toistuvat yt-neuvottelut eikä maakunta saa palvelukseensa tarvittavaa osaamista.

Kasvupalvelujen avaaminen markkinoille tulee vähentämään ELY-keskusten ja TE-toimiston henkilöstöä jo toiminnan alkuvaiheessa. Maakunnat voivat tuottaa kasvupalveluita yhtiönsä kautta vain tilanteissa, jossa alueella on markkinapuute. Jos markkinapuutetta ei ole, maakunnalle muodostuu taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet. Maakunnan tuottaessa itse kasvupalveluja yhtiönsä kautta on selvää, että yhtiön toiminnan tulee olla myös kannattavaa.

Maakunnalle säädettäväksi esitetty velvollisuus tarkastella markkinoiden tilannetta on jatkuva ja yhdessä oman tuotannon rajoitusta koskevien esitysten kanssa tämä merkitsee maakunnan kasvupalvelutuotantohenkilöstön osalta pysyvää epävarmuutta työnantajasta. Tilanne voi johtaa siihen, että maakunta-työnantajan henkilöstöpolitiikka on epävakaa, maakunnassa on käynnissä toistuvat yt-neuvottelut eikä maakunta saa palvelukseensa tarvittavaa osaamista

Henkilöstö siirtyy 1.1.2019 maakuntaan. HE:ssä on laajasti ja monipuolisesti selvitetty henkilöstön asemaa tässä tilanteessa. Uudistuksen markkinalähtöisyyssmallin perusteella merkittävä osa henkilöstöstä siirtyy maakunnasta pois siirtymäkauden aikana. Tämän vuoksi HE:ssä tulisi tarkastella henkilöstövaikutuksia myös niissä tilanteissa, joissa markkinat toimivat ja tuotanto siirtyy sinne.

Maakuntaliitoista siirtyvää henkilöstöä ei ole huomioitu.

Kasvupalvelujen avaaminen markkinoille tulee vähentämään ELY-keskusten ja TE-toimistojen henkilöstöä jo maakuntien toiminnan alkuvaiheessa. Maakunnat voivat tuottaa kasvupalveluita yhtiönsä kautta vain tilanteissa, jossa alueella on markkinapuute. Jos markkinapuutetta ei ole, maakunnalle muodostuu taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet. Maakunnan tuottaessa itse kasvupalveluja yhtiönsä kautta on selvää, että yhtiön toiminnan tulee olla myös kannattavaa.

Henkilöstön siirtymät kasvupalveluihin ovat nyt hyvin eriarvoisessa asemassa. TE-toimiston henkilöstön asema näyttäytyy heikkona muutoksessa ja uhkana on nykyisten tehtävien ja työn loppuminen julkishallinnossa.

Mitään kustannusvertailuja ei ole ollut saatavilla, jolla voitaisiin todeta resurssien riittävyys/kustannustehokkuus palvelujen hankinnan kautta markkinoilta nykytilaan verrattuna. TE-toimiston henkilöstö on kyennyt nykytilanteessakin hoitamaan isoa massapalvelua mutta samalla myös yksilöpalvelua (sekä yritykset että henkilöasiakkaat) niukilla resursseilla (vrt esim. Ruotsin htv-resurssit). TE-palvelujen osalta vaihtoehtoja ei edes pohdittu vaan lähtökohtainen ratkaisu oli totaalinen markkinaehtoisuus.

58. Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 7

Mikähän on valtakunnallisen te-hallinnon puhelinpalveluhenkilöstön rooli jatkossa.....Siitä ei ole puhuttu mitään.....

Maakunnalle pitäisi jättää päätösvaltaa markkinoille siirtymisen aikataulusta ja laajuudesta. Riskinä voi olla se, että markkinaa ei synny jonkun palvelun osalta sillä hintatasolla, joka maakunnalla on mahdollisuus osoittaa ko. palvelun hankintaan. Riskinä voi myös olla se, että tulosperusteinen ostaminen vääristää henkilöstöpalvelualan kilpailua. Erityisesti henkilöstö-vuokraus ja rekrytointipalveluala ovat aggressiivisesti kasvavia ja erittäin kilpailuja. Tästä johtuen olisikin tärkeää, että maakunta maksaa sellaisesta tuloksesta, jota ei synny normaalisti kilpailulla markkinalla.

Siirtymäsäännökset 42 § ja 43 §, jotka koskevat ELY-keskusten ja TE-toimistojen omaisuuksien, sopimusten ja sitoumusten siirtämistä maakunnille, kuuluisivat asiallisesti kokonaisuudessaan maakuntalain voimaanpanolakiin.

Siirtymäsäännökset 42 § ja 43 §, jotka koskevat ELY-keskusten ja TE-toimistojen omaisuuksien, sopimusten ja sitoumusten siirtämistä maakunnille, kuuluisivat asiallisesti kokonaisuudessaan maakuntalain voimaanpanolakiin.

Tässä kohdin olisi hyvä todeta, mihin kaikkiin säädöksiin kasvupalvelulaki vaikuttaa eli mitä lakeja kumotaan ja mitä lakimuutoksia kasvupalvelulaki aiheuttaa (esim. Salassapitosäännökset ja tiedonsaantioikeudet eri toimijoiden välillä). Lisäksi uusista, kasvupalvelulakiin liittyvistä substanssilaista olisi hyvä olla tieto valmistelun tässä vaiheessa. Muutoin kokonaiskuvan hahmottaminen vaikeutuu.

Siirtymäsäännökset 42 § ja 43 §, jotka koskevat ELY-keskusten ja TE-toimistojen omaisuuksien, sopimusten ja sitoumusten siirtämistä maakunnille, kuuluisivat asiallisesti kokonaisuudessaan maakuntalain voimaanpanolakiin.

Lakiluonnoksessa on rajattu rakennerahasto-ohjelmalla tarkoitettavaksi Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 Suomen rakennerahasto-ohjelmaa ja Suomen takausohjelmaa kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi. Koska maakunnat vastaavat alueellaan aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja maakunnan yleisestä kehittämisestä, tulisi kirjaus ulottaa koskemaan myös tulevia ohjelmakausia.

Maakuntien rakennerahastohallinnointia ei tulisi HE:ssä esitetyin tavoin lailla sitoa vuosien 2014–2020 ohjelman toteutusaikaan, vaan nähdä pysyvänä tehtävänä. Myös rakennerahastojen toimintaan kiinteästi liittyvät maksatustehtävät ovat osa rakennerahasto-ohjelman toimeenpanoa, mistä johtuen maksatustehtävien hoito olisi tarkoituksenmukaista hoitaa maakunnassa.

Siirtymäsäännökset 42 § ja 43 §, jotka koskevat ELY-keskusten ja TE-toimistojen omaisuuksien, sopimusten ja sitoumusten siirtämistä maakunnille, kuuluisivat asiallisesti kokonaisuudessaan maakuntalain voimaanpanolakiin. Pykälän otsikkoa tulisi muuttaa 49 § osalta kuulumaan muotoon "Markkinapuutteen toteamista koskevat siirtymäsäännökset."

Siirtymäsäännökset 42 § ja 43 §, jotka koskevat TE-toimistojen omaisuuksien, sopimusten ja sitoumusten siirtämistä maakunnille, kuuluisivat asiallisesti kokonaisuudessaan maakuntalain voimaanpanolakiin.

Markkinapuutteen toteamista koskevan siirtymäsäännöksen ajankohta on ilmaistu ristiriitaisesti lakiehdotuksen eri kohdissa: lakiesityksen 49 §:n mukaan markkinapuutteet on selvitettävä 31.12.2019 mennessä, kun taas lakiesityksen yksityiskohtaisten perustelujen sivuilla 143-144 vastaava ajankohta on 31.12.2020 mennessä.

Siirtymäsäännökset, jotka koskevat ELY-keskusten ja TE-toimistojen omaisuuksien, sopimusten ja sitoumusten siirtämistä maakunnille, kuuluisivat asiallisesti kokonaisuudessaan maakuntalain voimaanpanolakiin.

41§ Siirtymäsäännöksissä Hämeen RR-ELYn purkamisen yhteydessä ei mainita lainkaan Uuttamaata, jonka tulisi saada hallinnoitavaksi ne hankkeet, jotka ovat tälle alueelle myönnetty.

46 § Tekstissä viitataan virheellisesti pykälään 40b, pitäisi olla viittaus -> 42 §.

59. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 7

.....

Henkilöstön siirtymäsäännökset tulisi kirjat lakiin selkeästi ja kattavasti huomioiden koko siirtymäaika. Lisäksi henkilöstöpankin käyttöönotto siihen liittyvine siirtymineen yms. tulee kirjata siirtyvän henkilöstön osalta säädöksiin.

Laissa 46 §:ssä mainittua 40 b § ei lausuttavana olevassa luonnoksessa ole. Mahdollisesti viittauksen on tarkoitus olla 42 ja 43 §:iin.

Pykälän otsikkoa tulisi muuttaa 49 § osalta kuulumaan muotoon "Markkinapuutteen toteamista koskevat siirtymäsäännökset

---

Laissa 46 §:ssä mainittua 40 b §:ää ei lausuttavana olevassa luonnoksessa ole. Mahdollisesti viittauksen on tarkoitus olla 42 ja 43 §:iin.

Pykälän otsikkoa tulisi muuttaa 49 § osalta kuulumaan muotoon "Markkinapuutteen toteamista koskevat siirtymäsäännökset."

Laissa 46 §:ssä mainittua 40 b § ei lausuttavana olevassa luonnoksessa ole. Mahdollisesti viittauksen on tarkoitus olla 42 ja 43 §:iin.

Pykälän otsikkoa tulisi muuttaa 49 § osalta kuulumaan muotoon "Markkinapuutteen toteamista koskevat siirtymäsäännökset."

Laissa 46 §:ssä mainittua 40 b § ei lausuttavana olevassa luonnoksessa ole. Mahdollisesti viittauksen on tarkoitus olla 42 ja 43 §:iin.

Pykälän otsikkoa tulisi muuttaa 49 § osalta kuulumaan muotoon "Markkinapuutteen toteamista koskevat siirtymäsäännökset."

Lakiesityksen lausuntopyynnössä mainitaan, että luvussa 7 on pykälät 38-44, kun luvussa 7 tosiasiallisesti on pykälät 38-49.

Laissa 46 §:ssä mainittua 40 b § ei lausuttavana olevassa luonnoksessa ole. Mahdollisesti viittauksen on tarkoitus olla 42 ja 43 §:iin.

Pykälän otsikkoa tulisi muuttaa 49 § osalta kuulumaan muotoon "Markkinapuutteen toteamista koskevat siirtymäsäännökset." Koska hallituksen esityksen luvun 7 otsikko on " Voimaantulo ja siirtymäsäännökset", lukuun ei voida katsoa kuuluvaksi enää markkinapuutteen toteamista ja yhtiöittämistä koskevia säännöksiä, jotka kuuluvat sisältönsä ja painoarvonsa puolesta lain lukuun 4 "Kasvupalveluiden tuottaminen" (ks. lausunnon kohta "Yksilöidyt säädösmuutosehdotuksen lakiehdotuksen lukuun 4").

Pykälän 41 toisesta momentista puuttuvat maininnat Uudenmaan, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnista, joihin Hämeen ELY-keskuksen nykyisin hoitamia rakennerahoitustehtäviä myös siirtyy (Kanta- ja Päijät-Hämeen lisäksi).

---

60. Vapaamuotoiset huomiot 2. lakiehdotukseen

.....

Uudenmaan erillISRatkaisu ei tue yhdenmukaista hallinnollista rakennetta ja hajauttaa SOTEn ja kasvupalvelun jälleen eri organisaatioihin, jolloin niiden väliset synergiahyödyt voivat jäädä saavuttamatta.

--

Lakiesityksessä luodaan pääkaupunkiseudulle erillISRatkaisu. Muusta maasta poikkeava ratkaisu perustellaan pääkaupunkiseudun asiakasvolyyymeillä sekä suurista pitkäaikaistyöttömien ja vieraskielisten osuuksista työvoimasta. Pääkaupunkiseudun neljä vahvaa kaupunkia muodostavat esityksen mukaan keskittymän, joka on omaa luokkaansa Suomen muihin suuriin kaupunkeihin verrattuna. Kuntayhtymämalliin perustuvan ratkaisun laajentaminen muualle veisi pohjan koko maakuntauudistuksen lähtökohdilta.

Lain kasvupalvelujen järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa 1 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitaan, että lain tarkoituksena on turvata laadukkaat kasvupalvelut ja asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu Uudellamaalla. Muiden maakuntien näkökulmasta katsottuna herää kysymys, asettaako Uudenmaan erillISRatkaisu muut maakunnat ja niiden kasvupalveluiden asiakkaat eriarvoiseen asemaan ja vaarantaako tämä asetelma perustuslain perusoikeuksiin kuuluvaa 6 §:n mukaista yhdenvertaisuutta ja 9 §:n mukaista oikeutta valita asuinpaikkansa. Kainuun kannalta tarkasteltuna esimerkiksi heikossa työmarkkina-asemassa olevat työttömät työnhakijat sekä pitkät välimatkat luovat pääkaupunkiseutuun verrattuna erilaisia haasteita, jotka tulisi maakunnan erityislaatuistekijöinä huomioida kasvupalveluissa.

Lisäksi 1 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitaan, että Uudenmaan erillISRatkaisu on perusteltu, koska pääkaupunkiseutu toimii valtakunnan kasvun veturina muun muassa brutto-kansantuotteen sekä yritysten ja työpaikkojen lukumäärän perusteella. Vastaavasti on ajateltavissa, että esimerkiksi Kainuulla on maakuntana omat erityispiirteensä, jotka tulisi ottaa huomioon kasvupalvelujen järjestämisessä, tuottamisessa ja yhteensovittamisessa. 4 §:n 2 momentin mukaan Uudellemaalle perustettava kuntayhtymä voisi ottaa hoitaakseen myös jäsenkunnan yleiseen toimivaltaan kuuluvia tehtäviä, jos tehtävän hoitamisesta sovitaan kuntayhtymän perussopimuksessa. Muilla maakunnilla ei ole vastaavaa mahdollisuutta ottaa hoi-taakseen yleiseen toimivaltaan kuuluvia tehtäviä, vaan maakunnat voivat ottaa hoitaakseen vain lailla erikseen määritellyjä tehtäviä. Kyseinen säännös asettaa Uudenmaan maakunnan kuntayhtymän aivan erilaiseen asemaan verrattuna muihin maakuntiin.

-

1 § Vaikka lain tarkoituksena on pyrkiä tehokkaimpaan mahdolliseen tapaan järjestää Uudenmaan kasvupalvelut, ei lakiesityksen tekstistä, perusteluista tai pykälistä käy ilmi, miten Uudenmaan erillISRatkaisu olisi maakuntamallia tehokkaampi - pikemminkin kuntayhtymä näyttäytyy ylimääräisenä hallinnon tasona.

Perusteluissa todetaan, että lain tarkoituksena on edistää PKS-kuntien elinvoimatehtävien hoitamiseksi suuntaaman taloudellisen panoksen yhteensovittamista. Jos elinvoimatehtäviä jää kuntiin, saattaa syntyä (tehotonta) päällekkäisyyttä ja ylimääräistä yhteensovittamisen tarvetta. Onnistuneen kustannus- ja palvelutehokkuuden kannalta tämä yhteensovitus tulisi lakiesityksessä varmistaa painokkaammin ja tarkemmin. Uudellamaalla sote- ja kasvupalvelun yhteensovittaminen tulee olemaan monimutkaisempaa, koska sote-palvelut jäävät maakuntaan, irralleen kuntayhtymän kasvupalveluista. Tämä aiheuttaa riskejä etenkin vaikeasti työllistyvien tai moniammatillista palvelua tarvitsevien työnhakijoiden sekä joidenkin maahanmuuttaja-asiakkaiden palveluiden tehokkaaseen järjestämiseen.

3 § Yritysten kehittämisen kannalta kaavoitus on ratkaisevassa roolissa, joten on jokseenkin ongelmallista, ettei kaavoitus kuulu kuntayhtymän vaan maakunnan tehtäviin.

Lakiesityksessä tulisi selvittää, kuuluvatko kansainvälistä suojelua tarvitsevien ihmisten kuntasijoituksiin liittyvät tehtävät ja korvaukset kuntayhtymälle vai maakunnalle.

Lakiesityksen tulisi yhdessä rahoituslain kanssa täsmentää, voiko kuntayhtymä myöntää esim. palkkatukea kuntayhtymän jäsenkuntien työntekijöiden työllistämiseksi.

3§ Kuntayhtymän tehtävät on määriteltä nykyisen, todennäköisesti kumottavan tai ainakin oleellisesti muutettavan lainsäädännön mukaisesti. Esimerkiksi laki rekrytointi- ja osaamispalveluista on vielä kovin keskeneräinen eikä sen pohjalta pysty arvioimaan kuntayhtymän todellisia tulevia tehtäviä.

5 § Kasvupalveluiden osalta laillisuusvalvonta on annettu uudelle LUOVA-virastolle, mutta onko varmistettu, että LUOVA:lla on toimivalta myös kuntayhtymän tuottamiin kasvupalveluihin?

9 § Selkeä määräaika kuntayhtymän perustamiselle on hyvä, mutta jos kuntayhtymä ei synnykään annetussa aikataulussa, ei maakunnallisen kasvupalvelun organisoimiselle jää riittävästi aikaa.

12 § Kuntayhtymän pelivara on rahoituksen myötä maakuntaa kapeampi: maakunta voi yleiskatteellisen rahoituksen turvin allokoida haluamansa verran rahaa kasvupalveluille, kun taas kuntayhtymä saa määrärahaa vain ja ainoastaan kasvupalveluihin.

61. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset 2. lakiehdotukseen

.....

--

Kasvupalveluita koskeva laki tulee säätää koskemaan kaikkia maakuntia samanlaisena, jolloin mitään aluetta ei aseteta erilaiseen asemaan muihin maakuntiin nähden.

-

62. Mitä muuta haluatte sanoa esitysluonnoksesta?

Miettikää hyvät ihmiset miten kaikki käytännössä toimii ennen kuin päätöksiä teette.....

Asiakkaan kokonaisprosessin hallinta sen käynnistymisestä, palveluohjaukseen, nivelvaiheisiin ja tiedonvaihtoon toimijoiden välillä tulisi saada monituottajamallissa toimivaksi. Maakuntauudistuksen mittavuus, nopea aikataulu ja palvelujen lukuisat liittymäpinnat voivat aiheuttaa palveluviiveitä ja saatavuusongelmia uudistuksen alussa, mitä voitaisiin helpottaa pidemmän siirtymäajan ja palvelujen hallitun uudistamisen avulla. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää kansalaisen ja asiakkaan mahdollisuuksiin saada kokonaiskuva palveluverkostosta ja -mahdollisuuksista. Markkinoille siirtymisessä tulee kiinnittää huomiota siihen, että edellytykset palveluntuottajien riippumattomuudelle varmistetaan.

Maakunta tulee järjestämään palvelut maakuntalakiluonnoksen mukaisesti erottamalla palvelun järjestäjän ja tuottajan. Huomioiden eri hallinnonaloja koskeva sektorilainsäädäntö, maakunnan eri tehtäväaloilla näyttäisi palvelutuotannon osalta tulevan olemaan keskenään erilaiset toimintalogiikat. Kasvupalvelut perustuvat kilpailulliseen monitoimijamalliin ja markkinaehtoiseen toimintaan, kun taas joillakin muilla tehtäväaloilla pidättäydytään virkamieshallinnon periaatteissa myös palvelujen tuotannon puolella. Tämä ei ole kestävä lähtökohta maakuntakonsernin johtamiselle ja hyvälle hallinnolle, sen demokraattiselle kontrollille eikä myöskään asiakaslähtöiselle palvelutuotannolle. Hallinnonalakohtainen koordinointi keskushallintotasolla on välttämätön.

Lakiesitysluonnos sisältää hyviä ja kannatettavia tavoitteita. Keinot sen sijaan eivät vakuuta, koska ei ole riittävästi huomioitu asiakaskunnan heterogeenisuutta, palveluihin ohjaamisen moninaisia tarpeita, vaikeasti työllistyvien suurta määrää (paljon suurempi kuin esim. TYP-asiakkaiden määrä) ja palvelutarpeiden määrittelyyn ja niihin vastaamisen ongelmia, mm. taloudellisia reunaehtoja.

Lainsäädännön rakenteen ja systematiikan kannalta olisi selkeämpää, jos aluekehityslainsäädäntö koottaisiin yhteen omaksi kokonaisuudeksi. Nyt esitetyssä mallissa aluekehitykseen kiinteästi liittyvät yhdyskunta- ja aluerakennäkökulmat, maaseudun kehittäminen, monipuolisen kulttuuri- ja sosiaalisen pääoman hyödyntäminen sekä ympäristönäkökulma jäävät talous- ja työllisyyšnäkökulmien varjoon.

Maakunta tulee järjestämään palvelut maakuntalakiluonnoksen mukaisesti erottamalla palvelun järjestäjän ja tuottajan. Huomioiden eri hallinnonaloja koskeva sektorilainsäädäntö, maakunnan eri tehtäväaloilla näyttäisi palvelutuotannon osalta tulevan olemaan keskenään perustavanlaatuisesti erilaiset toimintalogiikat. Kasvupalvelut perustuvat kilpailulliseen monituottajamalliin ja markkinaehtoiseen toimintaan, kun taas joillakin muilla tehtäväaloilla pidättäydytään virkamieshallinnon periaatteissa myös palvelujen tuotannon puolella. Tämä ei ole kestävä lähtökohta maakuntakonsernin johtamiselle ja hyvälle hallinnolle, sen demokraattiselle kontrollille eikä myöskään asiakaslähtöiselle palvelutuotannolle. Hallinnonalakohtainen koordinointi keskushallintotasolla on välttämätöntä.

Esityksessä ei ole riittävästi huomioitu asiakasnäkökulmaa. Termi jää useissa kohdin viittauksenomaiseksi, eikä konkreettista tarkastelua siitä ole tehty.

Maakunta tulee järjestämään palvelut maakuntalakiluonnoksen mukaisesti erottamalla palvelun järjestäjän ja tuottajan. Huomioiden eri hallinnonaloja koskeva sektorilainsäädäntö, maakunnan eri tehtäväaloilla näyttäisi palvelutuotannon osalta tulevan olemaan keskenään erilaiset toimintalogiikat. Kasvupalvelut perustuvat kilpailulliseen monituottajamalliin ja markkinaehtoiseen toimintaan, kun taas joillakin muilla tehtäväaloilla pidättäydytään virkamieshallinnon periaatteissa myös palveluiden tuotannon puolella. Tämä ei ole kestävä lähtökohta maakuntakonsernin johtamiselle ja hyvälle hallinnolle, sen demokraattiselle kontrollille eikä myöskään asiakaslähtöiselle palvelutuotannolle. Hallinnonalakohtainen koordinointi keskushallintotasolla on välttämätöntä.

Esityksessä ei ole riittävästi huomioitu asiakasnäkökulmaa. Termi jää useissa kohdin viittauksenomaiseksi, eikä konkreettista tarkastelua siitä ole tehty.

Aluekehityslainsäädännön kodifioinnin yhteydessä olisi mahdollista koota säädökset aidosti maakuntien eri toiminnot integroivaksi ja eri hallinnonalat sektorirajat ylittäväksi kokonaisuudeksi (TEM; MMM; OKM; STM;YM;LVM) suunnittelu-, hallinto-, rahoitus- ja valvontajärjestelmineen. Nykyisessä ratkaisussa aluekehittämisen suunnittelu-, hallinnointi-, rahoitus-, seuranta- ja valvontavelvoitteet ja niiden järjestämisvastuut on etsittävä useasta eri laista, minkä vuoksi lakien välisten suhteiden ja noudatettavan lainsäädännön hallitseminen voi muodostua haastavaksi kun otetaan huomioon, että useat aluekehittämistä koskevat velvoitteet tulevat EU-säädöksistä.

Maakunta tulee järjestämään palvelut maakuntalakiluonnoksen mukaisesti erottamalla palvelun järjestäjän ja tuottajan. Huomioiden eri hallinnonaloja koskeva sektorilainsäädäntö, maakunnan eri tehtäväaloilla näyttäisi palvelutuotannon osalta tulevan olemaan keskenään fundamentaalisesti erilaiset toimintalogiikat. Tämä ei ole kestävä lähtökohta maakuntakonsernin johtamiselle ja hyvälle hallinnolle, sen demokraattiselle kontrollille eikä myöskään asiakaslähtöiselle palvelutuotannolle. Hallinnonalakohtainen koordinointi keskushallintotasolla on välttämätöntä.

Esityksessä ei ole riittävästi huomioitu asiakasnäkökulmaa. Termi jää useissa kohdin viittauksenomaiseksi, eikä konkreettista tarkastelua siitä ole tehty.

Lainsäädännön rakenteen ja systematiikan kannalta olisi selkeämpää, jos aluekehityslainsäädäntö koottaisiin yhteen omaksi kokonaisuudeksi. Nyt esitetyssä mallissa aluekehitykseen kiinteästi liittyvät yhdyskunta- ja aluerakennenäkökulmat, maaseudun kehittäminen, monipuolisen kulttuuri- ja sosiaalisen pääoman hyödyntäminen sekä ympäristönäkökulma jäävät talous- ja työllisyyenäkökulmien varjoon.

Aluekehityslainsäädännön kodifioinnin yhteydessä olisi mahdollista koota säädökset aidosti maakuntien eri toiminnot integroivaksi ja eri hallinnonalat sektorirajat ylittäväksi kokonaisuudeksi (TEM; MMM; OKM; STM; YM; LVM) suunnittelu-, hallinto-, rahoitus- ja valvontajärjestelmineen. Nykyisessä ratkaisussa aluekehittämisen suunnittelu-, hallinnointi-, rahoitus-, seuranta- ja valvontavelvoitteet ja niiden järjestämisvastuut on etsittävä useasta eri laista, minkä vuoksi lakien välisten suhteiden ja noudatettavan lainsäädännön hallitseminen voi muodostua haastavaksi kun otetaan huomioon, että useat aluekehittämistä koskevat velvoitteet tulevat EU-säädöksistä.

Maakunta tulee järjestämään palvelut maakuntalakiuonnoksen mukaisesti erottamalla palvelun järjestäjän ja tuottajan. Huomioiden eri hallinnonaloja koskeva sektorilainsäädäntö, maakunnan eri tehtäväaloilla näyttäisi palvelutuotannon osalta tulevan olemaan keskenään fundamentaalisesti erilaiset toimintalogiikat. Kasvupalvelut perustuvat kilpailulliseen monituottajamalliin ja markkinaehtoiseen toimintaan, kun taas joillakin muilla tehtäväaloilla pidättäydytään virkamieshallinnon periaatteissa myös palveluiden tuotannon puolella. Tämä ei ole kestävä lähtökohta maakuntakonsernin johtamiselle ja hyvälle hallinnolle, sen demokraattiselle kontrollille eikä myöskään asiakaslähtöiselle palvelutuotannolle. Hallinnonalakohtainen koordinointi keskushallintotasolla on välttämätöntä.

Kaikista huomioista huolimatta kiitos lainvalmistelijoille kaikessa kiireessä ja paineessa tehdystä työstä!

Esitysluonnoksesta näkyy asiakokonaisuuden valmistelun kiire: vaikutuksia ei ole arvioitu kattavasti. Valmisteluun olisi tullut varata huomattavasti enemmän aikaa, jolloin vaikutukset olisi voitu huomioida paremmin. Samoin uudistus voitaisiin huolellisella valmistelulla toteuttaa paremmin ja hallitummin, jolloin lopputuloksesta tulisi onnistunut. Huolena valmistelun aikataulun kireydessä on se, miten lakiluonnosta koskevia lausuntoja pystytään aidosti hyödyntämään kirjoitettaessa lakia lopulliseen muotoon.

Lainsäädännön rakenteen ja systematiikan kannalta olisi selkeämpää, jos aluekehityslainsäädäntö koottaisiin yhteen omaksi kokonaisuudekseen.

Esityksessä ei ole riittävästi huomioitu asiakasnäkökulmaa. Termi jää useissa kohdin viittauksenomaiseksi, eikä konkreettista tarkastelua siitä ole tehty.

Kokonaan markkinaehtoisessa mallissa on vaarana se, että kukaan ei halua ottaa vastuuta heikossa työmarkkina-asemassa olevista työttömistä työnhakijoista, joiden palveluprosessi ja sitä kautta asiakkaista saatava palkkio voi viedä pitkän ajan. Esimerkkinä Kainuun näkökulmasta voidaan mainita vaikeasti työllistyvät pitkäaikaistyöttömät.

Hallituksen esityksessä laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalvelusta välittyy kuva siitä, että lähtökohtana on ollut liian yksipuolinen kuva työttömistä työnhakijoista. Tässä lähtökohtana on aktiivinen, itse palveluihin oman palvelutarpeensa mukaisesti ohjautuva asiakas. Todellisuudessa kaikilla työttömillä työnhakijoilla ei ole samanlaisia valmiuksia, edellytyksiä ja motivaatiota, ja osa heistä tarvitsee paljonkin tukea palveluprosesseissaan. Viimeksi mainittu asiakasryhmä ei välttämättä kykene itse arvioimaan palvelutarvettaan tai valitsemaan palveluntuottajaa useista vaihtoehdoista.

Parhaassa tapauksessa ylimaakunnallinen toiminta luo hyvät edellytykset yhdistää eri maakuntien parhaat puolet ja innovaatiot. Toisaalta tähän voi liittyä riski siitä, että kukin maakunta ajaa ensisijaisesti omaa etuaan eikä tällöin maakunnan ensisijaisena intressinä ole jakaa maakunnan omia hyviä kokemuksia ja innovaatioita, joihin on ehkä siihen mennessä käytetty paljonkin resursseja.

Huolenaiheeksi nousee lisäksi se, onko tiedonsaanti viranomaisten ja yksityisten palveluntuottajien välisessä rajapinnassa huomioitu lakiehdotuksessa riittävästi. Lakiehdotuksessa eräs keskeinen seikka on digitalisaatio, joka edellyttää toimivia tietojärjestelmiä. Tietojärjestelmien suhteen jää epäselväksi se, tuleeko järjestelmiin erilaisia tietotasoja, joita kukin toimija pääsee tarkastelemaan omien tehtäviensä mukaan määräytyvässä tarkoituksenmukaisessa laajuudessa. Asiakkaalla sen sijaan tulisi olla omiin tietoihinsa rajoittamaton tarkastelu-oikeus. Digitalisaation toimivuuden suhteen keskeistä on lisäksi se, kenen kustannettavaksi toimivat tietojärjestelmät tulevat. Mikäli maakunnilla ei ole käytettävissään digitalisaation toteuttamiseen riittäviä resursseja, lopputuloksesta ei muodostu toimiva kokonaisuus.

Kategorisesti ei tule kieltää maakuntien mahdollisuutta toimia kasvupalveluiden tuottajana omien yhtiöidensä tai liikelaitoksensa kautta muussa kuin markkinapuutostilanteessa.

Palvelutarpeen arviointi, palveluiden kokonaisuuden hallinta ja palveluohjaus tulee olla viranomaistehtävä.

Pienten yritysten/palveluntuottajien toimintaedellytykset tulee turvata.

Maakunnan palvelut järjestetään maakuntalakiuonnoksen mukaisesti erottamalla palvelun järjestäjä ja tuottaja. Kuitenkin riippuen hallinnonalasta maakunnan eri tehtäväaloilla näyttäisi palvelutuotannon osalta tulevan olemaan keskenään erilaiset toimintalogiikat. Kasvupalvelut perustuvat kilpailulliseen monituottajamalliin ja markkinaehtoiseen toimintaan, kun taas joillakin muilla tehtäväaloilla pidättäydytään virkamieshallinnon periaatteissa myös palveluiden tuotannon puolella. Tämä ei ole kestävä lähtökohta maakuntakonsernin johtamiselle ja hyvälle hallinnolle.

Otsikko 2.1.6 Maahanmuutto ja kotoutumisen edistäminen:

Väliotsikon alla ensimmäisessä kappaleessa todetaan, että 2018 alusta OKM:n hallinnon alalle siirtyy noin 90 m€ tutkintotavoitteisesta koulutuksesta. Tosiasiassa siirtyvästä summasta laskennallisesti noin puolet on tutkintotavoitteista koulutusta, 35 m€ ei tutkintotavoitteista koulutusta ja 10 m€ työvoimakoulutuksena järjestetyn aikuisten perusopetuksen sekä maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen rahoitusta.

Ko. otsikon alla on s. 31 väliotsikko Työvoima- ja yrityspalveluiden hankinta – sisältö liittyy kuitenkin laajempaan kokonaisuuteen kuin kotouttaminen.

Sivun 32 alussa todetaan, että vuonna 2015 työvoimahallinto osti työvoima- ja yrityspalveluita yli viidellä miljoonalla eurolla 18 palveluntuottajalta. Alhaisen hinnan ja palveluntuottajien määrän perusteella tämä tarkoittanee vain ns. starttirahalausuntoja Uusyrityskeskuksilta ja kehittämissyhtiöiltä tai rajattuja yritysten kehittämisspalveluita.
